

архивисти

историја

архивисти

документи

историја

архивистика

документи

архивистика

историја

архивистика

документ

архивистик

МАКЕДОНСКИ АРХИВИСТ

Број 27-28

2020

архивистика

Списание на Државниот архив на Република Северна Македонија

Редакциски одбор / Editorial Board

Емил Крстески (главен и одговорен уредник) / Emil Krsteski (editor-in-chief)
Јасмина Дамјановска / Jasmina Damjanovska
Ленина Жила / Lenina Zhila
Драган Зајковски / Dragan Zajkovski
Борче Илиевски / Borche Ilievski
Катерина Мирчевска / Katerina Mirchevska
Љупка Тодоровска / Ljupka Todorovska
Светлана Успрцова / Svetlana Usprcova

Меѓународен редакциски одбор / International Editorial Board

Ен Ј. Гилиланд / Anne J. Gilliland (Los Angeles)
Милена Петкова Енчева / Milena Petkova Encheva (Sofija)
Влатка Лемик / Vlatka Lemić (Zagreb)
Александар Стикалин / Aleksandar Stikalin (Moskva)
Бојан Цвелфар / Bojan Cvelfar (Ljubljana)

ISSN 0350 – 1728

МАКЕДОНСКИ АРХИВИСТ

Година XXVII – XXVIII

Број 27 – 28

Скопје, 2020

СОДРЖИНА

СТАТИИ

Светлана Успрцова: „FamilySearch International“ – организација за семејна историја9

Валентина Трајаноска: Позначајни документи во депоата на Државниот архив21

Елисавета Марковиќ: Значењето на Етичкиот кодекс на архивистите37

Виктор Недески: Ликот на свети Григориј Охридски низ призмата на неколку архивски извори43

Митрополит тетовско-гостиварски, г. Јосиф: Охридската архиепископија од крајот на XIV век сè до укинувањето во 1767 година49

Марина Ѓоргиевска: Приказ на фондот бр. 833 – Светозар Раичевиќ, кустос и етнолог-антрополог67

Емилија Роп: Државниот архив и законодавната архива на Парламентарниот институт81

Младен Матовски и Ивица Попоски: Користење на архивскиот материјал во Државниот архив на Република Северна Македонија – Одделение Тетово (1991 – 2019)91

CONTENTS

ARTICLES

- Svetlana Usprcova:** “FamilySearch International” – A Family History Organization9
- Valentina Trajanoska:** Some of the Important Documents Stored in the Depot of the State Archives21
- Elisaveta Markovikj:** The Significance of the Ethical Codex for Archivists37
- Viktor Nedeski:** The Image of Gregory of Ohrid through the Prism of Several Archival Sources43
- Archbishop of Tetovo and Gostivar, Josif (Joseph):** The Ohrid Episcopate between the End of the 14th Century and its Abolition in 176749
- Marina Gjorgievska:** A Display of Fund N.833 – Svetozar Raichevikj, Tour Guide and Ethologist-Anthropologist67
- Emilija Rop:** The State Archives and Legislative Archives of the Parliamentary Institute81
- Mladen Matovski, Ivica Poposki:** The Usage of Archival Materials at the State Archives of the Republic of North Macedonia – Department of Tetovo (1991 – 2019)91

ДОКУМЕНТИ И МАТЕРИЈАЛИ

Јасмина Дамјановска: Списоци на Евреи од Скопје, Битола и Штип затворени во привремениот концентрационен логор во Скопје на 11 март 1943 година109

Јасмина Дамјановска и Ленина Жила: Разговори меѓу К. Црвенковски и Т. Живков за „Македонското прашање“, одржани на 5 декември 1966 г. во Белград257

ПУБЛИКАЦИИ НА ДРЖАВНИОТ АРХИВ

(список на објавените трудови во 2019)287

ХРОНИКА НА НАСТАНИ289

DOCUMENTS AND MATERIALS

Jasmina Damjanovska: Lists of Jews from Skopje, Bitola, and Shtip, Incarcerated in the Temporary Concentration Camp in Skopje on March 11, 1943109

Jasmina Damjanovska, Lenina Zhila: Conversations between K. Crvenkovski and T. Zhivkov on the Topic of the “Macedonian Question” Held on December 5, 1966 in Belgrade257

PUBLICATIONS OF THE STATE ARCHIVES

(list of published works in 2019)287

CHRONICLE OF EVENTS289

СТАТИИ

Светлана Успрцова¹

„FAMILYSEARCH INTERNATIONAL“ – ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА СЕМЕЈНА ИСТОРИЈА

Abstract: “FamilySearch International” is a nonprofit family history organization dedicated to connecting families across generations. This vision drives everything FamilySearch does and is carried out by a dedicated team of employees and volunteers that work to gather, to preserve, and to share the world’s records. FamilySearch was founded in 1894 as the Genealogical Society of Utah, and it is sponsored by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints. Today, this organization has more than one hundred years experiences of preserving historical and genealogical records. This, volunteer-driven organization, is the largest genealogy organization in the world, has more than 10,000 archive partners worldwide, captures records in over 110 countries, millions use their records, resources, and services-free of charge, in their database there is 7.77 billion searchable names of people in their records, one million new images are added to their website daily, and their digital storage is 30 pedabytes.

Keywords: FamilySearch, Granite Mountain Record Vault, family history, genealogy, library, access, records, resources, digitally capture, online indexing

„FamilySearch“ – значењето на светската генеаложка организација

„FamilySearch International“ е најголема генеаложка организација во светот, со седиште во Солт Лејк Сити, Јута, Соединети Американски Држави. Тоа е непрофитна организација за семејна историја, посветена на собирање, зачувување и споделување документи од целиот свет, а кои се однесуваат на семејната историја.

¹ Раководител на Секторот за истражување, меѓународна и домашна соработка и публикување на архивски материјал во ДАРСМ, svetlana.usprcova@arhiv.gov.mk

Создадена е врз основа на идејата за поврзување на сите генерации во семејствата, што претставува движечка сила на сите активности на оваа организација, кои се спроведуваат од вработените и волонтерите.

„FamilySearch“ зад себе има повеќе од сто години историја на чување историски и генеалогски записи/документи. Таа е формирана во 1894 година како Генеалогско здружение на Јута, и оттогаш до денес е под покровителство на Мормонската црква на Исус Христос².

Генеалогското здружение од Јута (фотографија од околу 1924 година)³

Со проширувањето на Генеалогското здружение на Јута, тоа во 1917 година е преименувано во „FamilySearch“. Оттогаш до денес тие вложуваат во активно истражување и зачувување на документите од историско и генеалогско значење, а во остварувањето на таа цел имаат склучено партнерства со повеќе од 10.000 архиви и работат со повеќе од 200.000 волонтери од целиот свет. Заедно создаваат и чуваат висококвалитетни архивски снимки и индекси и овозможуваат слободен пристап кон нив од страна на милиони луѓе кои бараат информации за своите предци.

Во базите со податоци на „FamilySearch“ се наоѓаат имиња на околу 7 милијарди луѓе од снимените документи во над 110 држави. Милиони луѓе бесплатно ги користат нивните документи, извори и услуги, на дневна основа во нивната база со податоци се внесуваат една милијарда нови дигитални снимки, а нивниот дигитален простор за чување документи е со големина од 30 петабајти⁴.

„FamilySearch“ работи заедно со имателите на архивскиот материјал, со цел да им помогне да ги заштитат граѓанските документи за водење евиденција, црковните документи, документите од пописите, воените документи, семејните и локалните истории и другите видови документи и им помага да обезбедат навремен, економичен, безбеден и широк пристап до нивните документи, притоа водејќи сметка за контролата на пристапот и идентитетот. Збирките на документи

² The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints – <https://www.churchofjesuschrist.org/?lang=eng> – проверено на 11 мај 2020 г.

³ Од веб-страницата на „FamilySearch“ – <https://www.familysearch.org/records/archives/web/about/> – проверено на 25 јуни 2020 г.

⁴ Петабајт (Petabyte или PB) е 10^{15} бајти дигитална информација $1 \text{ PB} = 1.000.000.000.000.000 \text{ B} = 10^{15}$ бајти = 1.000 терабајти

на „FamilySearch“ содржат и компилирани извори, материјали од различни извори собрани на едно место, како што се семејните и локални истории.

Од архивите низ целиот свет „FamilySearch“ е широко признат како доверлив лидер во заштитата на историските документи. Тие се пионери во употребата на технологијата и процесите за снимање фотографии, дигитална конверзија, заштита, онлајн-индексирање и онлајн-пристап. За нивните активности во поддршката и развојот на технологиите за заштита имаат добиено многубројни награди, а тие достигнувања се од особено значење при воспоставувањето на стандардите за квалитет за микроформа и други технологии за заштита и чување.

Користејќи водечки технологии и технологии за заштита, „FamilySearch“ чува над 3,5 милиони снимки на микрофилм⁵, микрофиши и дигитални медиуми. Нивната цел е едноставна: преку едноставен пристап до историските документи да им се помогне на луѓето да се поврзат со своите предци, а притоа остваруваат и партнерства со сите што ја споделуваат оваа визија.

Библиотеката за семејна историја на „FamilySearch“, лоцирана во Солт Лејк Сити, Јута, е главното место каде што се собрани сите информации од Генеаложкото здружение на Јута. Таму се наоѓаат 2,4 милиони ролни на микрофилм.

Библиотеката на FamilySearch⁶

„FamilySearch“ овозможува бесплатен онлајн-пристап до дигитализираните документи преку веб-страницата „FamilySearch.org“⁷, со помош на 4.882 центри за семејна историја⁸, кои се наоѓаат во 132 земји или во нивната главна библиотека за

⁵ „FamilySearch“ од 1938 г. стануваат пионери во користењето на микрофилмот при снимање документи во архивите низ целиот свет.

⁶ Од веб-страницата на „FamilySearch“ – <https://www.familysearch.org/records/archives/web/about> – проверено на 25 јуни 2020 г.

⁷ Од 1999 г. новата веб-страница, „FamilySearch.org“, почнува да функционира и станува онлајн-медиум преку кој семејната историја и историските документи ќе бидат лесно достапни за јавноста од целиот свет, без никаков трошок.

⁸ Центрите на „FamilySearch“ се ограноци на Библиотеката за семејна историја, кои на сите оние што се заинтересирани за истражување на своето минато им овозможуваат достапност до микрофилмовите од Библиотеката за семејна историја. Нивното функционирање е забележано од 1970 г.

семејна историја во Солт Лејк Сити, Јута, САД. Денес веб-страницата на „FamilySearch“ – „Familysearch.org“ е главна страница за пронаоѓање на предците, на која има над 2.500 збирки на документи, 7,4 милијарди имиња кои може да се пребаруваат, 3,1 милијарда снимки, околу 423,000.00 дигитални книги и над 90,000.00 статии со упатства (FamilySearch Wiki).

Еден од центрите за семејна историја

Центрите на „FamilySearch“, како ограноци на главната Библиотека за семејна историја, им овозможуваат достапност до материјали за истражување на сите потенцијални корисници во потрага по своите семејни истории, иако повеќето не се припадници на Црквата на мормоните.

„FamilySearch“ соработува со јавни, приватни или црковни архиви, разбирајќи ја загриженоста на архивистите за суверенитетот на документите, нивното потекло и контролата на достапност. Во остварувањето и олеснувањето на таа соработка нудат дигитално снимање на документите, при што користат најсовремена опрема и софтвер, а во согласност со законот и склучениот договор, „FamilySearch“ овозможува архивот-партнер да добие бесплатна дигитална копија, како и бесплатно зачувување на дигиталната копија и онлајн-пристап до документите на „FamilySearch.org“.

Во „FamilySearch“ постои тим за правна координација, кој ја дава својата стручна помош при склучувањето на договорите за соработка и остварувањето на правата на двете договорни страни.

Дигитализацијата во „FamilySearch“

Вработените во „FamilySearch“, како и доброволците инволвирани во работата на оваа организација, секогаш користат најсовремена опрема за снимање и долготрајно чување и заштита на документите, како и за нивно онлајн-индексирање и пристап. Тие секогаш спроведуваат навремена миграција на податоците на нови медиуми, без притоа да изгубат информации, членови се на ISO⁹ и многу други

⁹ ISO – International Organization for Standardization – Меѓународна организација за стандардизација – Меѓународна невладина организација, која работи на развој и применување на стандарди. Нејзиното

меѓународни организации за стандарди, а во нивното работење користат dCamX¹⁰ технологија за дигитално снимање и технологија за дигитално подобрување, што овозможува создавање на снимки кои се подобри од оригиналот.

Правењето квалитетна дигитална снимка од оригиналните записи, којашто ќе се чува, честопати е скапо и им одзема многу време на оние што ги чуваат записите. Технологијата на „FamilySearch“, позната како dCam, не само што создава квалитетни архивски снимки туку и овозможува нивно побрзо онлајн-објавување. „FamilySearch“ од 1998 г. ги воведува во употреба дигиталните камери, односно почнува со користење дигитална технологија за изработување снимки и конверзија на милиони ролни на микрофилм во дигитални снимки, а новата технологија ѝ овозможува на „FamilySearch“ да создава индекси, кои се лесни за користење и кои поврзуваат текстови со дигиталните снимки.

Со технологијата dCam, операторите со камерите при снимањето може да внесат богати описни метаподатоци во индустрискиот стандард XML¹¹, а резултатот може да биде објавен веднаш со лесна навигација. Контролата на квалитетот на dCam обезбедува интегритет на збирката, дава гаранција дека ниту една снимка нема да биде изгубена, оштетена или изменета по снимањето.

„FamilySearch“ и Црквата на мормоните имаат развиено спецификација за формат на документи којшто овозможува различни генеалогски софтверски програми да споделуваат податоци помеѓу себе и тој е наречен GEDCOM (Genealogical Data Communications)¹². GEDCOM нуди флексибилен, единствен формат за размена на компјутеризирани генеалогски податоци и е поддржан од интернетот на „FamilySearch“, од производите наменети за семејната историја, создадени од Црквата на мормоните, како и од дистрибутерите на поголемиот дел од генеалогските софтверски производи.

Со проектите за снимање архивски и документарен материјал на „FamilySearch“ низ целиот свет, денес се создаваат над 80 милиони снимки годишно. Без оглед на тоа дали некој од партнерите на „FamilySearch“ ќе избере да спроведе дигитализација самостојно или со користење на еден од 200-те тимови со камера на „FamilySearch“, тие ја нудат својата помош.

Дигиталната технологија драстично го промени начинот на кој се снимаат, чуваат и се користат записите. Како што продолжува да се развива технологијата, така се зголемува и потребата за приспособување. На оние иматели на записи кои

седиште е во Женева, Швајцарија, а во неа членуваат 164 национални тела за стандарди. Од веб-страницата на Меѓународната организација за стандарди – <https://www.iso.org/home.html> – проверено на 25 јуни 2020 г.

¹⁰ dCamX (технологија за снимање) и Дигиталната читалница (Digital Reading Room/DRR) отвораат нова ера во дигиталното снимање и споделување. Овие технологии или решенија воведени од 2012 г. се нудат во архивите во целиот свет, на кои им овозможуваат да ги снимаат и да ги споделуваат документите со своите корисници – <http://enduringlegacygenealogy.blogspot.com/2013/02/familysearch-dcamx-videos-image.html> – проверено на 25 јуни 2020 г.

¹¹ XML (англ. Extensible Markup Language) – јазик за форматирање текст, односно множество на правила за енкодирање документи. Има многу важна улога во размената на голема разновидност на податоци, како на интернет така и на други места.

¹² FamilySearch го воведува стандардот GEDCOM во 1985 година.

имаат поголема збирка на микрофилмови, „FamilySearch“ може да им помогне при дигитализацијата на снимките со користење на процесите и софтверот што се користени при дигитализацијата на сопствените збирки, односно повеќе од 2,4 милиони микрофилмски ролни. Исто така, „FamilySearch“ може да обезбеди простор за складирање на дигиталните снимки од тие записи.

Индексирање

За да биде целосно достапна и пребарлива целокупната дигитализирана документација за истражувачите и воопшто за сите корисници, „FamilySearch“ го спроведува и процесот на внесување на клучните податоци со цел да се создаде индекс за пребарување. Првата иницијатива за индексирање е забележана во 1927 г. Во 1942 г., пак, е создаден архив од документи за семејната историја, збирка на генеалошки стебла, која е рачно индексирана.

Во процесот на индексирање на снимените документи, „FamilySearch“ добива помош од 450.000 волонтери од 141 земја, кои на дневна основа индексираат повеќе од еден милион документи, а во нивните бази со податоци веќе има повеќе од 7 милиони индексирани документи што може да се пребаруваат.

Индексирањето се спроведува на 23 јазици, а „FamilySearch“ на архивите со кои има договор за соработка им нуди алатки за индексирање за да креираат свој проект за индексирање.

Онлајн-апликацијата на „FamilySearch“ за индексирање им овозможува на волонтерите од целиот свет, точно и брзо да создаваат индекси.

Достапност

Доколку збирките со записи не се лесно достапни и не се прецизни, тогаш тие се од мала вредност за корисниците. Без оглед на тоа дали целта е документите да бидат бесплатно достапни за јавноста или да се зголеми буџетот, „FamilySearch“ ја нуди својата помош. За намалување на трошоците и за зголемување на достапноста од страна на корисниците, „FamilySearch“ може да ги хостира и да ги постира индексите и записите на „FamilySearch.org“ или може да обезбеди алатки и експерти за коишто на секој од партнерските организации ќе им овозможат да создадат сопствено хостиран пристап.

Во согласност со законите и договорните обврски, до информациите и документите/записите од збирките на „FamilySearch“ може да се пристапи преку сè поголем број на локации во целиот свет, вклучувајќи ја и Библиотеката на „FamilySearch“ во Солт Лејк Сити во Јута, широката мрежа на центрите на „FamilySearch“ и други генеалошки и образовни институции и преку интернет.

Најблискиот центар на „FamilySearch“ може да биде лоциран со употреба

на алатката за пребарување на центрите на „FamilySearch“ на нивната веб-страница, на која, исто така, може да се види статистика за микрофилмуваните и дигитализираните записи, како и куса историја за активностите на „FamilySearch“ во многу држави и провинции.

„FamilySearch“ не дава информации за тековните или идните проекти. Првото јавно објавување за новообезбедени документи/записи се појавува во каталогот на Библиотеката за семејна историја.

Депото во Гранитната Планина

Архивските копии од микрофилм, микрофиши и дигитални записи од над 100 земји, кои опфаќаат повеќе стотици години, „FamilySearch“ ги чува на безбедно во депото во Гранитната Планина, што претставува објект за долготрајно складирање, создаден за чување и за заштита на мастеркопиите од документите. Во многу случаи, „FamilySearch“ била во можност да обезбеди копија со архивски квалитет од записите што се чуваат, за потребите на архивите каде што оригиналите биле уништени од земјотреси, пожари, поплави, торнада, војни или човечка грешка.

Влезот на депото во Гранитната Планина

Депото во кое се чува најголемата збирка на генеалошки записи во светот е изградено во 1965 година, со цел да зачува и да заштити значајни документи за историјата воопшто, но пред сè за семејните истории. Просторот претставува ископина во планината и во него се чуваат над 3,5 милиони снимки на микрофилм, микрофиши и други дигитални медиуми. Во моментот, „FamilySearch“ е во процес на дигитализирање на микрофилмовите¹³ и овозможување достапност на тие дигитални записи преку нивната веб-страница, а од безбедносни причини јавноста нема пристап во депото во Гранитната Планина.

Како дополнување на депото во Гранитната Планина, во моментот се работи на специјализиран објект за дигитална презервација, кој е вреден повеќе милиони долари. Овој најсовремен архив ќе обезбеди најдобра можна заштита за вредните историски и генеалошки документи кои се веќе дигитализирани и ќе бидат архивирани во дигитална форма од страна на „FamilySearch“.

¹³ Во 2004 г. првпат почнува дигитализација на микрофилмот.

Технолошки и физички безбедносни мерки за чување документи

Локациите за чување на „FamilySearch“ ги обезбедуваат следните технолошки и физички безбедносни мерки:

- Целосно автоматизирана проверка на постојаноста, валидирање на медиум и промена на медиум за да се обезбеди максимална заштита на записите;
- Навремена и ефикасна миграција на записите на нови технологии, бидејќи форматите застаруваат, а записите треба да бидат долгорочно читливи и достапни;
- Процеси на конверзија и заштита што се во согласност со OAIS¹⁴;
- Збирки сместени во библиотеки, лоцирани на различни географски локации кои имаат голем капацитет, приспособливост и заштита од катастрофи;
- Брза и ефикасна обработка на збирките на документи коишто пристигнуваат - систем што обработува над 20 терабајти на ден, што може да се надградува паралелно со унапредувањето на технологијата;
- Неограничена виртуелна приспособливост и
- Контролирана средина, заштита од пожар, поддршка во случај на прекин на електрична енергија и копирање на дигитални записи.

Соработката на „FamilySearch“

„FamilySearch“ има заемно корисни договори со повеќе од 200 архиви низ светот, а во текот на годините работела со над 10.000 архиви од над 100 држави од целиот свет. „FamilySearch“ склучува партнерства со архивите заради споделување на најдобрите искуства и практики и проширување на пристапот од страна на корисниците до вредните историски документи, а бидејќи и самата организација е архив, „FamilySearch“ ја разбира грижата за суверенитетот на документите, нивното потекло и контролата на пристапот.

Меѓу архивите со кои работи „FamilySearch“ е и Националниот архив на Шведска, каде што со нивна помош се скенирани црковните документи, а заеднички работат и на создавање индекс којшто се предвидува дека ќе го револуционизира генеалогското истражување во Шведска. Едноставноста на пребарувањето, пронаоѓањето и читањето за нечији предци на веб-мрежата меѓу милиони скенирани документи треба да привлече многу лица од различни возрасти, а за академските истражувачи тоа е сосема нова алатка, која овозможува истражување во рамките на повеќе дисциплини на микрониво, нешто што пред соработката со „FamilySearch“ не било возможно.

Во Националниот архив на Данска, „FamilySearch“ помага при овозможувањето на достапноста на документите што се чуваат во нивните архиви, при индексирањето и скенирањето на црковните документи, пописите и регистрите за емиграцијата, а во иднина ќе продолжат со дигитализација на други извори.

¹⁴ OAIS – Open Archival Information System – Отворен архивски информатички систем е референтен модел (ISO 14721), развиен за користење во архивите или депоата при обезбедување долготрајна заштита на дигиталните информации – <http://www.oais.info> – проверено на 25 јуни 2020 г.

Националниот архив на Финска со „FamilySearch“ има склучено договор за соработка од 2013 година, кој во основа е долгорочен договор, а се дополнува на годишно ниво со планови за работа, односно збирки што ќе се дигитализираат, при што се планира скенираните снимки да бидат HTR¹⁵ препознатливи за целосно пребарување на текстот.

Генеалогското здружение на Индијана, заедно со „FamilySearch“ работи на индексирање на документите за склучените бракови. Тој проект го поттикнува целокупното општество и покажува дека сите можат да помогнат во обезбедувањето онлајн-пристап до локалните документи.

„FamilySearch“ ги има микрофилмувано документите во Националниот архив на Белгија, а во моментов работи на дигитализација на 16.000 микрофилмски ролни. „FamilySearch“ и Националниот архив на Белгија, заедно со волонтерите ќе создадат индекси со имиња, поврзани со снимките, што ќе претставува големо богатство и предност за архивот кој е чувар на таа евиденција.

Од Одделението за историја и архиви во Алабама имаат изјавено дека во време на брза промена на технологијата, партнерите како „FamilySearch“ и волонтерите имаат витална улога за иднината на заштитата на документите и за дигитализацијата што се од особено значење за сите архивски активности.

Тоа што е од особено значење е дека соработката со „FamilySearch“ на архивите, кои како резултат на некаква природна катастрофа, човечка или техничка грешка може да ги изгубат своите оригинални документи, им овозможува да добијат примерок од скенираните документи, кои „FamilySearch“ ги чува безбедно.

Семејната историја е еден од приоритетите и на Државниот архив во нашата држава, кој со дел од проектите дава придонес кон поврзување на семејствата, односно на минатите, сегашните и идните поколенија. Во таа насока се и некои од проектите на издавачката дејност во овој Архив, благодарейќи на кои заемно се пронајдоа многу предци и потомци со што се овозможува дополнување на семејната историја, која на многу потомци воопшто не им била позната.

Потрагата по корените не е лесна задача и многу често се потпира врз наративната историја, бидејќи голем дел од пишуваните документи може да се уништени во турбулентните историски настани.

Во процесот на потрага по предците и изработување на семејните стебла, може да бидат пронајдени податоци во фондвите на Државниот архив, но најмногу податоци се разбира дека содржат матичните книги, кои во минатото биле водени од верските институции, а денес се депонирани на чување во нашиот Државен архив, а со нив располага Управата за водење на матичните книги при Министерството за правда. За предците и за семејствата, исто така, може да се дознае многу и од пописите и слични документи кои се однесуваат на водење евиденција од широк карактер на населението. Овие документи се особено значајни и за нив е потребна

¹⁵ HTR – Handwritten text recognition – можност компјутерски да се препознаваат рачно пишувани извори.

конзервација и соодветни услови за чување, а во време кога преку интернет се достапни и се поврзуваат многу извори, треба да се планира и нивна дигитализација, за тие да станат подостапни и да можат да се пребаруваат електронски.

„FamilySearch“ е заинтересирана за соработка во оваа насока и на Државниот архив му ја нуди поддршката при конзервацијата и дигитализацијата на документите и збирките значајни за семејната историја, но за да дојде до оваа соработка треба прецизно да се договорат условите и да бидат консултирани повеќе засегнати институции во државава, како и да биде почитуван Законот за заштита на личните податоци.

На овие теми се разговараше при учеството на делегација од Државниот архив на конференцијата на „FamilySearch“, што се одржа кон крајот на февруари 2020 година, во Солт Лејк Сити, и се воспостави основа за евентуална натамошна поцврста соработка.

Што е она што им го нуди „FamilySearch“ на партнерите со кои соработува?

- Помош при снимањето, заштитата, чувањето и обезбедувањето пристап до податоците;

- Објавување на документите на интернет под името на онаа институција која ги чува оригиналните записи;

- Насочување на прометот до веб-локацијата на чуварот на документите/записите, со што ја зголемува одржливоста на сајтот;

- Поддршка при создавањето на националните стандарди за создавање податоци, објавување, размена и синхронизација;

- Значително намалување на трошоците поврзани со преземањето, заштитата или обезбедувањето пристап до податоците.

Кои документи ги заштитува „FamilySearch“?

„FamilySearch“ заштитува историски документи/записи кои можат да бидат употребени на единствен начин при утврдувањето/идентификувањето на починати индивидуи и да ги поврзе со семејствата. Збирките на „FamilySearch“ вклучуваат документи како што се граѓански документи за евиденција, црковни документи, доказни документи, пописи и даночни, и воени документи. Збирката, исто така, содржи компилирани извори како што се семејни истории, генеалогии за кланови и родословни генеалогии, усни преданија и локални истории.

„FamilySearch“ ги собира документите/записите за генеалогски цели и на тој начин обезбедува извори за семејната историја за сите кои се во потрага по своето потекло.

Во 1995 г. е воведен проектот „Pedigree Resource File“, кој на генеалозите ќе им овозможи електронски да ги објавуваат податоците за семејствата и базата со податоци, за другите да можат да им пристапат и да ги користат.

Зошто членовите на Црквата на мормоните/The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints се заинтересирани за семејната историја?

Финансирањето на „FamilySearch“ е комплетно од страна на Црквата на мормоните (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints) и тие имаат претставници за сите региони во светот.

Црквата на мормоните/The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints го нагласува значењето на семејството и вредностите што произлегуваат од нашето наследство. Оваа црква проповеда и нагласува дека семејството ги поврзува најсветите од сите релации што ги остварува човекот, која може да трае вечно, па поради тоа, припадниците на оваа црква се особено мотивирани да бараат информации за нивните починати. Во таа насока и постои повеќе од 100 години, обидувајќи се своите приоритети да ги наметне и на своите соработници, но и да стекне нови.

Долгогодишното искуство на „FamilySearch“ ѝ овозможува да биде еден од водечките светски извори во семејната историја. Тие продолжуваат да склучуваат партнерства со архивите, друштвата, трговските субјекти, волонтерите, истражувачите и другите субјекти со слични цели за зачувување и споделување на светските записи/документи.

Со идеја да се приближат до поголем број на луѓе заинтересирани за семејната историја, „FamilySearch“ во 2014 година почнала да работи на мобилна апликација, која денес е во функција.

Целта на „FamilySearch“ е да создаде инспиративни искуства кои ќе бидат позитивни за сите кои ги истражуваат, собираат и ги поврзуваат минатото, сегашноста и иднината на семејството.

FamilySearch

Библиотеката на FamilySearch во Солт Лејк Сити, САД

Валентина Трајаноска¹

ПОЗНАЧАЈНИ ДОКУМЕНТИ ВО ДЕПОАТА НА ДРЖАВНИОТ АРХИВ

Abstract: The article shows some documents of special importance for the Macedonian state that are kept in the State Archives of the Republic of North Macedonia.

Keywords: fund, collection, archive material, document, history

Државниот архив на Република Северна Македонија – централен дел, како единствена републичка управна институција од посебен интерес и како незаменлив извор на информации од трајна национална и културна вредност, во депоата згрижува и заштитува вкупно 1.427 фондови, 28 збирки, како и микрофилмуван архивски материјал во вкупна количина од 11.208.450 снимки, и тоа од заштитно микрофилмување и од истражување во странските архиви.

Документите со кои располага Државниот архив имаат посебно значење за развитокот на македонската нација, култура и историја.

Најстар сочуван документ во депоата на Државниот архив е еден лист на пергамент од XII век – фрагмент од Евангелието на Св. апостол Лука², напишан на пергамент со старогрчко писмо. Овој документ е пронајден при средување и обработка на семејниот фонд Робеве – познати трговци од Охрид, кои тргувале со повеќе земји од Европа, со Индија, Персија и со други земји од Азија.

¹ Раководител на Одделение за евиденција и заштита на архивски материјал во ДАРСМ – Депо, valentina.trajanoska@arhiv.gov.mk

² Фрагмент од Евангелие на Св. апостол Лука, напишан на пергамент со старогрчко писмо.

εἶπὼν ἀληθεὺς λέγομεν ὅτι ἡ χήρα ἡ πα-
 χὴ αὕτη, πλὴν πάντων ὑμῶν ἀπαμύ-
 νωνοι: ἐκ τοῦ πόριστός σου αὐτοῖς ἐ-
 μαλονάσται δόξα τοῦ θ̄. αὕτη δέ, ἐκ τοῦ
 ὑαθρήματος αὐτῆς, ἀπαμύνατον ἰσχυροῦ
 ἄχθῶν ὑμῶν. ταῦτα λέγω ὑμῖν ὅτι ἄκουσα
 τα ἀκούειν ἀκούειν: *Κυρὴ χηρὰ καὶ κ̄ ἰστ̄
 ματ̄. @ πρότης ἀποκρ̄. ἐκ κ̄ λου:*

Καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἐγίνοντο οἱ ἰσχυροὶ
 πλῆναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ καὶ
 διετόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμμα-
 τεῖς ὅτι οὗτος ἀμαρτωλὸς προσ-
 δέχεται καὶ σιναεθίει αὐτοῖς ἄπο δὲ πρὸς
 αὐτοῖς τὴν παρανομίαν ταύτην λέγοντες
 ἀποσὸς ἡμεῶν, ἔχου ἑκάτον πρόβατα καὶ
 ἀπολέσας ἑνὸς αὐτῶν, οὐ μεταλίπεται
 ἑνὸς κρηκοῦτα ἑνὸς βουβουθῆ δὲ ἡμεῶν, καὶ πο-
 ρεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολλοῦσθαι, ὅσο οὐδ' ἔραυ-
 τὸ καὶ εὐροῦν βαπτισθῆσιν ἐπὶ τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ χαίρων καὶ βλάσφημοὶ τοῦ οἴκου συ-
 γκαλῶν τοῦ φίλου καὶ τοῦ γότου αὐτοῦ. λέγου-
 σιν αὐτοῖς συγχαίρει μοι ὅτι εὐροῦν τὸ πρό-
 βατον μου τὸ ἀπολλοῦσθαι λέγομεν ὅτι
 οὕτως χαρὰ ἴσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρ-
 τωλῶ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἑνὸς κρηκοῦτα ἢ
 βουβουθῆ διὰ τοῦ οἴκου οἱ τῆμεσ οὐ χρεῖα ἰσχυροῦσι
 μετανοίας ἢ τῶν γυνῶν δραχμασ ὄχουσα

Фрагмент од Евангелие на Св. апостол Лука

Од периодот на XIII до XIX век значајно е да се напомене дека архивот располага со голем број раритетни старословенски книги, а како позначајни може да се издвојат: Апокрифниот зборник – трета четвртина на XIV век, Фрагменти од Лавсаик, трета четвртина на XIV век, Цветен триод Лазаревац, прва третина на XV век и многу други.

- Одломка од Пентикостар (Цветен триод³), крајот на XIII век и почетокот на XIV век, македонска рецензија, пергамент.

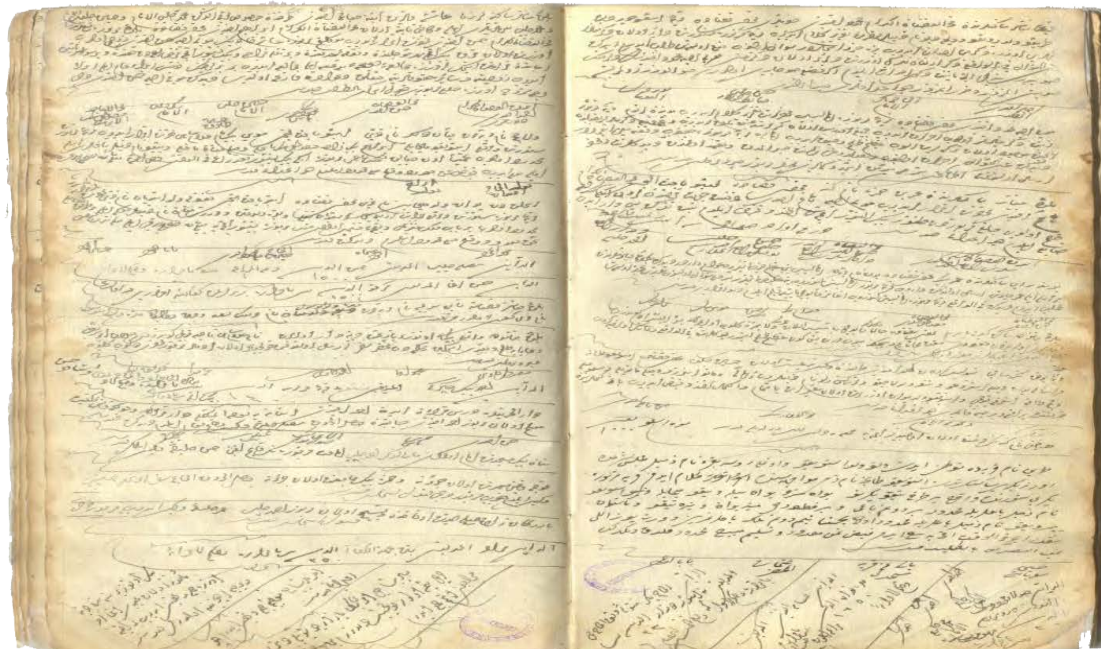
Пентикостар (цветен триод) – крај на XIII – почеток на XIV век

³ Цветен триод – литургиски зборник кој содржи текстови кои се наменети за службите во црквата – Атанасов Поп Горѓи, Речник на старата македонска литература, Скопје 1989.

Патерик⁴, средина на XVI век – Манастир „Св. Јован Бигорски“

Од фондовите со кои располага Државниот архив – централен дел, како најстар фонд се издвојува фондот „Сицили на битолскиот кадија“ 1607 – 1912 година со вкупно 185 книги.

Сицил бр. 2

⁴ Патерик – Зборник составен од кратки литературни дела поврзани со животот на монасите, во нив се истакнуваат идеалите на монашкиот живот, а се критикуваат користољубието, алчността, омразата и др. – Атанасов Поп Горѓи, Речник на старата македонска литература, Скопје 2004, 211.

Сицилите се судски евидентни книги пишувани од писари (службеници) во кои се евидентирани судски предмети и записите се однесуваат на социјалните и економските состојби во Битолскиот Вилает (водени се непрекинато од 1607 – 1912 година и се единствени на Балканот).

Од времето на османлиското владеење во Македонија се среќаваат и други фондови, и тоа: Околиска управа (Кајмакамлак) – Прилеп (1869 – 1912), Околиска управа – Тетово (1869 – 1912), Околиска управа – Велес (1868 – 1911), Општински управи Скопје, Велес, Кратово, Кочани, Прилеп и др. како и повеќе збирки, и тоа: збирка таписки книги како и збирка фермани, берати, вакуфнами, бујурулдии и др.

Ферман бр. 22, октомври 1838 година – издаден од султанот Махмуд Хан II до кадијата на Река со кој им се забранува на жителите на Ростуше и Велебрдо да се мешаат во имотот на манастирот „Св. Јован Бигорски“.⁵

Ферман бр. 22

⁵ Фермани – законски акти (наредби) издадени од султани.

Ферманите, бератите и бујурулдии – даваат податоци за духовно-религиозните прашања, податоци за изградба на училишта, џамии, цркви, назначување учители, верски лица и друго.

Меѓу богатата ризница од архивски материјал кој се чува во депоата на Државниот архив се и фондовите на значајни македонски револуционери и дејци: Гоце Делчев⁶, Григор Прличев⁷, Војдан Чернодрински⁸, Димитар Влахов⁹ и др. За да се добие поцелосна претстава за поновата историја на Македонија треба да се истакне дека Државниот архив располага со голем број документи кои настанале во периодот од XIX и XX век.

Имено, во овој период се одвивале историските процеси на културно-националните преродби и будуењето, развитокот и афирмацијата на македонскиот народ, развитокот на македонското националноослободително и револуционерно движење, делбите на Македонија меѓу соседните балкански држави и нивните пропаганди во Македонија и др.

Едни од ретките и значајни документи што го ги поседува Државниот архив се и писмата на Гоце Делчев, како што е писмото од Ахил (Гоце Делчев) до Никола Зографов, со кое го известува дека среќно пристигнал, иако патувал по лошо време, дека убиствата и обесчестувањата продолжуваат и во писмото препорачува камите да се направат побргу, со можност да се порачаат во Варна.

Ван Никола,
 Пристигнав во Скопје, макед
 и онаму да се бориме со смуда и
 сити. Нивни брме да ни ом
 из нитувањето ни, на ако ви
 такви брме се нитувањето
 ие можат се претстави
 ка какав сити претстави. Да се
 нима ниш, овде нитувањето и
 обесчестувањето. Распоред се
 да се да постојат нитувањето
 ие на останалото татко
 брме, ако дидеа брме, ниту
 е брме ниту и држе. Соодвет
 М. В. се сити претстави ниту.
 Наминт нитувањето ниту се
 направата, ако не направата
 ниту, нитувањето ниту М. В.
 да направата ниту Варна.
 Многу нитувањето ниту ниту
 нитувањето ниту, нитувањето
 и ниту.
 Ахил
 1876

Писмо од Ахил (Гоце Делчев) до Никола Зографов

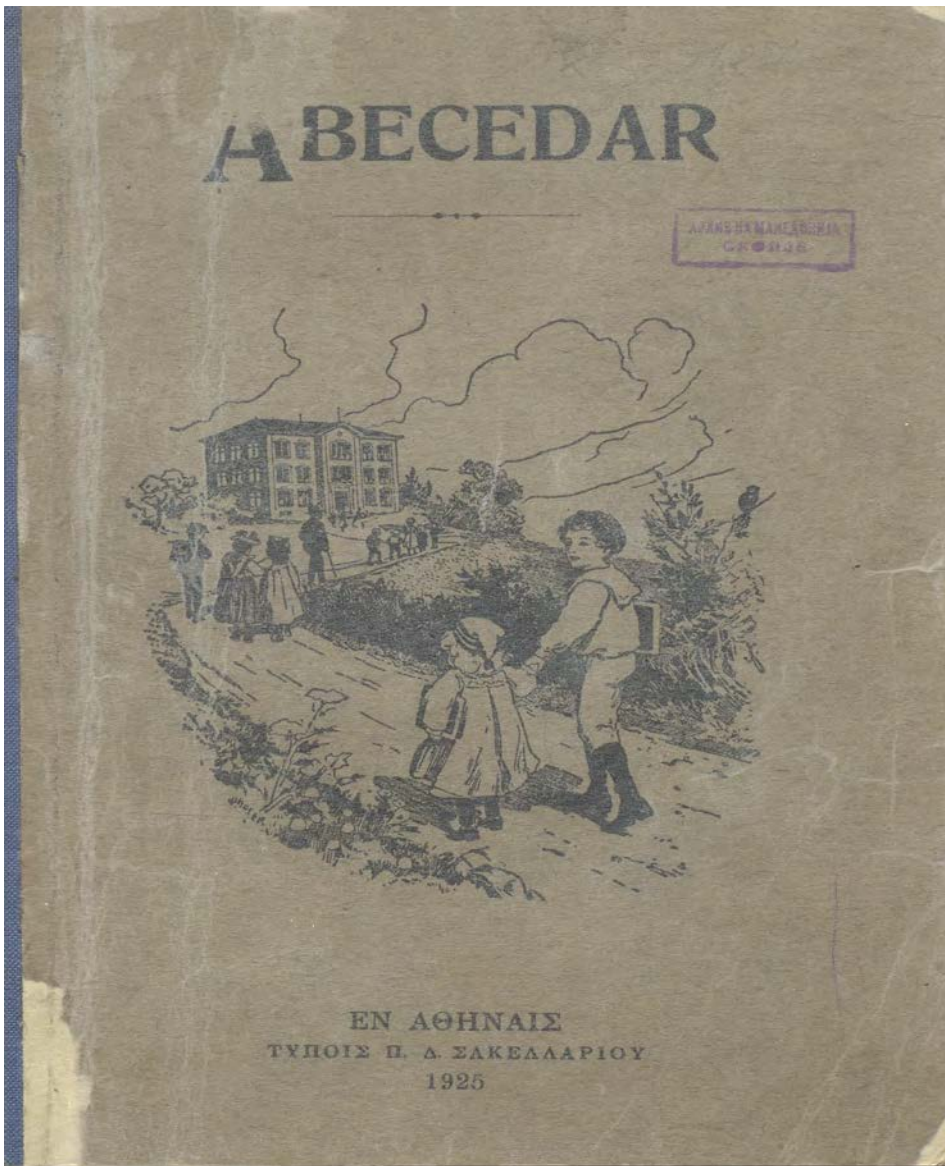
⁶ Фонд Гоце Делчев (бр. 773) сместен во 1 а. к. со 43 писма.

⁷ Фонд Григор Прличев (бр. 831) сместен во 1 а.к. и содржи: препевы од Хомеровата „Илијада“ и „Одисеја“, слова и беседи, патна исправа, проповеди со теолошка и етичка содржина и други списи.

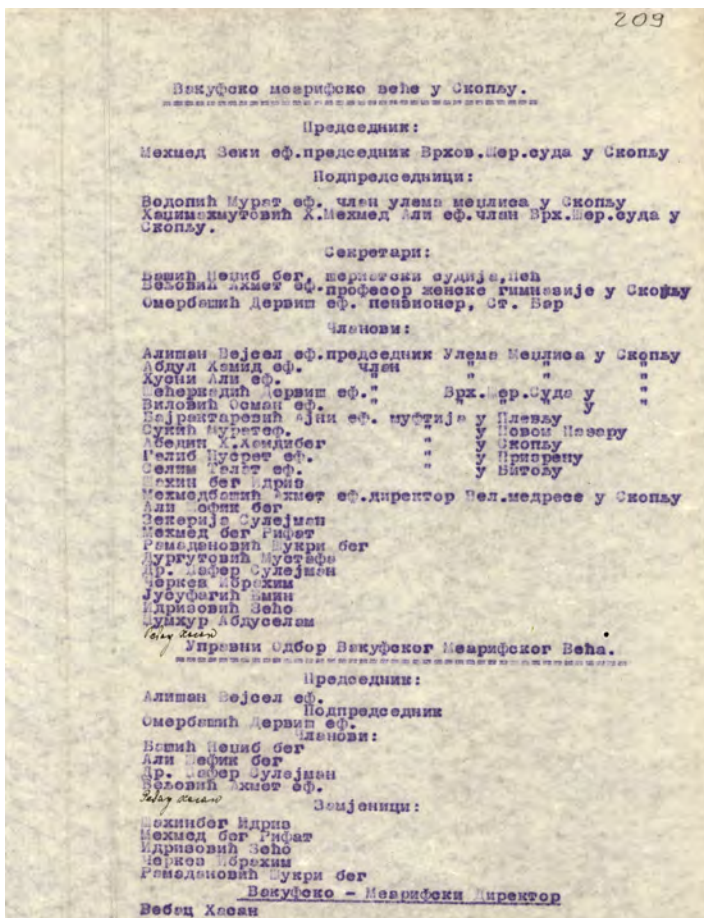
⁸ Фонд Војдан Поп Горѓиев Чернодрински (бр. 1002) сместен во 9 а. к. и содржи: биографски материјал, документи од службена и општествена дејност, документација во врска со добротворни друштва, службена преписка, телеграми, документи од творечката дејност и илустративен материјал.

⁹ Фонд Димитар Влахов (бр. 766) сместен во 35 а. к. и содржи: мемоари, предавања, статии, писма, говори, разни весници, исечоци од весници, фотографии и др.

Во Државниот архив се наоѓа и АБЕЦЕДАРОТ – буквар за македонските деца во Грција, издаден во Атина во 1925 година на битолско-лерински народен говор со специјално приспособена латинична азбука и со нагласено фонетски правопис.

АБЕЦЕДАР – буквар за македонските деца во Грција, издаден во Атина 1925 г.

Членови на Вакуфско-меарифскиот совет во Скопје и поверенствата по градови¹⁰

Од позначајните документи во врска со уставниот и државно-правниот развој на Македонија можат да се издвојат: Поздравен говор на Панко Брашнаров по повод отворањето на Првото заседание на АСНОМ¹¹, Решение на АСНОМ за воведување на македонскиот јазик како службен јазик¹², Закон за Народна влада на Македонија¹³, Закон за име на Народна Република Македонија¹⁴, Закон за грбот на НРМ¹⁵, Устав на Македонската Православна Црква¹⁶, Указ за прогласување на Законот за МАНУ¹⁷ и др

¹⁰ ДАРСМ, ф. Улема Мецлис, а. к. 2 – Улема мецлис е главен орган преку кој се врши управа и надзор над целокупниот исламско-верски, верско-просветен и културен живот.

¹¹ ДАРСМ, ф. АСНОМ, 1.157.1.10/44-47, 02.08.1944 година.

¹² ДАРСМ, ф. АСНОМ, 1.157.1.16/133, 02.08.1944 година.

¹³ Закон за Народна влада на Македонија – ДАРСМ, ф. 1.158.1.6/11-12.

¹⁴ Закон за име на Народна Република Македонија – ДАРСМ, ф. Народно собрание на СРМ – Скопје (1947 – 1968), 1.158.1.22/57-58; Службен весник на НРМ бр. 7/ 1946.

¹⁵ Закон за грбот на Народна Република Македонија – ДАРСМ, ф. Народно собрание на СРМ – Скопје (1947 – 1968), 1.158.1.30/138-139; Службен весник на НРМ бр. 24/ 1946

¹⁶ Устав на Народна Република Македонија донесен од Президиум на Уставотворното собрание 31.12.1946 година – ДАРСМ, ф. Народно собрание на СРМ – Скопје (1947 – 1968), 1.158.1.42/186-202; Службен весник на НРМ бр. 1/1947.

¹⁷ Закон за МАНУ – ДАРСМ, ф. Народно собрание на СРМ – Скопје (1947 – 1968), 1.158.12.18/142-150; Службен весник на СРМ бр. 9/1967.

ПРЕЗИДИУМ
 НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ
 НА МАКЕДОНИЈА

2
57

На основание т.т.1,2,4 и 8 од Решението на Антифашиското Собрание на Народните следбодени на Македонија за конституисањето на АСНОМ како врховно законодавствено и исполнително претставително тело и нај-висок орган на државната власт на Демократска Македонија, во врска со чл.3 од Законот за изменење и дополнење на горното Решение, Президиумот на Народното Собрание на Народната Република Македонија го денесува следниот

ЗАКОН

ЗА ИМЕТО НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

На основа чл.2 од Уставот на Федеративна Народна Република Југославија досегашното име на нашата федерална единица "ДЕМОКРАТСКА ФЕДЕРАЛНА МАКЕДОНИЈА" се изменува и гласи: "НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА".

Член 2

Сообразно со претходниот член имињата: Народне Собрание на Македонија, Президиум на Народното Собрание на Македонија и Народна влада на Македонија се изменуваат и гласат: Народне Собрание на Народната Република Македонија, Президиум на Народното Собрание на Народната Република Македонија и Влада на Народната Република Македонија.

Член 3

Со овој Закон да се сообразат наименовањата на сите органи на државната власт и државната управа на Народната Република Македонија.

Член 4

Овој Закон влегува во сила веднага со изгласувањето.

Бр.195 Скопје, 8 март 1946 година.

ПРЕЗИДИУМ НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СЕКРЕТАР

/Д-р Борис Спирев/

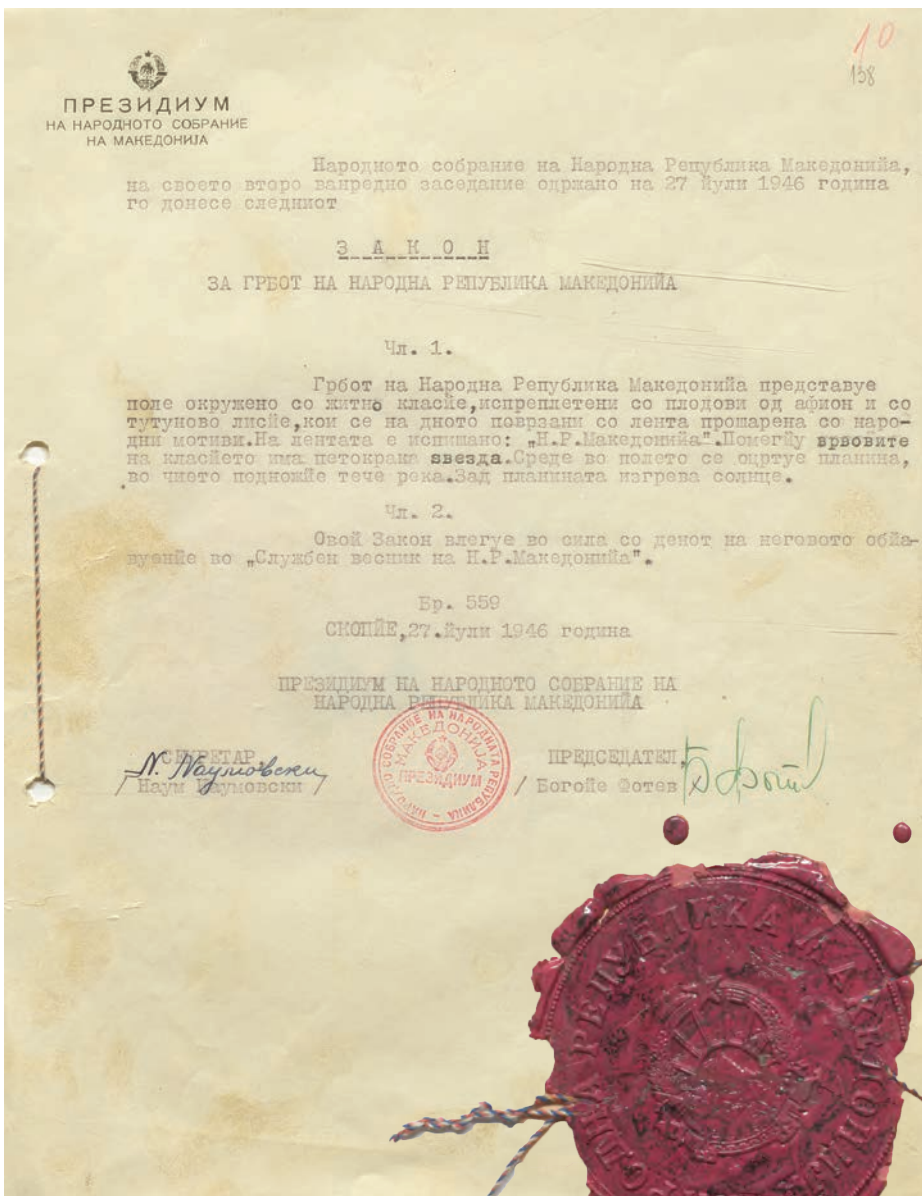

ПРЕТСЕДАТЕЛ

/Методија Андонов-Селишо/

Закон за името на Народна Република Македонија, 6 март 1946 г.

Закон за грбот на НРМ, 27 јули 1946 г.

20202
103

У С Т А В
НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
(Пречистен текст)

I. Основни одредби

Чл. 1

Македонската православна црква е една и неделива и автокефална. Таа своето верско учење го исповеда јавно, своето богослужение го врши јавно и самостојно управува и ги уредува црковно-верските работи.

Македонската православна црква одржува догматско и канонско единство со другите автокефални православни цркви.

Автокефалната Македонска православна црква се јавува како природен канонски наследник на обновената автокефална Охридска архиепископија што била неканонски укината во 1767 година.

Чл. 2

Македонската православна црква има достоинство на Архиепископија.

Чл. 3

Македонската православна црква има ваков грб: во средина на плешт во порфирна боја, украсен со крст од десната страна и архиерејско жезло од левата страна, е поставен штит со златна архиерејска круна над него, а во неговата средина пак се наоѓа ликот на црквата Свети Климент Охридски, со бела боја.

Чл. 4

Службениот јазик на Македонската православна црква е македонски со писмо кирилско, а богослужбениот по правило е црковно-словенски јазик. Само со одлука на Светиот архиерејски синод во одделни делови на богослужбата, односно во целата богослужба може да се употребува литературниот македонски јазик.

Црквата православна црква; и Светото Предание според учењето на

- б) Правилата на вселенските собори и од нив признатите Правила на апостолите, помесните собори и Светите отци;
- в) Одредбите на помесните собори и Патријаршиските синоди, до колку ги усвоила Македонската православна црква;
- г) Врз основа прописите на овој Устав и
- д) Уредбите, правилниците и начелните одредби на надлежните црковни власти според овој Устав.

Чл. 7

Уредувањето на Македонската православна црква е црковно-хиерархијско и црковно-самоуправно.

Устав на
Македонската
Православна
Црква

лица се;

и поедините

ите на постој-
подвижни
ат и ги вршат

Указ за прогласување на Законот за МАНУ

142

Врз основа на член 152 став 5 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, издавам

У К А З

за прогласување на Законот за Македонската академија на науките и уметностите

Се прогласува Законот за Македонската академија на науките и уметностите, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на заедничката седница на Републичкиот собор и Просветно-културниот собор, одржана на 22 февруари 1955

140.3.1/4.

ПРЕЗИДИУМ НА АСНОМ
 Поверливост на народната секретаријат
 Бр. 2625
 16-1-1945

ДО ОБРАЗЛОЖЕНИЕТО И.О.ОБЕРО
 -Претседател на Собранието на СРМ-
 гр. Куманово.....

Министерството ви испраќа Решение на Народната влада на Федерална Македонија за македонската азбука.

РЕШЕНИЕ
 за македонската азбука.

Македонската азбука има 37 букви. Тие се:

Редовни букви
 А а Б б В в Г г Д д Е е Ж ж З з С с Т т Њ њ К к Л л М м
 Н н О о П п Р р С с Ш ш У у Ф ф Х х Ц ц Ч ч Џ џ

Специјални букви
 Ѓ ѓ Ѕ ѕ Ї њ Љ љ Њ њ Ќ ќ Ў џ

Чл.2
 Овао решение влегуе во сила од денот на објавувањето.
 Претседател на Народната влада:
 И.Олишевски, с.р.

Нови букви во азбуката се Г, Њ, С, Л, Њ, и У. Првите две имаат идентични знаци со горни преливи одговара на досегашните Г и втората на -Њ. Втората на -ла, / довер -спер, четвртата на - ѓ, петата на - ѓ, и шестата на - ѓ.

По преземањето на темниот глас Ѓ, што во новите говори се развинува пред Д во примери како гале, гале, коишто уште досега не се појавиле, да се внесува нов глас пред во новата азбука, биле иницијални процесот на развинување Д не е досега изразен во нивните говори, како што Д е на својстава од злогласни гале, гале, гале. Во почетокот на азбуката, биле иницијални гале гале гале. Во почетокот на азбуката, биле иницијални гале гале гале. Во почетокот на азбуката, биле иницијални гале гале гале.

Министер на Просветата:
 И.Олишевски, с.р.

О.О. - С.О. 1

МИНИСТЕР НА ПРОСВЕТАТА:
 И.Олишевски

ОКРЕТНОСТ И.О. ОБЕРО
 Бр. 2668 - 195
 18.1.1945
 -КУМАНОВО-

Решение за македонската азбука, 16 мај 1945 г.

Во однос на стандардизацијата на македонскиот литературен јазик и развојот на образованието, науката, културата и уметноста во Македонија, треба да се издвои и Решението за македонската азбука, донесено од Народната влада на Федерална Македонија, со објаснување на новите букви и темните вокали во азбуката, издадено од Министерството за просвета на Федерална Македонија, Скопје 16.5.1945 година.

Во Државниот архив се чуваат и се заштитуваат уште многу фондови и збирки со архивска документација која е од исклучително значење за нашата земја, и тоа:

- Документи за позначајни политичко-историски процеси, настани и личности;

- Документи за повоената економска обнова на Македонија и за нејзиниот современ стопански развој;

- Документи за стандардизација на македонскиот литературен јазик и за развојот на образованието, науката, културата и уметноста во Македонија;

- Документи за развојот на Македонската православна црква и на Исламската верска заедница;

- Документи за животот и активностите на македонското национално малцинство во соседните земји и македонската емиграција во светот и

- Документи во врска со конституирањето и развојот на суверена, самостојна и независна Македонија и за нејзиното меѓународно признавање и зачленување во меѓународните организации и институции.

Врз основа на член 121 од Уставот на Република Македонија и член 3 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 29 јули 1992 година, донесе

О Д Л У К А

за стапување на Република Македонија во членство на Организацијата на Обединетите нации

Член 1

Собранието на Република Македонија одлучи Република Македонија како суверена и самостојна држава, да стапи во членство во Организацијата на Обединетите нации.

Член 2

Барањето за стапување во членство во Организацијата на Обединетите нации да го поднесе претседателот на Републиката.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 08-3157/1
29 јули 1992 година
Скопје

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОБРАНИЕТО НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Стојан Андов

вц

**Одлука за стапување на Република Македонија во членство на
Организацијата на Обединетите нации**

Елисавета Марковиќ¹

ЗНАЧЕЊЕТО НА ЕТИЧКИОТ КОДЕКС НА АРХИВИСТИТЕ

Abstract: The goal of the article is to present a brief overview of the activities of archives and archival institutions, as well as the way in which the archivist profession influences how workers deal with archival data and funds. The archivist profession is one of high responsibility and specificity, and it adheres to a number of laws, rules, and regulations. One of these rules is the Ethical Codex of the archivists. It is a rule of thumb for workers who treat the handling, preservation, and safety of archival materials with care and conscience.

Keywords: archives, archivists, archival profession, ethymology, national legacy, ethics, standards

Голем дел од популацијата не е запозната со значењето, функцијата, улогата и дејноста на архивите. Најчесто, работата на архивите се поврзува со терминот архива или писарница, што подразбира низа активности и постапки кои се дел од административното и канцелариско работење. Во писарницата се врши прием на документи и записи, сортирање на документите, селектирање и распоредување на документите по организациски единици и сектори и испраќање на документите. Секој влезен, излезен или издаден документ кој циркулира во една организација, институција или компанија, се евидентира и се заведува (архивира) во единствена деловодна книга, со што се остава трага за службено дејство или настан што го опфаќа документот или записот. За разлика од гореспоменатите постапки, дејноста на архивите и архивските институции има сосема друго значење и улога.

Функцијата, работата и одговорноста на архивите и архивските институции претставува акумулација на записи, документи, информации кои се генерирани од работењето, дејствувањето и функционирањето на државните, јавните или приватни организации и компании, поединци, различни административни и социјални активности кои имаат примарна улога во постоењето на едно општество. Метафорички, архивите се дефинирани како „секрет на општествениот

¹ М-р, помлад соработник во Секторот за финансиски прашања во ДАРСМ,
elisaveta.markovic@arhiv.gov.mk

организам“, записи кои се одвоени и избрани за долгорочно чување поради нивната трајна културна, историска или државна вредност.²

Според етимологијата, првите потврдени сознанија за постоење на зборот архив на англиски јазик датираат од околу 1600 година. Зборот е изведен од францускиот збор архив „archif“ во множина. Понатаму, етимолошките траги водат кон латинскиот збор „ARCHIVUM“ или „Archivum“, што е романизирана форма од грчкиот збор „археон“ или „јавен запис“. Зборот „археон“ е заснован врз зборот „архе“, што значи „канцеларија или влада“, што укажува на важноста на водење евиденција и записи за владеењето или владеењето на народот.³

Шематски приказ на етимологијата на зборот „архив“

Практиката на чување службени документи е античка постапка за што укажуваат археолошките откритија кои датираат од вториот и третиот милениум пр. н. ера на разновидни локации, како што се модерниот Египет, Сирија, Турција и Грција. Уште во тоа време, воочена е правната, административна и историска важност за чување и заштита на информациите генерирани, напишани или создадени да имаат одредена порака до потомството и генерациите кои доаѓаат.⁴

Староегипетски записи на камен

² <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/archive>

³ <https://www.etymonline.com/word/archives>

⁴ <https://www.macmillandictionaryblog.com/archive>

Со текот на времето и низ вековите, со менувањето на цивилизациите, општествата и државите, процесот за собирање, чување, евидентирање и заштита на документи и записи со значајни содржини добива сè поголема вредност. Аналогно, се наметнува како неопходно формирањето и постоењето на специјализирани канцеларии, простории и установи кои се посветени и фокусирани на прибирање, сортирање, чување и заштита на документи кои се од историско и трајно значење. Тоа се архивите. Општо, во архивите се собираат и се чуваат содржини и записи кои се избрани за трајно или долгорочно зачувување поради нивната автентична, трајна културна, историска или докажана вредност⁵.

Ватиканска апостолска архива

Студијата и практиката на организирање, зачувување и обезбедување пристап до информации и материјали во архивите се нарекува архивска наука. Лицата кои работат во архивите и архивските институции се нарекуваат архивски работници. Местото каде што се чуваат и се селектираат архивските фондови се нарекува депо и е составен дел на секој архив⁶.

Денес, практично не постои земја која нема национална архивска институција или канцеларија. Не случајно се вели дека државните и национални архиви се ‘рбетот на една држава, особено ако се земе предвид дека во нив се прибираат материјали кои содржат информации и записи за сите важни настани, збиднувања, промени кои се поврзани со историјата и постоењето на една земја.

Архивските записи се секогаш уникатни и единствени. Поради нивната специфичност, автентичност и содржина, ракувањето, трансферот, оперативното манипулирање и евидентирање, сместувањето и чувањето на архивските материјали треба да се одвива со големо внимание и според однапред пропишани постапки и процедури, кои ќе обезбедат физичка сигурност и безбедност на материјалите, а со тоа заштита и долготрајност на содржинските вредности. Објавувањето на

⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Archive#Standardization>

⁶ <https://www.springer.com/journal/10502/aims-and-scope>

архивските записи и документи е строго контролирано преку низа законски одредби, правни акти и регулативи како национални така и меѓународни.

Државниот архив на Република Северна Македонија – ДАРСМ, ја има токму таа важна задача и одговорност. Преку своето постапување, дејствување и работење ДАРСМ претставува столб на нашата националност и државотворност. За да ја реализира својата значајна улога, ДАРСМ има обврска да ги следи и да ги применува сите законски регулативи со кои се уредува управувањето, чувањето, заштитата и безбедноста на архивските фондови и материјали во Република Северна Македонија, кои се сместени во депоата на Државниот архив и кај имателите на архивскиот и документарен материјал.

Државниот архив заедно со архивските работници и вработени во другите служби во архивот, со своето работење и примената на поставените законски акти, интерни регулативи, низа меѓународни архивски стандарди и прописи, имаат улога во безбедноста и зачувувањето на националното и историско богатство, сместено во просториите на ДАРСМ.

Нормативното и правно регулирање на архивското работење во Република Северна Македонија се уредени со:

- Законот за архивски материјал и Законот за изменување и дополнување на Законот за архивски материјал;
- Уредбата за канцелариско и архивско работење;
- Уредбата за утврдување на критериумите за подолги рокови за користење на архивскиот материјал.

Постојат и дополнителни подзаконски акти и регулативи како и интерни нормативни акти кои придонесуваат во работењето и управувањето со архивските материјали. Сите овие правни регулативи се објавени на официјалната интернет-страница на ДАРСМ⁷.

За унапредување на своето работење, дејствување и афирмација на дејноста, Државниот архив соработува и членува во повеќе меѓународни организации од овој домен, како што се Меѓународниот архивски совет – МАС (International Council on Archives – ICA), Меѓународниот центар за архивско истражување – ИКАРУС (International Center for archival research – ICARUS), Европскиот регионален огранок на МАС (European Regional Branch of the International Council on Archives – EUR-BICA), Меѓународната организација за стандардизација – ИСО (International Standards Organization – ISO) и други.

Како дел од ова интернационално семејство на архивисти, архивски работници и организации, Државниот архив на РСМ, на некој начин, е обврзан да ги применува и да ги следи стандардите, нормите и статутите кои се пропишани од овие реномирани меѓународни организации и здруженија, кои имаат иста цел и мисија.

Меѓу наведените меѓународни стандарди, статути и договори кои ги има прифатено и поддржано Државниот архив е и Етичкиот кодекс на архивистите што е предмет на интерес во оваа статија.

⁷ <https://www.arhiv.gov.mk>

Етика во архивирањето (заштита на податоците)

Генерално, архивските работници се професионалци кои работат на организирано собирање, селектирање, складирање, чување и контрола на документарните материјали и информациите кои ги содржат, кои поради својата трајна вредност се детерминирани како архивски.

Архивистите се одговорни за евидентирање и чување на архивските фондови кои имаат вредност на мемориски записи за минатото со што на луѓето и новите генерации им помагаат да ги разберат и да ги искористат содржаните информации.

Во контекст на претходно наведеното, за значењето, важноста и неопходноста од архивите и непроценливата цивилизациска вредност на архивските материјали и фондови, не случајно е издаден овој документ, со кој прецизно се дефинира важноста и одговорноста на архивистите и влијанието кое го имаат тие при постапувањето и работењето со архивските материјали.

Етичкиот кодекс на архивистите (Code of Ethics of Archivists) е усвоен од Генералното собрание на МАС во Пекинг, во 1996 година. Уште во воведниот дел на Етичкиот кодекс наведена е целта за поставување високи стандарди во архивската професија и за сите оние кои се занимаваат со контрола, заштита, грижа, чување и управување со архивските материјали. Етичкиот кодекс на однесување и постапување, практично, не е наменет само за архивските службеници кои работат и се ангажирани во депоата или одделенијата за превенција, конзервација и заштита на архивската граѓа, туку и за оние кои вршат систематска обработка на архивските записи и информации, за инволвираните кои ја прават контролата кај имателите и прибирањето на архивските документи и сите други кои на некој начин доаѓаат во допир со архивските материјали или, пак, се инволвирани во управувањето со нив.

Етичкиот кодекс на архивистите, начелата и принципите кои се опишани во документот, за секој архивист, како поединец или институција треба да биде основно начело според кое ќе го одредат своето професионално дејствување и однесување спрема наследеното национално, културно-историско богатство во

каква било форма. Со Етичкиот кодекс се дава на знаење потребата од висока свесност, одговорност, но би рекле и привилегија на архивските работници при ракувањето и манипулирањето со архивските материјали. Само со стручно и исклучително внимание при постапувањето со архивските записи, архивистите можат успешно да одговорат на предизвикот за зачувување на непроценливите архивски информации кои ќе им служат на идните генерации.

Целиот текст на Етичкиот кодекс на архивистите на македонски и на англиски јазик (оригиналната верзија) може да се најдат на официјалната страница на Државниот архив на Република Северна Македонија⁸.

Во оваа пригода, како продолжение на текстот, би потенцирала само неколку или дел од начелата на Кодексот, содржан во 10 точки. Намерата е, преку цитирање на дел од текстот да се задржи вниманието на читателот и да се добие претстава за важноста и значењето на оваа не толку широко позната професија.

„АРХИВИСТИТЕ треба да го заштитуваат интегритетот на архивскиот материјал и на тој начин да гарантираат дека и натаму ќе биде веродостоен доказ за минатото. Главната должност на архивистите е да го чуваат интегритетот на документите под нивна грижа и старателство. За остварување на оваа должност тие мора да ги имаат предвид легитимните, но понекогаш спротивставени, права и интереси на работодавците, сопствениците, субјектите на податоците и корисниците, минати, сегашни и идни.“

„Архивистите треба да го проценуваат, избираат и одржуваат архивскиот материјал во неговиот историски, правен и административен контекст и со тоа да го задржат принципот на провиниенција, да ги зачуваат и направат очигледни оригиналните врски на документите.“

„Архивистите во интерес на општото добро треба да ја искористат посебната доверба што им е дадена и да избегнуваат да ја користат својата позиција за неправедно и незаконски да извлекуваат корист за себе или за други.“

⁸ <https://www.arhiv.gov.mk/materijali/Etickikodeks.pdf>; https://www.arhiv.gov.mk/materijali/ICA_1996-09-06_code_of_ethics_EN.pdf

Виктор Недески¹

ЛИКОТ НА СВЕТИ ГРИГОРИЈ ОХРИДСКИ НИЗ ПРИЗМАТА НА НЕКОЛКУ АРХИВСКИ ИЗВОРИ

Abstract: Among the many saints of Ohrid in the calendar of the Macedonian Orthodox Church, under the date January 8/21 we find the name of St. Gregory of Ohrid. Unlike the Macedonian historiography, which barely mentions Saint Gregory of Ohrid, his personality would particularly attract the attention of many Russian and Bulgarian researchers of the 19th and 20th centuries. It is striking that the name of St. Gregory of Ohrid is completely absent in the Greek and Latin old synaxars. Researchers reconstruct the life of St. Gregory on the basis of three primary sources: the Jewish (Archival) Chronograph from the late 15th century, the partly preserved inscription from the Church of St. Sophia in Ohrid, and Ostromir's Gospel from the 11th century. By analyzing these sources it is concluded that the reverence of St. Gregory of Ohrid was due to the uncritical combination of references to the name Gregory in several sources and that such a bishop and saint never actually existed.

Keywords: St. Gregory of Ohrid, hagiology, Ohrid, cult of saints

Охрид како значаен културен и духовен центар дал низа истакнати личности, кои со својот живот и дејноста се вградиле во неговата историја. Голем е бројот и на христијанските светители кои дејствувале во Охрид, но и во пошироката дијецеза на Охридската архиепископија. Многумина од нив го добиле и епитетот „Охридски“ со цел црковната меморија трајно да ги поврзе со овој голем духовен стожер на Балканот.

Помеѓу повеќето „Охридски“ светители во календарот на Македонската православна црква – Охридска архиепископија, под датумот 8/21 јануари го среќаваме

¹ М-р, асистент на Православен богословски факултет „Св. Климент Охридски“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, viktor_nedeski@yahoo.com

името на свети Григориј Охридски². Во публикацијата „Житија на светиите“, која е издание на Струмичката православна епархија и претставува засега најобемна збирка на житија кај нас, под истиот датум е поместено и кратко житие на свети Григориј Охридски со следнава содржина: „Свети Григориј беше благочестив учител и пастир на стадото Христово. Во еден натпис, во црквата Света Софија во Охрид се нарекува Григориј Премудриот, кој премудро го поучува народот на божјите закони. Се упокоил во 1012 г.“³

За разлика од македонската историографија, која речиси воопшто не се занимавала со личноста на свети Григориј Охридски, неговата личност особено ќе го привлече вниманието на повеќемина руски и бугарски истражувачи од XIX и XX век, како што се: Невоструев⁴, архиепископот Филарет Гумилевски⁵, Соболевски⁶, Ангелов⁷, Павлов, Темелски⁸ и др. Врз основа на повеќе стари руски и јужнословенски извори, овие автори и истражувачи прават обид за реконструкција на житието на свети Григориј Охридски.

Впечатливо е тоа што името на свети Григориј Охридски комплетно отсуствува во грчките и латинските стари синаксари. Оттука, истражувачите прават реконструкција на житието на светецот единствено врз основа на три основни извори: 1) Јудејскиот (Архивски) хронограф, 2) делумно сочуваниот натпис од црквата „Света Софија“ во Охрид и 3) познатото Остромирово евангелие.

Јудејскиот (Архивски) хронограф е историски извор од крајот на XV в., кој се чува во Рускиот државен архив за древни акти во Москва (ф. 181, № 279/658)⁹. Постојат неколку негови сочувани преписи, и тоа: Варшавскиот хронограф од крајот на XV или почетокот на XVI век од Националната библиотека во Варшава (BOZ sim 83), Вилненскиот хронограф од почетокот на XVI век од Библиотеката на Литванската академија на науките во Вилно (№ 109/147) и уште еден препис кој датира од XVI век, сочуван фрагментарно во Софија (РНБ, Соф. № 1454). Во овие ракописи, хронолошки по книгата Рут, со која завршува Осмокнижието, се наоѓа белешка во која се споменува презвитер Григориј (л. 199а). По оваа белешка следува петтата книга на Хрониката на Јован Малала (л. 199а-210а), која ја содржи историјата на Тројанската војна, четирите книги Царства (л. 210а-287а) и други текстови. И во трите хронографски преписи белешката е оформена како заглавје со црвени букви кон петтата книга од Хрониката на Малала и формира една целина со оваа книга.

² *Православен календар* 2019, Скопје, 2018, 2.

³ Боро Милчев, *Житија на светиите Јануари*, Струмица, 2009, 173.

⁴ Капитон И. Невоструев, Исследование о Евангелии, писанном для Новгородского кн. Мстислава Владимировича в нач. XII в., *Мстиславово Евангелие XII в.* (гл. ред. Георгий У. Огурцовский), Москва 1997, 423-424.

⁵ Филарет Ч. Гумилевский, *Святые южных славян*, Санкт-Петербург, 1882, 7.

⁶ Алексей И. Соболевский, Два рус. поучения с именем Григория, *Известия отделения русского языка и словесности Академии наук*, год. 12, бр. 1, Санкт-Петербург 1907, 250-262.

⁷ Боню С. Ангелов, *Към въпроса за книжовното дело на презвитер Григорий Мних*, Старобълг. лит-ра, Кн. 3, София, 1978, 48-55.

⁸ Пламен Павлов, *Светци и духовни водачи от Македонија*, Торонто, 2004.

⁹ За Јудејскиот хронограф види литература: Василий М. Истрин, *Александрия русских хронографов*, Москва 1893; Пейо Димитров, *Изборниците на цар Симеон, Литературна мисъл*, бр. 7, София, 1990, 3–16. Горина Л. В., *Болгарский хронограф и его судьба на Руси*, София, 2005.

Необичното место на оваа белешка-заглавје формирало различни мислења за тоа кои текстови може да се однесуваат на книжевната дејност на презвитер Григориј. Според најголем број од истражувачите, белешката се однесува на целосниот превод на Хрониката на Малала¹⁰, а малкумина се оние кои ја поврзуваат со Осмокнижието кое претходи¹¹. Сепак, оваа тема до денес сè уште е предмет на полемика¹². Содржината на текстот го одредува точното време на настанување на преводот. Текстот ја има следнава содржина: „Книги на Божјиот стар завет... преведени од грчки јазик на словенски во времето на бугарскиот кнез Симеон, син на Борис, од презвитер и монах Григориј, црковник на сите бугарски цркви по наредба на истиот книгољубец кнез Симеон, праведно наречен богољубец“¹³.

Вториот извор на кој се повикуваат истражувачите при реконструкција на ликот на Григориј Охридски е делумно сочуваниот натпис од црквата „Света Софија“ во Охрид. Станува збор за ктиторски натпис, изведен од тула на западната фасада на надворешната припрата, која е доградена на првобитниот храм. Натписот ја има следната содржина: „Μωυση̅ς οθ ... Γρηγορ(ιος) Σκηνην̅ ἐγυειρας̅ τον̅ θεο̅γραφον̅ νομον̅ ἔθνη̅ των̅ Μυσων̅ ἐκδι̅δ̅ασκει̅ παν̅σο̅φω̅ς“¹⁴. (сл. 1-2) При читањата на годината која стои на крајот од натписот направени од страна на повеќето од споменатите постари истражувачи, годината е дешифрирана како ̅ϛ̅ϛ̅ϛ̅ (6520 г.) т.е. 1012 г.

Третиот извор е Остромировото евангелие, кое е најстарата ракописна книга од киевска Русија, составена во 1056-57 г. од законот Григориј, а по нарачка на Остромир, роднина на кнезот Изјаслав. Овој значаен ракопис се чува во Руската национална библиотека (шифра F.п.I.5). Во ова ракописно Евангелие, под датумот

¹⁰ Константин Калајдович, *Иоанн, езарх болгарский: Исследование, объясняющее историю славянского языка и литературы IX и X столетий*, Москва, 1824, 99; Павел Шафарик, *Расцвет славянской письменности в Бугарии, Чтения в Императорском обществе истории и древностей российских при Московском университете*, год. 3, бр. 7, Москва 1848, 51–52; Василий Истрин, *Александрия...*, 357, Василий Истрин, *Хроника Георгия Амартола в славянском переводе и связанные с нею памятники, Журнал Министерства народного просвещения*, год. 69, Москва 1917, 1–2; С. Николова, *Някои текстологически проблеми в панегиричното творчество на Климент Охридски (по материали от „Похвално слово за пророк Илия“), Кирило-Методиевски студии*, год. 1, София 1984, 115–117, Горина Л. В., *Болгарский хронограф...*, 33–34, Димитър Пеев, *Архивският хронограф и Летописец Елински и Римски I редакция, Старобългарска литература*, год. 39–40 София 2008, 104–131, Пейо Димитров, *Изборниците...*, 3–16; Леонид Кавелин, *Древняя рукопись, Русский вестник*, год. 201, бр. 4, Москва 1889, 11–12, 15–17; Емил Георгиев, *Разцветът на българската литература*, София, 1962, 303.

¹¹ Иван Е. Евсеев, *Григорий пресвитер, переводчик времени болгарского царя Симеона, Известия Отделения русского языка и словесности Академии наук*, год. 7, бр. 3, Москва 1902, 357–366; Александр В. Михайлов, *Опыт изучения книги Бытия пророка Моисея в древнеславянском переводе*, Варшава, 1912, ССХСII.

¹² Тешкотијата да се определи на кој од двата старозаветни текста се однесува оваа белешка, се усложнува дополнително поради недостигот на целосно лингвистичко проучување на книгите Царства. Иако во оваа пригода нашата цел не е да се впуштиме во ваква анализа, сепак сме на мислење дека белешката се однесува на Осмокнижието.

¹³ „Книгы заветъа бжѣа ветха̅ сказующе̅ вбразы̅ новаго̅ заветъа̅ истинны̅ соудш̅. предложены̅ греск̅а̅ языка̅ в̅ словенскы̅н. прѣ книз̅ вьзгартѣ̅ симеоне̅ снѣ̅ воршн̅. грѣгориѣ̅ презвнтерѣ̅ мнѣ̅хо. всѣ̅х̅ цркви̅н̅ вьзгартскы̅х̅ цркви̅н̅ повелѣнїе̅ того̅ кннѣюца̅ кнзсемїо̅ истиннѣ̅ рѣщї̅ волюца̅“.

¹⁴ „(подобно) на Мојсеј, Григориј, откако издигна скинија ги поучува премудро народите мизиски на богонапишаниот закон“.

8 јануари (л. 262) стои записот: „памят святаго Григора епископа Мусии“ (спомен на светиот Григориј епископ на Мусија). (сл. 3)

Врз основа на сведоштвата од споменатите три извори, истражувачите од XIX – XX век ја реконструирале биографијата на Григориј на следниов начин: Тој можеби е еден од двајцата ученици на свети Методиј, архиепископ моравски, кои биле оставени во Константинопол. Живеел за време на владеењето на бугарскиот цар Симеон и неговиот син Петар и бил на висока функција во бугарската црковна администрација. Ги превел Хрониките на Јован Малалас, а можеби, и Хрониките на Георгиј Амартонос, коментарите на некои библиски книги и историски ракописи, а подоцна бил хиротонисан со титулата „епископ пелагониски и прилепски“. Починал во 1012 година, и бил погребан во Охрид, во црквата „Света Софија“, а наскоро бил и канонизиран.

Споменот на Григориј широко се распространил особено по објавувањето на неговото име во „Полниот месецослов на Истокот“ од архиепископот Сергиј Спаски¹⁵, па така неговото име и житие денес се среќава во повеќе синаксари и збирки на житија во кои Григориј се титулира како охридски или мизиски. Слични биографски податоци за св. Григориј Охридски понудиле и многумина други истражувачи.¹⁶

Внимателно исчитувајќи го Јудејскиот хронограф, забележуваме дека редакторската и преведувачката дејност на Григориј авторот ја поврзал со времето на кнезот Симеон, односно времето пред 913 г., кога титулата на владетелот во бугарската држава е кнежевска. Притоа, ако го прифатиме за веродостоен податокот дека во 1012 г. Григориј сè уште бил жив, тогаш излегува дека живеел најмалку 120 години.

Втората недоследност е тоа што во изворот се спомнува епископска катедра која во тоа време не постоела. Имено, со титулата „пелагониски и прилепски“ се среќава еден епископ Григориј кој прави превод на Дамаскинските проповеди¹⁷ (XVI век) во османлискиот период. Неговиот превод бил мошне распространет во Македонија во многу преписи и нови преводи сè до 19 век. Но, тој во никој случај не може да биде истата личност со споменатиот друг книжевник Григориј, споменат во Јудејскиот хронограф.

Како трета недоследност се јавува датирањето испишано на галеријата во охридската „Света Софија“ во XI век. Иако годината од крајот на натписот

¹⁵ Сергей Спасский, *Полный месяцеслов Востока, т. 1: Восточная Агиология*, Москва, 1875, 116; Сергей Спасский, *Полный месяцеслов Востока, т. 2: Святой Восток*, Москва 1876, 8.

¹⁶ Невоструев К. И., *Исследование о Евангелии, писанном для Новгородского кн. Мстислава Владимировича в нач. XII в., Мстиславово Евангелие XII в.* (гл. ред. Георгий У. Огурцовский), Москва 1997, 423-424; Гумилевский Ф. Ч., *Святые южных славян*, Санкт-Петербург, 1882, 7; Соболевский А. И., Два рус. поучения с именем Григория, *Известия отделения русского языка и словесности Академии наук*, год. 12, бр. 1, Санкт-Петербург 1907, 250-262; Боню С. Ангелов, Към въпроса за книжовното дело на презвитер Григорий Мних, *Старобълг. лит-ра*, Кн. 3, София, 1978, 48-55.

¹⁷ За овој книжевник, види литература: Радмила Угринова-Скаловска, *Дамаскини. Македонски преводи од 16 до 19 век*, Скопје, 1975; Петар Х. Илиевски, *Крнински дамаскини*, Скопје, 1972; Вера Стојчевска-Антиќ, *Историја на македонската книжевност. Средновековна книжевност*, Скопје, 1997; Лавров П., *Дамаскин Студит и сборници ео имени „Дамаскини“*, Одесса, 1899.

на фасадата на Григориевата галерија повеќепати била погрешно читана како ⲛⲥⲫⲕ (6520 г.) односно 1012 г., или како ⲥⲟⲕⲉ (6825 г.), односно 1316/17 г.¹⁸, денес несомнено е потврдено дека станува збор за ⲥⲟⲕⲅ (6822 г.), односно 1313/14 г. Овој факт се совпаѓа со податокот дека во втората деценија на XIV век живее и дејствува Григориј I, архиепископ охридски, потврден и од други извори¹⁹. Оттука сметаме дека Григориј споменат на натписот во „Света Софија“ не треба да се поврзува со ниту еден друг од претходно споменатите „Григориевци“.

Имајќи го предвид сето досега изнесено, го поставуваме прашањето: Кој е свети Григориј епископ на Мусија (Григора епископа Мусии) споменат во Остромировото евангелие? Притоа одговорот го нудат истражувањата на руските научници Олег Лосев и Анатолиј Турилов²⁰, кои покажуваат дека станува збор за грешка направена при препишувањето на Остромировото евангелие, односно во овој случај станува збор за св. Григориј, епископ ниски (Нисии), чиј спомен се слави на 10 јануари, а според локалната ерусалимска традиција се слави токму на 8 јануари – денот под кој во Остромировото евангелие е запишано: „памят святаго Григора епископа Мусии“.

Уште еден показател за отсуството на свети Григориј Охридски или Мизиски во охридската традиција е охридскиот апостол од XII век, (сл. 4) кој под 8 јануари содржи уште поискривена форма на споменот во кој стои „спомен на Григориј епископот и на Мојсеј“ (Григория епископа и Моисея)²¹, што јасно укажува дека во XII век во Охрид не се знае за св. Григориј, епископ мизиски, а уште помалку охридски.

Имајќи го предвид претходно кажаното, се доаѓа до заклучокот дека почитувањето на свети Григориј Охридски настанало како резултат на некритичка комбинација на споменувања на името Григориј во неколку извори.

Воедно сметаме дека не треба да доаѓа до мешање и поистоветување на св. Григориј Охридски со следните светители: 1. Свети Григориј епископ на Асу Мизиски. Роден на островот Лезбос со име Георгиј. При една посета на Ерусалим, замонашен е во една испосница на реката Јордан. По предлог на монахот Агатон избран е за епископ на Асу Мизиски. Се упокоил во длабока старост во манастир на островот Лезбос во 1150 или 1185 г. Неговите мошти се откриени во 1935 г.²²; 2. Свети Григориј Акритски (754 – 820 г.), христијански светител по потекло од Крит. Се подвизувал во Селевкија, а потоа 12 години во Ерусалим. Од Ерусалим отишол во Рим и се замонашил. Подоцна заминува со манастир во местото Акрита, близу

¹⁸ Натписот го објавуваат: Архимандритъ Антонинъ, *Изъ Румелии*, С. Петербургъ, 1886, 60; Ацо Шоповъ и Георги Стрџовъ, Кодексъ на Охридската патриаршија, *Сборникъ за Народни Умотворения, Наука и Книжнина*, Книга X, Софија, 1894, 570-571; Heinrich Gelzer, *Der Patriarchat von Achrida*, Leipzig, 1902, 14.

¹⁹ Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископия*, Софија, 1995, Т. 1, 213, 251; Йордан Иванов *Болгарски старини из Македонија*, Софија, 1970, 34.

²⁰ Лосева О. В., *Одна из загадок месяцеслова Остромирова Евангелия, Румянцевские чтения*, Москва, 1996, т. 2, 56-60; Лосева О. В., *Русские месяцесловы XI–XIV вв.*, Москва, 2001, 80-82; Турилов А. А., *Две забытые даты болг. церк.-полит. истории IX в., Старобългаристика*, год. 23. бр. 1, Софија 1999, 14-15.

²¹ Степан М. Кульбакин, *Охридская рукопись Апостола кон. XII в.*, Софија, 1907, 120.

²² Παναγιώτης Σκαλτσής, *Βίος και πολιτεία του Αγίου Γρηγορίου Επισκόπου Ασσου, Ο Άγιος Γρηγόριος Επίσκοπος Ασσου ο θαυματουργός, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου (7-12 Ιουλίου 2005)*, Μυτιλήνη 2006, 129 ff.

Халкидон, каде што се предал на сурови подвизи. Мирно се упокоил во 820 г. Се слави на 5 јануари²³.

За крај, би сакал да нагласам дека ова не е единствениот случај на фиктивно поврзување на одредени личности и светители со градот Охрид и Охридската архиепископија. Имено, со добивањето на важност на охридската црковна катедра и прераснувањето на Охрид во силен црковен центар, многу светителски култови, од кои некои и непостоечки, како што е случајот со Григориј Охридски, почнале да се поврзуваат со Охрид, со цел и самиот култ да добие на значење, поставен под сводот на славната Охридска архиепископија.

²³ Joannes Bollandus, *Acta Sanctorum* Jan 5, Parisii, 1643, 289.

Митрополит тетовско-гостиварски, г. Јосиф¹

ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА ОД КРАЈОТ НА XIV ВЕК СЕ ДО УКИНУВАЊЕТО ВО 1767 ГОДИНА

Abstract: This article aims to show the history of the Ohrid Episcopate from the end of 14th century until the second half of the 19th century under conditions of Ottoman rule, as well as the non-canonical abolition of the Ohrid Autocephalous Episcopate in 1767 year with the order of Sultan Mustafa and the decision of the then Constantinople Patriarch Samuel Hangers. Emphasis is placed on the non-canonical nature of the abolition of the Ohrid Episcopate, which is the basis of the right of the Macedonian Orthodox Church to exist as a separate independent church with the right to autocephaly.

Keywords: Ohrid, diocese, pope, archbishop, sultan, orthodoxy

Потпаѓањето на Охридската архиепископија, како и земјите на нејзината дијецеза под политичката власт на османлиската држава, иако имаше тешки последици за паствата на охридската црква, сепак тоа во почетокот не се одразило негативно на положбата на Охридската архиепископија како институција и како самостојна православна црква.

Причините за тоа се темелат во политиката на османлиските владетели, кои во тој период владеат на интензивната територијална експанзија и стремежот за наметнување на османлиското владеење над целата територија на христијанскиот Балкански Полуостров, политика, која со оглед на потребата, власта на освојувачите да биде максимално и трајно утврдена над покореното население, се залага за почитување на религијата на покорените народи и на определеното толерирање на христијанската црква и на нејзиниот виш клер. Освен тоа, за Османлиите христијанството било вера со свештени книги, како што се признавала од самата

¹ Во 2019 година докторирал на Православниот богословски факултет при Великотрновскиот универзитет во Велико Трново, Република Бугарија, otecjosif@gmail.com

исламска религија, така што тоа исто така ја олеснува достапноста на еден толерантен и покровителски (позаштитнички) однос кон институциите на христијанската црква и респективно дава објаснување на фактот дека завојувачите не само што не посегнале на Охридската архиепископија и на нејзината автокефалност, напротив – кон неа се однесувале со посебно почитување и заштита на нејзините права, кое наоѓа одраз и во изворите од времето, а исто така многукратно е истакнато и од различни истражувачи².

Во прво време на османлиската власт, последната дури се однесувала и позитивно над зацврстувањето на позициите на Охридската архиепископија и благопријатно дејствувала на ширењето на охридската црковна дијецеза. Османлиските султани се однесувале благонаклонето кон Охридската архиепископија, па дури и содејствувале да ја рашири својата дијецеза, така што, од една страна немале сериозно противење при наметнување на власта над Охрид и повеќето градови и села кои се наоѓаа под духовна јурисдикција на охридскиот архиепископ, кој пак, од друга страна, побрзал да ја посведочи својата лојалност и покорност кон новите, иако и иноверни, но очигледно доволно моќни господари не само на македонските земји туку и на сè поголем дел од Балканскиот Полуостров³. Основната причина за османлиската благонаклонетост кон Охридската архиепископија во тој период, всушност, се корени во фактот што таа сепак целосно била подвластена на Османлиската Империја и последователно – била под контрола на султаните, кои поради тоа претпочитале Архиепископијата да биде духовен пастир на колку што може повеќе од христијанските поданици во противтежа на Вселенската патријаршија, која била директно поврзана со Византија и чие седиште било надвор од нејзина контрола, положба која е зачувана дури до 1453 година и преземањето на Константинопол од војската на султан Мехмед II Освојувач (1444 – 1446; 1451 – 1481). Најмногу од таа причина Османлиите немале никаква намера, ниту пак интерес да посегнат по автокефалноста на Охридската архиепископија и соодветно да содејствуваат за разрешување на црковните дијецези, потчинети на охридските архиепископи. На Охридската архиепископија повторно биле потчинети, некаде кон границата на 14 и 15 век, Видинската, Софиската и

² Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 2-3; Славко Димевски, *Црковна историја*, 62; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 67. Така на пример, Снегаров посочува дека Турците не посегнале по Охридската архиепископија, зашто на почетокот биле толерантни и ги оставале иноверните религиозни општини слободно да управуваат, со цел да го смират многубројното потчинето христијанско население со турската држава (Исто, 2-3). За оваа, иако сè уште релативна, почетна религиозна толеранција на завојувачите покажува сведоштво кое датира од 1384 година, од добро познатото писмо на константинополскиот патријарх Нил (1379 – 1388) до римскиот папа Урбан VI (1378 – 1389), дека „Турците, иако ги потчинувале христијаните на страдања, сепак дозволувале патријархот да кореспондира со подведените архијереи во нивните епархии, да испраќа епископи каде што сака и непречено да ги извршува црковните дела во нивните земји“, а според преданието самиот Мурат I во претсмртниот час го советува својот син султанот Бајазид I да води добри и пријателски односи со иноверните доховништва, а најмногу со христијанското духовништво, да внимава и да ги почитува нивните верски обреди и да ги почитува нивните религиозни началници – патријарси, митрополити и епископи, како и првенците на народот и доколку е можно, да одбегнува секакви незаконски дејства кон нив – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 2, белешка. 1 и посоченото издание за изворите на сведоштвото.

³ Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 3-8; Славко Димевски, *Црковна историја*, 62-63.

Вериската епархија, а кон 1410 година границите на охридската архиепископска дијецеза достигнале дури и до границите на Одринската митрополија на исток, а на југ – до Солунската митрополија⁴.

Во првата половина на XV век под црковна власт на Охрид потпаднале и наддунавските кнежевства Влашка и Молдавија, па дури и некои од православните црковни општини во Апулија, Калабрија, Сицилија и Далмација⁵. Раширувањето на дијецезата на Охридската архиепископија и особено споровите со Вселенската патријаршија за правото на црковна јурисдикција над Видинската и Софиската епархија, по времето на константинополскиот патријарх Ефтимј II (1410 – 1416) доведува до заладување на односите меѓу двата црковни авторитетни центри – Охрид и Константинопол, кое продолжило до средината на XV век. Тоа заладување уште повеќе се продлабочува по 1439 година со склучената унија на Фераро – фирентинскиот црковен собор меѓу Рим и Константинопол, на кој се предвидело потчинување на православните цркви под врховна власт на римскиот папа. Всушност, унијата не била признаена од Охрид, а затегнатите односи на охридските архиепископи со Константинополската патријаршија едвај се подобриле по заземањето на Цариград од Османлиите, кога и Вселенската патријаршија целосно потпаднала под контрола на турските султани и соодветно на тоа не ја поддржувала Фирентинската унија⁶.

⁴ Со оглед на уредувањето на прашањето за границите на охридската архиепископска дијецеза, непосредно по битката на Космидон во 1410 година, охридскиот архиепископ Матеј лично ја посетил византиската престолнина Константинопол, каде што пред императорот Мануил II Палеолог (1391 – 1425) и патријархот Матеј I (1397 – 1410) ги претставил сите дотогашни христовули на византиските василевси во полза на Охридската архиепископија. Архиепископот издејствувал од императорот, во согласност со синклитот и патријаршискиот свет синод на Константинополската патријаршија, да издаде потврдна грамота не само за видинските и софиските епархии, туку и за сите други епархии предвидени во претходните императорски христовули за неговиот архиепископски престол. Снегаров посочува дека освен тоа, според смислата на писмото, испратено од приемникот на архиепископот Матеј до следниот цариградски патријарх Ефтимј II, императорот Мануил Палеолог, по сè изгледа, ги определил границите на охридската дијецеза да минуваат до Одринската и Солунската епархија. Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 4-5 и посочените од него референци; види исто и Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 67-69; Јован Белчовски, *Епархиите на Охридската архиепископија во епохата на турското владеење*. – ГЗБФ „Св. Климент Охридски“, кн. 4, Скопје, 1998, с. 55-67). За позициите на охридскиот архиепископ, константинополскиот патријарх Евтимј II и византискиот император по прашањето за границите на охридската дијецеза, исто така види и Jurisdiction of the Church of Ohrid. – In: Le Patriarcat œcuménique de Constantinople et Byzance hors frontières (1204 – 1586). Actes de la table ronde organisée dans le cadre du 22e Congrès International des Études Byzantines, Sofia, 22-27 août 2011. Éditées par M.-H. Blanchet, M.-H. Congourdeau et D. I. Mureşan. Paris, 2014, 243-271.

⁵ Славко Димевски, *Црковна историја*, 62-63. Како целина за територијалниот обем на охридската црковна дијецеза и епархиите вклучени во неа за време на османлиското владеење, Јован Белчовски, *Епархиите на Охридската архиепископија*, 55-67.

⁶ Имено, благодареејќи на непризнавањето на Фирентинската унија, по 1439 година, Охридската архиепископија успеала да ја наметне својата црковна власт над Влашко и Молдавија, чиишто владетели исто така не ја признавале унијата која беше склучена од Константинопол и римскиот папа Евгениј IV (1431 – 1447). Колку во тоа се вмешале Османлиите и зависноста од нив и колку приврзаноста кон православието и сфаќањето дека унијата му противречи и го поставува во понижувачка и потчинета положба спрема римската курија и Запад, тешко е да се каже, но по секоја веројатност и двата посочени фактори изиграле определена улога во тоа. Опширно за духовната власт на Охрид над двете наддунавски кнежевства, која најверојатно ја продолжила до почетокот на XVI век кон Влашко, а можеби дури и до крајот на истиот век кон Молдавија; види: Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 11-18.

По 1453 година Охридската архиепископија во принцип ја губи дотогаш привилегираната положба на основен духовен лидер и главна црковна институција за православните балкански поданици на Османлиската Империја, бидејќи Вселенската патријаршија во Цариград веќе била целосно контролирана од османлиските власти и сосема природно тие почнале да ги гледаат константинополските патријарси како врховни религиозни водачи на христијаните во империјата што целосно е во согласност со милет-системот во османлиската држава⁷. Цариградскиот патријарх, освен што бил духовен поглавар и претставник пред султанот и неговиот диван за т.н. „рум-милет“, т.е. за православните христијани, имал и уште една многу важна предност – за разлика од преостанатите православни архијереи во Отоманската Империја: единствено тој престојувал во османлиската престолнина Истанбул и тоа му давало можност да изгради еден далеку потесен и попривилегиран однос со султанот и Високата порта, а гркојазичниот аристократски врв на патријаршискиот квартал Фанар – т.н. фанариоти – бил постојан извор за пополнување како на вишиот клер на Вселенската патријаршија така и на важните христијански позиции во султанската централна администрација – како на пр. таквите кои се на великиот драгоман – гарантирале влијание и пристап до везирите и високата отоманска управувачка елита.

Нешто повеќе – барем за уште некое време, по 1453 година, Високата порта изгледа по традиција, секогаш имала поголема доверба кон Охридската архиепископија и затоа, по конечното уништување на средновековната српска држава од Османлиите и заземањето на Смедерево во 1459 година, кое со себе повлекува и затворање на Пеќската патријаршија, епархиите на последната биле присоединети кон дицезата на Охридската автокефална архиепископија⁸. Имено, многу е веројатно поради спојувањето на пеќската патријаршиска дицеза кон Охридската автокефална архиепископија да им даде основа на охридските архиепископи во XVI, XVII и XVIII век да се титулираат, освен како архиепископи и како патријарси, што покажува дека тоа титулирање, всушност, не предизвикало никаква гневна реакција од цариградските патријарси и нивниот клер.

⁷ По 1453 година, цариградскиот патријарх е признаен од султанот Мехмед II (и респективно – од сите следни султани) за милет – башија (религиозен водар) на т.н. рум – милет (Millet-i Rum), кој ги опфаќа источноправославните христијани во Отоманската Империја. Идејата за православен рум – милет, на чело со вселенскиот грчки патријарх, како и за можноста таа идеја подоцна да биде искористена за целите и интересите на новородената преку балканското преродување – грчка нација – Roudometof, V. From Rum Millet to Greek Nation: Enlightenment, Secularization, and National Identity in Ottoman Balkan Society, 1453 – 1821. – In: Journal of Modern Greek Studies, XVI (1998), 11-48.

⁸ На пример, Иван Снегаров посочува дека, во периодот меѓу 1453 и 1466 година, Охридската архиепископија со согласност на турската власт, успеала да ја присоедини и дицезата на Пеќската патријаршија – види Снегаров, И. Историја на Охридската архиепископија, том. 2, с. 18. За присојединувањето на дицезата на Пеќската патријаршија кон дицезата на Охрид. Ю Трифонов, *Съединението на Ипекската патријаршија с Охридската архиепископија в XV в.* – В: Сп. на БАН, III (1912), № 2, 11-42; Ю Трифонов. *Отношенията на сръбската Ипекска църква към Охридската в началото на турското владичество.* – В: МП, IV (1928), № 4, 43-78. Според Трифонов присојединувањето на дицезите на Пеќската патријаршија кон тие на Охридската архиепископија може да настанало уште во 1446 година – т.е. пред заземањето на Србија од страна на Османлиите. Односно, за мислењето кое постои, дека обединувањето на Охридската архиепископија и Пеќската патријаршија станало преку поставувањето на еден и ист архијереј – Никодим. Г. Суботиќ, *Пеќки патријарх и охридски архиепископ Никодим.* – ЗРВИ, XXI (1982), 213–236.

Присоединувањето на епархиите на Пеќската патријаршија кон дијецезата на Охрид било примено како потполно канонско враќање кон првоначалната положба која постоела пред св. Сава да ја создаде Српската архиепископија во почетокот на XIII век и како такво, тоа било безусловно признаено и од самата Вселенска патријаршија во Цариград⁹.

Засилените позиции на Охридската архиепископија ѝ дозволиле успешно да се бори со проникнувањето на римокатолицизмот во Албанија и Македонија во втората половина на XV век и првата половина на XVI век, кога Римокатоличката црква ги загубила речиси сите завојувани позиции до крајот на XIV век, позиции во земјите кои претставуваат традиционална сфера на влијание на Охридската архиепископија. Во тој период една по друга биле затварани римокатоличките епископии во Валона, Скопје, Охрид и Призрен и цела редица католички општини, кои постоеле во различни села во дијецезата на Охрид, или целосно исчезнале или силно го намалиле својот број, а во времето на понтификатот на папата Калист III (1455 – 1458) се стигнало до таму што папата испратил свој нунциј, Хуан Наваро, да истражи дали епископот на Круја нема да премине кон охридската црква, откако било откриено неговото тежнење кон православието¹⁰. Променетата, како внатрешна така и надворешна ситуација, во втората половина на XVI век и првата половина на XVII век, поврзана со почнатиот процес на опаѓање на моќта на Османлиската Империја, доведува до промена на односот на силите и респективно – на односите на Охрид со римската курија, која треба да се признае во значителен степен беше условена и од наглото влошување на економската положба на Охридската архиепископија и на подведените и црковни ерарси¹¹, во период кога римокатоличката пропаганда нагло

⁹ Дури кога некаде околу почетокот на 1530 година, смедеревскиот митрополит Павле, кој откако со многу поткупи си осигурал поткрепа кај месните османлиски власти и првенци, се обидел насилно и незаконски да се прогласи за архиепископ на Пеќ и со тоа да ја возобнови самостојната српска црква, цариградскиот патријарх Еремиј I се подготвил решително да дејствува против дејствата на смедеревскиот митрополит и помогнал охридскиот архиепископ Прохор да ги задржи српските епархии, кои Павле сакал да ги откине од Охридската архиепископија. Во септември 1530 година, патријархот Еремиј, во согласност со другите источни патријарси, испратил свое послание, во кое го објавил своето решение и решението на Св. синод на Вселенската патријаршија, дека „...митрополитот Павле извршил неканонско дело и требало да биде одалечен од соборот на охридските архијереи, а Пеќ со цела Србија да остане и понатаму под власт на Охридската архиепископија, зашто, според царските хрстовули, Пеќската црква од крајно време ѝ припаѓа на таа архиепископија и, иако извесно време таа била автономна, тоа станало поради насилство, а не по решение на некој вселенски собор и затоа таа повторно се присоединила кон црквата од која се одделила“. Потоа вселенскиот патријарх се заканува со анатема на секој што повторно би се дрзнал да ја отцепи Пеќската црква од Охридската архиепископија – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 10 и 18-21, заедно со изворите наведени таму. Треба да се забележи дека во тој случај поткрепа на Охридската архиепископија и нејзините права над српските епархии покажале и александрските и ерусалимските патријарси.

¹⁰ Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 28-31.

¹¹ Тешката финансиска состојба и зголемените долгови на Охридската архиепископија и на нејзиниот клер се главните причини за зачестените посети на охридските архиепископи и на други потчинети духовници, во странство – Русија, Италија, Германија и други европски земји – со цел собирање парични и материјални донации и милостина. Зголемувањето на долговите на Архиепископијата главно се должи на загриженоста на османлиската власт и огромните вонредни даноци и поткупи со кои таа ги натоварила. На пример, кон 1631 година долговите на Охридската архиепископија веќе биле над 25.000 лири, кои продолжиле да растат, па дури и црковните сасуди и одежди требало да бидат заложени повеќе од еднаш – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, стр. 87. Затоа и патувањето во Русија и Европа и барањето финансиска поддршка од руските кралеви, влашките и молдавските кнезови и од католичките западно европски владетели, честопати се покажало

се засилила и постигнала значителни успеси на Балканот¹². Освен тоа Рим сè повеќе се обидува и настојувал да стави рака на потчинетите на Охрид православни општини и епархии во Италија и Далмација, вклучително и преку користењето на силата на световната власт, како што покажува протерувањето на православниот епископ од Месина уште во 1556 година, извршено од страна на шпанските власти во Сицилија по предлог на тогашниот римски папа Павле IV (1555 – 1559)¹³. Притиснати од тешката материјална положба, некои од охридските архиепископи и во крајот на XVI и во XVII век го посетувале Рим и Италија, пред сè молејќи се за финансиска помош, но и за политичка поткрепа. Исто така, некои од тие посети биле реализирани и како обид да се отклонат аспирациите на римскиот првосвештеник за контролирање на подвластените на Охрид православни општини во Италија, Сицилија и Далмација¹⁴. Таквите посети или кореспонденции со римските папи и

како единствена алтернатива, иако привремена, за да се справи со маките на Архиепископијата и нејзините хиерархии. Помеѓу 1585 и 1650 година, барем десет охридски архиепископи направиле вакви патувања, главно во Русија. За да добијат поголеми донации, како што истакнува Иван Снегаров, „...охридските архиепископи не се двоумеле да им ласкаат на руските цареви, па дури и да бидат бесрамни. Архиепископите собирали на милостина ревностно ги поддржувале нивните епархиски архиереи и манастирски игумени. Околу десетина митрополити ја посетиле Русија за милостина. Некои од нив поминале долго како скитници по цела Европа. На пример, драчкиот митрополит Харитон, немајќи средства да ги плати даноците, побегна во Цариград и откако се здобил со грамота од патријархот Кирил, заминал во Франција во 1623 година и потоа замина во Германија, Англија, Ирска, Данска, Шведска и во септември 1631 година, балтичките руски војводи му соопштиле на московскиот цар за неговото пристигнување. Некои пак, како Јеремија Пелагониски и Сергиј Гребенски, без срам се појавиле неколку пати во Русија за милостина и едноставно го умориле рускиот цар. За да се ослободи од ваквите вознемирувачки гости, со декрет од 19 октомври 1646 година, рускиот цар Алексеј Михајлович им наредува на сите обични просачи да им биде дадено милостина во градот Путив и да ги вратат назад, а во Москва да ги пуштат само оние кои се обезбедени со патријаршиски грамоти и натоварените од патријарсите со некаква политичка мисија“. Иван Снегаров. *Историја на Охридската архиепископија*, том 2, 92. По прашањето за задграничните патувања на архиепископите и архијереите на Охридската архиепископија во XVI и XVII век види: Н. Милев, *Охридскиот патријарх Атанасиј и скитанијата му во чужбина (1597 – 1615)*. – В: *Известия на историческото дружество в Софија*, кн. V, 1922, 113-128; Иван Снегаров, *Историја на Охридската архиепископија*, том. 2, 90-96; Славко Димевски, *Црковна историја*, 70-74; Александар Трајановски, *Македонската православна црква*, 26-30.

¹² Имено, основна причина за врските во тој период на охридските архиепископи и на некои од потчинетите им митрополити со римската курија биле политички и економски. Како што истакнува Славко Димевски, тие не се должеле на „...некако верско убедување. Охридските архиереи сакале преку Рим да воспостават врски со католичките држави и со нивна помош да ја ослободат својата земја од Турците“ – Славко Димевски, *Историја на црквата*, 71.

¹³ Иван Снегаров. *Историја на Охридската архиепископија*, том. 2, 31 и белешка 3 на истата страница.

¹⁴ Така на пример, во 1587 година, охридскиот архиепископ Гаврил I го посетил тогашниот римски папа Сикст V (1585 – 1590), барајќи од него да не посега по италијанската православна епархија и да ја остави под јурисдикција на Охрид, а исто така да ѝ помогне на Архиепископијата, кој била во тешка положба поради грабежите и вознемирувањата на османлиските власти – Славко Димевски, *Црковна историја*, 71. Истиот архиепископ претходната година се сретна и со полскиот крал Стефан Батори (1576 – 1586), од кого измолил да испрати писмо, со кое кралот се застапува пред папата Сикст V, да не му пречи на охридскиот архиепископ да управува со православните општини во Сицилија, Апулија и Калабрија. Писмото на Стефан Батори, всушност, не го дава потребниот резултат и во 1588 година православните свештеници во Сицилија биле соочени пред католичкиот провинциски совет во Месина и биле принудени да се потчинат на месните католички епископи, прифаќајќи унија со Римокатоличката црква – Иван Снегаров, *Историја на Охридската архиепископија*, том. 2, 67-68 (и референците цитирани од него), кој разумно смета дека до почетокот на XVII век охридските архиепископи веќе ги немале своите подредени структури во Италија и дека не може да се прими старото погрешно сфаќање на И. С. Палмов, дека Охридската автокефална архиепископија имала своја православна епархија во Сицилија дури и во 1762 година – И. С. Палмов, *Новыя данныя къ исторіи Охридскіи архіепископіи XVI, XVII и XVIII вв.* – Славянское обозрѣніе, II, 1894, 220.

со високо поставените претставници на римската курија, беа спроведени не само со охридските архиепископи, но исто така и со некои од потчинетите им епархиски епарси, како, на пример, пелагонискиот митрополит Еремија¹⁵.

Со оглед на меѓународната ситуација, а најмногу на војните водени од Османлиската Империја со државите во Европа во тој период (Хабсбуршката Империја, Венеција, Шпанија и др.)¹⁶, време во кое се гледало ослабувањето на османлиската воена моќ, а особено време на големата триесетгодишна војна меѓу османлиската држава и Хабсбуршката Империја во периодот 1593 – 1606 година, сосема природно било дел од контактите на некои од епарсите на Охридската архиепископија со Западот да имаат и далеку поголеми цели, вклучувајќи го и политичкото ослободување на балканските христијани одагарјанската османлиска власт¹⁷. Најконзистентен во тој однос бил охридскиот архиепископ Атанасиј I, кој во средината и втората половина на 90-тите години на XVI век, подготвувал востание на територијата на својата диоцеза против Османлиите и преговарал со Венеција, ветувајќи ѝ на републиката Сан Марко дека ако интервенира со свои три илјади војници во Албанија, со помошта на христијанските востаници ќе успее во најкратко време да ја наложи својата власт над цела Албанија и целосно да ги прогони Османлиите од таму, како и од Македонија и од соседните области¹⁸. За да ги постигне тие свои цели, Атанасиј I Охридски преговара не само со Венеција, туку и со шпанските власти во Неапол и Сицилија, со римската курија, па дури и лично со императорот на свештената Римска Империја, Рудолф II Хабсбург (1576 – 1612), кој во тоа време бил директно вклучен во војната со Османлиската Империја¹⁹. И покрај дотогашните неуспеси, обидите

¹⁵ Исто, 71. Освен тоа, во првата половина на XVII век, се познати барем најмалку четири охридски архиепископи, кои или тајно биле како католици, или пак се стремеле кон католицизмот. Еден од нив, Порфири, бил во постојана кореспонденција со римскиот курија, а од едно писмо испратено до него од папата Урбан VIII (1623 – 1644) во септември 1628 година, станува јасно дека архиепископот го признава папата како наследник на Свети Петар и за врховниот поглавар на сите христијани. Папата Урбан VIII го добил истото признание од охридскиот архиепископ Аврам, кој за возврат му дал папска грамота за собирање милостина во католичките земји. Слична ситуација е забележана и за време на папата Александар VII (1655 – 1667), кога прокатоличкиот охридски архиепископ Атанасиј II повторно го посети Рим и добил аудиенција од папата – Славко Димевски, *Историја на црквата*, 71-74.

¹⁶ На пример, Bartl, P. *Der Westbalkan zwischen spanischer Monarchie und osmanischem Reich. Zur Türkenkriegsproblematik an der Wende vom 16. zum 17. Jahrhundert*, Wiesbaden, 1974.

¹⁷ Општо, за заемните односи на охридските архиепископи со Запад во динамичениот период од крајот на XVI и почетокот на XVII век и нивно учество во антиосманската борба за време на војната од 1593 до 1606 година – А. Р Péchayre, *Les archevêques d'Ochrida et leur relations avec l'Occident à la fin du XVIe siècle etau début du XVIIe siècle*. – *Échos d'Orient*, 36, 1937, 398-439; Славко Димевски, *Црковна историја*, 72-73. Треба да се забележи дека некои од охридските архиепископи дури и платиле за својот живот поради политичките и дипломатските активности на Архиепископијата кон крајот на XVI и почетокот на XVII век, поради нивната вмешаност во востанијата во тој период меѓу православните христијани во Албанија и Македонија, како што е архиепископот Валаам во 1598 година – Александар Трајановски, *Македонска православна црква*, 30.

¹⁸ На охридскиот архиепископ Атанасиј I и неговите патувања во Европа посветена е специјална студија од Никола Милев, а меѓу авторите кои пишуваат на оваа тема може да се споменат имиња како што се оние на Иван Снегаров и А. П. Пешер – Н.Милев, *Охридскиот патриарх Атанасиј*, 113-128; Иван Снегаров. *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 96-103; А. Р Péchayre, *Les archevêques d'Ochrida*, 409-422.

¹⁹ По неуспехот на нивните преговори со Венеција, во 1597 година архиепископот Атанасиј Охридски пристигнал во градот Лече во јужна Италија и соопштил пред месните власти дека целиот Епир и Албанија се опфатени со антитурско востание кон кое и христијаните од Србија

на тој охридски архиепископ и понатаму да воспостави дипломатски контакти со видни претставници од управувачка елита на римокатолички земји непријатели на Османлиската Империја, целосно потчинети на идејата за ослободување на христијаните од власта на муслиманите, продолжиле со завидна упорност и во почетокот на XVII век – за време на неговото второ (околу 1605 година) и трето (околу 1614/1615 година) светителствување на чело на Охридската архиепископија во првите две децении од истиот тој век²⁰.

и Бугарија се подготвени да се придружат. Од Лече Атанасиј бил испратен во Рим, но таму не прими аудиенција од папата Климент VIII (1592 – 1605), бидејќи не сакал да се декларира дека ќе ја потпише посакуваната од папската курија, црковната унија помеѓу Охридската архиепископија и Рим. Одбивањето на папата Климент VIII да го поддржи Атанасиј, само по себе повлекло одбивање од шпанскиот вицекарал во Неапол да го прими охридскиот архиепископ, како и да му овозможи да патува кај императорот на светата Римска Империја и кај кралот на Шпанија пред кого требало да ги изложи своите планови за вооружено востание во Македонија и во Албанија. Сепак, по некое време Атанасиј успеал да стигне до Прага и таму во 1598 година да му го претстави на императорот Рудолф II неговото барање за воена и финансиска поддршка за востание на христијанското население во Македонија и соседните области против Османлиите. Рудолф II ја одбил понудата на охридскиот архиепископ, но го обезбедил со пари и грамота и му дозволи да замине во Шпанија кај митрополитот Еремија да побара помош од новиот крал Фелипе III (1598 – 1621). Пристигнувајќи во градот Комо, на територијата која им припаѓала на Шпанците - Миланското Војводство, Атанасиј бил уапсен заедно со неговите придружници по наредба на месниот инквизитор и целата зима 1598 – 1599 година ја поминал затворен во манастир во близина на Милано, од каде што едвај бил ослободен по интервенција на императорот. За овие настани види: А. Р Рџчауге, *Les archevêques d'Ochrida*, 409-422; Н. Милев, *Охридскиятъ патриархъ Атанасиј*, 117-125; Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 96-100; Славко Димевски, *Црковна историја*, 72-73.

²⁰ Како што истакнува Снегаров во врска со тоа, и покрај неуспехот на неговите планови за востание и неговите дипломатски мисии во Европа за време на периодот 1596 – 1599 година, архиепископот Атанасиј I Охридски „...не го напушти омилениот план за ослободување. Во почетокот на XVII век, откако се вратил од странствување во Охрид, тој во договор со некои свои епископи, подготвил ново востание во својата дијецеза. Испратениот од него агитатор Александар Мутело организирал 12.000 борци, но востанието не било најавено, зашто неаполскиот гроф Де Беневенто со писмо го известува да почека додека не му биде пратена помош од кралот на Шпанија. Шпанија долго време не одговори. Така, архиепископот Атанасиј повторно работи на востанието, но бил запрен од вицекаралот на Неапол, грофот Де Лемос, кој го известил за „наредбата“ на шпанскиот крал да не стори ништо без негово знаење, уверувајќи го дека Шпанија ќе отвори војна во најпогоден момент и ќе ги протера Турците од Европа. Бидејќи шпанско-турскиот судир се забави, во почетокот на 1615 г. охридскиот архиепископот Атанасиј отиде во Неапол и му го постави својот план на вицекаралот на Неапол, грофот Де Лемос, кој го испрати својот писмен извештај до шпанскиот крал Филип III (1598 – 1621) и вети дека ќе испрати свој викар во Мадрид за да даде објаснување на кралот на Шпанија. Во Неапол, архиепископот Атанасиј чекаше неколку месеци без да добие одговор од вицекаралот. Затоа, тој замине заедно со грчките (од Мајна) пратеници во Палермо под војводата д`Осуна, кој беше жесток непријател на Турците и, поради неговото силно влијание во дворот на Филип III, сам владееше во Сицилија. Во својата белешка, архиепископот Атанасиј ја искажал истата слепа приврзаност кон католичкиот свет како и во преговорите со Венецијанскиот провизор. Дури и сега, тој истакнува дека само католичката власт во европска Турција може да ги помири непријателствата меѓу христијанските народи - Грци, Албанци, Бугари и Власи. Според неговиот план, тврдините и стратешките пунктови треба да се заземат од Шпанците и Италијанците, но не и од Грците, Бугарите, Албанците и Власите, за да не избувне меѓусебна војна. Тој го уверувал вицекаралот дека тој самиот ги пропатувал сите области на европска Турција (Србија, Босна, Далмација, Македонија, Грција, Тракија, Бугарија) и дека насекаде се во голем број христијани, кои во исто време управувале со планинските премини, а некои тврдини и биле окупирани од силна омраза кон Турците, а самата турска армија веќе не беше толку храбра и дисциплинирана како порано. Неговата паства беше подготвена за востание од страна на свештенството, кое во момент на исповед ги осветуваше христијаните во каузата за ослободување, советувајќи ги да го чуваат тоа во тајност поради страв од црковна екскомуникација. Од оваа причина архиепископот Атанасиј верувал дека ако добие 5-6000 пешадиска војска (Шпанци и Италијанци), оружје и воени материјали..., тој за кратко време ќе ја предаде цела Македонија на кралот на Шпанија, ветувајќи дека ќе ја поддржи армијата и да ги исплати воените материјали. Веднаш потоа, бездруго сакале

Се разбира, папството во Рим на секој начин се обидуvalo да ја искористи како меѓународната ситуација што се развила во втората половина на XVI век и XVII век, така и внатрешната состојба во европскиот дел на Османлиската Империја во овој период, за да ги реализира своите интереси и да го прошири колку што може повеќе своето духовно влијание на Балканот, реализирајќи ја својата крајна цел – целосно вклучување на сите христијани во Отоманската Империја кон апостолскиот престол во Рим и признавање на неговата врховна црковна јурисдикција од нивна страна. За да ја постигне таа цел, римската курија била благопријатна и од погоре изложените стремежи на охридските претстојатели и на потчинетите им црковни ерарси за имплементирање на политичките и црковни контакти со Рим и Запад како целина и не како на последно место (и во заемна врска со претходното) – и од предизвиканата од Османлиите, тешка материјална положба на црковниот клер во охридските дијецези, која се должи на самоволието, грабежите и постојаното зголемување на даночното бреме како над самата Охридска црква²¹ така и над нејзината паства, ситуација која ги натерала охридските архиепископи и потчинетите им ерарси да бараат различни надворешни извори на приход преку контакти со претставници на политичката и црковна елита во туѓите држави²².

Од една страна, спроведувањето на гореспоменатата папска политика станувала преку сè позасилената католичка пропаганда меѓу балканските православни христијани и привлекувањето на дел од нив кон католицизмот, а од

да застанат Босна, Далмација, Бугарија и Грција, затоа што тој се договорил за тоа со нивните владетели, кои со нетрпение го чекале поволниот момент за да го симнат турскиот јарем. Истото сакале да го сторат и добро вооружените северни албански племиња... Атанасиј бил убеден дека преку така организираното востание, Турците ќе се исплашат и ќе избегат од Европа без отпор. Кон планот на архиепископот Атанасиј, војводата д'Осуна се однесувал со целосно сочувство и решил да им помогне на бунтовниците во Мореја. Тој дури во 1619 година формираше сојуз против Турција од страна на папата, големиот војвода од Тоскана и витезите на Малта, но во јуни 1620 година војводата беше обвинет за предавство и беше затворен и храбриот план на архиепископот Атанасиј не успеа“ – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 100-103. Исто така, Н.Милев, *Охридскиятъ патриархъ Атанасиј*, 124-128.

²¹ По паѓањето на Охридската автокефална архиепископија под власта на османлиската држава, првично беше ослободена од даноци, иако дури и тогаш претрпе сериозни последици од османлиското освојување, што доведе до намалување на бројот на христијаните и нагло влошување на нивниот материјален статус, па дури и многу повеќе – до целосно уништување. Постојан проблем беше митото, алчноста и самоволието на месните отомански првенци и управници. Сепак, економската состојба на Охридската архиепископија особено се влошила кога таа беше оданочена од државата со даноци, непосредно по средината на 15 век. Со сигурност, откако кон Охридската автокефална архиепископија во средината на XV век, била присоединета Пеќската патријаршија, охридските архиепископи веќе морале да плаќаат данок што Османлиите дотогаш го собрале од пеќските патријарси, а веројатно тоа наскоро повлекло само од себе и плаќање данок и за самиот Охрид и за преостанатите негови епархии – прво само пешкеш – за земање на Архиепископијата и епархиските тронове, а потоа неколку децении – годишен арач – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 62-63.

²² За целокупната слика на тешката материјална положба на Охридската архиепископија и нејзината паства како резултат на наметнатата османлиска власт, а најмногу како резултат на злобната даночна политика, самоволието и корупцијата на централните и локални власти во Турција, особено од XVI век па наваму и причините за тоа види: Снегаров, И. *История на Охридската архиепископија*, том. 2, стр. 31-64, стр. 69-90 и стр. 107-111; Димевски, С. *Црковна историја*, стр. 62-67 и стр. 75-79; Белчовски, Ј. *Автокефалноста*, стр. 69 и стр. 71. Кон неподносливиот финансиски товар во тоа време, во почетокот на XVIII век се додава нов финансиски товар, кога, под владеењето на султанот Ахмед III (1703 – 1730), на автокефалните православни цркви им бил наметнат нов тежок данок на земјиште – Види Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 110 и белешка 5 на истата страница.

друга страна – преку обидите на Рим да наложи црковна унија, во која православните ќе ги задржат своите обреди, а ќе ја признаат духовната власт на папата.

За реализирање на плановите – формирање постојани римокатолички општини во дијецезата на Охридската архиепископија, папството било подготвено да бара дури и помош од османлиските власти²³, а исто така, во стремежот да ја рашири својата организациска структура во тие територии, во тој период (XVI и XVII век), создава сосема нови, свои римокатолички епархии – првично Призренската, Софиската и Скопската, а малку пред средината на XVII век и Охридската, која, слично на Софиската пред тоа, била прогласена од папата Инокентиј X (1644 – 1655) за католичка архиепископија, но всушност не успеала да се етаблира (потврди) и останала чисто номинална²⁴.

Што се однесува до обидите на Рим за постигнување црковна унија, таков посериозен обид за унија меѓу Охридската автокефална архиепископија и Рим бил направен во времето на папата Александар VII, кога околу 1659/60 година, охридскиот архиепископ Атанасиј II (околу 1652/53 – 1660), познат по своите прокатолички расположенија, го посетил Рим и се согласил со папскиот предлог да ја прими унијата, на кој јавен приврзаник бил и неговиот наследник како поглавар на Охридската црква, архиепископот Висарион²⁵. Всушност, самите преговори за

²³ Во тој поглед покажувачки е случајот во 1630 година во самиот град Охрид, кога со помош на турските власти римокатоличката црква се обидела да ја земе дури и архиепископската црква на „Воведение на Пресвета Богородица во храмот“, но архиепископот им дал многу голем откуп на Турците и султанот Мурад IV му доделил специјална грамота, со која ја одржува својата доминација над црквата и ветил дека никогаш нема да ја предаде во рацете на римокатолиците – Славко Димевски, *Црковна историја*, 73; Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, с.104 и белешка 2 на истата страница. Поопшт извештај за противречностите меѓу католиците и православните на Балканот во XVII век – О. Тодорова, *За противречностите меѓу православните и католиците во Бугарија во седумнаесеттиот век.* – *Bulgarian Historical Review*, 1992, № 3, 9-31. Католичката пропаганда на Балканот во XVII век се сметаше за релативно сеопфатна, на почетокот на минатиот век – Н. Милев, *Католичката пропаганда в Бџлгария през XVII век.* Историско истражување Софија, 1914 година.

²⁴ Како што истакнува Славко Димевски, до средината на XVII век, римокатоличката црква направила нов сериозен обид за влез во Македонија, создавајќи ја таму своја сопствена номинална католичка Охридска архиепископија, а за прв архиепископ бил назначен Хрватот Рафаел Леваковиќ, кој во тоа време бил натоварен и за администратор на призренската епископија. Архиепископот Леваковиќ дури и не успеал да стигне во Охрид, бидејќи починал во Задар кон крајот на 1649 година, а пак следниот поставен за архиепископ бил Андреа Богдани, кој добро бил запознаен со ситуацијата во Македонија и затоа не се ни осмелил да дојде во Охрид и побарал од папската Конгрегација да назначи друг архиепископ на негово место, за ширење на верата. Наскоро по барање на А. Богдани, Конгрегацијата на негово место го назначува новиот охридски архиепископ Франческо Сојмировиќ од Чипровци, кој пристигнал во Охрид, но откако лично се уверил дека нема католици во неговата епархија, ниту пак некакви услови за да ги исполни своите должности, заминувал од Охрид, иако и понатаму продолжил со титулата како охридски католички архиепископ, а потоа Ватикан ја сметаше епархијата како активна повеќе од една деценија. Скопската католичка епархија, која била создадена уште во XVI век, беше издигната до ранг на архиепископија по неуспехот со Охридската католичка архиепископија во 50-тите години на XVII век, но наскоро и таа архиепископија се намалила и кон 80-тите години на векот исто така станала номинална. Всушност, по 70-тите години, како единствена реална католичка епархија на териториите на Охридската дијецеза остана Драчката, чиј центар до 19 век не беше градот Драч, туку селото Курбино во близина на градот Драч. По ова прашање – Славко Димевски, *Црковна историја*, 73-74; Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 104-107. За католичките мисии и пропаганди на Балканот во XVII век, М. Јаџов. (ed.), *Le missioni cattoliche nei Balcani tra le due guerre: Candia (1645 – 1669)*, Vienna e Morea (1683 – 1699), Vatican City, 1998.

²⁵ Славко Димевски, *Црковна историја*, 73; Александар Трајановски, *Македонска православна црква*, 27

унијата на Охридската архиепископија со Римокатоличката црква, во определен степен укажуваат на неуспехот во тоа време на римокатоличката пропаганда во речиси цела охридска дијецеза.

На крајот, сепак, ниту римокатоличката пропаганда во дијецезата на Охридската архиепископија, ниту обидите за унија меѓу Архиепископијата и Римокатоличката црква не дале никаков посериозен и траен резултат и по третата четвртина на XVII век, таа постепено исчезна. Неуспехот на таа политика на римската курија од една страна се должи на фактот дека огромно мнозинство од паствата, а се разбира и од клерот на Охридската црква биле длабоко приврзани кон православието и затоа се однесувале крајно негативно кон католицизмот, поточно кон обидите за наметнување на папската власт над нивната црква преку унијата, а од друга страна и на реакциите на самите османлиски власти, кои во условите на продолжените војни кои османлиската држава ги водела со католичките држави во целиот XVII век, чијшто врв е големата војна со Хабсбурзите и „Свештената лига“ во 1683 – 1699 година, како и со оглед на инспирираните востанија од нејзините противници, во кои многу активно и масовно учествува подвластеното и католичко и унијатско население во западниот и среден дел на Балканскиот Полуостров, од втората половина на XVII век, за на крај да почнат да се однесуваат со сè поголемо и јавно непријателство и сомнеж кон проникнувањето на католичката црква на Балканот и веќе направиле далеку посериозни напори за спречување на тоа, многу опасно за нив проникнување. Исто така посебно значење има и фактот што како резултат на масовното учество на католичките општини во Османлиската Империја во војните и востанијата против неа во периодот на XVII век, (особено во 80-тите години на истиот век), претставниците на тие општини, крајно го намалиле бројот како во однос на жртвите така и на принудните преселби кон крајот на XVII век, најмногу кон земјите на Хабсбуршката Монархија, кое доведува до крајно намалување и на самото католичко присуство и на можноста да влијае меѓу балканското христијанско население.

Од XVI век па наваму, како резултат на видливата загуба на позициите од страна на Охридската архиепископија и мешањето на несовладливите надворешни фактори спрема неа, постепено почнува процесот на стеснување на охридската црковна дијецеза, процес кој генерално иако и со многубројни прекини и периоди на релативна и привремена стабилизација, продолжува да трае повеќе од два века – дури до 60-тите години на XVIII век. Некои епархии од охридската архиепископска дијецеза како и црковните православни општини во Италија, Сицилија и Далмација беа отсечени од духовната власт на Охрид и станаа потчинети на сè позасилената и сè потолерантната спрема другите православни цркви во Османлиската Империја фанариотска Цариградска вселенска патријаршија, која се ползуваше од поддршката на Високата порта²⁶.

и белешка 27 на истата страница. Веројатно, аспирациите на овие двајца архиепископи кон унијата, кои не можеле да добијат добар прием ниту меѓу нивните свештенства ниту меѓу нивната паства, ниту меѓу османлиските власти, можат да дадат објаснување зошто толку брзо по тој обид за унија – уште во 1660/61 година – на охридскиот архиепископски престол веќе стои нов архиепископ – Игнатиј I, кој не го продолжил текот на Атанасиј II и на премногу краткиот управувач Висарион.

²⁶ На пример, православно население на Далмација и Венеција во 1575 година веќе целосно било ставено под јурисдикција на Цариградската вселенска патријаршија, која во тој период од годината го назначи за архиепископот венециски православниот свештеник Гаврил Свирос – види: Иван Снегаров, *Историја на Охридската архиепископија*, том 2, 67 и белешка 3 на истата страница.

Всушност, најсериозниот удар во XVI век, врз позициите на Охридската архиепископија и врз територијалниот обем на нејзините дицебези беше нанесен во 1557 година со создавањето на Пеќската патријаршија, извршено во спротивност со црковните канони од страна на Високата порта со султански берат од Сулејман Великолепниот (1520 – 1566), издаден по иницијатива на неговиот семоќен фаворит – иден зет и голем везир Мехмед-паша Соколовиќ, со кој берат султанот го определил за пеќски патријарх монахот Макариј Соколовиќ, брат на самиот Мехмед-паша Соколовиќ²⁷.

Создавањето на Пеќската патријаршија и формирањето на нејзината нова огромна дицебеза²⁸ направена со протекциите на османлиските власти беше целосно на штета на Охридската архиепископија. Кон Пеќската патријаршија биле соединети не само сите српски епархии од дотогашната дицебеза на Охридската архиепископија, туку и редица несрпски епархии, расположени во територии кои традиционално влегуваат во охридската дицебеза, во кои до тој момент никогаш немало компактно српско население – Скопската, Моровидзката, Тетовската, Самоковската, Кустендилската, Нишката епархија. Тоа нанесува не само огромни морални, но исто така и огромни материјални штети на Архиепископијата, а освен тоа се толкувало и како сериозна загуба на позициите, особено пред Високата порта, кое давало можност за нови идни атаци меѓу животните интереси на Охридската архиепископија од страна на патријаршиите во Цариград и Пеќ и поврзаните со нив кругови, за уште поголема произволност против неа и нејзините епархии, клер и паства од страна на главните и локални османлиски великани. Ослабените позиции на Охридската архиепископија и нејзиниот славјанојазичен клер дозволил со уште поголема сила да протече процесот на нејзината грцизација, спроведен од добро поставените пред султанот и султанското покровителство фанариоти и од контролираната од нив Вселенска патријаршија во Истанбул. Иако сè уште, барем до првата половина на XVIII век, фанариотите не смееле откриено да пројавуваат никаква посериозна желба или намера за ликвидирање на Охридската архиепископија и соодветно со каноничноста и автокефалноста на Охридската црква продолжува да се признава без никакви приговори од цариградската

²⁷ За возобновувањето на српската Пеќска патријаршија во 1557 година и за улогата на Мехмед-паша Соколовиќ види: Constantin Jireček, *Der Grossvezier Mehmed Sokolović und die serbischen Patriarchen Makarij und Antonij*. – *Archiv für slavische Philologie*, IX, 1886, 291-297; V. Sotirović, *The Serbian Patriarchate of Peć in the Ottoman Empire: The First Phase (1557 – 94)*. – *Serbian Studies: Journal of the North American Society for Serbian Studies*, Vol. 25, 2011, № 2, Indiana University, Bloomington, 143–167. За самиот Мехмед-паша Соколовиќ и неговата важност во политичкиот живот и управувањето на Османлиска Империја во продолжение на скоро четири децении при султаните Сулејман I Величествен, Селим II и Мурад III види: R. Samardžić, *Mehmed Sokolović*, Beograd, 1975. Според некои истражувачи, пеќскиот патријарх Макариј (1557 – 1571) не му бил брат, а како неговиот наследник на патријаршискиот престол, Антониј (1571 – 1586), бил внук на силниот султански фаворит Мехмед Соколовиќ види: M. Jović, K. Radić, *Srpske zemlje i vladari*, Kruševac, 1990, 129; V. Sotirović, *The Serbian Patriarchate of Peć*, 151.

²⁸ Под јурисдикција на Пеќската патријаршија од Високата порта, во XVI и XVII век, биле ставени огромни територии во западните и централните делови на Балканскиот Полуостров, па дури и северно од реката Дунав, кои во значаен степен ја препокривале истовремената римска префектура Илирик. Во најголем дел, овие територии никогаш не биле потчинети на средновековната српска архиепископија/ патријаршија – како што е на пр. Босна, Херцеговина, Срем, Бачка, Банат, Славонија, некои области на централна Хрватска, јужна и централна Далмација (со Сплит и Дубровник), делови од Западна Бугарија, православни заедници во Османлиска Унгарија и во Трансилванија и др.

патријаршија, односите меѓу последната и Охридската архиепископија станувале сè покомплицирани, особено во XVII и уште повеќе во следниот XVIII век²⁹.

Во тој долг период Цариградската патријаршија полаку прави или по малку успешни обиди за приграбување одделни епархии од охридската диоцеза³⁰. Освен тоа периодично се мешала во нејзините внатрешни работи особено преку ракополагањето на грчки владици во една или друга епархија потчинети на Охрид, на штета на исконските права на Св. синод на Охридската црква³¹. Како резултат на фанариотското мешање и влијание (обично заснована на поткрепата од страна на светските власти, многу често добиена преку поткупи и интриги), може да се каже дека во самата Охридска архиепископија постепено, но доволно јасно, се формирале две спротивставени „партии“ – фанариотска и автохтона³². Првата од нив се искачила на врвот во последната третина на XVII век и во првите дваесетина години на XVIII век, кога заради систематското заземање на архиепископскиот трон преку поткупи и надворешно мешање, во периодот меѓу 1691 и 1718 година, се регистрирани цели петнаесет промени на охридски архиепископи³³, додека втората „партија“ добила силен пресврт во времето на сведочењето на можеби највидниот, најнадежниот

²⁹ Така на пример, во април 1693 година, Цариградската вселенска патријаршија се обидела сосема јасно да го поткопа авторитетот на Охридската архиепископија и другите автокефални архиепископи, со испраќање на окружно писмо до сите помесни цркви на патријархот Калиник II (1688, 1689 – 1693 и 1694 – 1702) и изјавил дека само петмина од духовните водачи на православните цркви имаат право да бидат сметани за вистински и легитимни патријарси, имено - цариградскиот, александрискиот, антиохијскиот, ерусалимскиот и московскиот, додека охридскиот, кипарскиот и пеќскиот архиепископ, кои се појавиле во различни периоди, или по милост на византиските императори, или преку соборни решенија, немаат право да бараат патријаршиска титула. Калиник II дури се заканил и со колективна казна ако некој од овие архиепископи повторно се нарече патријарх, како и со анатема на секој што ќе ги нарече на тој начин, вербално или писмено. Треба да се забележи дека оваа закана, која беше насочена главно против охридскиот архиепископ, во Охрид ни најмалку не успеала да дејствува и таму архиепископите продолжиле да се нарекуваат и да бидат нарекувани патријарси сè до самото уништување на Охридската автокефална архиепископија – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том 2, 128-129; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 76.

³⁰ Во тој период, понекогаш се стигнувало дури до таму, та архијереите на потчинетите на Цариградската патријаршија епархии кои граничеле со диоцезата на Охридската црква, да грабат одделни села и парохии од охридските епархии, а честопати нивните самоуправни дејства биле јавно заштитувани од Вселенската патријаршија и нејзиниот синод – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том 2, 132-133; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 76. Како резултат на територијални загуби, Охридската диоцеза значително се намалила во споредба со времето на нејзино најголемо проширување во XV и XVI век, а во XVIII век го задржува само својот основен идентитет и најтрајното територијално јадро, кое сè уште беше доволно импресивно во обемот и вклучуваше петнаесет епархии – самата Охридска, Костурска (чијшто митрополит традиционално се сметаше за прототронски митрополит на Охридската архиепископија), Пелагониската (Битолската), Струмичката, Корчанско-елбасанската, Воденската, Драчката, Бератската, Гребенската и Сисанијската (со ранг на митрополија) и Дебарско-кичевската, Преспанската, Горомокренската, Велешката и Мегленската (со ранг на епископии) – Анета Шукарова, Митко Панов, Тодор Чепреганов и др., *Историја на македонскиот народ*, Институт за национална историја. Скопје, 2008 година, 156; Јован Белчовски, *Епархиите на Охридската архиепископија*, 55-67.

³¹ За сложените и контрадикторни заемни односи меѓу Охридската автокефална архиепископија и Цариградската вселенска патријаршија во втората половина на XVI и во XVII и XVIII век види: Снегаров, И. *Историја на Охридската архиепископија*, том 2, 119-152; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 73-83. Поконкретно за тие заемни односи во XVIII век види: Славко Димевски, *Црковна историја*, 80-89.

³² Славко Димевски, *Црковна историја*, 82-85; Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том 2, 126-127.

³³ Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 76.

и најспособниот охридски архиепископ од последниот век од постоењето на Охридската автокефална архиепископија – Јоасаф II (1719 – 1745).

Наскоро по смртта на Јоасаф II фанариотите постепено повторно закрепнале што довело до повторна нестабилност на архиепископскиот престол и меѓу 1745 и 1767 година на чело на Архиепископијата се смениле седум претстојатели. Исто така, како резултат на тоа и на широко распространетата корупција и даночно самоволие во Османлиската Империја кон средината на XVIII век, повторно и силно се зголемила и продолжила со брзо темпо да расте и финансиската задолженост на самата Охридска црква (која беше значително намалена пред тоа, во времето на Јоасав II), како и личните долгови на одделни нејзини ерарси. Тоа уште повеќе ја влошило положбата на Охридската архиепископија и го олеснило мешањето на фанариотските кругови и Цариградската патријаршија во нејзиниот живот, а исто така тоа им овозможило на фанариотите веќе отворено да зборуваат вклучително и пред највисоките претставници на Високата пората, што поради големите долгови и лошото управување на Охридската архиепископија сугерираат дека неизбежен е нејзин банкрот, а единственото решение на проблемот со нејзината задолженост и со тешкотиите да ги исплати даноците и сите нејзини побарувања од султанот и османлиските власти – е да биде затворена, а нејзините епархии да преминаат во одделот на Цариградската вселенска патријаршија.

Всушност, Цариградската вселенска патријаршија, која целосно била контролирана од фанариотите, исто така, не била во добра финансиска состојба и нејзините стремежи во средината на XVIII век да ја уништи Охридската и Пеќската црква и да ги постави сите православни во Османлиската Империја под своја директна духовна власт не биле единствено предмет на стремеж кон религиозната хегемонија или на утврдувачката среде фанариотските кругови мегали-идеја, но исто така и на одредени економски интереси и желби да се стави рака над сите можни црковни приходи од дијецезата на автокефалните цркви на Балканот со кои Патријаршијата да ги реши во некаков степен своите сопствените финансиски проблеми³⁴. За да ги постигнат целите за компромитирање, обезличување и ако има можност – дури за целосно затворање на Охридската архиепископија, фанариотите и Цариградската вселенска патријаршија прибегнувале кон поткупи и разни интриги пред Високата пората вклучително и претставувајќи ја Охридската архиепископија и Пеќската патријаршија за оружје на Австрија, кои дејствувале против султанот и поради тоа требало да бидат лишени од својата самостојност, а нивните епархии да бидат потчинети на лојалните кон османлиската власт Цариградска патријаршија³⁵.

³⁴ Во тој поглед бугарските истражувачи Петар Петров и Христо Темелски со право изјавуваат дека „...Цариградската патријаршија се претворила во пазар каде црковните чиновници и служби се стекнувале преку мито и надавање. Соодветно и Високата порта се ползувала од таа повољна позиција и постојано ги зголемувала таксите за одобрување на нови патријарси, митрополити и епископи. Дури и укинувањето на Охридската архиепископија било замислено и остварено од чисто фискални причини – да се стави рака на одделни приходи на таа дијецеза и да се оптовари неговата паства со дел од долговите на Патријаршијата“ – пасус „Македонските епархии во дијецеза на Цариградската патријаршија“ види: Петар Петров, Христо Темелски, Црква, глава III, параграф 1 достапен од 12.07.2017 г. на електронската адреса [//www.promacedonia.org/pp_ht/index.html](http://www.promacedonia.org/pp_ht/index.html); X. Гандев, *Проблеми на Българското възраждане*, София, 1976, 85-86.

³⁵ Особено активни меѓу фанариотските кругови во тој поглед се претставниците на родот Ипсиланти, кои во овој период во повеќе наврати ја заземаа важната работа на големиот драгоман на Високата

Во следните две децении по смртта на Јоасаф II Охридски, фанариотската „партија“ особено многу се засилила во јужните епархии на Охридската архиепископија и со нејзина помош Цариградската патријаршија веќе сè поотворено се мешала во внатрешниот живот на Архиепископијата, кога фанариотите постепено почнале да ги заменуваат митрополитите од редовите на автохтонистите со свои приврзаници³⁶. Откако охридскиот архиепископ Кирил (1759 – 1762) бил испратен на заточеништво, а многу наскоро потоа веќе следната година неговиот приемник Еремија починал, вселенскиот патријарх Јоаникиј III Караца успеал во 1763 година да назначи за нов охридски архиепископ да биде избран неговиот сопствен протосингел Ананиј, кој божем бил способен да ја избави Охридската архиепископија од огромните долгови и кој дури добил и султански берат за работа³⁷. Изборот бил извршен во Цариград од ереи од охридската дијеза кои таму се наоѓале во прогонство под диктатура на цариградскиот патријарх при што Ананиј бил единствен кандидат, во спротивно со традиционалното барање кандидатите за избор да бидат барем тројца. Во Охрид Ананиј не само што не беше дочекан, но дури и охридскиот Св. синод го избрал наместо него за архиепископ Арсениј II (1763 – 1767), претставник на автохтонистите, кој дотогаш бил пелагониски митрополит и кој имал горчлива судбина да биде последниот архијереј на Охридската автокефална архиепископија.

Следниот цариградски патријарх Самил I Хангер (1763 – 1768 и 1773 – 1775) успеал повторно да ја поврати важната костурска епархија и за тамошен митрополит да го наметне својот истомисленик Ефтимиј, со кој многу ја засили фанариотската „партија“ во дијезата на веќе ослабнатата и потоната во долгови Охридска црква³⁸. Кон фанариотската и пропатријаршиската „партија“ биле привлечени уште и воденскиот, гребенскиот, сисанскиот и тивериополскиот митрополит како и некои од занаетчиските еснафи и трговци од Костур, Охрид и некои други градови. Паралелно со тоа во исто време влијателниот пријател на патријархот Самуил – големиот драгоман Јоанис Ипсиланти – помладиот, имењак и внук на првиот водич, на првите обиди уште во 1737 година, кога фанариотите ја сугерираат во владата

порта. Имено, влијателниот Јоанис Ипсиланти е иницијатор и главен исполнувач на интригите во 1737 година, кога го убедувал султанот Махмуд I и неговите везири, дека Охридската и Пеќската црква дошле во контакт со Хабсбуршката империја која се борела со Османлискиот султанат и затоа овие цркви треба да бидат затворени, а нивните епархии и нивниот имот да бидат предадени на Цариградската вселенска патријаршија – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 140, белешка 2-4 на истата страна; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 77.

³⁶ Славко Димевски, *Црковна историја*, 85. Таков е случајот и со замената на костурскиот митрополит Хрисант – Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 144-145. Или пак на тој со Мегленската митрополија, во која кон крајот на 1762 г., по смртта на нејзиниот архијереј, дури и без формално да биде побарано мислењето или согласноста на Св. синод на Охридската црква, цариградскиот патријарх Јоаникиј III самоволно го ракоположил за митрополит јеромонахот Гаврил, оправдувајќи се дека божем тоа го прави од името на прогонетиот од османлиските власт охридски архиепископ Кирил – Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 77.

³⁷ Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 145-146; Славко Димевски, *Црковна историја*, 85-86; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 77-78; Н. Михайловски, *Исторически изследования за Охридската и Ипекска архиепископиј*. Цариград, 1869, 17 и 82.

³⁸ Тој успех е многу важен за фанариотската партија, зашто за Охридската архиепископија костурскиот митрополит традиционално е протроничен меѓу своите потчинети епископи и како таков тој беше втор човек во хиерархијата на Охридската автокефална црква и по право бил нејзин управувачки намесник во отсуство на охридскиот архиепископ.

на султанот идејата за укинување на Охридската архиепископија, успеал да ја убеди Високата пората да ги ликвидира двете словенски автокефални цркви во Румелија – Охридската и Пеќската. Во 1766 година Пеќската патријаршија била укината, а охридскиот архиепископ бил подложен на силен притисок од фанатичката „партија“ и Цариградската патријаршија. Есента 1766 година петте гореспоменати митрополити од фанариотската „партија“, заедно со самиот архиепископ Арсениј се наоѓале во Цариград, веројатно заради подготвениот од Фенер удар над архиепископијата и таму, во Цариградската патријаршија по желба на патријархот Самуил I Хангери го избрале фанариотот Генадиј за корчански митрополит, а петтемина охридски архијереи кои биле во изборниот акт изречно изјавиле дека тој избор го направиле со дозвола на патријархот и со знаење само на архиепископот, а дозволата на патријархот била толку неопходна што митрополитите биле должни топло да го замолат патријархот Самуил да им го дозволи овој избор. Со тоа архијереите за кои станува збор јавно го изразиле своето потчинување и приклучување пред цариградскиот патријарх, а тие во јануари 1767 година заедно со Генадиј Корчански со својата општа заедничка изјава безусловно ја признаваат власта на вселенскиот патријарх и присоединувањето кон црковното водство на Цариградската патријаршија.

Веднаш по таа изјава на шестмина митрополити, на 16 јануари истата таа година 1767, охридскиот архиепископ Арсениј II потпишал своерачно писмо до патријархот Самуил I Хангери, со кое поради големите долгови на црквата, се откажува од охридскиот архиепископски трон, а во исто време задржувајќи го за себе пелагонискиот митрополит. Тоа писмо тенденциозно било примено како знак за доброволна согласност за укинување на Архиепископијата, поради која и дословно е даден текстот со оставката на Арсениј II Охридски:

„Со таа моја доброволна и непринудна оставка, јас, долупотпишаниот, изјавувам дека не можејќи да ги исполнам и задоволам потребите на Охридската архиепископија, кои една по друга се јавуваа пред нас и во наше време, а со тоа дадов и голем повод, злосторниците да се нафрлат на името на Архиепископијата и да ги навредат и оштетат потчинетите на Охридската архиепископија митрополити и нивната паства и бидејќи невозможно е поинаку да се спаси од нивните раце тамошната земја и целиот христијански народ, освен со напуштање на Охридската архиепископија – затоа се откажувам од Охридската архиепископија, освен од мојата претходна епархија, која ќе ја држам додека сум жив, за да се прехранувам и да ги задоволам своите потреби. Во заемна согласност со моите браќа, светите архијереи, направена е таа моја доброволна и непринудна оставка, како што и треба да се запише во светиот кодекс на Великата Христова црква.

16 јануари 1767 година

пишува: Арсениј Охридски³⁹“.

³⁹ Види публикации и коментари на текстот на писмото со оставката на охридскиот архиепископ Арсениј кај: Славко Димевски, *Црковна историја*, 86-87; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 79; Н. Михайловски, *Исторически изследования*, 21-25 и 82.

Наскоро по добивањето на писмото од Арсениј Охридски, патријархот Самуил I Хангери издејствувал од Високата порта ираде од тогашниот султан Мустафа III (1757 – 1774) со кое се укинува Охридската архиепископија и сите нејзини епархии се присоединуваат кон дијецата на Цариградската патријаршија, а освен тоа, со ирадето се забранувало да се примат какви било петиции против тоа решение⁴⁰. Преку оваа забрана од страна на османлиската влада, Цариградската патријаршија и фанариотите успеваат да си обезбедат многу ефикасна бариера против сите обиди како во тој момент така и за во иднина - да се протестира против неправедната и незаконска ликвидација на Охридската архиепископија и респективно – да се бара нејзино возобновување. И нешто повеќе како резултат на тоа ираде на Мустафа III сите слични обиди во прво време веќе се претворале во дејства кои се појавувале против законите на османлиската држава и самото тоа ги осудува на неуспех.

Цариградскиот патријарх ја примил оставката на охридскиот архиепископ во јануари 1767 година како формална основа за да го објави укинувањето на Охридската архиепископија и како резултат на тоа да ги присоедини сите нејзини епархии кон својата сопствена дијецеза, а гореспоменатото султанско ираде им дава државна санкција на дејствата во Патријаршијата и имало за цел да ја гарантира конечноста и неповратноста на укинувањето на Охридската архиепископија. За да се избрише дури и сеќавањето за неа патријархот извршил реорганизација на дел од епархиите на поранешната охридска дијецеза, така што самиот град Охрид и неговата околина беа лишени од правото да имаат свој црковен архијереј и беа придодадени кон епархијата на драчкиот митрополит⁴¹. За да биде целосно оформено уништувањето на Охридската архиепископија, како и на Пеќската патријаршијата и нивното потчинување на Цариградската патријаршија на 15 мај 1767 година, патријаршискиот синод во Цариград подготвил акт со којшто го оправдува ова укинување со историски и канонски мотиви, од кои голем дел се со сомнителна вредност⁴². Всушност, несомнено е дека од канонска гледна точка затворањето на Охридската автокефална архиепископија во 1767 година е целосно спротивно на црковните канони и од таа гледна точка би требало да се смета за невалидно како црковно-правен акт барем од две фундаментални причини.

Прво, погледнато од принцип Цариградската патријаршија никогаш не поседувала авторитет сама да создава и соодветно на тоа – да укинува автокефални цркви зашто овие овластувања според древните традиции единствено им припаѓале на црковните собори и евентуално – на римските/ромејски императори како глави

⁴⁰ Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 149; Јован Белчовски, *Автокефалноста*, 83; *Историја на македонскиот народ*, Скопје, 2008, 158.

⁴¹ Околу една деценија потоа – кон 1776 година или малку пред тоа – Охрид и неговиот реон веќе биле одделени од Драчката митрополија и присоединети кон Преспанската епархија, чијшто епископ во следните децении понекогаш се титулиал и како преспанско-лихридски, макар што и во тој случај највнимателно се избегнувало името Охрид и наместо него се ползувало „...некогашното Лихридос, сè со цел да се избрише секаков спомен за неговата автокефална црква.“ – Славко Димевски, *Црковна историја*, 87-88; Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 149-150.

⁴² По тоа прашање види: Иван Снегаров, *История на Охридската архиепископија*, том. 2, 150-151 и забелешка 1 на страна 151; Иван Снегаров, *Унищожението на Охридската архиепископија*. – ГСУ – БФ, т. III, Софија, 1926, 120-129.

на универзалната христијанска хиерархија. Со други зборови, неканоничноста на решението на Цариградската патријаршија за укинување на Охридската архиепископија и присоединувањето на нејзините диоцези кон диоцезата на Вселенската патријаршија е надвор од секакво сомневање.

Второ од црковно-правна гледна точка неприфатливо е да се смета дека декретот на еден муслимански владетел во тој случај ирадето на султанот Мустафа III од 1767 година – може да има обврзувачка правна сила и да се смета за канонска основа за уништувањето на една вековно призната помесна автокефална црква, каква што е Охридската архиепископија и да биде почитувано од преостанатите православни христијански цркви дури и кога веќе тие одамна не се принудени да се потчинуваат на угнетувањето од друговерната власт.

Сето тоа сосема јасно ја одредува и тезата, која не важи само за онаа епоха и 1767 година, но исто така валидна е и во денешно време, имено дека укинувањето на Охридската архиепископија е неканонско и незаконско и како последица на тоа Охридската архиепископија има канонско право да биде возобновена и да постои и во овие денови.

Марина Ѓоргиевска¹

ПРИКАЗ НА ФОНДОТ БР. 833 – СВЕТОЗАР РАИЧЕВИЌ, КУСТОС И ЕТНОЛОГ-АНТРОПОЛОГ

Abstract: This article is an overview of the personal fund "Svetozar Raichevikj" (The State Archives of the Republic of North Macedonia, f.833). As a tour guide, Svetozar Raichevikj made a large contribution to the activities of the "Museum of South Serbia" in Skopje during the time period between 1928-1940. His ethnological studies have successfully illustrated the population of the Vardar Region in Macedonia during the interwar period, their ways of life, the interior of their living spaces, their customs and traditions; additionally, their traditional clothing, their workdays and parties, their monasteries, etc., are displayed on collected photographs. The fund is comprised of a multitude of documents on the subjects of his private life, his ethnological studies carried out within the Vardar Region of Macedonia, as well as a large number of photographs, picture-books, and diapositives.

Keywords: Svetozar Raichevikj, tour guide, ethnologist, the "Museum of South Serbia", Skopje, ethnology, anthropology, ethnological studies, customs

Биографски податоци и дејност

Светозар Раичевиќ како кустос и етнолог-антрополог придонел многу во развојот на работата на Музејот на Јужна Србија² во Скопје меѓу двете светски

¹ М-р, помлад соработник во Секторот за средување и обработка на архивски материјал – стар период во ДАРСМ, marina.gjorgievska@hotmail.com

² Ачкоска Виолета, Политичките прилики и парламентарниот живот во Македонија како дел од Јужна Србија 1919 – 1929 година, Годишен зборник на Филозофски факултет - Скопје, 66. (2013), стр. 70-71, Илиевски Борче, Демографските карактеристики на Вардарска Македонија меѓу двете светски војни, Скопје 2017, стр. 47, Македонска енциклопедија 1, Скопје 2009, стр. 242-243, Јужна Србија ја сочинувале сите области во кои по балканските војни 1912/13 г. била воспоставена власт на Кралството Србија. Станува збор за територијата на Вардарска Македонија, Косово и Метохија, Санџак и делови од денешна Црна Гора кои со создавањето на Кралството на СХС (1 декември 1918 г.) влегле во рамките на оваа држава и сè до 1929 г. биле дел од покраината Јужна Србија. Од 3 октомври 1929 г. до април 1941 г. вардарскиот дел од Македонија е во составот на Вардарска Бановина, управна административна единица во рамките на Кралството Југославија. Освен вардарскиот дел од Македонија во неа влегувале Јужна Србија и речиси цела Метохија со вкупно 36.672 км². Била со седиште во Скопје на чело со бан, кој бил со мандат од 4 години, именуван од кралот по предлог од Министерскиот совет. Била поделена на 44 околии и 453 општини, подоцна намалени на 365. Градот

војни, како и во областа на етнологијата преку многубројните извршени етнолошки истражувања на територијата на вардарскиот дел од Македонија од кои се произлезени научни трудови со различна тематика. Светозар Раичевиќ е роден на 26 септември 1902 г., во Трепча, Андријевички Срез, Црна Гора. Тој во 1923 г. завршил гимназија во Пеќ, додека во 1928 г. дипломирал на Филозофскиот факултет во Белград, отсек Етнолошки науки. Со решение од Министерството за вера на Кралството на Србите, Хрватите и Словенците од 8 август 1923 г. бил поставен за службеник и таму работел сè до 31 март 1924 г. На 1 јуни 1924 г. бил поставен за асистент на Етнолошкиот семинар на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Белград и работел сè до 1928 г. Во 1931 г. во Белград го положил државниот стручен испит. Со одлука од Министерството за просвета на Кралството на СХС од 6 декември 1928 г. бил поставен за кустос-приправник во Музејот на Јужна Србија во Скопје³, а од 3 јануари 1932 г. бил унапреден во кустос во истата институција. Во 1932 г. бил поставен и за секретар на Просветниот одбор на Соколската жупа во Скопје. Истата година заминал на Универзитетот Сорбона во Париз на Филозофскиот факултет на усовршување, за што добил целосна стипендија од Министерството за надворешни работи при Владата на Република Франција. Во 1933/34 г. побарал продолжување на стипендијата заради довршување на магистерскиот труд. По магистрирањето, во 1935 г. станал професор и до 1940 г. работел како кустос во Музејот на Јужна Србија во Скопје.

Како етнолог-антрополог извршил многубројни етнолошки и антрополошки истражувања на различни теми за кои има напишано повеќе научни трудови.

Во Државниот архив на РС Македонија во Скопје се наоѓа неговата оставина заведена под бр. 833, архивски фонд „Светозар Раичевиќ“, кој припаѓа на т.н. лични фондови. Сочуваниот архивски материјал е сместен во 3 а. к. со 158 а. е. и 2.302 листови⁴. Овој фонд се состои од оригинален архивски материјал, главно пишуван на српски и француски јазик. Датирањето на архивската граѓа е во периодот од 1926 од 1941 г. Во а. к. 1 и 2 преовладуваат документи кои се во ракопис и машинопис, додека а. к. 3 се состои од голем број фотографии, разгледници, дијапозитиви (слики изработени на стакло) итн.

Според архивската обработка:

- а. к. 1 содржи: лични документи⁵, документи во врска со заминувањето на Светозар Раичевиќ на стручно усовршување и за неговиот престој во Франција, преписка во врска со пронаоѓање етнолошки материјали⁶, етнолошки материјал од Светозар Раичевиќ за русалии⁷, разни покани за културни настани, визит-карти

Скопје бил посебна административна единица, изземена од Скопската Околија.

³ ДАРСМ, ф. Светозар Раичевиќ (бр. 833), а. к. 1, а. е. 1.833.1.2/2, Според изводот од Службеничкиот лист на Музејот на Јужна Србија во Скопје за Светозар Раичевиќ со податоци до јуни 1931 г.

⁴ Фондот е обработен од м-р Емилија Роп (Раководител на Одделение за истражување, користење и публикување на архивски материјал и меѓународна соработка, ДАРСМ).

⁵ ДАРСМ, ф. Светозар Раичевиќ (бр. 833), а. к. 1, а. е. 1.833.1.6/6-7, Студентска легитимација на Светозар Раичевиќ со фотографија од Универзитетот во Париз.

⁶ Исто, а. к. 1, а. е. 1.833.1.65/358-360, Преписка на Светозар Раичевиќ со Ристо, учител во Кривогаштани во врска со пронаоѓање етнолошки материјали за слава.

⁷ Исто, а. к. 1, а. е. 1.833.1.60/347, Народен обичај (обредна игра) кој се изведувал од вториот ден по Божик - Богојавление од страна на мажи облечени во специјални народни носии и во десната рака

од разни соработници, службена преписка со многу професори и други личности, лична преписка⁸;

- а. к. 2 содржи: список на печатени трудови на Светозар Раичевиќ⁹, научни истражувања во ракопис и машинопис на Светозар Раичевиќ за: бракот како обичај¹⁰, балканските народи и потеклото на Словените¹¹, обичајот за Мартинците¹²,

држеле дрвена сабја. Оваа игра се нарекувала „русалиска“, а исто така и носијата. Според однапред утврден план, влегувале во селата и градовите, од куќа на куќа и собирале доброволни прилози кои оделе за црковно-училишните потреби. Одеље во црква каде што свештеното лице им читало молитва, ги попрскувало и им давало да се напијат крстена вода и бидејќи се враќале на денот на празникот Богојавление, имале обврска да изиграат уште едно коло во црковниот двор. Овој обичај се изведувал од Божик до Богојавление и тие денови од народот се наречени некрстени денови.

⁸ Исто, а. к. 1, а. е. 1.833.1.74/518-526, Интимна преписка на Светозар Раичевиќ со Благодородна Стевчевиќ, с. Андрејево, Тетово.

⁹ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.2/5-7

¹⁰ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.4/12-15, Светозар Раичевиќ дава мислење за бракот како обичај и притоа дава опис и значење на зборовите: полиандрија, полигамија, патријархат, семејство, свештенство, кувада (баскиски збор) – обичај поврзан со раѓање на дете и др.

¹¹ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.6/32-38

¹² Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.7/39-67. Празникот за Мартинците се празнува секоја година од 24 ноември (11 ноември ст. стил) до 1 декември поради заштита од волци, змии и други животни кои нанесувале штета. Овој празник се нарекувал со повеќе имиња како: Мартинци, Мартинија, Мартинова недела, Мартиноица, Мартини денови, Минови празници, Волков празник итн. Тие денови скоро ништо не смееле да се работи, а особено не оние коишто имале добиток. Првиот ден од празникот за Мартинците се нарекувал „прва Марта“, кој всушност се паѓал на празникот Св. Мина, а последниот односно седмиот ден се нарекувал „распус“. Се верува дека Св. Мина односно Св. Марта управува со волците и цела недела ги испраќа каде што сака. Во Битолско и во околината на Гевгелија празникот за Мартинците се празнувал три дена. Со празникот најчесто се поврзани повеќе дејства кои се изведувале со цел да се заштити добитокот од волците. Така на пр. во Полог на првиот ден од празникот една жена или девојка од куќата земала гребни (алатка за влечење волна) и ги ставала од двете страни на вратата од шталата или трлото и по поминувањето на добитокот тие се затворале од истата личност која ги поставила и со тоа се верувало дека ќе им биде затворена устата на волците. Во околината на Гевгелија празникот бил празнуван од целото население, а особено од оние кои имале добиток. Се зборувало дека на првиот ден од празникот некоја жена сечела нешто со ножици, додека други ја опоменале да не го прави тоа. Таа на тоа одговорила: тоа го правам бидејќи празникот е за оние кои имаат овци и дека волкот немал што да изеде. Следниот ден жената излегла од куќата и била нападна и повредена од волк. Поради тоа празникот го празнувале и оние коишто немале добиток. За празникот не било убаво и нешто да се коле бидејќи се верувало дека оној што ќе заколе овен или кокошка сè ќе му изумрело. Во околината на Крива Паланка на првиот ден од празникот сите членови на семејството се облекувале и чешлале и сè додека траел празникот не ја менувале облеката ниту пак се чешлале. Чешелот, а исто така и иглата не биле употребувани цела недела. Во Овче Поле ноќта на првиот ден од празникот се земало просо измешано со печени кикиритки и се посипувало околу трлото со зборовите: „Кога ова просо ќе се собере тогаш да ни дојде волкот“. Трлото се обиколувало три пати и вратата се заклучувала. Најмногу се пазело на овците, бидејќи се верувало дека на нив најмногу можело да им се наштети. Слично со посипување просо се изведувало и во околината на Гевгелија. Во Кочанско на првиот ден од празникот за Мартинците се собирале мали камчиња во однос на тоа колку овци имал домаќинот и се врзувале во марама и така се чувале до Гурѓовден кога камчињата се фрлале меѓу овците со зборовите: „Колку ми е каменот јак, толку да ми биде јак добитокот“. Во околината на Крива Паланка не било убаво во текот на 7 дена додека траел празникот да се ткае, но тоа не важело за девојките кои биле за мажење, тие работеле преку целата недела. Тие денови девојките не празнувале бидејќи сè што правеле било наменето за туѓа куќа како дарови. Првиот и последниот ден за време на празникот за Мартинците жените во Полог не работеле никакви работи ниту на поле ниту во куќа, освен што приготвувале јадење. За време на останатите денови подработувале освен тоа што не смееле да употребуваат предмети кои затвораат или отвораат како и остри предмети. Светозар Раичевиќ во својот труд за Мартинците дава голем број примери како се изведувал овој обичај во различни делови на територијата на Македонија.

народната носија во Скопска Црна Гора¹³, култот на Св. Руса во Катланово¹⁴ итн. Потоа материјали во врска со: крвната одмазда¹⁵, за куќите и селата на територијата

¹³ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.11/203-290, Светозар Раичевиќ во својот научен труд дава детален опис за „Народната носија во Скопска Црна Гора“. Тој ја опишува машката носија, женската носија, носијата за деца, носијата за возрасни (дедо и баба) и специјална носија. Ја воочува разликата на носијата кај младите машки и повозрасните. Многу млади кои биле пред женидба сакале носијата да им биде украсена за разлика од повозрасните кои гледале пред сè таа да биде здрава и бела. Исто така, постоела разлика и во облекувањето меѓу машките и женските лица. Женските се облекувале многу побогато со тоа што на своите елечи имале богат вез и накит во пари и разнобојни мониста и поради тоа нивната носија била многу поскапоцена од машката, која била без украси освен кај некои млади кои се кителе со малку вез и накит. Имало разлика и во носијата помеѓу сточарите и земјоделците кај кои носијата била поубава во однос на сточарите, која била без шари и била направена за да биде што подолготрајна. Воденичарите додека работеле во водениците носеле носија која била крпена. Доколку некој се доселел во Скопска Црна Гора, веднаш требало да облече нивна носија инаку не бил приман во друштвото и бил исмејуван. Исто така и невеста која доаѓала од друг крај веднаш облекувала нивна носија. За сиромашните жени кои се облекувале убаво се велело: Во куќа нема ниту сол да макнува а се облекла убаво и се прави важна. Секоја носија се крпела додека се гледале везот и плетката и таквата носија се викала „крпена“. Носијата не се крпела во петоците и празниците за да не го болело глава оној што ја крпел. Во постаро време додека немало сапун носијата се перела со пепел. Носијата била знак за отменост и колку човекот бил поубаво облечен толку бил поотмен. Без поедини делови од носијата младите луѓе не смееле да се појават пред повозрасните. Тие не смееле да се појават гологлави и со раскопчана кошула бидејќи тоа се сметало како непристојност и непочитување. Жените воопшто не смееле да излегуваат гологлави пред машки лица. Ако тоа се случело, таквата жена била сметана за чума и секој потоа ја презирал. Жената не смеела да излегува и без престилка. Исто така го опишува и носењето накит како и физичкиот изглед, односно средување на косата, брадата, мустаците, ноктите итн.

¹⁴ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.15/334-373, Празникот Св. Руса во Катланово се празнува секоја година, третата среда по Велигден и уште се нарекува Руса или Русина среда. На денот на Св. Руса народот од Катланово и околните места не работел, тој ден го празнувале. Се верува дека доколку на тој ден се работи куќна или полска работа некој од членовите на семејството ќе се разболи и болеста ќе му се влоши. Не се работело и поради добитокот за да не се разболи. На денот жените не се потстрижувале мислејќи дека на главата ќе им се појавела некоја болест, додека во Гевгелија освен што не се потстрижувале, не ја миеле нив косата. Во некои краевии под името Руса позната е детска болест која се појавува по лицето и главата во облик на краста. На овој ден во Катланово и околината народот не одел во црква, туку младите и возрасните се облекувале во празнична носија и рано наутро оделе во местото наречено Умин Дол кај с. Катланово. Во Катланово оделе и од околните села (Блаце, Бадер, Кожле, Летевци, Брезница, Градманци, Таор, Ново Село, ‘Ржаничино, Петровец, Којлија, Мралино и Огњанци) и на тој ден копале ума (вид на глина), која им служела како лек за цела година. Се ископувала во Катланово на ридот наречен Умин Дол каде што населението се веселело и играло. Умата освен како лек се употребувала и за миене коса и перење облека. Се користела и за лечење на „црвеница“ (црвен ветер), како и за „мајасил“ и за „перештец“ (вид кожни болести), а се употребувала и како лек за добитокот. Умата која се ископувала на денот на света Руса се верувало дека имала поголема моќ за лекување некои болести, додека ако била ископана кој било друг ден, ја немала истата моќ, туку се користела за миене коса и перење облека. Сите кои биле присутни тој ден на Умин Дол нападне оделе на гости кај жителите во Катланово, кај роднини и пријатели на ручек. Света Руса во Катланово се празнувала за да го заштити населението од болести.

¹⁵ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.8/68-113, Светозар Раичевиќ ја анализира крвната одмазда, односно најпрво се осврнува на почетоците на крвната одмазда, дава објаснување што претставува таа, ја објаснува крвната одмазда кај старите народи (старите Египќани, Евреите, Асирци, Индијци, Јеменците, Римјаните, Арапите, Турците) и кај Словените, потоа дава анализа за тоа како настанала и како се вршела крвната одмазда и на крајот како се доаѓало до помирување.

на вардарскиот дел од Македонија¹⁶, историјата на градот Скопје¹⁷, историјата на Порече и Поречани¹⁸, задачите на средните училишта во Јужна Србија, развојот на соколството во Јужна Србија, вредноста и важноста на соколските весници. Содржи и збир на повеќе македонски народни песни објавени во весникот „Вардар“, потоа рецепти од неговите етнолошки истражувања низ Јужна Србија¹⁹, како и статии со етнолошка содржина објавени во весниците: „Правда“, „Политика“, „Време“, „Вардар“, „Прагер прес“ во период од 1931 до 1936, како и во француските весници „Академија“ и „Журнал“.

- а. к. 3 содржи: фотографии и разгледници на женски и машки народни носии²⁰, од населби и живеалишта, фотографии од повеќе градови од територијата на Македонија, од разни видови селски работи²¹ и селски веселби²², како и од разни манастири, дијапозитиви и негативи од разни етнолошки испитувања, албуми со етнолошки материјали.

Светозар Раичевиќ како кустос, етнолог-антрополог оставил голема трага во работата на Музејот на Јужна Србија во Скопје и етнологијата и антропологијата на територијата на Македонија. Преку своите научни истражувања дал голем придонес за материјалната и духовната култура на населението со самиот факт што во неговиот личен фонд се наоѓаат голем број документи, фотографии, собрани песни што се однесуваат на македонскиот фолклор, традиција, начин на живот, обредите, славите итн.

¹⁶ Исто, а. к. 2, 1.833.2.10/183-202, Светозар Раичевиќ дава детален опис на типот на куките и за нивниот внатрешен дел, за материјалот од којшто се правени, за помошните простории (плевна, амбар, кокошарник, трло и др.). Освен тоа дава податоци и за: составот и занимањето на населението, најразвиените занаети, одгледувањето разни култури, обичаите, носите, славите, за верските објекти (црквите и манастирите) итн. Тој дава опис за горенаведеното и тоа за следниве области и градови: Охридско, Битолско, Преспанско, Дебарско, Дримкол, Куманово, Гевгелија, Дојран и неговата околина, Радовиш, Струмица, Штип, Крушево, Велес, Гостивар, Прилеп, Битола, Ресен, Дебар и околината, Струга, Охрид, Кичево (Порече) и Тетово.

¹⁷ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.13/324-325, Светозар Раичевиќ дава приказ на историјата на градот Скопје, за составот на неговото население, за верските објекти (иконостасот на црквата „Св. Спас“ и иконостасот на црквата „Св. Богородица“), како и за манастирот „Св. Јован Бигорски“.

¹⁸ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.14/326-333. Авторот се осврнува на историјата на Порече и Поречаните како и за нивните обичаи.

¹⁹ Исто, а. к. 2, а. е. 1.833.2.35/797-860. Види илустрација 7.

²⁰ Види илустрација 8 и 9.

²¹ Види илустрација 10.

²² Види илустрација 11 и 12.

01.833.1.2/2

2

ИЗВОД

Из Службеничког Листа

Г. Раичевиќ Светозар, кустос - архивар-вник Музеја,
Јужне Србије у Скопје.

Место, дан и година рођења: 26 септембра 1902 године; Трговица код Андријевца

Држављанство: Краљевина Југославија

Брачно стање: не оженен

Деца:

Војна обавеза: ослободен као привремено неспособан до 31 септембра

Свршена школа: ^{оши 1923} Дипломски курс са матуром у Пеки, 1923 г., а Филозофске науке у Београду, 1928 г.

Испит (дипломски или државни стручни) положен: државни 1928 г., а државни стручни јануара 1931 год.

Испит професорски:

Испит докторски положен:

У ком је звану, групи и категорији затечен 4 јула 1930 године: ^{зачењен је 4 јула 1930 г.} (као кустос - архивар-вник Јужне Србије Т. категорије);

Ток службе:

- 1) Поштомачки заставник Министарства Вера В.бр. 9124 од 8-IV-1923 г. до 31 марта 1924 г. код му је В.бр. 5637/24 уздана оставка; ^{и изабран за заставника}
- 2) За поштомачки заставник у Вр. 2594 од 1 јуна 1924 год. поштомачки ^{и за кустоса} био све до 6 децембра 1928 године код је поштомачки за кустоса - архивар-вник.
- 3) Одлуком Министарства Просвете Т.бр. 19557 од 6 децембра 1928 г. поштомачки за кустоса - архивар-вника у Музеју Јужне Србије у Сарајеву на којој је држио и даље.
- 4) Решаком Министарства Просвете Т.бр. 1178 од 14 марта 1929 год. изабран му у годни државни служби врше изабрано у Министарству Вера од 8-IV-1923 г. до 31-III-1931 г. што гити 4 месеца и 23 дана.

Превод по новом чиновничком закону:

Решење Министарства Просвете Т.бр. 19557 од 6-III-1929 год.

Категорија II, група I, 5. степен основне плате На дан 1. септембра 1923 године признато година. месеци. дана службе.

Оцена рада: врло добро

Запрека из чл. 48, 49 и 50 Чиновничког закона

Сталност (чл. 26) призната решењем Министарства Просвете Вр. од

193 рачунајући од 192

ТАЧНОСТ ГОРЊИХ ПОДАТАКА ПОТВРЂУЈЕ

29. јуни 1931 г.

Београд,
Скопје

Потпис старешине,
Управник
Музеја Јужне Србије
Д-р Раг. М. Трујић, с.р.

1. Извод од Службеничкиот лист на Музејот на Јужна Србија во Скопје за Светозар Раичевиќ со податоци до јуни 1931 г.

01.833, 1. 6/6+7 6

DATES DES INSCRIPTIONS

1er SEMESTRE : du 20 octobre au 30 novembre.
 2e SEMESTRE : du 1er au 15 mars.

**DATES DES INSCRIPTIONS
AUX EXAMENS**

du 10 au 30 avril (*dernier délai*).

EXTRAIT DU RÈGLEMENT

La carte d'étudiant est exigible à l'entrée des Conférences et Cours fermés.
 Pour les étudiants immatriculés, la carte est valable pour l'année scolaire.
 Pour les étudiants inscrits, la carte n'est valable que pour le semestre dont les droits ont été acquittés.
 Elle est rigoureusement personnelle.
 Elle n'est valable que revêtue :
 1°) De la photographie du titulaire, visée par le cachet de la Faculté.
 2°) Du cachet à date, constatant le versement des droits, qui est apposé au vu de la quittance.

L. H. B. - Paris, I. A. C. (7-33) B-13

UNIVERSITÉ DE PARIS

FACULTÉ DES LETTRES

ANNÉE SCOLAIRE 1933-1934

CARTE D'ÉTUDIANT

No 6344

M. Raitchevitch
 45 rue Bonaparte
 24 rue Piégère Paris

Signature de l'Étudiant,
 Svet. Raitchevitch

La photographie de l'Étudiant est obligatoire (Décret du 3 février)

IMMATRICULATION

Quittance No *Boussier*

FACULTÉ DES LETTRES

23 NOV 1933

DE L'UNIVERSITÉ DE PARIS

INSCRIPTIONS

1er SEMESTRE

Quittance No

2e SEMESTRE

Quittance No

2. Студентска легитимација на Светозар Раичевиќ со фотографија од Универзитетот во Париз

Народна ношња у Св. Цр. Горе

У Грчкој Србији као и у целој нашој држави има малих етничких група са различитом ношњом, а своје свака од ових се одликује богатством у материјали и лепотом у декорацијом народног веза. Пластичка и лепота веза одају велику уметничку одговорност наших сванки, које са јуно вове и изданошћу раде неделама на и месецима поједине авентуре и украсавају их везом. Ношња је једна од главних одлика које обележавају једну етничку групу. Она је често декоративна и ифелиситивна уметничку и творечку јединица одаја. На кој се отнега богатство веза, а у чему сложености боја.

У кашми с

- 38 -

Крсти пошто се одрежу, стављају се за појас, да би човек кад умре и пође ка доци свети имао "кристиво тавло". Крсти се секу суботом, да би се негде на дочекала у мистотки.

Визије се крсти не секу за одину дана, а кад се одсеку мистку му се мистод славе, да их не би неко пошоо и од них "мафије и право".

Крсти се мистки не бој'оу'у, мистки се мисте, само што се с везана на везане поитсекоу'у.

Св. Раичевић

5. Ракопис на Светозар Раичевић за народната ношња во Скопска Црна Гора

Талман
223 4/19/1908

Култот Свете Русе у Катланову

Наш народ у Српској Србији је недоволно работан, па и у својој прилици са поштовањем обраћа Богу и светцима за помоћ. За време стуринске пројаве он и мноштво светцима за спас од злугодина и прилика, који му је пише од Београдске стране. Сви штао народ је првобитно змионог и поштот светозара од болесности и докопит згубила неволана, са што и до нас пише. Многи дами зрели содике, под којим народомаша Југу, којевики и поштована. се одржава стуринске и за доброт и напредок култе. За болесност се поше Богу и светцима, да би што пре одржени. Многи, који су болесни, обраће лека и поштот светозара од зрела, мањаконика и згубила култивна места. Сви штао, у Српској Србији, штао село ишају своја култивна места на којима се сват скупота одређенима дана, о стуринским стуринским, којима народ стуринско особито стуринско. Свако стуринско народомаша стурински ишају често велики култивни зварој за стуринско места или крајеве. Један од главних стуринских је и Света Руса, коју народ стурински у Катланову и околним селима. ↓

Света Руса у Катланову стурински сваке содике стуринске стуринске до Ускрсу, коју још казивају Руса или Русна стуринска. Штај је дан познати у Српској Српској Борни као Руса стуринска¹⁾, а штао ишо у Земљани²⁾ и Земљани³⁾, па и у другим крајевима нашега Југа, Можући и у северним нашим крајевима познат је штај дан, као и зема Русна стуринска⁴⁾ или Русна стуринска⁵⁾. 2

На дан Свете Русе народ из Катланова и оближњих места не ради, сват штај дан стурински као и друге стуринске. У раније време, на штај дан, није било ништа радно, а сада то стуринске постоје и од стуринске ради лажне стуринске и што ове стуринске, јер верују да ќе на мели стуринске под стуринске болне. На штај дан народ не ради нарочито због стуринске: ако би се нешто стуринске или радно, да се рама не стуринске (стуринске). Сви штао, верују, ако би нешто радно на дан Свете Русе на настав култи или стуринске рад, да ќе се нешто од главова по стуринске стуринске и да ќе му се болесни стуринске. Не само због стуринске и култе да се свака стуринске на Свету Русу што и због стуринске, да не би стуринске од розних болесни и да јој се болесни не стуринске. Уши Свете Русе као и на сват дан жене се не стуринске, јер мисле да би им се по стуринске стуринске болесни. Штао ишо и у околним стуринске на дан Русе стуринске се свака стуринске и не стуринске косу, а штао ишо не само се коса стуринске. Жене штао дана

- 1) Аст. Петровић, Народни живот и обичаји у Српској Српској Брњи. Српски етнографички зборник. кн. IV; Београд, 1907, стр. 119.
- 2) Др М. С. Филиповић, Зборник стуринске; Сремска, 1929, стр. 119.
- 3) С. Павловић, Српски народни обичаји у Земљани; Казан. - Српски етнографички зборник. кн. XL; Београд - Земун, 1927, стр. 8.
- 4) С. М. Трдић, Српски народни обичаји у стуринске стуринске. - Срп. етнографички зборник. кн. III; Београд, 1909, стр. 66.
- 5) М. Ђ. Кичић, Живот Срба стуринске. - Срп. етнографички зборник. кн. I; Београд, 1894, стр. 126.

6. Ракопис на Светозар Раичевиќ за култот на Св. Руса во Катланово

8. Народна носија на семејство од с. Врбјани, Прилепско

9. Народна носија на семејство од с. Булачани, Скопско

10. Жетва во
околината на
Штип, 1929 г.

Жетва у околини Штипа

11. Оро на собир
во црквата „Св.
Пантелејмон“,
Нерези, Скопје

12. Народна
веселба во
околината на
Скопје, 1937 г.

Народно веселје у околини Скопља
Narodno veselje u okolini Skoplja

Емилија Роп¹

**ДРЖАВНИОТ АРХИВ И ЗАКОНОДАВНАТА АРХИВА НА
ПАРЛАМЕНТАРНИОТ ИНСТИТУТ**

Abstract: This paper refers to the joint project between the State Archives of the Republic of Macedonia and the Parliamentary Institute of the Assembly of the Republic of Macedonia, which stems from the need of the Parliamentary Institute for digitization of the archival material held in the repository of the State Archives of the Republic of Macedonia – Central Department.

The goal of establishing this Institute, the first in the Western Balkan countries, is to contribute to strengthening the legislative and supervisory function of the Assembly by providing timely, impartial, objective and accessible services for the legislature. This also increased the role of Members of the Assembly, who received a simplified opportunity for insight in detailed comparative analyzes, brief information, chronologies, statistics, research and data base with the experiences of other parliaments. Therefore, at the end of 2016, The Parliament concluded an inter-institutional agreement with the State Archives referring to archival documents from the period 1986 – 2012.

Since the digitization process is in the initial phase, the participation of the State Archives in this project was a great challenge and a new experience, including 30 employees who successfully digitized over 1.000 archival boxes of assembly material within 2 years.

This paper explains the problems, the dynamics and the description of the work tasks of all the archivists in the State Archives for the specific needs of the Legislative Archives of the Parliamentary Institute (e-Archive). All phases of the process of preparation, description, digitization of the archival material (operations performed in the State Archives) and recording of the session material in an e-Archive (operation performed in the Assembly) are covered in detail. With the realization of this project,

¹ М-р, раководител на Одделение за дигитализација на архивски материјал, при Секторот за информатичка технологија и дигитализација на архивски материјал во ДАРСМ,
emilija.rop@arhiv.gov.mk

the State Archive consistently justified the basic principle of access and availability to the archives and further increased its social role and responsibility towards both state institutions and the protection of archives documents.

Keywords: digitization, archival material, meeting material, classification schemes, Archive, Parliamentary Institute, Legislative Archive

Вовед

Одделението за истражувачка библиотека и законодавна архива на Парламентарниот институт² врз основа на Правилникот за начинот на постапување со документите кои ја сочинуваат законодавната архива³ член 5 став 2 е овластено за извршување на работите и постапување со документи. Ова одделение воспоставува, одржува, чува и заштитува документарен материјал во дигитална форма поврзан со пленарните и седниците на работните тела и советите за евидентирање на законодавниот процес, средување на документарниот материјал на Собранието.

Парламентарниот институт во својот годишен план на работа за 2016 година ја предвиде потребата од дигитализирање на оригиналниот документарен материјал, односно архивскиот материјал на Собранието кој е предаден на трајно чување во Државниот архив, и тоа за пратеничките мандати почнувајќи од 1986–1991 година, односно: 1986–1991, 1991–1994, 1994–1998, 1998–2002, 2002–2006, 2006–2008, 2008–2011, 2011–2014 година.

Според член 22 од Законот за архивски материјал⁴, кој гласи: „Одбирање на архивскиот од документарниот материјал создаден до 31 декември 1946 година може да врши само Државниот архив. Одбирање и средување на јавен архивски и документарен материјал освен имателот може да врши само Државниот

² Собранието на Република Македонија во август 2009 година усвои нов Закон за Собрание, со кој се предвиде основање Парламентарен институт во рамките на администрацијата на Собранието. Член 42 од Законот за Собранието, кој беше усвоен во август 2009 година, служи како основа врз која Собранието го втемелува Парламентарниот институт за да се зајакнат законодавните и надзорните капацитети преку навремени, објективни и независни истражувања и анализи.

Проектот „Поддршка на основањето и развојот на Парламентарниот институт“ беше имплементиран од [Националниот демократски институт за меѓународни работи](#) со финансиски средства обезбедени од грант на Швајцарската агенција за развој и соработка (3,65 милиони швајцарски франци, или 2,99 милиони евра). Овој проект вклучуваше и техничка поддршка на Собранието и на вработените на Институтот, реновирање на просториите на Институтот и на Собранието, како и набавка на книги, списанија, членарина, хардвер и софтвер. Швајцарската агенција за развој и соработка е меѓународна агенција за соработка на Швајцарија, во рамките на Федералното министерство за надворешни работи. Веќе 15 години, Швајцарија работи со Република Македонија за поддршка на евроинтеграциските процеси на земјата и го поддржува развојот на Парламентарниот институт од 2010 и мрежата на пратеничките канцеларии за комуникација со граѓаните од 2007, како и тековното функционирање на Парламентарниот институт од 2014 година.

³ Правилник за начинот на постапување со документите кои ја сочинуваат законодавната архива. Достапно на: <https://www.sobranie.mk/content/PravnilnikPI-arhiva.pdf> (пристапено на 5.4.2020).

⁴ Закон за архивски материјал (ЗАМ) (2015). Достапно на: <http://www.arhiv.gov.mk/materijali/KonsolidiranZakonam.pdf> (пристапено на 22.04.2020).

архив“. Државниот архив имаше ексклузивно право на постапката за дигитализација на архивскиот материјал од седниците на Собранието. Оваа постапка се спроведе во согласност со член 99 став 1 точка 1 алинеја 2 од Законот за јавните набавки⁵ кога од технички или други причини поврзани со заштитата на ексклузивните права (патенти и слично...), договорот може да го изврши само одреден економски оператор. Во овој случај извршувањето на ваков вид на набавка можеше да го изврши единствено Државниот архив, бидејќи Собранието како имател на овој вид на документарен материјал, не располага со нив, туку истиот му го предал на Државниот архив.

Процесот на одбирање и средување на документарниот материјал е постапка која се спроведе во период од две години.

Државниот архив се обврза да го средува документарниот материјал кој е физички сместен во неговото депо. Дигитализираниот документарен материјал беше потребно да се интегрира во постојниот систем на законодавната архива на Парламентарниот институт (е-архива), која веќе тековно почна да ги дигитализира документите кои произлегуваат од актуелниот пратенички мандат на Собранието.

Собранието, од вработените во Парламентарниот институт, формираше Комисија од тројца членови за надгледување на постапката на електронската обработка на документарниот материјал. Надгледувањето почна од првиот ден на почетокот на постапката на дигиталното средување на документарниот материјал, за евентуални пропусти при самиот почеток со работа, за потоа да се продолжи со надгледување по завршени мандати. Во Државниот архив, исто така, беше формирано Координативно тело одговорно за спроведување на сите фази од овие операции.

1. Опис на подготвителните работни задачи во Државниот архив

Во согласност со барањето добиено од Собранието на Република Македонија, за потребата од дигитализација на архивскиот материјал од фондовите бр. 158 и бр.1304, за периодот 1986-2012 година, е направен увид во архивскиот материјал и според количина на архивски материјал по архивски кутии и листови е утврдена следната состојба:

1. Архивски материјал од седници (1986 – 1988)	61 а. к., 37.926 л.
2. Архивски материјал од седници (1989 – 1990)	44 а. к., 25.143 л.
3. Архивски материјал од седници (1991 – 1994)	40 а. к., 30.019 л.
4. Архивски материјал од седници (1994 – 1998)	81 а.к., 53.364 л.
5. Стенограми (1994 – 1998)	17 а.к., 18.204 л.
6. Стенограми (1998–2002)	27 а.к., 27.824 л.

⁵ Закон за јавни набавки (2014). Министерство за финансии. Достапно на: https://www.finance.gov.mk/files/u249/zakon_zajavnite_nabavki.pdf (пристапено на 16.4.2020).

7. Архивски материјал од седници (1998–2002)	71 а.к., 42.490 л.
8. Закони, меѓународни договори, одлуки, договори (2001–2007),	63 а.к., 44.100 л.
9. Стенограми (2006–2008)	7 а.к., 6.091 л.
10. Архивски материјал од седници (2006–2008)	53 а.к., 42.033 л.
11. Комисии, меѓународни договори и др.	245 а.к., 171.500 л.
12. Архивски материјал од седници, стенограми, меѓународни договори, закони, одлуки и др. (2008–2012)	195 а.к., 140.000 л.
13. Дополнителни материјали од седници	222 а.к., 360.000 л.
ВКУПНО:	1.126 а.к.со приближно 1.000.000 л.

2. Динамика и опис на работните задачи во Државниот архив

Архивските кутии за споменатиот период, Државниот архив ги прими од Собранието со делумен попис и опис, а за дел од нив воопшто немаше евиденција. Бидејќи не беа архивистички средени и аналитички обработени, се одреди подолг период за нова обработка, за да се овозможи континуиран процес на дигитализација. За таа цел беше потребно да се реализираат неколку фази:

2.1. Прва фаза – во Државниот архив

Процесот на постапките е наведен по следниот редослед:

а. Прва група од 4 архивисти изврши доставување на 1.123 архивски кутии од Депотово стариот објект до новиот објект на Државниот архив.

б. Втората група од 7 архивисти вршеше: проверка, средување на документите во кутиите, подредување на материјалот според редослед и фолијација, со што се утврди конечниот редослед. Фолијацијата беше неопходна заради вршење целосна контрола при скенирањето.

в. Третата група од 13 архивисти поединечно ги креираа називите и описите на сите документи и ги внесуваа податоците во екселтабела, во согласност со меѓународниот архивски стандард ИСАД (г)⁶. Задолжителни полиња беа:

- број на фондот,
- број на архивската кутија,
- реден број на документот во архивската кутија,

⁶ ISAD(G): General International standard Archival Description. (2000). 2nd ed. Ottawa: International Council on Archives. Достапно на: https://www.ica.org/sites/default/files/CBPS_2000_Guidelines_ISAD-Second-edition_EN.pdf (пристапено на 3.4.2020).

- назив на документот,
- опис на документот и
- број на листови кои ја опфаќаат архивската единица (документот).

Се изврши транскрипција на содржината на записниците од дневните редови, поединечно секоја точка од дневните редови, како и поединечно секој придружен материјал за соодветната точка од дневниот ред. Истата табела понатаму послужи за надополнување на базата на податоци на ДАРСМ. Се користеше фонт Times New Roman со македонска поддршка. По комплетирање на метаподатоците во Архивот, истите се користеа во е-архивата на Парламентарниот институт, каде што времето на работа се скрати за една половина.

КУТИЈА	реден број на документ	ДАТУМ	НАЗИВ НА ПРЕДМЕТОТ	ОПИС	листови од	листови до
4	1	1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	АМАНДМАНИ 1 И 2 НА УСТАВОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	1	1
4	2	1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УСТАВЕН ЗАКОН за изменување и дополнување на Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија	2	2
4	3	22.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на граѓаните	3	6
4	4	22.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за престанување на важноста на Законот за употребата на името и ликот на Јосип Броз Тито	7	8
4	5	28.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за насочување и користење на анунтитите од средствата на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини кои се формираат по основ на задолжителен заем	9	10
4	6	28.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за учество на Републиката во обезбедување средства на Републичкиот фонд за кредитирање на побрзот развој на стопански недоволно развиените краишта во периодот од 1 јануари до 30 јуни 1992 година	11	12
4	7	28.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за продолжување на важењето на Законот за привремени мерки за данокот на промет на производи и услуги	13	14
4	8	28.01.1992	ОРИГИНАЛЕН АКТ	УКАЗ за прогласување на Законот за продолжување на важноста на Законот за утврдување на стопански недоволно развиените краишта во периодот од 1986 до 1990 година	15	16

Пример за попис од парламентарна седница

2.2. Втора фаза – во Државниот архив

а. По завршувањето на првата фаза и утврдување на редоследот на документите во секоја кутија, заедно со соодветниот опис на архивскиот материјал, секоја кутија беше скенирана од четврта група од 6 архивисти. Името на pdf-документите беше определено со сигнатурата на документот. (пр. 158.523.6.5-16.pdf)⁷

⁷ 158 – број на архивски фонд; 523 – број на архивска кутија; 6 – број на архивска единица; 5-16 - листови.

ФОНД	КУТИЈА	АРХИВСКА ЕДНИЦА	ЛИСТОВИ ОД	ЛИСТОВИ ДО	ДАТУМ	МЕСТО	ОПИС	PDF
010158	0446	0007	141	150	07.02.1986	Скопје	СЗТ - / 52. седница Точка 6. Предлог - измени и дополнувања на Општествениот договор за основите на програмското утврдување на станарината и нејзиното диференцирано субвенционирање, со придружни писма и шест прилози (известување, мислење, извештаи и предлог - одлука).	01.0158.0446.0007.141-150.pdf
010158	0446	0008	151	166	07.02.1986	Скопје	СЗТ - / 52. седница Точка 7. Предлог - Општествен договор за остварување на политиката на издвојување средства за задоволување на општите општествени и на заедничките потреби во 1986 година, со придружно писмо и пет прилози (извештаи и предлог - заклучок).	01.0158.0446.0009.151-166.pdf
010158	0446	0009	167	174	07.02.1986	Скопје	СЗТ - / 52. седница Точка 8. Одлука на Уставниот суд на Македонија за несогласност на член 98 став 2 од Законот за работните односи во делот кој се однесува на условите под кои на жената работник и престанува работниот однос по сила на законот, со Уставот на СР Македонија, со придружни писма и три прилога (извештаи и писмо од РО "Треска - Борис Кидрич" - Кочани).	01.0158.0446.0009.167-174.pdf
010158	0446	0010	175	185	07.02.1986	Скопје	СЗТ - / 52. седница Точка 9. Предлог - Одлука за одобрување на финансискиот план за реализирање на програмите за формирање и користење на републичките стокови резерви и изградба на складови, силосни и резервоарски капацитети за сместување и чување на републички стокови резерви во 1986 година, со придружни писма и шест прилози (финансиски план, мислење, извештаи и одлука).	01.0158.0446.0009.175-185.pdf

Пример за попис од парламентарна седница со хиперлинк до скенираниот документ

б. По завршувањето на првата и втората фаза од работата, метаподатоците и соодветните pdf-документи се снимаа на екстерни дискови и во пет наврати беа доставувани до Собранието.

2.3. Трета фаза – во Собранието

Последната, петта група од 10 архивисти, според дефинираните описи, вршеше внесување податоци во е-архивата на порталот на Собранието. По претходна процедура за добивање безбедносен сертификат, истите беа овластени од Парламентарниот институт, и за што потпишаа изјави за користење на системот е-архива само за предвидената намена, без да имаат право на преземање и вадење други податоци од системот.

На архивистите кои беа вклучени директно во работата на системот е-архива им беше извршена обука од вработените во Парламентарниот институт за детално да бидат запознати со начинот на којшто треба да се обработат документите. За таа цел во електронскиот систем беа креирани временски ограничени профили за пристап.

Обврска на Државниот архив во оваа фаза од проектот беше евидентирањето на секој документ поединечно кој произлегол од пленарните седници и седниците на работните тела и советите на Собранието.

Задолжителните метаподатоци на системот е-архива за креирање документ се следните:

- Работни документи каде што се отвора можност за внесување податоци кои ќе го типизираат документот;
- Доверливост на документ: дали е интерен, јавен, доверлив или строго доверлив;
- Насока на документ, односно влезен, излезен или интерен документ;
- Тип на документ: амандман, анализа, годишен извештај, закон, предлог-закон и сл.;
- Организациона единица од која е произлезен документот;
- Предмет - каде што се именува документот;
- Датум на прием оригиналниот датум на документот добиен од архива.
- Материјали;
- Точка на дневен ред.

The screenshot displays the e-Archive portal interface. At the top, there is a navigation bar with the logo of the Parliament of the Republic of Macedonia and various utility icons. Below this, there are sections for 'РАБОТНИ ДОКУМЕНТИ', 'ДОКУМЕНТИ КОИ ЧЕКААТ МОЈ ОДГОВОР', and 'ДОКУМЕНТИ ВО ТЕК'. The 'ДОКУМЕНТИ ВО ТЕК' section contains a table with the following data:

Улог	Насока	Архивски Број	Година	Предмет	Испракан	Датум на прием
1	↕	07-470/3	2016	Мислење од Влада на РМ по Предлог закон за изменување и дополнување на Закон	ВЛАДА НА РМ	23.02.2011
2	↕	07-407/4	2010	Пропратно писмо	СОБРАНИЕ НА РМ	16.02.2010
3	↔	10-539/15	2010	Извештај од Законодавно-правната комисија на Собранието на РМ по Предлог	СОБРАНИЕ НА РМ	13.02.2010
4	↔	07-428/3	2010	Предлог-закон за изменување и дополнување на Законот за плата и други мадо	СОБРАНИЕ НА РМ	08.02.2010
5	↔	07-412/41	2010	Пропратно писмо	СОБРАНИЕ НА РМ	04.02.2010
6	↔	10-300/13	2010	Извештај од Законодавно-правната комисија на Собранието на РМ по Поднесок	СОБРАНИЕ НА РМ	03.02.2010
7	↔	07-1564/2	2017	Годишен извештај за работата на Комисијата за заштита на правото за слободен	КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО ЗА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ	30.03.2009
8	↓	07-3/50	2017	Пропратно писмо	ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОБРАНИЕ НА РМ	25.03.2009
9	↓	07-762/1	2008	Предлог за именување на член на Регулаторната комисија за енергетика на Реп	Собрание на РМ	13.02.2008
10	↔	07-925/6	2004	Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за	СОБРАНИЕ НА РМ	25.02.2004

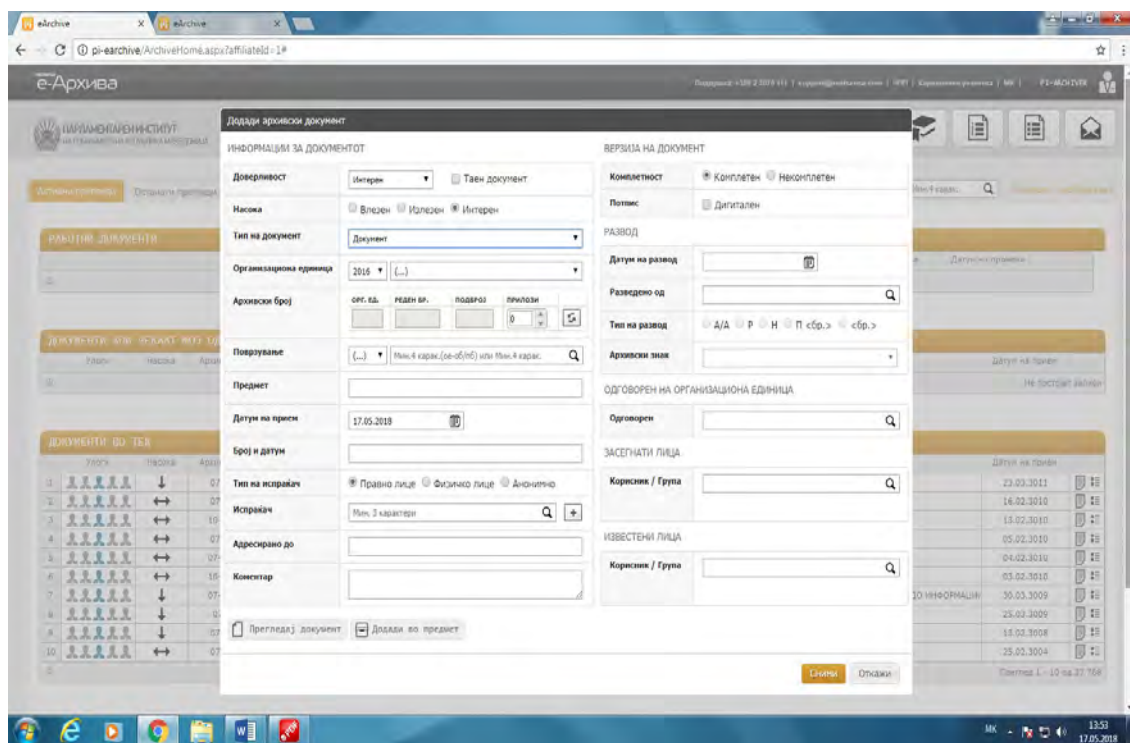
Изглед на порталот е-Архива

По завршување на постапката, секој документ поединечно е поврзан со претходно креираните предмети, односно Пленарната седница (од каде што е произлезен) и Точката на дневниот ред од соодветната пленарна седница. Но, доколку се работеше за документ кој произлегол од работата на некоја Комисија истовремено поврзувањето се правеше и со тој Предмет (односно со соодветната

Комисија), со што се сметаше дека еден документ е обработен. Креирањето на гореспоменатите предмети беа задолжителни за секоја пленарна седница, како и за секоја точка од дневниот ред на седницата.

Задолжителните метаподатоци на системот е-архива за креирање предмет се следните:

- Статус – дали предметот е во процедура или затворен
- Предмет – каде што се именува предметот, пр. 21 (дваесет и прва) седница на Собранието, мандат 2014 – 2018 или точка дваесет и шест од дваесет и првата седница од 10,11,12 ноември 2014 година
- Тип на предмет – каде што се одбира дали се креира пленарна седница, материјал или седница на Комисија
- Број на предмет – каде што се запишува уникатниот број (во случај кога се отвора предмет Пленарна седница се повикуваме на бројот на Решението за свикување седница, доколку се отвора предмет Материјали што се однесува на Точка од дневниот ред на седница се става бројот на Предлог-законот или главниот документ).

Изглед на порталот е-архива при утврдување на статусот на одреден документ

По завршување на обработката на секој документ поединечно и нивно сместување, односно поврзување со Предметите на кои им припаѓаат, следува

поврзувањето на Предметите со соодветниот pdf-документ. Предметот од типот Материјали, односно Точки на дневниот ред на одредена пленарна седница беа однапред поврзани со електронската интернет-база Евровок дескриптори⁸.

Заклучок

Државниот архив на Република Македонија преку проектот за дигитализација се соочи со неколку видови предизвици. Првиот предизвик беше да се утврди конечната количина на архивскиот и документарниот материјал, односно колку кутии и предмети (листови) се содржат за бараниот период (причина за ова е повеќекратното евидентирање на примопредајните записници во однос на материјалот од Собранието).

Вториот и најголем предизвик беше недостигот на комплетен опис и попис на архивскиот материјал. Беа направени вонредни напори успешно да се одговори на целите на проектот во согласност со меѓународните архивски стандарди и законската регулатива, а во исто време добиените метаподатоци да бидат корисни и за двете институции, за Државниот архив и за Собранието.

Масовното скенирање на архивскиот материјал се изведе со проточни А3-скенери Fujitsu Fi 7460, во pdf-формат, за што неколку пати беше коригирана резолуцијата при скенирањето од страна на Парламентарниот институт поради ограничениот мемориски простор на серверот, но и поради ограничувањето на софтверот е-архива. Во интерес на времето и ограничените перформанси на скенерите, скенирањето се изврши без креирање мастер-верзии во tiff-формат, без комплетно извршена контрола при скенирањето, поради што некои документи беа повторно скенирани.

Во овој процес беа синхронизирани плановите на архивски знаци на Собранието, како предуслов за успешно ажурирање во е-архива, за периодот 1991–1994 и 2002–2006 година. Нашите искусни архивисти вложија огромни напори во целосната реконструкција на потребните планови според службените весници, каде што се објавени сите материјали поврзани со работни тела и комисии на Собранието.

На овој начин, беше извршена комплетна ревизија на архивскиот фонд „Собрание на Република Македонија“, со што се отстранија сите недостатоци во архивските евиденции. Истовремено, работата во Парламентарниот институт течеше непрекинато и успешно се заврши во предвидениот рок со вкупно 154.798 архивирани предмети во е-архива.

Државниот архив со сите свои ресурси навремено и на високо професионално

⁸ Евровок на ЕУ е повеќејазичен, мултидисциплинарен речник, чии корисници се Европскиот парламент, Канцеларијата за публикации на ЕУ, Националните и регионалните парламенти во Европа, како и националните влади и приватните корисници. Веб-платформата, www.EuroVoc.mk, е создадена во партнерство помеѓу Секретаријатот за европски прашања, Владата на Република Северна Македонија и Националниот демократски институт за меѓународни работи со финансиска поддршка на швајцарската Агенција за развој и соработка.

ниво одговори на барањата на овој заеднички проект. За тоа сведочи тековното функционирање на Парламентарниот институт со своите услуги спрема пратениците во Собранието и кабинетот на претседателот преку користење анализи и информации од Парламентарниот институт.

Република Северна Македонија има цел да обезбеди ефикасна координација на процесот на интеграција во Европската Унија, како и подобрување на перформансите во агендата за интеграција. Имплементацијата на Евровок во Собранието претставува конкретен чекор кон оваа интеграција, бидејќи претставува важен сегмент од европското законодавство. Евровок ќе овозможи корисниците да вршат пребарување и да имаат пристап до податоци и информации поврзани со ЕУ и со нашата кандидатура во Унијата.

Со реализацијата на овој проект, Државниот архив сериозно ја одигра својата општествена улога, а тоа е да даде значаен придонес Република Северна Македонија да направи уште еден чекор на патот кон членство во Европската Унија.

Младен Матовски, Ивица Попоски¹

**КОРИСТЕЊЕ НА АРХИВСКИОТ МАТЕРИЈАЛ ВО ДРЖАВНИОТ АРХИВ
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА – ОДДЕЛЕНИЕ ТЕТОВО
(1991 – 2019)**

Abstract: The primary role of the archives of Tetovo in the changing conditions during the time period between 1991 and 2019 stayed the same as in previous working periods since its formation in 1961 and to this day, and that is to collect, keep, preserve, explore, and process archival materials, as well as to provide these materials for use by both the public for their needs and legal entities for scientific research.

The usage of archival materials not only serves to display the rich collections of written documents which are present in the archive, but also affirms the importance of the archives themselves.

Archival materials was used in the following two ways: (1) by the public and by legal entities from within- and outside – of the Polog region; for scientific research goals and for property-legal affairs and legal-administration affairs, and (2) by the Department of research, for the usage and publication of archival materials.

Keywords: Archives of Tetovo, archival materials, archival funds and collections, usage of archival materials, property-legal affairs, legal-administrative affairs, scientific research goals, public, legal entities, library funds

Користење на архивскиот материјал од архивските фондови и збирки

Користењето на архивскиот материјал во периодот од 1991 до 2019 година зазема забележителна и мошне значајна улога како дел од севкупните работни активности во работењето на Архивот во Тетово.

¹ М-р Младен Матовски – раководител на Одделението за средување и обработка на архивскиот материјал – стар и нов период во ДАРСМ – Одделение Тетово, matovski.mladen@yahoo.com и Ивица Попоски – помлад соработник во Одделението за заштита на архивскиот материјал кај имателите во ДАРСМ – Одделение Тетово, ivicapoposki@gmail.com

Според член 42 од Законот за архивски материјал („Сл. весник на РМ“ бр. 95/12), право на користење на јавниот архивски материјал имаат сите корисници под еднакви услови. Јавниот архивски материјал во Државниот архив се дава на користење за остварување на функциите на државните органи, јавните установи и служби, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа, за научни истражувања, публицистички потреби, за потреби на наставата, за изложби и објавување, за остварување и заштита на слободите и правата на граѓаните и за други потреби.²

Според член 43 од Законот, јавниот архивски материјал е достапен за користење по 20 години од неговото создавање, а може да биде достапен за користење и пред истекот на рокот од 20 години ако од создавањето е наменет за јавност или ако така определил имателот. Исто така, архивскиот и документарниот материјал кој содржи податоци што се однесуваат на одбраната, меѓународните односи, на работите од национална безбедност вклучувајќи ги и тие за одржување на јавниот ред и мир, разузнавачката и безбедносната дејност, на економските интереси на државата, даночните тајни, а со чие откривање би настапиле штетни последици за националната безбедност и националните интереси на македонската држава, достапни се за користење по истекот на 100 години од нивното настанување ако со закон или посебни прописи не е поинаку определено.³

Според член 44 од Законот, архивскиот и документарен материјал кој содржи податоци за геолошки и геодетски истражувања на природните ресурси и економијата на земјата е достапен за користење по 70 години од неговото создавање. Архивскиот и документарен материјал кој содржи податоци за објектите и капацитетите од стратешко значење за државата, е достапен за користење по 100 години од неговото создавање. Исто така, архивскиот и документарниот материјал кој содржи податоци кои претставуваат деловна тајна, технолошки усовршувања и иновации, е достапен за користење по 50 години од неговото создавање.⁴

Врз основа на Законот за архивски материјал - член 45, архивскиот и документарниот материјал што содржи податоци кои со својата содржина ги ограничуваат или можат да нанесат негативни последици на правата и слободите на граѓанинот и на интегритетот на личноста и семејството се користат по истекот на определен временски период,⁵ и тоа:

- документи кои ги навредуваат националните чувства, ги ограничуваат слободите и правата на човекот, документи што содржат чувствителни лични податоци, податоци за расно, национално потекло, политичко, верско или филозофско убедување, здравствена состојба, сексуален живот, упис или бришење во или од казнената евиденција што се води врз основа на законот,

² Закон за архивски материјал, „Службен весник на РМ“ бр. 95, Скопје, од 26 јули 2012 год., 48.

³ Истото, 48.

⁴ Истото, 48.

⁵ Истото, 48.

кои предизвикуваат национална и расна нетрпеливост и дискриминација, го ограничуваат или понижуваат физичкиот и моралниот интегритет на човекот, се достапни за користење по истекот на 70 години од создавањето или 20 години по смртта на лицето, ако со други прописи не е поинаку предвидено;

- здравствени досиеја и податоци за лицето се достапни за користење по истекот на 20 години од смртта на лицето или 100 години од неговото раѓање;

- персонални досиеја и податоци со карактеристики и изјави се достапни за користење по истекот на 100 години од раѓањето на лицето, освен во случаи предвидени со закон;

- документи настанати во судска постапка се достапни за користење по истекот на 50 години од правосилноста на одлуката;

- податоци од статистички пописи и анкети се достапни за користење по 100 години од пописот – анкетата, и

- документи кои содржат доверливи информации за физички лица и нивните наследници (силување, вонбрачно раѓање, посвојување, малолетничка деликвенција и слично) се достапни за користење по истекот на 20 години од смртта на лицето или по 100 години од неговото раѓање.

Важно е да се напомене дека според член 46 од Законот, архивскиот и документарниот материјал со подолги рокови на користење (ПРК) може да биде достапен за користење и пред изменувањето на определениот рок, во службени и други цели за што на предлог на имателот, односно корисникот одлучува Владата на начин и под услови кои гарантираат заштита на јавните интереси, заштита на приватните интереси, односно приватноста и интересите на трети лица, а за документите за геолошки и геодетски истражувања на природните ресурси и економијата на земјата од член 44 став (1) од овој закон, на предлог на заинтересирана странка, Државниот архив овозможува пристап до документите во рок од три дена од денот на поднесувањето на барањето.⁶

Исто така, важно е да се потенцира дека имателот на јавен архивски материјал при предавањето на материјалот на Државниот архив е должен да ги обележи подолгите рокови за користење на материјалот определен со овој или друг закон, а начинот на обележување на документите со подолги рокови на користење го пропишува директорот на Државниот архив.

Со цел да се има правилен пристап во издавањето и користењето на архивскиот материјал за научно-истражувачки и оперативни цели, како за правните така и за потребите на граѓаните, од страна на Државниот архив се изработени повеќе интерсекторски нормативни акти:

- Правилник за условите за начинот на користење на архивски и документарен материјал во Државниот архив на Република Македонија и начинот на манипулирање со архивскиот и документарниот материјал во депоата на Државниот архив (2015 год.);

- Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за условите за

⁶ Истото, 48.

начинот на користење на архивски и документарен материјал во Државниот архив на РС Македонија и начинот на манипулирање со архивскиот и документарниот материјал во депоата на Државниот архив (2019 год.);

- Упатство за овластен влез и излез во депоата на централниот дел и одделенијата на Државниот архив на Р Македонија, на лица кои не се вработени во Одделението за евиденција и заштита на архивскиот материјал (2018 год.);

- Правилник за посети и користење на архивска граѓа од страна на странци во Државниот архив на Република Македонија (2006 год.);

- Правилник за заштита и користење на библиотечниот материјал во Државниот архив на Република Македонија (2006 год.);

- Упатство за прием, средување, обработка, заштита и користење на фотографирана архивска граѓа во Државниот архив на Република Македонија (2006 год.).

Важен сегмент при користењето на архивскиот материјал претставува и навремената и точната информираност на граѓаните и правните субјекти за начинот и користењето на материјалот, а која ја даваат стручните работници на Архивот во Тетово во нивната секојдневна работа како дел од работните задачи.

Според член 52 од Законот⁷, правото на увид и добивање информации за архивскиот и документарниот материјал од Државниот архив е без надоместок, а користењето на материјалот е со надоместок кога Државниот архив, по барање на корисникот, врши фотокопирање, микрофилмување, издавање преписи и изводи, скенирање, дигитализација и слично.

Таквите информации за архивскиот материјал кој го поседува Архивот, се однесуваат за потреби од имотно-правни работи или управно-правни работи, како и за потребите на граѓаните за научно-истражувачки цели.

Во контекст на погоре наведеното, а според расположливата евиденција за периодот од 1991 до 2019 година, вкупниот број на дадени информации по разни основи изнесува 3.680.

Од голема важност при користењето на архивскиот материјал претставува и фактот дека за целосно и правилно информирање на широката јавност за бројот и содржината на архивските фондови и збирки што се наоѓаат во Државниот архив на РС Македонија и подрачните одделенија се изработени и издадени научно-информативни помагала – ВОДИЧИ на архивските фондови и збирки, и тоа:

1. Архивски фондови и збирки во СФРЈ, односно СР Македонија, СДАРЈ – Белград, 1982 година.

2. Архивски фондови и збирки во Р. Македонија, Архив на Македонија – Скопје, 1994 година, кој претставува дополнување на Водичот на архивските фондови и збирки до 1981 год. и е даден преглед на архивските фондови и збирки за периодот 1981 – 1992 година.

⁷ Истото, 49.

3. Водич низ архивските фондови во Историскиот архив во општините Тетово и Гостивар до 1977 година, Архив на Македонија, 1977 година.

4. Водич – Државен архив на Р. Македонија – Одделение Тетово, Архивски фондови и збирки 1993 – 2005 година, ДАРМ – Скопје, 2006 година.

5. Водич – Архивски фондови и збирки во Државниот архив на Република Македонија (2006 – 2016), ДАРМ – Скопје, 2018 година.

Користење на архивскиот материјал за имотно-правни работи

Во рамките на целокупната работна активност, значајно место заема користењето на архивскиот материјал од архивските фондови и збирки за потребите на граѓаните и правните субјекти за регулирање на имотно-правните работи во периодот 1991 – 2019 година.

Во најголем број барањата на граѓаните и правните субјекти се однесуваат на акти за: доделување и одземање на земјиште, за докази за платен надомест за доделено или одземено земјиште, техничка документација (одобренија за градби, решенија за локациски услови, урбанистичка согласност, протоколи и проекти), судска документација – предмети од заверка на договори „ОВ“⁸, парнични предмети „П“, вонпарнични предмети „Р“, оставински предмети „О“ и слично.

Важно е да се напомене дека во делот на користењето на архивскиот материјал за имотно-правни работи во транзицискиот период по 1991 година, силен печат на целокупниот општествено-политички живот му даде и таканаречениот процес за денационализација, односно со донесувањето на Законот за денационализација („Сл. весник на РМ“ бр. 20/98), како и прочистениот текст на Законот за денационализација („Сл. весник на РМ“ бр. 43/2000) требаше да биде утврдено прашањето на враќањето на имотите, односно обесштетување на сопствениците чии имоти се присилно одземени во периодот од 1944 година па наваму сè до деведесеттите години (1986 г.).

Транзицијата влијаеше врз архивската дејност и да добие сè позначајно место, бидејќи документите кои беа потребни во процесот на денационализацијата во голем дел се наоѓаа во Државниот архив на Р. Македонија и неговите подрачни одделенија, како и документите во доказната постапка со Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижности („Сл. весник на СРМ“ бр. 27/86) и измените на истиот закон („Сл. весник на СРМ“ бр. 17/91), исто така, се наоѓаа во архивските депоа.

Наведените закони ја наметнуваат потребата за обезбедување податоци и докази за правото на сопственост, располагање, користење и управување со недвижности. Горенаведените закони, за запишување на правото на недвижности бараа од граѓаните сопственоста да ја докажуваат со акти од имотно-правен карактер, како што се: тапии, решенија за доделување градежно неизградено

⁸ Според правилата во архивското работење, документацијата за полесно пребарување се означува со големи букви, кои се кратенки од насловената документација, како на пр. „ОВ“ – оверена документација, „П“ – парнични предмети и сл.

земјиште, за градба, техничка документација и други акти со кои може да се докаже сопственоста.

Почнувајќи од 1993 година, Државниот архив на Р. Македонија и подрачните одделенија презедоа акција за евидентирање, докомплетирање и заштита на архивскиот материјал од имотно-правен карактер, како во Архивот така и во институциите кои располагаа со овој вид на документи: собранијата на поранешните општини, правосудните органи и подоцна управите за имотно-правен карактер при подрачните единици на Министерството за финансии.

Имено, во рамките на тие активности и Архивот во Тетово ги презедоа оперативни задачи за актите од имотно-правен карактер да ги преземе од овие институции, обработи и да ги стави во функција за потребите на граѓаните и правните субјекти во решавањето на барањата во процесот на денационализација, приватизација и легализација на објектите и благодарейќи на среденоста успеа во голема мера да одговори на доставените барања квалитетно и навремено.

За илустрација ќе наведеме дека архивскиот материјал од имотно-правен карактер е преземен од поранешните општини Тетово и Гостивар заклучно со 1990 година и дел од управите за имотно-правни работи при Министерството за финансии – подрачни единици во Тетово и Гостивар до 2009 година.

Важно е да се напомене дека барањата од граѓаните и правните субјекти беа насочени за актите со кои им биле одземени имотите – решенија за национализацијата, експропријацијата, конфискацијата, аграрната реформа и слично, доказите за сопственоста на имотот – решенија за доделување, тапии и договори за купопродажба на имотот, како и техничка документација за легална изградба на објектите при нивниот упис.

Во оваа пригода сакам да истакнам дека покрај приватните лица – граѓаните од Полошкиот Регион, баратели на услуги беа и сè уште се и правни субјекти преку кои се одвива процесот на денационализација, приватизација и легализација на објектите, како:

- Министерство за финансии, Комисија за одлучување по барањата за денационализација за општините Гостивар, Тетово, Кичево и Дебар со седиште во Гостивар;

- Министерство за финансии, Управа за имотно-правни работи – Одделение за првостепена управна постапка – Тетово;

- Министерство за финансии, Управа за имотно-правни работи – Одделение за првостепена управна постапка – Гостивар;

- Државно правобранителство на Р. Македонија за подрачје на општина Тетово;

- Државно правобранителство на Р. Македонија за подрачје на општина Гостивар;

- Основен суд – Тетово;

- Основен суд – Гостивар;
- Општина Тетово/Локална самоуправа – Тетово;
- Општина Гостивар/Локална самоуправа – Гостивар;
- Нотари и извршители од подрачјето на Општина Тетово;
- Нотари и извршители од подрачјето на Општина Гостивар;
- Народен правобранител на Р. Македонија – Одделение Тетово.

Врз основа на податоците со кои располага Архивот во Тетово, може да се констатира дека во периодот 1991 – 2019 година се поднесени вкупно 16.405 барања за регулирање на имотно-правните работи.

ТАБЕЛА
на доставени барања за ИПР (имотно-правни работи) за
периодот 1991 – 2019 година

Реден број	Година	Број на барања
1	1991	130
2	1992	135
3	1993	144
4	1994	270
5	1995	330
6	1996	348
7	1997	140
8	1998	185
9	1999	250
10	2000	509
11	2001	388
12	2002	620
13	2003	851
14	2004	596
15	2005	535
16	2006	739
17	2007	1044
18	2008	1353
19	2009	1000
20	2010	891
21	2011	944
22	2012	856

23	2013	790
24	2014	936
25	2015	756
26	2016	532
27	2017	399
28	2018	411
29	2019	323
ВКУПНО:		16.405

Користење на архивскиот материјал за управно-правни работи

Во периодот на промени 1991 – 2019 година, во Архивот – Тетово исто така архивскиот материјал се користеше од страна на граѓаните и правните субјекти и за регулирање на потреби за управно-правни работи.

Поголемиот број барања се однесуваат од областа на работните односи – регулирање на пензискиот стаж, доказ за завршено основно и средно образование (трет и четврти степен), потврди за регулирање социјална заштита и слично.

Баратели на овие услуги покрај граѓаните од Полошкиот Регион, исто така се и правните субјекти кои првенствено ја регулираат материјата со пензиското и инвалидското осигурување во Полошкиот Регион, а тоа се:

- ФОНДОТ на ПИОМ – Стручна служба – Филијала Тетово и
- ФОНДОТ на ПИОМ – Стручна служба – Филијала Гостивар.

Како резултат на ваквите активности, Архивот – Тетово во своите депоа успеа да го преземе архивскиот материјал од повеќе иматели каде што беше отворена стечајна и ликвидациона постапка, а од кои можеа да се користат податоци за личен доход за регулирање на пензискиот стаж на граѓаните, и тоа:

- ВО СТЕЧАЈ

1. Фонд бр. 631, Трговско претпријатие „ПОЛОГ“ АД – Тетово, 1974 – 1994;
2. Фонд бр. 547, Претпријатие „Универзал“ – Тетово, 1953/1994;
3. Фонд бр. 556, Молеро-фарбарска задруга „Братство“ – Тетово, 1976 – 1994;
4. Фонд бр. 760, ПОС „Градски кина“ – Тетово, 1949/1996;
5. Фонд бр. 470, Сточарско стопанство „Напредок“ – Гостивар, 1960 – 2004;
6. Фонд бр. 307, Земјоделска задруга „Кочо Рацин“ – с. Лазарополе, 1955/2007;
7. Фонд бр. 783, Градежно претпријатие / ТДГТУ „БЕТОН ТЕТОВО“ АД – Тетово, 1948 – 2011;

8. Фонд бр. 778, Медицинска пластика „ТЕТОВО“ АД – Тетово, 1982 – 2006;
9. Фонд бр. 648, ШИК „ЈЕЛАК“ АД – Тетово, 1963 – 2009;
10. Фонд бр. 257, Конфекција „ДЕКОН“ АД – Гостивар, 1958 – 2011.

- ВО ЛИКВИДАЦИЈА

11. Фонд бр. 758, Водостопанско претпријатие „ИЗВОРИ“ – Гостивар, 1952 – 2004;
12. Фонд бр. 373, Водостопанско претпријатие „ПОЛОГ“ – Тетово, 1974 – 2003.

Како резултат на среденоста на преземениот архивски материјал од горенаведените архивски фондови, Архивот – Тетово за потребите на граѓаните и правните субјекти можеше да одговори навремено и квалитетно на сите барања во изминатиот период, а кои повеќето се однесуваат на регулирање на пензиското и инвалидското осигурување, како и стручните квалификации на вработените од овие стопански субјекти.

Покрај горенаведените иматели, процесот на трансформација ги опфати и банкарските установи и паричните заводи во Република Македонија.

Како одраз на таквите состојби, Архивот – Тетово го презеде архивскиот материјал од имателите, односно институциите кои работела во полошкото подрачје, и тоа:

1. Фонд бр. 618, СОК (Служба на општествено книговодство) – Филијала во Тетово – Тетово, 1953 – 1993;
2. Фонд бр. 744, СОК – Експозитура во Гостивар – Гостивар, 1962 – 1993;
3. Фонд бр. 743, ЗПП (Завод за платен промет) – Филијала во Тетово – Тетово, 1994 – 2001;
4. Фонд бр. 745, ЗПП – Експозитура во Гостивар – Гостивар, 1994 – 2001.

Преземениот архивски материјал е во средена состојба и како таков можеше да се користи за потребите на граѓаните и правните субјекти, а првенствено се користи за регулирање на пензиското и инвалидското осигурување од поранешните вработени од овие институции од Тетово и Гостивар.

Врз основа на податоците со кои располага АРХИВОТ, може да се констатира дека во периодот 1991 – 2019 година се поднесени вкупно 5.570 барања за регулирање на управно-правни работи.

ТАБЕЛА
на доставени барања за УПР (управно-правни работи) за периодот
1991 – 2019 година

Реден број	Година	Број на барања
1	1991	160
2	1992	285
3	1993	190
4	1994	230
5	1995	179
6	1996	154
7	1997	146
8	1998	123
9	1999	100
10	2000	152
11	2001	112
12	2002	125
13	2003	106
14	2004	147
15	2005	187
16	2006	242
17	2007	175
18	2008	198
19	2009	194
20	2010	198
21	2011	300
22	2012	226
23	2013	284
24	2014	241
25	2015	294
26.	2016	239
27.	2017	187
28.	2018	224
29.	2019	172
ВКУПНО:		5.570

Користење на архивскиот материјал за научно-истражувачки цели на граѓаните и правните субјекти

Користењето на архивскиот материјал за потребите на граѓаните за научно-истражувачки цели од архивските фондови и збирки во Архивот – Тетово, исто така, претставува важен и значаен елемент во целокупната работа на Одделението.

Начинот на користење на архивски и документарен материјал во Државниот архив на РС Македонија и подрачните одделенија е во согласност со утврдени нормативни акти издадени од Архивот.

Архивскиот материјал во Државниот архив е достапен на јавноста за користење за државни, научно-истражувачки и лични цели, односно за потребите на граѓаните.

Во Државниот архив можат да се користат: микрофилмови и копии од архивски и документарен материјал, научно-информативни средства (описи) за архивските фондови и збирки и библиотечен материјал⁹, како и документи, копии и дигитализиран архивски и документарен материјал од архивските фондови и збирки¹⁰.

Исто така, странски државјани можат да користат архивски материјал во согласност со Законот за архивски материјал и овој Правилник.¹¹

Архивскиот материјал е достапен за користење во согласност со Законот за архивски материјал по 20 години од неговото создавање, а ако имателот на архивскиот материјал што го предал на Државниот архив не ги утврдил роковите, начинот и условите на неговото користење, тоа го определува Државниот архив¹².

За научно-истражувачки цели на користење се дава архивски материјал од архивски фондови и збирки кои се архивистички средени и обработени, а според член 47 од Законот за архивски материјал („Сл. весник на РМ“ бр. 95/12), достапноста до бараните документи во Државниот архив може привремено да биде ограничена во случаи кога:

- документите се во несредена и необработена состојба;
- физичката состојба на документот не дозволува негово користење;
- документот е доставен на користење на друг корисник, и
- документот се реставрира, конзервира, микрофилмува, дигитализира и слично.

⁹ ДАРМ, Правилник за условите за начинот на користење на архивски и документарен материјал во Државниот архив на Република Македонија и начинот на манипулирање со архивскиот и документарниот материјал во депоата на Државниот архив, интерсекторски акт, ДАРМ, Скопје, 2015, член 3,2.

¹⁰ ДАРСМ, Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за условите за начинот на користење на архивски и документарен материјал во Државниот архив на РС Македонија и начинот на манипулирање со архивскиот и документарниот материјал во депоата на Државниот архив, бр. 01-2691/1 од 25.8.2015 год., интерсекторски акт, ДАРСМ, Скопје, 2019, член 1,1.

¹¹ ДАРМ, Правилник за условите за начинот на користење на архивски и документарен..., член 4,2.

¹² Истото, член 5, 2

Секој корисник за научно-истражувачка работа пополнува пријава за користење на архивскиот материјал кој е предмет на истражување.

Важно е да се напомене во оваа пригода дека Архивот – Тетово нема посебна просторија – читалница за научно-истражувачка работа, но во рамките на своите услови овозможува користење на архивскиот материјал за потребите на граѓаните.

Архивот за секој корисник – истражувач води/оформува соодветна документација/досие на корисникот – истражувачот, а по потреба го дополнува и старото досие доколку се работи за поранешен истражувач.

Од расположливата евиденција, а врз основа на користениот архивски материјал на Архивот – Тетово за научно-истражувачки цели, може да се констатира дека се издадени околу 30 статии, публикации и научни трудови.

Врз основа на податоците со кои располага Архивот – Тетово во периодот 1991 – 2019 година, вкупниот број на истражувачи изнесува 117, користени фондови 145 со количина на користен архивски материјал од 327 а. к. и 241 кн. и број на издадени копии – 129 листови.

ТАБЕЛА

за научно-истражувачка работа за периодот 1991 – 2019 год.

Ред. број	Година	Број на истражувачи	Број на фондови	Количина		Број на издадени копии – страници
				а. к.	кн.	
1.	1991	5	6	13	/	/
2.	1992	1	2	2	/	11
3.	1993	8	8	37	7	/
4.	1994	3	3	15	/	/
5.	1995	7	8	18	21	/
6.	1996	1	1	/	2	/
7.	1997	3	20	24	3	/
8.	1998	1	1	4	1	/
9.	1999	2	2	4	/	/
10.	2000	5	5	8	48	/
11.	2001	1	1	1	/	50
12.	2002	3	4	15	/	10
13.	2003	8	12	28	50	/
14.	2004	9	10	12	21	17
15.	2005	6	5	18	16	10
16.	2006	7	20	14	3	/

17.	2007	6	6	27	6	27
18.	2008	5	2	6	24	/
19.	2009	3	2	3	3	/
20.	2010	5	3	9	9	4
21.	2011	2	4	4	8	/
22.	2012	1	1	1	/	/
23.	2013	1	1	1	/	/
24.	2014	3	2	7	5	/
25.	2015	1	1	1	/	/
26.	2016	4	1	13	/	/
27.	2017	7	7	16	5	/
28.	2018	5	5	13	4	/
29.	2019	5	2	7	5	/
ВКУПНО:		117	145	327	241	129

Користење на библиотечниот фонд

Покрај архивскиот материјал кој се користи за научно-истражувачки цели, исто така во Архивот – Тетово користењето на библиотечниот фонд спаѓа во една од активностите во Одделението.

Како библиотечен материјал се сметаат сите видови печатени или на друг начин умножени материјали, како: книги, брошури, весници, списанија, докторски дисертации, магистерски трудови, материјали од научно-истражувачки проекти, материјали од научни и стручни собири, ракописи, каталози, проспекти и дигитализиран материјал од интерес за библиотечната дејност.¹³

Во Архивот – Тетово постои стручна библиотека која се користи и е во функција за потребите на граѓаните и правните субјекти.

Но, притоа мора да се истакне дека посебни услови за користење и работа со библиотека нема (немаме посебна просторија) и лице задолжено со библиотеката, а услугите ги вршат стручните работници од депоата и раководителот на Архивот – Тетово.

Сепак, овозможено е во рамките на условите, користење на библиотеката и библиотечниот фонд за потребите на граѓаните и правните субјекти од Полошкиот Регион.

Според член 5 од овој Правилник, библиотечниот материјал можат да го користат: вработените во Државниот архив на РС Македонија и надворешни лица.¹⁴

Според Правилникот, корисниците можат да го користат библиотечниот

¹³ ДАРМ, Правилник за заштита и користење на библиотечниот материјал во Државниот архив на Република Македонија, интерсекторски акт, ДАРМ, Скопје, 2006, член 2,1.

¹⁴ Истото, член 5,2

материјал само во Архивот секој работен ден и не се дозволува изнесување на библиотечниот материјал надвор од архивските простории, а по барање на корисниците може да се врши копирање на библиотечниот материјал на нивен трошок.¹⁵

За оперативните потреби е устроена евиденција за книгите – библиотечна книга, според која книжниот фонд заклучно со 2019 година изнесува 3.429 библиотечни единици.

Исто така, може да се истакне дека според евиденцијата со која располага Архивот, за периодот 1991 – 2019 година, се забележани 166 корисници на библиотечниот фонд, а се користени 294 книги.

Книжниот фонд на библиотеката се состои главно од наслови од општа и национална историја, а постојат и разни списанија и весници.

Од изворите и литературата кои се однесуваат на историјата на македонскиот народ, а се издадени од Државниот архив се издвојуваат следните:

- Турски документи, а има и пописни дефтери кои се однесуваат на Тетово и Тетовско, како и Гостивар и Гостиварско;
- Австриски документи;
- Британски документи;
- Италијански документи;
- Француски документи;
- Германски документи;
- Чехословачки документи;
- Македонските бегалци во Полска;
- Документи за Егејска Македонија во НОВ;
- Граѓа од Архивот на Србија за историјата на македонскиот народ;
- Документи за АСНОМ;
- Руската колонија во Скопје (1920 – 1941) и др.

Во библиотечен фонд се среќаваат изданија и од Институтот за национална историја (ИНИ) – Скопје, како што се:

- Прилози за Илинден;
- Книга за Илинден;
- Илинден – 1903;
- Историја на македонскиот народ (том 1, 2, 3);
- 1000 години од Самоиловата Држава и др.

Исто така, библиотеката поседува одбрани дела од повеќе автори: д-р Христо Андонов-Полјански, д-р Данчо Зографски, академик Михајло Апостолски и др.

Покрај горенаведениот книжен фонд, Архивот поседува и друга литература и извори за историјата на македонскиот народ и личности од илинденскиот период, како што се: Гоце Делчев, Даме Груев, Никола Карев и други дејци од Македонија.

¹⁵ Истото, член 6,2.

Архивот поседува и литература за НОВ во Македонија, како и статии и монографии за народни херои од НОВ во Македонија.

Во библиотечниот фонд на Архивот – Тетово, можат да се сретнат и монографии од познати личности, дејци за националната борба и осамостојување на македонскиот народ, како што се:

- Крсте Петков Мисирков - Дневник;
- Ангел и Христо Узунов;
- Методија Андонов Ченто;
- Павел Шатев;
- Борис Сарафов;
- Методија Шаторов-Шарло;
- Тодор Александров;
- Драган Богдановски и други.

Исто така, на располагање на заинтересираните лица во библиотеката во Архивот – Тетово можат да се користат и едициите издадени од Државниот архив:

- „Црните страници на УДБА“;
- „Илинденските сведоштва“.

Во контекстот на ова прашање уште би додале дека располагаме со извори и литература која се однесува на локалната историја за Тетово и Тетовско, Гостивар и Гостиварско, и тоа:

- Тетово и Тетовско низ историјата;
- Тетово и Тетовско во НОВ;
- Гостиварскиот крај (книга 1 и 2);
- „ПОЛОГ“ – антропогеографски проучувања – Јован Ф. Трифуновски;
- Голем број статии и монографии за Тетово и Гостивар и одредени прашања од сферата на општествено-политичкиот, стопанскиот, образовниот, социјално-здравствениот и културниот живот на просторите на Полог.

Од изворите и литературата која се однесува на општата историја од библиотечниот фонд ќе ги споменеме:

- документи и зборници за НОВ во Југославија;
- документи за Втората светска војна;
- документи за Првата светска војна;
- разна воена литература и енциклопедии;
- документи за позначајни настани и личности од историјата на поранешните југословенски републики и покраини и др.

Архивот располага со весници кои датираат од пред Втората и по Втората светска војна од Полошкиот Регион.

Книжниот фонд со кој располага Архивот – Тетово е создаден по пат на отстапување книги од Архивот на Македонија, како и со отстапување и подарок од правни субјекти со кои соработувал и соработува Архивот, физички лица, а дел се купени и со сопствени средства.

ТАБЕЛА

на корисниците на библиотечниот фонд за периодот 1991 – 2019 година

Реден број	Година	Број на корисници	Број на користени книги / кн.
1	1991	10	15
2	1992	9	10
3	1993	3	3
4	1994	3	4
5	1995	2	2
6	1996	7	7
7	1997	6	8
8	1998	2	2
9	1999	6	14
10	2000	3	6
11	2001	1	2
12	2002	5	5
13	2003	13	26
14	2004	7	14
15	2005	23	41
16	2006	12	18
17	2007	8	12
18	2008	3	8
19	2009	4	10
20	2010	7	12
21	2011	2	8
22	2012	5	8
23	2013	4	5
24	2014	2	6
25	2015	5	7
26.	2016	3	11
27.	2017	4	10

28.	2018	4	13
29.	2019	3	7
ВКУПНО:		166	294

Како дел од Државниот архив и неговото Одделение во Тетово низ еден подолг временски период сметаме дека во нашето одделение во периодот 1991 – 2019 година работните задачи во делот на користењето на архивскиот материјал од архивските фондови и збирки беа квалитетно и навремено извршувани. Сите тие се однесуваат на потребите на граѓаните и правните субјекти за научно-истражувачките и оперативните цели и таквата определба ќе биде императив на стручните работници и во наредниот период при реализацијата на програмските задачи.

ДОКУМЕНТИ И МАТЕРИЈАЛИ

Јасмина Дамјановска¹

**СПИСОЦИ НА ЕВРЕИ ОД СКОПЈЕ, БИТОЛА И ШТИП ЗАТВОРЕНИ ВО
ПРИВРЕМЕНИОТ КОНЦЕНТРАЦИОНЕН ЛОГОР ВО СКОПЈЕ НА
11 МАРТ 1943 ГОДИНА**

Abstract: Published here are lists of 1.811 Jewish families, 7.145 people in total, from Skopje, Bitola, and Shtip, who were incarcerated in the temporary concentration camp in Skopje on 11 March 1943, after which they were deported to the death camp of Treblinka. These lists are part of the fund 130 “Regional Police Directorate of Skopje (1941-1944)” of the State Archives of the Republic of North Macedonia.

Keywords: Jews, Yad Vashem, Holocaust, deportation, database, antisemitism, the Third Bulgarian Tsardom

Жан-Жак Русо рекол: „Луѓе, бидете човечни! Тоа е вашиот првостепен долг. Бидете такви кон сите, без разлика на социјалната положба, на возраста“.

Апелот на Жан-Жак Русо се реализира во сегашното време и со зачувувањето за меморија за секој поединец преку создавање различни (тематски и општи) бази на лични податоци.

Една од најпознатите бази на лични податоци во светот е Централната база на имињата на жртвите на Шоа (холокаустот), создадена од Светскиот меморијален центар на холокаустот „Јад Вашем“ во Ерусалим². Преку неа се овековечени имињата на скоро четири милиони осумстотини илјади жртви од шесте милиони Евреи уништени во Втората светска војна. Работата над базата на податоци продолжува. Базата на податоците на „Јад Вашем“ е интерактивна: постои опција за коригирање на внесените податоци, дополнување итн.

Податоците во Централната база на имињата на жртвите на Шоа за уништените

¹ Д-р, советник за користење архивски материјал во Одделението за истражување, меѓународна и домашна соработка и публикување на архивски материјал во ДАРСМ, jnajdovska@yahoo.com

² <https://www.yadvashem.org/>

Евреји од Македонија се преземени од два извори: од „Списокот на жртвите на војната од 1941 – 1944. Евреји“, објавен во 1992 г. од Сојузниот завод за статистика во Белград³, и од „Сведителските листи“, составени од роднини и блиски на Евреите. „Сведителските листи“ со имињата и биографските податоци на Евреите-жртви на холокаустот, кои се собираат во „Јад Вашем“ од 1954 г., сега околу 4,7 милиони на повеќе од 20 јазици, се скенирани и се достапни преку Централната база на податоци на жртвите на холокаустот. Тие се чуваат во Архивата на „Јад Вашем“⁴.

Архивата на „Јад Вашем“ е најголемата во светот колекција на документи, поврзана со историјата на холокаустот: повеќе од 210 млн. страници на документи, повеќе од 500.000 фотографии, повеќе од 131.000 сведоштва на тие што го преживееле холокаустот итн.

Се надевам дека збирката на документите на „Јад Вашем“ ќе се пополни и со документи од ДАРСМ⁵, бидејќи должност на нашата држава е да го задржи споменот за еврејското население на Македонија⁶. За поттик кон тоа и кон продолжување на собирањето документи за Евреите од Македонија ги објавувам „Списоците на лица со еврејско потекло од Скопје, Битола и Штип затворени во концентрационен логор во Скопје, 11 март 1943 г.“ од фондот 130 „Обласна полициска управа – Скопје (1941 – 1944)“ на ДАРСМ, кутија 1.⁷

Фондот 130 „Обласна полициска управа – Скопје (1941 – 1944)“ се состои од 3 кутии, кои содржат 180 архивски единици (2.079 листови). Фондот содржи расписи, наредби, заповеди, извештаи, планови, платни списоци, преписка и др.

Документацијата од фондот 130 „Обласна полициска управа – Скопје (1941 – 1944)“ е дел од работењето на Обласната полициска управа во Скопје. Во Македонија, која во Втората светска војна била окупирана од Царството Бугарија, вкупно функционираше две обласни полициски управи во Битола и Скопје, под чија надлежност биле и три полициски команди во Скопје, Битола и Прилеп и 21 околска полициска управа. Организациската структура на полицискиот апарат ја сочинувале 4 дела:

1. Државна безбедност со следните одделенија: Одделение „А“ – за следење и борба против комунистички организации; Одделение „Б“ – за следење на емигрантските и национално-револуционерните организации – шпионажа и контрашпионажа; Одделение „В“ – за контрола на поранешните партии,

³ Spisak žrtava rata 1941-1945. Jevreji. Savezna Republika Jugoslavija. Savezni zavod za statistiku, Beograd 1992.

⁴ <https://www.yadvashem.org/archive/about/documentation.html>

⁵ Архива на Јад Вашем, дел од неа е и колекцијата насловена „Листи“, содржи дигитализирани документи од архиви на различни држави – <https://documents.yadvashem.org/>

⁶ Воспоставувањето контакти меѓу ДАРСМ и Архивата на Јад Вашем би било од заемна корист во реализирањето на заедничката цел за зачувувањето на спомен за депортираните и уништените Евреји од Македонија. Така, на пример, при прикажување на депортација на Евреји на картата се обележани местата од Австрија, Белорусија (СССР), Чехословачка, Естонија, Франција, слободен град Данцинг, Германија, Грција, Латвија, Литванија, Полска, Нидерланди – <https://deportation.yadvashem.org/index.html?language=en>. Но, на територијата, обележана на картата како Северна Македонија, нема никаква ознака.

⁷ Фондот е архивски обработен од Стојан Аврамовски, државен советник во ДАРСМ.

професионални организации и др.; Одделение „Г“ – за контрола на печатот; и Одделение „Д“ – за контрола на разни здруженија;

2. Криминалистичка служба со истражно одделение и Биро за статистика и Биро за централна картотека;

3. Униформирана полиција;

4. Административна служба.

Обласната полициска управа во Скопје била една од основните институции вклучени во спроведувањето на антисемитската политика на Царството Бугарија, која почнала со изработката на Закон за заштита на нацијата (ЗЗН)⁸, а се завршила со депортацијата на 11.343 Евреи од Македонија, Тракија и Пирот.

Донесувањето на антисемитскиот Закон за заштита на нацијата било основниот услов за сојузништвото на Царството Бугарија и Третиот рајх, кое се сметало од бугарските официјални власти за единствена можност за реализацијата на таканаречениот „Санстефански сон“.

„Имено, гонејќи го ‘националниот идеал’ во сложените предвоени услови, Бугарија го прави својот избор и станува сојузник на Германија во војната. Акт од кој произтекуваат одговорности за последиците, слепо и упорно одрекување што води единствено кон недостојниот негационизам“⁹.

Затоа Надја Данова, објаснувајќи ја својата и замислата на Румен Аврамов да го подготват и да го објават двотомниот зборник на документи „Депортацијата на Евреите од Вардарска Македонија, Беломорска Тракија и Пирот, март 1943 г.“, ја истакнала надежта дека нивните сонародници по прочитувањето „на тие мрачни страници од бугарската историја, можеби ќе станат малку порезервирани кон националниот автостереотип за ‘исконската толерантност на Бугарите’, како и критични кон тврдењето за ‘судбинската важност’ на територијалните придобивки, кои биле платени со губењето на човештината“¹⁰.

Во вториот том од зборникот, авторите имаат објавено обединет список на Евреите од Битола, Скопје, Штип и Пирот, кои живееле во овие градови непосредно пред депортацијата. Според документацијата што ја користеле од бугарските архивски фондови, биле подготвени повеќе варијанти на списоци од кои најраните потекнуваат непосредно пред 22 февруари 1943 г. Авторите покрај документација од бугарските архиви, во прегледот и објавувањето на имињата на жртвите не користат други извори.

Во име на постигнувањето на „националните идеали“ официјалните власти

⁸ Види: Базичното антисемитско законодавство на Царството Бугарија. Зборник на документи. Составувачи: Скендер Асани, Нора Малиќи-Зулали, Владо Поповски. Скопје, 2020.

⁹ Аврамов Р. Четейки архивите на депортацијата – во: Депортирането на евреите от Вардарска Македонија, Беломорска Тракија и Пирот. Документи от българските архиви. Съставителство и обща редакция: Надя Данова и Румен Аврамов. Обединени издатели, 2013. С. 35.

¹⁰ Данова Надя. *Дългата сянка на миналото. Депортацијата на евреите от Западна Тракија, Вардарска Македонија и Пиротско: състояние на проучването на проблема* – во: Депортирането на евреите от Вардарска Македонија, Беломорска Тракија и Пирот. Документи от българските архиви. Съставителство и обща редакция: Надя Данова и Румен Аврамов. Обединени издатели, 2013. С. 64–65.

на Царството Бугарија на Евреите им ги одземале основните човекови права, движни и недвижни имоти, а на Евреите од таканаречените „нови територии“ и животите, испраќајќи ги во сигурна смрт.

За да бидат Евреите од Вардарска Македонија депортирани, тие прво на 10 спроти 11 март 1943 г. биле собрани во привремениот концентрационен логор во Скопје, познат како Монопол. Собирањето на Евреите од Скопје, Битола, Штип било спроведено според однапред подготвени списоци.

Од привремениот концентрационен логор во Скопје биле ослободени само Евреи, лекари и аптекари, заедно со нивните блиски, а подоцна биле ослободени и сите Евреи со странско потекло.

Списоците, кои се објавуваат, се шест списоци на Евреите од Скопје, од Битола и од Штип кои биле донесени во Монополот.

На првата страница на списоците стои натписот на француски јазик „Концентрационен логор – Скопје, формиран на 11 март 1943“, со бројот на семејства и членовите на тие семејства, објаснување на кратенките М (masculine) и F (feminine), забелешка за бројот на лицата (мажи и жени) кои се ослободуваат (но како бројка овие податоци не се внесени). Сите лица се внесени по семејства, со име, татково име и презиме, пол и година на раѓање. На секоја страница во горниот десен агол се обележани градовите од каде што се внесени имињата на Евреите.

За Евреите од Скопје има три списоци со вкупно 929 еврејски семејства и 3.372 членови. Во првиот список се внесени 332 семејства со 1.218 членови, во вториот 299 семејства со 1.087 членови и во третиот 298 семејства со 1.067 членови, меѓу кои за четири лица има забелешка дека се од Битола, а за две дека се од Штип.

За Евреите од Штип има еден список. Според податоците на првата страница во списокот се внесени 125 семејства и 567 членови на семејствата. На една страница од списокот горе до ознаката „Штип“ е додадено „Битола“. На истата страница за едно тричлено семејство има забелешка во ракопис дека е од Скопје.

За Евреите од Битола има два списка. Според забелешките во првиот список се внесени податоците за 376 семејства и 1.590 членови. Во овој список за четири семејства со вкупно 20 членови има забелешка дека се внесени во списокот на Евреите од Штип. Во вториот список се внесени податоците за 381 семејство со 1.616 членови. Списоците содржат податоци за вкупно 757 еврејски семејства од Битола со 3.206 членови.

Според податоците во овие шест списоци во Монополот во Скопје се наоѓале 1.811 еврејски семејства од Скопје, Битола и Штип, со вкупно 7.145 членови. Крајна дестинација за нив, според извештаите на поручникот на Шуц-полицијата и командир на четата која ги придружувала возовите од Скопје, била означена Треблинка (логор), станица Малкиња, каде што сите биле погубени.

Списоците на ДАРСМ за Евреите со нивните животни приказни ја содржат моралната одговорност и должност да ги дополнат имињата на повеќе од милион

жртви кои сè уште не се познати. Да ги дополнат и да ги направат уште поживи и поверодостојни дата-базите. Да учествуваат во реконструкцијата на уште некои од еврејските семејства, но и да го вратат споменот, меморијата за депортираните од Вардарска Македонија, од каде што потекнуваа повеќе од 7.000 Евреи. Враќањето на животните приказни треба да биде морална должност секому, не само на историјата и историчарите.

Изглед на Монополот пред Втората светска војна

Список на лицата со еврејско потекло од град Скопје затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

1. 120. 1. 1112/343 + 491 343

#

2522.

CAMP DE CONCENTRATION
SKOPIJE.

Formé Le 11 Mars 1943

Dans cette liste sont inscrits: 332 Familles
avec 1218 Membres

Observation: Les noms soulignés sont de ceux qui ont été
mis en liberté

M : signifie Masculin
F : " " Feminin.

37/811

8088
2522

1	1	Avram Isaac Sion	M	1903
	2	Alegré Avram Sion	F	1909
	3	Jacques " "	M	1932
	4	Mordéhay " "	M	1938
2	5	Jacob Elazare Cohen	M	1897
	6	Sol Jacob " "	F	1900
	7	Elazare " "	M	1914
	8	Flore " "	F	1925
	9	Stella " "	F	1927
3	10	Salomon Joseph Sion	M	1882
	11	Mazaltov Salomon Sion	F	1891
	12	Perla " "	F	1926
4	13	Zaharia Isaac Lévy	M	1906
	14	Esther Zaharia " "	F	1917
	15	Isaac " "	M	1936
	16	Elie " "	M	1940
5	17	Salomon Menahem Rouben	M	1904
	18	Alegra Salomon " "	F	1911
	19	Menahem " "	M	1935
	20	Jacques " "	M	1937
6	21	Nissim Moulya Cassorla	M	1888
	22	Jeana Nissim " "	F	1893
7	23	Isaac Moché Lévy	M	1906
	24	Regina Isaac " "	F	1908
	25	Nina " "	F	1937
8	26	Salvator Elie Altcheh	M	1909
	27	Rebecca Salvator " "	F	1915
9	28	Isaac Moché Albahari	M	1891
	29	Estréa Isaac " "	F	1896
	30	Mathilda " "	F	1925
	31	Sophia " "	F	1926
10	32	Ezra Nissim Mandil	M	1908
	33	Lela Ezra " "	F	1920
11	34	Joseph Vidoyé Albala	M	1901
	35	Rachel Joseph " "	F	1908
	36	Vidoyé " "	M	1934
12	37	Rahamim Nissim Mandil	M	1904
13	38	David Isaac Alichandra	M	1889
	39	Réa David " "	F	1896
	40	Rahamim " "	M	1920
	41	Avram " "	M	1922
	42	Elvira " "	F	1925
	43	Joseph " "	M	1927
14	44	Jacob Mercado Saporta	M	1876
	45	Victoria Jacob " "	F	1886
	46	Vital " "	M	1917
	47	Moise " "	M	1920
	48	Miriam " "	F	1922
	49	Issac " "	M	1925
15	50	Debora Haim Pardo	F	1902
	51	Sabina " "	F	1924
	52	Jacob " "	M	1925

16	53	Joseph Adolf Anaf	M	1906
	54	Simha Joseph Anaf	M	1906
	55	Reyna " "	F	1932
	56	Déna " "	F	1934
	57	Avram " "	M	1936
17	58	Sarah Nissim Mandil	F	1877
18	59	Avram Yéouda Pardo	M	1910
	60	Sarah Avram Pardo	F	1914
	61	Léon " "	M	1935
	62	Mordéhay " "	M	1937
19	63	Isaac Joseph Baruh	M	1876
20	64	Avram Mochon Ergas	M	1898
	65	Rachel Avram Ergas	F	1905
	66	René " "	F	1925
	67	Moise " "	M	1929
	68	Sarah " "	F	1931
	69	Irma " "	F	1939
21	70	Joseph Nissim Mandil	M	1906
	71	Djilda Joseph Mandil	F	1914
	72	Nissim " "	M	1935
	73	Moché " "	M	1939
22	74	Moché David Mandil	M	1884
	75	Matilda Moché Mandil	F	1893
23	76	Haim Bohor Lévy	M	1878
	77	Ricoula Bohor Lévy	F	1884
	78	David Bohor Lévy	M	1919
	79	Matilda " "	F	1922
	80	Dora " "	F	1924
	81	Pava " "	F	1927
24	82	Benjamin Tchelebon Beraha	M	1886
	83	Djamila Benjam. Beraha	F	1894
	84	Miriam " "	F	1927
25	85	Joseph And. Weinstein	M	1880
	86	Palomba Joseph Weinstein	F	1891
26	87	Mair Avram Aroesti	M	1900
	88	Ether Mair Aroesti	F	1902
	89	Lea " "	F	1921
	90	Sol " "	F	1925
	91	Lunar " "	F	1923
	92	Djoya " "	F	1927
	93	Avram " "	M	1929
	94	Alegre " "	F	1931
27	95	Jacov Daniel Piyadé	M	1890
	96	Djilda Jacob Piyadé	F	1898
	97	Daniel " "	M	1923
	98	Nissim " "	M	1924
	99	Dona " "	F	1926
28	100	Jacob Moché Saltiel	M	1900
	101	Oro Jacob Saltiel	F	1906
	102	Regina " "	F	1926
	103	Ambatía " "	F	1930
	104	Intov " "	M	1933

2522

29	105	Sabetay Samuel Pessao	M	1869
	106	Lea Sabetay Pessao	F	1875
	107	Roufel " "	M	1911
	108	Mathilda Roufel Pessao	F	1912
	109	Sabetay " "	M	1939
	110	Samuel Sabetay " "	M	1917
	111	Salomon Rufel /	M	1934
30	112	Djoya Nathan Sasson	F	1919
31	113	Jacob Samuel Cohen	M	1924
32	114	David Eliezer Navarro	M	1900
	115	Esther David Navarro	F	1910
33	116	Alber Salomon Covo	M	1900
	117	Fortuna Albert Covo	F	1906
	118	Esther Salomon Covo	F	1867
34	119	Boyana Jacob Avram	F	1904
	120	Nelly " "	M	1929
	121	Avram " "	M	1931
35	122	Sarah Salomon R Ephael	F	1914
36	123	Moise Avram Aaron	M	1896
	124	Vinka Moise " "	F	1912
	125	Avram Moise "/	M	1941
37	126	Jacob Raben Beraha	M	1892
	127	Reyna Jacob Beraha	F	1897
	128	Delia " "	F	1921
38	129	Barouh Mercado Sion	M	1897
	130	Doudoun Barouh Sion	F	1897
	131	Djoya " "	F	1919
	132	Avram " "	M	1924
	133	Mouchon / " "	M	1926
39	134	Betta Bitti Mandil	F	1908
	135	Exra " "	M	1935
	136	Reyna " "	F	1938
40	137	Reyna Avram Alfandari	F	1873
41	138	Avram Mercado Roubissa	M	1893
	139	Ricoula Avram Roubissa	F	1896
	140	Salvator " "	M	1921
	141	Bella " "	F	1923
	142	Mercado Iliya " "	M	1865
42	143	Menahem Sabetay Aron	M	1911
	144	Louisa Menahem Aron	F	1915
	145	Esther Menahem Aron	F	1936
	146	Benjamin " "	M	1940
	147	Esther Sabetay Aron	F	1870
43	148	Yermia Isaac Kalderon	M	1908
	149	Boyana Yermia " "	F	1908
	150	Louisa " "	F	1930
	151	Grassia " "	F	1931
	152	Stella " "	F	1933
	153	Isaac " "	M	1935
44	154	Avram Bencion Adroki	M	1912
	155	Mery Avram Adroki	F	1918
45	156	Sarah Mercado Camhi	F	1878

8688
2522

46	157 Rebecca Salomon Gattegno	F	1899
	158 Albert " "	M	1913
	159 Mathilda " "	F	1919
47	160 Salomon Jacob Altarace	M	1891
	161 Esther Salomon Altarace	F	1906
	162 Simha " "	M	1927
48	163 Clara Salomon Altarace	F	1928
	164 Leon Salomon Alt arace	M	1930
	165 Jacob Salomon Altarace	M	1932
	166 Boulissa " "	F	1934
49	167 Sarah Salomon Mizrahi	F	1899
	168 Sol " "	F	1922
	169 Jacques " "	M	1924
	170 Esther " "	F	1926
50	171 Simtév Jacob Revah	M	1889
	172 Bouca Simtov Revah	F	1899
	173 Doudoun " "	F	1922
51	174 Mouchon Haim Kalderon	M	1875
	175 Dominica Haim Kalderon	F	1887
	176 Haim Mouchon Kalderon	M	1910
	177 Rahamim " "	M	1913
	178 Yochka " "	M	1920
52	179 Isaac Salomon Ergas	M	1890
	180 Formosa Isaac Ergas	F	1907
53	181 Ida Simon Sadok	F	1890
	182 Vital Simon Sadok	M	1923
54	183 Esther Haim Assael	F	1910
55	184 Leon Salomon Amariglio	M	1907
	185 Sarina Leon Amariglio	F	1913
	186 Mathilda Leon Amariglio	F	1938
56	187 Jacob Salomon Mossé	M	1870
	188 Ricuila Jacob "	F	1880
	189 Salomon " "	M	1913
	190 Moïse " "	M	1920
	191 Boéna " "	F	1922
	192 Mathilda " "	F	1925
	193 Rachel " "	F	1929
57	194 Aron Jacob Sion	M	1860
	195 Ricuila Aron Sion	F	1876
	196 Bertha " "	F	1917
58	197 Rachel Joseph Lévy	F	1912
	198 Rebecca " "	F	1940
59	Peppat Aron Saal	M	1900
	200 Ricuila Aron Saal	F	1875
	201 Mathilda Aron Saal	F	1908
60	202 Haim Jakov Kalderon	M	1906
	203 Sarah Haim Kalderon	F	1909
	204 Jakov " "	M	1934
	205 Vida " "	F	1937
	206 Salomon " "	M	1940

8688
2522

61	207 Haim Bohor Koen	M	1888
	208 Esther Haim Koen	F	1898
	209 Menabhé " "	M	1929
	210 Isaac " "	M	1933
62	211 Joseph Isaac Yakar	M	1911
	212 Rebecca Joseph Yakar	F	1917
	213 Adela " "	F	1942
	214 Oro Isaac " "	F	1877
63	215 Mouchon Avram Ergas	M	1860
	216 Reyna Mouchon Ergas	F	1865
64	217 Isaac Jacob Lévy	M	1904
	218 Rachel Isaac Lévy	F	1915
	219 Riqueta Jacob Lévy	F	1885
65	220 Yechoua Isaac Alkusser	M	1873
	221 Estreya Yechoua Alkusser	F	1880
	222 Mair " "	M	1905
	223 Rachel Mair " "	F	1917
	224 Isaac " "	M	1942
66	225 Fina Abram Boukich	F	1902
	226 Sacha " "	M	1926
	227 Jacob " "	M	1927
67	228 Tchelebi Samuel Acher	M	1897
68	229 Todoros Avissay Testa	M	1914
	230 Rachel Todoros Testa	F	1918
69	231 Signora Benvenisti Adigès	F	1889
	232 Elie " "	M	1913
	233 Mata " "	F	1917
	234 Rebecca " "	F	1921
70	235 Naftali David Echkenazi	M	1900
	236 Sarah Naftali " "	F	1907
	237 Ambatia " "	F	1930
	238 David " "	M	1934
	239 Intov " "	M	1936
71	240 Rebecca Siegfried Kunodi	F	1901
	241 Ernestina " "	F	1922
	242 Mario " "	M	1925
72	Sarah Bohor Lévy	F	1867
73	244 David Isaac Cohen	M	1850
	245 Venesia David Cohen	F	1865
	246 Nissim " "	M	1898
	247 Jacob " "	M	1901
	248 Bouliissa Jacob " "	F	1910
	249 David " "	M	1936
74	250 Oro Joseph Menahem	F	1880
75	251 David Sabetay Aron	M	1896
	252 Vida David Aron	F	1903
	253 Sabetay " "	M	1925
	254 Jacob " "	M	1927
76	255 Kutiel Avram Sarfati	M	1882
	256 Sunho Kutiel Sarfati	F	1890
	257 Victor " "	M	1920
	258 Sol " "	F	1931
	259 Moise " "	M	1914
	260 Esther Moise " "	F	1917
	261 Kutiel " "	M	1942

2688
2522

77	262 Isaac Yechoua Alkusser	M	1904
	263 Doudoun Isaac "	F	1905
	264 Yechoua " "	M	1930
	265 Stella " "	F	1933
	266 Esther " "	F	1938
78	267 Albert Jakob Lévy	M	1901
	268 Dona Albert "	F	1910
	269 Chana " "	F	1929
	270 Jacob " "	M	1931
	271 Béa " "	F	1939
	272 Dona Jacob "	F	1866
	273 Chak " "	M	1918
79	274 Mordehay Joseph Arpuh	M	1898
	275 Sarah Mordehay "	F	1904
	276 Simha " "	F	1923
	277 Joseph " "	M	1926
80	278 Acher Isaac Cohen	M	1906
	279 Vida Acher Cohen	F	1909
	280 Isaac " "	M	1930
	281 Alice " "	F	1935
	282 Isaac Yohanan Cohen	M	1877
	283 Mazaltov Isaac "	F	1881
	284 Pinhas Youda Pinhas	M	1859
81	285 Moise Mordehay Bonano	M	1919
	286 Mathilda Moise "	F	1920
	287 Esther " "	F	1942
82	288 Moise Joseph Dassa	M	1901
	289 Boéna Mois Dassa	F	1907
	290 Joseph " "	M	1931
	291 Barouh " "	M	1934
	292 Jacob " "	M	1938
83	293 Havi Salomon Talvi	M	1907
	294 Boéna Havi Talvi	F	1912
	295 Salomon Havi "	M	1941
	296 Salomon " "	M	1866
	297 Samuel Salomon Talvi	M	1915
84	298 Moise Benveniste Cohen	M	1915
	299 Julie Moise Cohen	F	1918
	300 Benveniste Moise Cohen	M	1942
	301 Estrea Benveniste Cohen	F	1883
85	302 Guedalya Avram Sion	M	1908
	303 Esther Guedalya Sion	F	1913
	304 Miriam " "	F	1930
	305 Estrea " "	F	1934
	306 Matitsa " "	F	1940
86	307 Doudoun Joseph Echkenazi	F	1883
87	308 Isaac Lido Moreno	M	1877
	309 Matilda Isaac Moreno	F	1887
88	310 Josef Avram Sion	M	1912
	Rachel Josef " "	F	1912
	Lisa " "	F	1942
89	313 Menachem Mordehay Lazar	M	1879
	314 Esther Menahem Lazar	F	1887
	315 Chalom " "	M	1917
90	316 Simtov Aron Saal	M	1888
	317 Doudoun Simtov Saal	F	1902
	318 Aron " "	M	1942
	319 Perla Benzibn Menahem	F	1925

8688
2522

91	320 Sevi Jacob Camhi	M 1902
	321 EsterSevi Camhi	F 1907
	322 Jacob " "	M 1927
	323 Haskiel Sevi Camhi	M 1931
	324 Zimbul Jacob "	F 1873
	325 Salomon " "	M 1917
92	326 Sabetay Angel Almoelino	M 1912
	327 Bella Sabetay "	F 1917
93	328 Salomon Jacob Talvi	M 1905
	329 Doudoun Salomon Talvi	F 1910
	330 Miriam " "	F 1934
	331 Sarah " "	F 1938
94	332 Ernest Julius Nehab	M 1897
	333 Adela Ernest Nehab	F 1905
	334 Ida " "	F 1930
	335 Margot " "	F 1932
95	336 Isaac Haim Talvi	M 1882
	337 Sarina Isaac Talvi	F 1892
96	338 Sevi Haim Talvi	M 1907
	339 Mimi Sam "	F 1920
	340 Reyna " "	F 1942
97	341 Salomon Haim Talvi	M 1882
	342 Oro Salomon Talvi	F 1895
	343 Reyna Salomon Talvi	F 1930
98	344 Avram Nahian Koen	M 1896
	345 Matilda Avram Koen	F 1898
	346 Boyana " "	F 1925
	347 Nahian " "	M 1929
99	348 Rahamim Haim Mizrahi	M 1870
	349 Reyna Rahamim "	F 1878
100	350 Haim Rahamim Mizrahi	M 1901
	351 Rachel Haim Mizrahi	F 1904
	352 Rako " "	M 1925
	353 Réyna " "	F 1927
	354 Gracia " "	F 1933
101	355 David Rahamim Mizrahi	M 1907
	356 Bertha David "	F 1919
	357 Réyna " "	F 1941
102	358 Albert Haim Konforté	M 1910
	359 Sarina Albert Konforte	F 1917
	360 Miko " "	M 1937
	361 Naumi Haim "	F 1880
103	362 Isaac Heskia Beraha	M 1894
	363 Marika " "	F 1912
	364 Ika Isaac "	F 1935
104	365 Rahamim Isaac Menahem	M 1893
	366 Ale gra Rahamim "	F 1898
	367 Isaac " "	M 1930
105	368 Esther Haim Nissim	F 1900
	369 Regina " "	F 1919
	370 Isaac " "	M 1923
	371 Nissim " "	M 1929
	372 Esther Nissim Joseph	F 1880
106	373 Nissim David Adigès	M 1916
	374 Rebecca Nissim Adigès	F 1919
	375 Esther " "	F 1938
	376 Doudoun " "	F 1940
	377 Mathilda David "	F 1918

8588
2522

-8-

skoplje

107	378 Ovadia Daniel Tiano	M 1876
	379 Ichoua Ovadia "	M 1909
108	380 Moise Haim Hazan	M 1881
	381 Clara Moise Hazan	F 1890
	382 Vital " "	M 1912
	383 Bertha " "	F 1923
✓ 109	384 Sarah Bouko Démayo	F 1866
	385	
✓ 110	385 Laza Raphael Konfino	M 1892
111	386 Saul Youda Gattegno	M 1880
	387 Sarah Saul "	F 1886
	388 Albert " "	M 1916
	389 Charlo " "	M 1920
112	Léon Saul Gattegno	M 1909
	391 Vinka Léon Gattegno	F 1921
	<u>392 Saul Léon Gattegno</u>	<u>M 1940</u>
113	393 Pavel Hugo Lévy	M 1908
	394 Dezi Pavel Lévy	F 1914
	395 Marie " "	F 1937
	396 Olga Hugo "	F 1862
114	397 Haim Joseph Béyosif	M 1885
	398 Jeaneta Haim "	F 1891
	399 Renata " "	F 1927
115	400 Bertha Haim Karic	F 1883
	401 Lenka " "	F 1919
	402 Finika " "	F 1922
116	403 Hanania Acher Bitti	M 1881
	<u>404 Esther Hanania "</u>	<u>F 1904</u>
	<u>405 Rachel " "</u>	<u>F 1928</u>
117	406 Alegra Jacob Simon	F 1891
	407 Esther " "	F 1925
118	408 Mair Avram Touvi	M 1907
	409 Rebecca Mair Touvi	F 1909
	410 Avram " "	M 1940
119	411 Juda David Nathan	M 1907
120	412 Anna Chemaya Mandil	F 1886
121	413 Jacob Aron Cohen	M 1874
122	414 Miriam Gabriel Karic	F 1900
123	415 Rachel Samuel Kalderon	F 1881
124	416 Bertha Isaac Alkalay	F 1918
125	417 Regina Nissim Katalan	F 1900
126	418 Yochko Samuel Izrael	M 1901
127	419 Adolf Salomon Kwartler	M 1884
	420 Henriette Adolf "	F 1887
	421 Richard " "	M 1917
	422 Amalia " "	F 1920
128	423 Moise Joseph Beraha	M 1879
	424 Mathilda Moise "	F 1886
	425 David " "	M 1912

8688

2522

Skoplje

129	426 Joseph Moise Beraha	M 1909
	427 Irène Joseph Beraha	F 1921
	428 Moise " "	M 1941
130	429 Avram David Arouti	M 1908
	430 Rachela Avram "	F 1913
	431 Mathilda " "	F 1937
	432 David " "	M 1941
131	433 Mentech Rabeno Beraha	M 1897
	434 Rachela Mentech Beraha	F 1896
	435 Esther " "	F 1924
	436 Heskia Rabeno " "	M 1928
	437 Rachela " "	F 1863
132	438 Samuel Isaac Sion	M 1912
	439 Ventura Samuel Sion	F 1922
	440 Isaac " "	M 1941
	441 Perla Isaac Sion	F 1888
	442 Anna " "	F 1919
133	443 Joseph Moché Kalderon	M 1886
	444 Dona Joseph Kalderon	F 1890
	445 Israel " "	M 1917
	446 Mechulam " "	M 1920
	447 Klara " "	F 1927
134	448 Salomon Menahem Montias	M 1911
	449 Palomba Salomon "	F 1914
	450 Menahem " "	M 1939
135	451 Benjamin David Barouh	M 1866
136	452 Moise Liatché Molho	M 1880
	453 Djoya Moise "	F 1880
	454 Reyna Joseph Karasso	F 1860
137	455 Albert Moise Molho	M 1916
	456 Alice Albert "	F 1917
	457 Djoya " "	F 1942
138	458 Haim Avram Négrin	M 1880
	459 Rachel Haim "	F 1891
	460 Albert " "	M 1913
139	461 Daniel Jacob Sidès	M 1879
	462 Sarah Daniel Sidès	F 1897
	463 Jacob " "	M 1920
	464 René " "	F 1923
	465 Moise " "	M 1926
140	466 Naka Marko Anaf	M 1883
	467 Vinutchka Naka Anaf	F 1887
	468 Marko " "	M 1920
	469 Butcha " "	F 1925
141	470 Moché Isaac Chétovi	M 1894
	471 Vida Moché Chétovi	F 1900
	472 Isaac " "	M 1922
	473 Mentech Moché Chétovi	M 1924
	474 Rachel " "	F 1927
	475 Gracia Mordéhay Medina	F 1875
142	476 Isaac Haim Mizrahi	M 1889
	477 Klara Isaac "	F 1899
	478 Luna " "	F 1920
	479 Mathilda " "	F 1924
	480 Haim " "	M 1927
	481 Sarah Haim "	F 1869

8688

2522

143	482	Jacob Raphael Béhar	M	1901
	483	Rahel Jacob	F	1904
	484	Djoya " "	F	1923
	485	Léa " "	F	1925
	486	Esther " "	F	1930
	487	Sinhula " "	F	1935
144	488	Navila Aron Alboher	F	1891
	489	Anna " "	F	1928
	490	Léa " "	F	1931
	491	Luna " "	F	1935
145	492	Raphael Moché Avram	M	1923
	493	Rebecca " "	F	1922
146	494	Léon Aron Alboher	M	1916
	495	Clara Léon Alboher	F	1920
	496	Navila " "	F	1942
147	497	Lido Angel Weinstein	M	1884
	498	Sara Lido " "	F	1892
	499	Haim " "	M	1920
	500	Vida " "	F	1929
148	501	Nathan Moché Sasson	M	1871
	502	Léa Nathan Sasson	F	1879
	503	Anna Joseph Barouh	F	1913
149	504	Menahem Moché Papo	M	1896
	505	Sarah Menahem " "	F	1909
150	506	Moise Nathan Sasson	M	1901
	507	Djoya Moise Sasson	F	1905
	508	Nathan Moise " "	M	1936
151	509	Rahamim Joseph Mandil	M	1888
	510	Luna Rahamim " "	F	1897
152	511	Léon Daniel Mélaméd	M	1883
	512	Rachel Léon " "	F	1892
	513	Anna " "	F	1923
	514	Moise " "	M	1917
	515	Rachel Moise " "	F	1918
153	516	Salomon Moché Sasson	M	1881
	517	Sinhula Salomon " "	F	1891
	518	Rachela " "	F	1920
	519	Rebecca " "	F	1924
154	520	David Joseph Nahmias	M	1911
	521	Anna David " "	F	1913
	522	Joseph " "	M	1938
155	523	Moise Mordéhay Menahem	M	1884
	524	Selda Moise Ménahem	F	1910
	525	Rachel " "	F	1921
	525	Sabetay " "	M	1932
	526	Salomon " "	M	1935
156	527	Yomtov Bohor Israel	M	1873
157	528	Vida Mordehay Konforti	F	18..
158	529	Benko Naftali Konforti	M	1886
	530	Oro Benko " "	F	1901
159	531	Moise Joseph Cohen	M	1909
	532	Réyna " "	F	1884
160	533	Avram Moché Béhar	M	1908
	534	Frida Avram " "	F	1910
	535	Moise " "	M	1938

8688

2522

161	536 Aron Moché Béhar	M 1906
	537 Rebecca Aron "	F 1915
162	538 Guédalya Salomon Capuano	M 1907
	539 Oro Guédalya "	F 1911
	540 Bertha " "	F 1940
163	541 Regina Aron Camhi	F 1905
	542 Albert " "	M 1929
	543 Lussi " "	F 1932
164	544 Avram Moché Guérchon	M 1904
	545 Stella Avram "	F 1910
	546 Rifka " "	F 1929
	547 Matka " "	F 1931
	548 Moché " "	M 1938
165	549 Isaac Joseph Moreno	M 1893
	550 Rosa Isaac "	F 1900
	Rebecca " "	F 1927
	552 Bembo Joseph "	F 1875
166	553 Moise Joseph Moreno	M 19..
	554 Esther Moise "	F 19..
167	555 Joseph Moché Guérchon	M 1887
	556 Lisa Joseph "	F 1900
	557 Aron " "	M 1927
168	558 Isaac Moché Guérchon	M 1879
	559 Palomba Isaac "	F 1888
169	560 Pépo Isaac Guérchon	M 1912
	561 Regina Peppo "	F 19..
	562 Palomba " "	F 1942
170	563 Joseph Isaac Djerassi	M 1893
	564 Rebecca Joseph "	F 1902
	565 Victoria " "	F 1926
	566 Isaac " "	M 19..
171	567 Salomon Israel Terni	M 1901
	568 Frida Salomon Terni	F 1909
	569 Mathilda Jacob Rousso	F 1860
	570 Moise " "	M 1906
172	571 Haim Mavro Scheiber	M 1905
	572 Eida Haim "	F 1911
	573 Joseph " "	M 1927
	574 Léa Joseph Misrahi	F 1870
	575 Albert " "	M 1906
173	576 Joseph Siegmund Deutsch	M 1905
	577 Jeaneta Joseph "	F 1909
	578 Ruch " "	F 1938
174	579 Etel Ferdo Kraus	F 1898
	580 Otto " "	M 1927
175	581 Desider Wilim Batchkay	M 1900
	582 Elisabeth Desider Batchkay	F 1903
	583 Léa " "	F 1930
	584 Miriam " "	F 1935
176	585 Albert Haim Lévy	M 1911
	586 Henriette Albert Lévy	F 1915
	587 Deléa " "	F 1942

8682

2522

177	<u>588 Moise Aron Noah</u>	<u>M 1883</u>
	<u>589 Esther Moise Noah</u>	<u>F 1893</u>
	<u>590 Haim " "</u>	<u>M 1915</u>
	<u>591 Rachel " "</u>	<u>F 1925</u>
	<u>592 Bertha Haim " "</u>	<u>M 1921</u>
178	593 Saul Salomon Amariglio	M 1913
	594 Lota Saul " "	F 1917
179	595 Samuel Haim Sion	M 1890
	596 Séya Samuel " "	F 1905
	597 Villi " "	M 1933
180	598 Moise Konorte Sasson	M 1906
	599 Lili Moise " "	F 1912
	600 Djamila Konorte Sasson	F 1877
	601 Anna Menah em Rouben	F 1903
	602 Elvira " "	F 1928
181	603 Adolf Léopold Pisker	M 1904
	604 Fani Adolf " "	F 1910
	605 Léa " "	F 1935
	606 Josephine Adolf " "	F 1941
182	607 Moise Haim Misrahi	M 1887
	608 Sumbul Moise " "	F
	609 Esther Samuel ✓	F 1918
	610 Samuel Haim Misrahi	M
	611 Haim Moise " "	M 1922
	612 Cipora Samuel ✓	F 1942
183	613 Moise Rahamim Paraggi	M 1881
	614 Sunhula Moise " "	F 1888
	615 Henri " "	M 1910
	616 Rachel Henri " "	F 1920
	617 Jacques Moise " "	M 1916
	618 Rita Jacques " "	F 1915
	619 Méchulam Moise " "	M 1921
	620 Rachela Méchulam " "	F 1919
	621 Esther Moise " "	F 1927
	622 Vital " "	M 1929
	623 Rebecca " "	F
184	624 Joseph Avram Aroésti	M 1908
	625 Marie Joseph " "	F 1913
	625 Esther " "	F 1937
	626 Avram " "	M 1941
✓ 185	627 Joseph Samuel Arié	M 1896
	628 Buena Joseph " "	F 1904
	629 Samuel " "	M 1924
	630 Léon " "	M 1929
	631 Alfred " "	M 1931
✓ 186	632 Lazar Samuel Arié	M 1912
	633 Marguitta Lazare Arié	F 1920
	634 Rifka " "	F 1942
	635 Rifka Samuel Arié	F 1876
187	636 Sarah Léon Lévy	F 1907
	637 Sandro " "	M 1940
188	638 Muchon Isaac Ergas	M 1861
	639 Luna Muchon " "	F 1894
	640 Ruja Dario " "	F 1894
	641 Sarah Egisto " "	F 1904
	642 Luna " "	F 1934

2522

189	643 Bitti Rouben Varon	M 1908	2688
	644 Rachel " "	F 1865	
	645 Sogna Bitti "	F 1912	
	646 Anitsa " "	F 1931	
	647 Salomon " "	M 1934	
	648 Rachela " "	F 1939	2522
190	649 Léon Aron Saal	M 1875	
	650 Elvira Léon Saal	F 1902	
	651 Aron " "	M 1923	
	652 Ricula " "	F 1927	
191	653 Avram Haim Kario	M 1902	
	654 Flora Avram Kario	F 1903	
	655 Signor " "	M 1937	
	656 Haim " "	M 1939	
192	657 Bension Léon Kario	M 1908	
	658 Louise Bension Kario	F 1915	
	659 Blanche " "	F 1935	
	660 Mirette " "	F 1938	
193	661 Moise Israël Massot	M 1918	
	662 Marie " "	F 1891	
	663 Haim " "	M 1924	
	664 Simha " "	M 1924	
	665 Isaac " "	M 1926	
194	666 Léon Naphtali Kario	M 1876	
	667 Bukitsa Léon Kario	F 1892	
	668 Haim " "	M 1918	
	669 Naphtali " "	M 1921	
	670 Rifka " "	F 1922	
	671 Esther Nissim Konfina	F 1921	
195	672 Haim Isaac Avram	M 1905	
196	673 Sima Israël Mayo	M 1911	
	674 Lora Sima "	F 1920	
	675 Bouéna " "	F 1939	
197	✓ 676 Rachel Sava Kassuto	F 1894	
	✓ 677 Ida " "	F 1928	
198	678 Ilia Avram Kovo	M 1904	
	679 Buna Ilia "	F 1912	
	680 Soltcha Ilia "	F 1938	
	681 Isaac Avram "	M 1901	
199	682 Albert Haim Kamhi	M 1910	
	683 Léa Albert "	F 1915	
	684 Stella " "	F 1937	
	685 Rachel " "	F 1877	
200	686 Isaac Haim Kamhi	M 1898	
	687 Diana Isaac Kamhi	F 1901	
	688 Donna " "	F 1935	
	689 Haim " "	M 1939	
201	690 Manuel Haim Kamhi	M 1902	
	691 Clara Manuel "	F 1920	
	692 Rachel " "	F 1939	
202	693 Richard Heinrich Hirschler	M 1884	
	694 Ida Richard "	F 1884	
	695 Olga " "	F 1921	

203	696 Avram Haim Kassuto	M 1868
	697 Clara Avram "	F 1881
	698 Peppe " "	M 1907
	699 Moise " "	M 1911
	700 Djilda " "	F 1913
204	701 Victor Avram Kassuto	M 1891
	702 Luna Victor "	F 1900
	703 Chalom " "	M 1924
	704 Ruben " "	M 1929
205	705 Isaac Chentov Alladjem	M 1885
	706 Mathilda Isaac "	F 1891
206	707 Albert Segnor Abravanel	M 1875
	708 Anna " "	F 1894
	709 Doudoun " "	F 1896
207	710 Moché Salomon Kalmi	M 1904
	711 Binuta Moché "	F 1901
	712 Jacob " "	M 1928
	713 Lepka " "	F 1932
	714 Béa " "	F 1941
	715 Léa " "	F 1942
208	716 Samuel Avram Lévy	M 1905
	717 Rachela Samuel Lévy	F 1922
	718 Avram " "	M 1936
	719 Aron " "	M 1938
209	720 Mordehay Aron Kamhi	M 1912
	721 Matika Mordéhay Kamhi	F 1914
	722 Aron " "	M 1943
	723 Doudoun Tchélébon Beraha	F 1919
210	724 Jacob Samuel Montias	M 1895
	725 Bouliessa Jacob Montias	F 1908
	726 Regina " "	F 1926
	727 Marika " "	F 1927
	728 Aron " "	M 1933
	729 Miriam Tchélébon Beraha	F 1881
211	730 Pinhas Bohor Lévy	M 1897
	731 Réyna Pinhas "	F 1895
	Joseph Isaac "	M 1910
	733 Alegra Joseph "	F 1920
	734 Isaac " "	M 1942
212	735 Raphael Avram Béhar	M 1901
	736 Rebecca Raphael "	F 1903
	737 Emma " "	F 1936
	738 Mazal Sabetay Touvi	F 1900
213	739 Netti Avram Naftali	F 1895
	740 Regina " "	F 1921
	741 Rachela " "	F 1922
214	742 Moise Joseph Franco	M 1912
	743 Stella Moise Franco	F 1922
	744 Sarina " "	F 1942
215	745 Léon Benjamin Barouh	M 1888
	746 Sarah Léon "	F 1890
	747 Benjamin Léon "	M 1926
216	748 Mayer Mochon Beyakar	M 1914
	749 Loutcha Mayer "	F 1914

8688
2522

217	750	Moise Avram Amar	M	1883
	751	Miriam Moise "	F	1891
	752	Sami " "	M	1920
	753	Dano " "	M	1927
218	754	Mathilda Sado Konforti	F	1904
	755	Sami " "	M	1924
	756	Elvira " "	F	1928
	757	Alegra " "	F	1939
	758	David " "	M	1937
219	760	Barouh Joseph Cohen	M	1871
	761	Bouka Barouh "	F	1887
	762	Joseph " "	M	1908
	763	Benveniste Barouh Cohen	M	1913
	764	Isaac " "	M	1917
220	765	Rahamim Tchélébon Beraha	M	1881
	766	Vida Rahamim "	F	1881
	767	Rosa " "	F	1915
221	768	Bora Rufo Lévy	M	1902
	769	Streya Bora "	F	1910
	770	Mocha " "	M	1933
222	771	Albert Mihael Todelano	M	1911
	772	Mathilda Albert "	F	1906
	773	Isaac " "	M	1936
	774	Léa " "	F	1942
223	775	Avram Lezer Houli	M	1907
	776	Doudoun Avram Houli	F	1913
	777	Lezer " "	M	1937
	778	Binouta " "	F	1940
	779	Léon Lezer "	M	1914
	780	Binouta " "	F	1885
	781	Johanan " "	M	1920
	782	Isaac " "	M	1923
	224	783	Alegra Samuel Sion	F
784		Rachel " "	F	1934
785		Betti " "	F	1939
225	786	Chalom Alexander Hirschl	M	1901
	787	Vida Chalom "	F	1905
	788	Regina " "	F	1927
	789	Esther " "	F	1931
226	790	Esther Avram Barouh	F	1926
227	791	Moise Haim Camhi	M	1900
228	792	Isaac Avram Camhi	M	1900
	793	Alegra Isaac "	F	1904
	794	Bunika " "	F	1926
	795	Avram " "	M	1929
	796	Merie Haim "	F	1910
	797	Ricoula " "	F	1879
	229	798	Mordehay Menahem Sarfati	M
799		Bouéna Menahem "	F	1890
800		Menahem Mordehay "	M	1930
801		Sabétay " "	M	1932
230	802	Nissim Mayer Cohen	M	1911
	803	Sol Nissim "	F	1916
	804	Mayer " "	M	1936
	805	Masaltov Nissim Cohen	F	1940
	806	Bouena " "	F	1941

8688

2522

231	807	Bela Elias Stern	M	1901
	808	Hermine Bela "	F	1909
	809	Ida " "	F	1931
	810	Judith " "	F	1935
	811	Ivan " "	M	1939
232	812	Issac Moise Cohen	M	1887
	813	Rosa Issac Cohen	F	1889
	814	Joseph " "	M	1915
	815	Mathilda " "	F	1920
	816	Sunhula Joseph Varssano	F	1868
233	817	Haim Vidal Cohen	M	1892
	818	Rachel Haim Cohen	F	1900
	819	Vidal " "	M	1929
	820	Samuel " "	M	1931
	821	Oro " "	F	1933
	822	Elie " "	M	1935
234	823	Moché Aron Béhar	M	1880
	824	Sarah Moché "	F	1904
235	825	Avram Isaac Léon	M	1896
	826	Miriam Avram "	F	1904
	827	Dina " "	F	1925
	828	Renée " "	F	1930
	829	Isaac " "	M	1938
236	830	Réyna Eliezer Joseph	F	1879
	831	Bella " "	F	1919
237	832	Joseph Eliezer Joseph	M	1900
	833	Alegra Joseph "	F	1912
	834	Eliezer " "	M	1936
238	835	Joseph Gabriél Cohen	M	1883
	836	Djoja Joseph Cohen	F	1896
	837	Blanka " "	F	1921
	838	Renée " "	F	1924
239	839	Samuel Avram Houli	M	1869
	840	Doudoun Samuel "	F	1833
	841	Jacques " "	M	1912
240	842	Avram Samuel Houli	M	1907
	843	Tamara Avram Houli	F	1910
	844	Samuel " "	M	1937
241	845	Salomon David Lévy	M	1905
	846	Esther Salomon "	F	1913
	847	Miriam " "	F	1940
242	848	Haim Avram Rouben	M	1903
	849	Sarah Haim "	F	1911
	850	Menshem " "	M	1935
	851	Bertha " "	F	1927
	852	Estréa P. Ichah	F	1927
243	853	Avram Moché Rouben	M	1868
	854	Boulissa Avram "	F	1875
244	855	Bension Haim Camhi	M	1881
	856	Bouéna Bension Camhi	F	1880
	857	Nuchka " "	F	1925
	858	Haim " "	M	1927
	859	Alegra " "	F	1927
245	860	Pinkas Mair Pardo	M	1907
	861	Doudoun Pinkas "	F	1918
	862	Mila " "	F	1940

8688

2522

246	863	Nissim Samuel Houli	M	1906
	864	Alegra Nissim "	F	1908
	865	Wochon " "	M	1934
	866	Sultana " "	F	1936
247	867	Simtov Menahem Rouben	M	1887
	868	Sarina Simtov "	F	1901
	869	Menahem " "	M	1923
	870	Elia " "	M	1926
	871	Tamara " "	F	1929
248	872	David Menahem Rouben	M	1909
	873	Esther " "	F	1858
249	874	Haim Salomon Touvi	M	1902
	875	Marie Haim " "	F	1911
	876	Léa " "	F	1942
250	877	Mentech David Camhi	M	1922
	878	Esther " "	F	1915
251	879	Barouh Salomon Alladjem	M	1887
	880	Luna Barouh "	F	1888
	881	Simtov " "	M	1920
	882	Dézi " "	F	1922
252	883	Salomon Samuel Cohen	M	1879
	884	Sunhala Salomon "	F	1882
	885	Victoria " "	F	1912
	886	Douca " "	F	1917
	887	Samuel " "	M	1922
	888	Isaac " "	M	1925
253	889	Moise Isaac Guérchon	M	1909
	890	Miriam Moise "	F	1912
	891	Isaac " "	M	1937
	892	Palomba " "	F	1941
254	893	Alegra Yéchoua Simon	F	1890
	894	Victoria " "	F	1921
255	895	Isaac Samuel Cohen	M	1895
	896	Victoria Isaac "	F	1922
	897	Albert " "	M	1926
	898	Samuel " "	M	1924
256	899	Avram Emanuel Saadiya	F	1876
	900	Rebecca Avram "	F	1894
	901	Sarah " "	F	1926
	902	Emanuel " "	M	1921
	903	Léon " "	M	1923
	904	Salomon " "	M	1934
257	905	Aron Samuel Cohen	M	1901
	906	Sarah Aron " "	F	1910
	907	Samuel " "	M	1933
258	908	Israel Haim Zaraya	M	1903
	909	Marie Israel " "	F	1908
	910	Paule " "	M	1933
	911	Enriko " "	M	1937
259	912	Isaac Haim Zaraya	M	1893
	913	Passencia Haim Zaraya	F	1866
260	914	Albert Joseph Sion	M	1916
	915	Esther Albert " "	F	1922
	916	Mathilda " "	F	1943

8688
2522

261	917 Isaac J. Rouso	M 1916
	918 Strea Isaac Rouso	F 1920
	919 Sol " "	F 1930
	920 Rahaim " "	M 1940
262	921 Léon Mouchon Lévy	M 1915
	922 Absgra Léon Lévy	F 1922
263	923 Jacques Mouchons Beyakar	M 1912
	924 Adela Jacques " "	F 1911
	925 Moché " "	M 1938
	926 Djoya Mouchon " "	F 1881
264	927 Barouh Avram Houli	M 1896
	928 Sarina Barouh " "	F 1906
	929 Eliézer " "	M 1931
	930 Albert " "	F 1937
265	931 Djoya Juda Lévy	F 1886
	932 Sarah Joseph Sorfik	F 1895
266	933 Léon Joseph Bichorda	M 1906
	934 Rachel Léon Bichorda	F 1911
	935 Esther " "	F 1935
	936 Joseph " "	M 1937
267	937 Moise Elie Altechh	M 1890
	938 Esther Moise " "	F 1904
	939 Dézi " "	F 1927
268	940 David Léon Talvi	M 1899
	941 Esther David Talvi	F 1900
	942 Léon " "	M 1924
	Réyna " "	F 1925
	944 Dollé " "	F 1928
269	945 Israël Joseph Alboher	M 1883
270	946 Benjamin David Pessa	M 1903
	947 Miriam Benjamin " "	F 1913
	948 Mathilda " "	F 1938
	949 Mathilda Joseph Sion	F 1894
	950 Joseph A. " "	M 1839
	951 Juda Joseph Sion	M 1922
	952 Oro " Alkalay	F 1920
271	953 Efraim Mordehay Lazare	M 1879
	954 Flora Efraim " "	F 1886
	955 Mordehay " "	M 1921
272	956 David Efraim Lazare	M 1915
	957 Sarah David " "	F 1920
273	958 Sabetay Isaac Lévy	M 1910
	959 Luna Sabetay " "	F 1919
	960 Victoria " "	F 1941
274	961 Isaac David Mizrahi	M 1888
	962 Mazal Isaac " "	F 1905
	963 Chana " "	F 1925
	964 Haim " "	M 1924
	965 Mazal " "	F 1878
275	966 Joseph Jacob Saadiya	M 1892
	967 Mathilda Joseph " "	F 1900
	968 Jacob " "	M 1920
	969 Liko " "	M 1927
	970 Hocho " "	M 1930
	971 Bertha " "	F 1933
	972 Léa " "	F 1938

8688

2522

276	973 Nissim Jacob Béraha	M 1885
	974 Mazal Nissim "	F 1887
	975 Perla " "	F 1924
	976 Esther " "	F 1926
	977 Avram " "	M 1929
277	978 Joseph Jacob Béraha	M 1916
	979 Esther Joseph "	F 1921
278	980 Salomon Nissim Béraha	M 1922
	981 Lea Salomon "	F 1920
	982 Mazal " "	F 1942
279	983 Joseph Avram Cohen	M 1914
	984 Rosa Joseph "	F 1918
280	985 Jacques Benjamin Aroésti	M 1912
	986 Miriam Jacques "	F 1922
	987 Regina " "	F 1941
	988 Mathilda Benjamin "	F 1915
281	989 Eliézer Avram Alladjem	M 1915
	990 Ernesta Eliézer "	F 1920
	991 Avram " "	M 1941
	992 Esther Avram "	F 1885
	993 Hana " "	F 1918
	994 Rachela " "	F 1927
	995 Lora Eliézer "	F 1940
282	996 Tsévi Avram Bahar	M 1874
	997 Clara Tsévi "	F 1875
	998 Léa " "	F 1905
	999 Miriam " "	F 1922
	1000 Esther " "	F 1912
283	1001 Menahem Joseph Dassa	M 1898
	1002 Vida Menahem Dassa	F 1908
	1003 Joseph " "	M 1930
	1004 Chori " "	M 1935
	1005 Oro " "	F 1939
284	1006 Dara Saba Testa	F 1912
285	1007 Salomon Barouh Alladjem	M 1914
	1008 Sol Salomon "	F 1922
	1009 Barouh " "	M 1942
286	1010 Moise Salomon Alladjem	M 1907
	1011 Sumbul Moise "	F 1907
	1012 Salomon " "	M 1931
	1013 Mordéhay " "	M 1936
	1014 Dina " "	F 1943
287	1015 Salomon Samuel Alladjem	M 1922
	1016 Dona Salomon Kalderon	F 1886

8688
2522

-1-

11
Skopje

369

1	1	Meis	Mayer	Keen	M	1921
	2	Vahania	"	"	M	1926
2	3	Salemen	Haim	Misrahi	M	1869
	4	Reina	Salemen	"	F	1887
	5	Jilda	"	"	F	1912
	6	Ester	"	"	F	1925
3	7	David	Isak	Tedelano	M	1905
	8	Vikterija	David	"	F	1904
	9	Ester	Isak	"	F	1873
	10	Mayer	"	"	M	1913
	11	Isak	David	"	M	1936
	12	Sel	Juda	"	F	1906
	13	Isak	"	"	M	1928
	14	Stella	J	"	F	1931
	15	Jakov	"	"	M	1934
4	16	Jechua	Samuel	Beresi	M	1869
	17	Sunhula	Jechua	"	F	1880
5	18	Juda	Haim	Misrahi	M	1880
	19	Sultana	Juda	"	F	1890
	20	Haim	"	"	M	1921
	21	David	"	"	M	1932
	22	Crásja	Haim	"	F	1838 ✓
6	23	Salemen	Leen	Karie	M	1909
	24	Grazia	Salemen	"	F	1919
	25	Lili	"	"	F	1940
7	26	Salemen	Leser	Kalmi	M	1868
	27	Ster	Salemen	"	F	1877
	28	Pak	"	"	M	1902
	29	Pisna	"	"	F	1915
	30	Avram	"	"	M	1910
	31	Anna	Avram	"	F	1913
	32	Jakov	"	"	M	1934
8	33	Grazia	Usak	Kaldoren	F	1890
	34	Esterina	"	"	F	1935
	35	Strejsa	"	"	"	1938
	36	Jesif	Haim	Keen	M	1915
	37	Anna	Jesif	"	F	1921
9	38	Haim	David	Kamhi	M	1902
	39	Bela	Haim	"	F	1906
	40	Jakov	"	"	M	1930
	41	David	"	"	M	1931
	42	Ida	"	"	F	1932
10	43	Mecha	Leser	Misrahi	M	1907
	44	Flera	Mecha	"	F	1912
	45	Leser	"	"	M	1929
	46	Amuchka	"	"	F	1936
11	47	Leen	Ansel	Weinstein	M	1883
	48	Sundula	Leen	"	F	1890
	49	Meis	"	"	M	1917
	50	Duduna	"	"	F	1922
	51	Marke	"	"	M	1924
12	52	Juda	Lijae	Rubisa	M	1880
	53	Grazia	Juda	"	F	1894
	54	Reina	"	"	F	1925
	55	Marika	"	"	F	1927

sk&sk
-2-

21

11
Skoplje

13.	56	Leon Avram Pese	M	1860
	57	Aren Merdehai Mereno	M	1887
	58	Miru Aren "	F	1897
	59	Merdehai Aren "	M	1921
	60	Lutcha " "	F	1919
	61	Jakev " "	M	1928
	62	Palemba " "	F	1932
14	63	Isak David Keen	M	1877
	64	Rachel Isak "	F	1883
	65	David " "	M	1913
	66	Jesif Isak Levi	M	1903
	67	Viktorija Jesif "	F	1911
	68	Lisa " "	F	1935
	69	Rachela " "	F	1940
	70	Marke Jesif Piti	M	1913
	71	Ester Marke "	F	1912
	72	Sel Haim Bahar	F	1901
	73	Rachela " "	F	1924
	74	Vita " "	F	1928
15	75	Pepe Jakev Rafael	M	1905
	76	Sara Pepe "	F	1910
	77	Leja " "	F	1935
	78	Rita " "	F	1936
	79	Jakev " "	M	1940
16	80	David Bini Baruh	M	1903
	81	Rachela David "	F	1905
17	82	Samuil Meche Franses	M	1863
	83	Rachel Samuil "	F	1867
18	84	Isak Benjamin Baruh	M	1875
	85	Flora Isak "	F	1883
	86	Alegra " "	F	1915
	87	Elvira " "	F	1917
	88	Benjamin " "	M	1922
	89	Avram " "	M	1925
19	90	David Leser Kamhi	M	1887
	91	Rebeka David "	F	1898
	92	Simbul " "	F	1926
	93	Bela " "	F	1933
	94	Reina " "	F	1936
	95	Sara " "	F	1923
	96	Jaques Haim Levi	M	1911
	97	Juli Jaques "	F	1920
	98	Haim " "	M	1942
20	99	Haim Jakev Parde	M	1900
	100	Riketa Haim "	F	1905

8688

2522

1	1	Avram Menahem Sien	M	1901
	2	Luna Avram "	F	1908
	3	Haim " "	M	1932
	4	Matilda " "	F	1934
	5	Hanna " "	F	1936
	6	Muchen " "	M	1938
2	7	Salamen Jehanan Keen	M	1878
	8	Dudun Salamen "	F	1884
3	9	Juda Haim Levi	M	1903
	10	Sarina Juda "	F	1911
	11	Rebeka " "	F	1939
4	12	Jesif Andjel Weinstein	M	1879
	13	Palemba Jesif "	F	1889
5	14	Palemba David Hassen	F	1888
	15	Duka " "	F	1923
6	16	Jesif David Bitran	M	1885
	17	Sara Jesif "	F	1898
	18	Lia Samuel Adchubel	F	1918
	19	Samuel Chinchon "	M	1903
7	20	Peril Chabitaj Bejkar	M	1916
	21	Sara Perie "	F	1921
	22	Sabitai " "	M	1939
	23	Merdehai " "	M	1943
	24	Palemba Merdehai Kalderen	F	1934
8	25	Isak Salamen Altaratz	M	1905
	26	Lera Isak "	F	1915
	27	Leja " "	F	1932
	28	Sarina " "	F	1942
9	29	Isak Juda Aladjem	M	1898
	30	STrea Isak "	F	1909
	31	Leen " "	M	1929
	32	Pepe " "	M	1933
	33	David " "	M	1939
10	34	Efaim David Naven	M	1916
11	35	Salamen Usak Sarfati	M	1882
	36	Sel Salamen "	F	1908
	37	Jakev " "	M	1924
	38	Isak " "	M	1931
	39	Leen " "	M	1933
12	40	Eli Chaben Kalderen	M	1889
	41	Jana Eli "	F	1906
	42	Mecha " "	M	1927
	43	Sara " "	F	1929
	44	Chalen " "	M	1932
	45	Stella " "	F	1934
13	46	Sarina Isak Karie	F	1895
	47	Miriam " "	F	1927
	48	Meriu " "	M	1934
14	49	Isak Mentech Kamhi	M	1911
	50	Vikteria Isak "	F	1916
	51	Mentech " "	M	1938
15	52	Henri Jakev Sien	M	1914
	53	Ambatia Henri "	F	1923
	54	Jakev " "	M	1942
	55	Hanula Salamen Menahem	F	1903
	56	Diamanta " "	F	1924

2522

8688

-2-

12
Skoplje

16	57	David Isak David	M	1900	2688 2522
	58	Vida David "	F	1900	
	59	Matika " "	F	1926	
	60	Isak " "	M	1928	
	61	Buena " "	F	1931	
	62	Rebeka " "	F	1934	
	63	Buena Isak "	F	1877	
17	64	Merkade Sabiki Jakar	M	1899	2522
	65	Juli Merkade "	W	1906	
18	66	Isak Salamen Varen	M	1890	2522
	67	Bukitza Isak "	F	1898	
	68	Klara " "	F	1922	
	69	Jeheva " "	F	1925	
	70	Bella " "	F	1929	
19	71	Avram Jesif Ruban	M	1879	1926
	72	Matilda Avram "	F	1897	
	73	Isak " "	M	1916	
	74	Jesif " "	M	1924	
	75	Haim " "	M	1922	
	76	Sara " "	F	1932	
20	77	Jesif Salamen Menahem	M	1916	1926
	78	Meri Jesif "	F	1919	
	79	Salamen " "	M	1942	
21	80	Mulia Jesif Kacerla	M	1859	1926
	81	Sara Mulia "	F	1870	
22	82	Meis Mulia Kacerla	M	1910	1926
	83	Bella Meis "	F	1920	
	84	Rahman " "	M	1942	
23	85	Ida Perie Keen	F	1874	1926
	86	Isak " "	M	1910	
24	87	Jesif Beher Pese	M	1915	1926
	88	Rebeka Jesif "	F	1919	
	89	Hanna " "	F	1938	
	90	Grazia " "	F	1940	
25	91	Jakev David Kalderen	M	1909	1926
	92	Sel Jakev "	F	1915	
	93	Reina " "	F	1932	
	94	Masliah " "	M	1935	
26	95	Rafael Jakev Mandel	M	1915	1926
	96	Resiga Rafael "	F	1918	
27	97	Eulissa Jesif Sien	F	1880	1926
	98	Baruh " "	M	1920	
	99	Alegra Baruh "	F	1925	
	100	Isak " "	M	1918	
	101	Sara Isak "	F	1924	

Список на лицата со еврејско потекло од град Скопје затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

373 4

II

2523
8687

C A M P D E C O N C E N T R A T I O N

S K O P L J E

Formé le 11 Mars 1943

Dans cette liste sont inscrits: 299 familles
avec 1087 membres

Observation: Les noms soulignés sont de ceux qui ont été
mis en liberté

Sexe: M signifie Masculin
F " " Féminin.

-1-

13
Skoplje

1	1	Hake David Katarivas	M	1899
	2	Lutcha " "	F	1909
	3	Leen " "	M	1929
	4	David " "	M	1930
	5	Marcel " "	M	1933
	6	Chulika " "	F	1938
	7	Vikteris " "	F	1937
	8	Kemerte " "	M	1940
2	9	Sabitai Isak Matanen	M	1881
	10	Rechina Sabitai "	F	1895
	11	Isak " "	M	1926
3	12	David Jesif Sarfati	M	1879
	13	Riketa David "	F	1894
	14	Jesif " "	M	1921
	15	Isak " "	M	1924
4	16	Sara Israel Densaje	F	1879
5	17	Fermeda Haim Sason	F	1896
	18	Bella " "	F	1914
	19	Benjamin " "	M	1916
	20	Dena " "	F	1920
	21	Ore " "	F	1921
	22	Dena Samuel Bahar	F	1870
6	23	Ora Aren Maset	F	1896
	24	Sarika " "	F	1933
	25	Nisim Avram Levi	M	1918
	26	Palemba " "	F	1921
7	27	Juda David Sien	M	1890
	28	Bimuta Juda "	F	1893
	29	Albert " "	M	1920
8	30	David Juda Sien	M	1918
	31	Rebeka David "	F	1918
9	32	Sunhula Abram Benjekar	F	1906
10	33	David Haim Sien	M	1904
	34	Rikula David "	F	1912
	35	Star " "	F	1933
	36	Haim " "	M	1934
11	37	Dudun Haim Sien	F	1861
12	38	Isak Salamon Kapuano	M	1883
	39	Stirina Isak "	F	1901
	40	Jakeb " "	M	1919
	41	Salameb " "	M	1933
13	42	Mechem Bahar Binaz	M	1894
	43	Klara Mechem "	F	1900
	44	Juda " "	M	1921
	45	Abram " "	M	1925
	46	Samuel " "	M	1928
	47	Rachela " "	F	1931
14	48	Israil Levi Vasilkevski	M	1893
	49	Sterina Israil "	F	1901
	50	Grazia " "	F	1925
	51	Rachela " "	F	1927
	52	Ida " "	F	1930
	53	Lera " "	F	1935
	54	Sarika " "	F	1939
15	55	Jesif Juda Sien	M	1919
	56	Adela Jesif "	F	1921

2523

8687

Skoplje

16	57	Jakeb Israil Mandil	M	1912
	58	Flera Jakeb "	F	1915
	59	Israel " "	M	1936
	60	Tchintil " "	F	1937
	61	Leen " "	M	1938
17	62	Menahem David Levi	M	1869
	63	Sunhula Menahem "	F	1871
18	64	Rufel Menahem Levi	M	1902
	65	Esterina Rufel "	F	1930
19	66	Hana Avisai Testa	F	1889
	67	Jaques " "	M	1920
	68	Luna " "	F	1926
20	69	Meis Josif Levi	M	1922
21	70	Isak Abram Imah	M	1884
	71	Reina Isak "	F	1893
	72	Sarina " "	F	1922
	73	Mechem " "	M	1926
	74	Abram " "	M	1930
22	75	Isak David Baruh	M	1875
	76	Rebeka Isak "	F	1880
23	77	Nisim Isak Baruh	M	1909
24	78	Jakeb Bahar Geldstein	M	1884
25	79	Isak Hdm Bahar	M	1887
	80	Cheja Isak "	F	1889
26	81	Jakeb Juda Aladjem	M	1900
	82	Madel Jakeb "	F	1902
	83	Sarina " "	F	1935
	84	Leen " "	M	1933
	85	Sara " "	F	1871
27	86	Abram Samuel Beresi	M	1877
	87	Isak Abram "	M	1915
	88	Regina " "	F	1910
	89	Nina Regina "	F	1942
28	90	Jesef Prisjade Saperta	M	1903
	91	Ester Jesef Saperta	F	1905
29	92	Palembe Prisjade Saperta	F	1873
30	93	Isak Josif Sien	M	1888
	94	Ster Isak "	F	1892
	95	Abram " "	M	1921
	96	David " "	M	1924
	97	Leen " "	M	1929
31	98	Marke David Alkalai	M	1891
	99	Luna Marke "	F	1904
	100	Renita " "	F	1925
	101	Matilda " "	F	1930
32	102	Meis Adiches	M	1920
33	103	Masaltel Josif Haim	F	1880
	104	Regina Josif "	F	1920
34	105	Meis Josif Haim	M	1906
	106	Ester Meis "	F	1908
	107	Regina " "	F	1932
	108	Jesif " "	M	1938
35	109	Abram Sabitai Kamhi	M	1872
	110	Ora Abram "	M	1885

8087

2523

-3-

13
Skopje

376

35	111	Sarina	Jesif	Mom	F	1915
	112	Luisa	Abram	"	F	1919
	113	Amer	Abram	Kamhi	F	1924
36	114	Lievu	Abram	Levi	M	1909
	115	Rachela	Lievu	"	F	1909
	116	Abram	"	"	M	1931
	117	Raina	"	"	F	1936

8688

2523

-1-

14
Skopje

1	1	Beher David Kamhi	M	1892
	2	Alegra Beher "	F	1894
	3	Jesif " "	M	1924
	4	David " "	M	1926
	5	Reina " "	F	1928
	6	Mentech Isak Parde	M	1910
	7	Stella Mentech "	F	1920
	8	Ise Mentech "	M	1942
2	9	Miriam Baruh Chimen	F	1872
3	10	Daris Mechen Levi	M	1915
4	11	Lise Avram Kamhi	M	1908
	12	Ernesta Lise "	F	1915
	13	Sel " "	F	1940
5	14	David Avram Baruh	M	1913
	15	Rosa David "	F	1919
	16	Rebeka " "	F	1938
	17	Avram " "	M	1941
6	18	Isak David Alichandra	M	1914
	19	Matilda Isak "	F	1922
	20	David " "	M	1941
7	21	David Masliah Kalderon	M	1873
	22	Sel David "	F	1884
	23	Meis " "	M	1912
	24	Klara " "	F	1920
	25	Sterina " "	F	1925
	26	Streja " "	F	1931
	27	Natan " "	M	1922
8	28	Rebeka Aren Albeher	F	1910
	29	Sarika " "	F	1930
	30	Salomon " "	M	1933
	31	Matilda " "	F	1935
	32	Isak " "	M	1936
9	33	Meis Lise Weinstein	M	1919
	34	Marika Meis "	F	1921
	35	Ernesta Rufel Bejekar	F	1923
10	36	Isak Jesif Siem	M	1883
	37	Buena Isak "	F	1894
	38	Rachela " "	F	1919
	39	Salomon " "	M	1925
	40	Luna " "	F	1928
11	41	Ester Jesif Siem	F	1852
12	42	Pepe Avram Siem	M	1915
	43	Perla Pepe "	F	1917
13	44	Jesif Isak Siem	M	?
	45	Ida Jesif "	F	1914
	46	Grasja " "	F	?
14	47	Redchina Liatche Sassen	F	1897
	48	Meis " "	M	1926
	49	Hanna " "	F	1928
	50	Stella " "	F	1930
	51	Jesif " "	M	1932
15	52	Haim Jakev Keem	M	1879
	53	Pukitza Haim "	F	1887
	54	Dchejia " "	F	1919
	55	Rachela " "	F	1931

Skopje
14

-1-

-2-

14

Skoplje

378

16	56	Desi Micha Matchere	F	1921
	57	Rafaile " "	M	1942
17	58	Andrea Aladar Vig	M	1911
	59	Rebeka Andrea "	F	1916
	60	Erna " "	F	1936
	61	Avram " "	M	1938
18	62	David Lise Franke	M	1906
	63	Matilda David "	F	1908
	64	Lise " "	M	1938
19	65	Rachela David Keen	F	1895
20	66	Isak Jakob Katarivas	M	1884
	67	Sel Isak " "	F	1900
	68	Jakob " "	M	1923
	69	Sara " "	F	1927
	70	Jana " "	F	1929
	71	Chalem " "	M	1938
21	72	Rafael Meredhai Testa	M	1908
	73	Hanna Rafael " "	F	1912
	74	Meri " "	F	1937
	75	Meredhai " "	M	1942
22	76	Avram Meredhai Testa	M	1910
	77	Hanna " "	F	1876
	78	Klara " "	F	1918
23	79	David Natan Sassen	M	1911
24	80	Jaques Muchen Levi	M	1884
	81	Malvina Jaques "	F	1900
	82	Acher " "	M	1921
	83	Adela " "	F	1924
25	84	Leen Sabetai Karie	M	1869
	85	Klara Leen " "	F	1873
	86	Rebeka Isak " "	F	1912
	87	Leen " "	M	1935
26	88	Jakev Biti Keen	M	1901
	89	Sel Jakeb " "	F	1903
	90	Benveniste Jakev Keen	M	1928
	91	Stella " "	F	1936
27	92	Meis Juda Siem	M	1904
	93	Sarina Meis "	F	1912
	94	Sultana " "	F	1939
28	95	Albert Juda Siem	M	1910
	96	Rachel " "	F	1874
29	97	Jakev Gavriel Siem	M	1887
	98	Sterina Jakev " "	F	1881
	99	Albert " "	M	1918
	100	Ereni " "	F	1921
	101	Jesif " "	M	1925

8687

2523

-1-

15
Skopiĵe

1	1	Metulam Samuel Mitulem	M	1886
	2	Klara Metulam "	F	1896
2	3	Sabitari Jesif Kalderen	M	1906
	4	Mari Mekachem "	F	1900
	5	Vida " "	F	1930
	6	Luna " "	F	1933
	7	Alegri " "	F	1935
	8	Bella " "	F	1937
	9	Jesif " "	M	1939
3	10	Leser Muten Keen	M	1915
	11	Alegri Leser "	F	1921
	12	Klura " "	F	1942
4	13	Muchen Avram Keen	M	1866
	14	Avram Muchen "	M	1910
5	15	Masalte Haim Bahar	F	1895
	16	Vinesija Tcheleba Bahar	F	1924
	17	David " "	M	1925
6	18	Meis Salamen Albuchere	M	1911
	19	Ana Meis "	F	1915
	20	Salamen Meis "	M	1938
7	21	Albert Abram Benavram	M	1891
	22	Rechina Haim "	F	1904
	23	Sara Albert "	F	1927
	24	Isak " "	M	1932
	25	Ivena " "	F	1935
	26	Haim " "	M	1939
8	27	David Mentech Biti	M	1901
	28	Ora David "	F	1906
	29	Berta " "	F	1928
	30	Rahamin " "	M	1931
	31	Sara " "	F	1870
	32	Matilda " "	F	1890
9	33	Benbeniste Avram Keen	M	1908
	34	Ester " "	F	1922
10	35	Acher Jesif Biti	M	1917
	36	Rachela Acher "	F	1915
	37	Jesif " "	M	1939
11	38	Jesif Acher Biti	M	1873
	39	Bilisa David "	F	1881
12	40	Baher Jesif Sasen	M	1888
	41	Ora Jesif "	F	1898
	42	Jesif " "	M	1926
	43	Maria " "	F	1928
13	44	Avram Bahar Sasen	M	1918
	45	Lutcha " "	F	1920
	46	Salamen " "	M	1942
14	47	Benjamin R. Behar	M	1911
	48	Sarina Behera Sasen	F	1913
	49	Rahamin Benj. Behar	M	1941
15	50	Jakeb Sabetal Kalderen	M	1909
	51	Grasia Jakev "	F	1912
	52	Sabital " "	M	1935
16	53	Meis Jesif Kalderen	M	1916
	54	Sarina Meis "	F	1917
	55	Lea " "	F	1939

8087
2523

-2-

15
Skoplje

380

17	56	Jakob Meche Sassen	M	1880
	57	Ester Jakob "	F	1885
	58	Rachel " "	F	1923
	59			
18	59	Avram Meche Sassen	M	1880
	60	Dema Avram "	F	1887
	61	Meis " "	M	1918
	62	Jesif " "	M	1922
	63			
19	63	Salamen Samuel Hasan	M	1862
	64	Lia Meche "	F	1876
	65	Sara Salamen "	F	1925
	66			
20	66	Samuel " Hatan	M	1916
	67	Lina Juda "	F	1922
	68	Lia Samuel "	F	1942
	69			
21	69	Haim Jakob Kalderen	M	1900
	70	Streja Haim Kalderen	F	1903
	71	Salamen " "	M	1922
	72	Leze " "	M	1927
	73	Meis " "	M	1934
	74	Kemeribi " "	M	1932
	75	Sara Haim "	F	1933
	76	Nesim " "	M	1935
	77	Rebeka " "	F	1941
	78	Davike " "	M	1943
	79			
22	79	Jakob Haim Kalderen	M	1920
	80	Rachel Jakob "	F	1922
	81			
23	81	Suzhula Sal. Albuher	F	1883
	82	Aren Salamen "	M	1916
	83			
24	83	Menahem Mecha Alkalai	M	1921
	84			
25	84	Isak Meche Sassen	M	1869
	85	Rachela Isak "	F	
	86	Meis " "	M	1911
	87	Nesima " "	M	1913
	88	Duduna " "	F	
	89	Vida " "	F	1922
	90	Alegri Abram Albahari	F	1910
	91			
26	91	Dida Menahem Kamhi	M	1876
	92	Dema " "	F	1893
	93	Bella " "	F	1925
	94			
27	94	Isak Jesif Sarfati	M	1894
	95	Lisa " "	F	1909
	96	Jesif Isak "	M	1942
	97			
28	97	Avram Jesif Albuher	M	1905
	98	Luna Avram "	F	1908
	99	Salamen Avram "	M	1930
	100	Alegri " "	F	1933
	101	Meis " "	M	1936
	102	Sarika " "	F	1937
	103	Davike " "	M	1939

8087
2523

1	1	Salomon Josif Benana	M	1896
	2	Dchulia Salamen "	F	1897
	3	Matilda " "	F	1923
	4	Josef " "	M	1927
	5	Isak " "	M	1933
2	6	Avram Josef Bogano	M	1910
	7	Rachela Avram "	F	1911
	8	Matilda " "	F	1934
	9	Josef " "	M	1938
	10	Israel " "	M	1939
	11	Hana Israel Kavski	F	1890
3	12	Manuel Jechua Mandel	M	1897
	13	Ida Manuel "	F	1910
	14	Salvator " "	M	1937
4	15	Rufe Haim Levi	M	1876
	16	Sefia Rufe "	F	1880
	17	Samuel " "	M	1905
	18	Samuel Salfater " "	M	1916
5	19	Mair Juga Franke	M	1914
	20	Elvira Mair "	F	1919
	21	Ovadia " "	M	1940
	22	Hana " "	F	1941
6	23	Samuel Vidal Barsilai	M	1892
	24	Desi Samuel "	F	1897
	25	David Samuel "	M	1926
	26	Jakev " "	M	1931
	27	Vidal " "	M	1936
7	28	Menahem Vidal Barsilai	M	1896
	29	Ester Menahem "	F	1898
8	30	Meis Behar Avram	M	1894
	31	Flora Meis "	F	1901
	32	Esterina " "	F	1919
	33	Avram Meis "	M	1920
	34	Asriel " "	M	1923
	35	Isak Meis "	M	1924
	36	Elman " "	M	1934
9	37	Isak Efraim Bahar	M	1912
	38	Elisa Isak "	F	1911
10	39	Isak Leon Gatenje	M	1904
	40	Vikteria Isak "	F	1909
	41	Leon " "	M	1937
	42	Ester " "	F	1940
11	43	Meis Leon Gatenje	M	1907
	44	Eva Meis "	F	1921
12	45	Mair Menahem Cham	M	1872
	46	Hana Mair "	F	1882
	47	Michel " "	M	1912
	48	Michel Sulema " "	F	1917
	49	Rikula " "	F	1921
	50	Alegra " "	F	1923
13	51	Mecha Josif Israel	M	1914
	52	Puena Emanuel Asael	F	1904
	53	Grasia " "	F	1924
	54	Leon " "	M	1928
	55	Salomon " "	M	1934
	56	Lea " "	F	1936

2523

8687

-2-

9

16
Skoplje

382

14	57	Reina Jesif Keen	F	1907
	58	Salamen " "	M	1931
15	59	Meis Mair Keen	M	1909
	60	Rebeka Meis "	F	1914
	61	Mair Meis "	M	1934
	62	Isak " "	M	1939
16	63	Luna Mair Kalderen	F	1880
	64	Isak " "	M	1921
	65	Jesif " "	M	1924
	66	Mirjam " "	F	1925
17	67	Merkade Jakov Nahechas	M	1919
	68	Alegra Merkade "	F	1919
18	69	Ovadia Masliah Hasen	M	1907
	70	Sel Ovadia "	F	1913
19	71	Lieser David Lazar	M	1880
	72	Rachel Lieser "	F	1894
	73	Haim " "	M	1914
	74	Palemba Haim "	F	1917
	75	Rebeka " "	F	1943
	76	David Lieser "	M	1917
	77	Merdenai " "	M	1923
	78	Grasia " "	F	1925
20	79	David Jesif Adiches	M	1893
	80	Cipera David "	F	1905
	81	Jesif " "	M	1923
21	82	Ester Haim Bendavid	F	1873
	83	Vida Avram Benrubi	F	1907
22	84	Leopold Ignatz Semnschein	M	1914
	85	Matilda Leopold "	F	1917
	86	Emilia " "	F	1941
23	87	Haim David Smel	M	1909
	88	Bella Haim "	F	1917
	89	David " "	M	1943
24	90	Leser Jentef Kenfine	M	1901
	91	Sara Lazar "	F	1906
	92	Jentef " "	M	1932
	93	Anbatia " "	F	1936
25	94	Jesif Elieser Kenfine	M	1862
	95	Rosa Jesif "	F	1883
	96	Jentef " "	M	1920
26	97	Leser Jesif Kenfine	M	1918
	98	Dona Leser "	F	1915
	99	Jesif " "	M	1942

2523

8687

1	1	Isak David Lasar	M	1896
	2	Elisa Isak "	F	1900
	3	Nisim " "	M	1920
	4	David " "	M	1923
	5	Jesif " "	M	1926
2	6	Isak Klara Alteras	M	1910
	7	Rebeka Isak "	F	1913
	8	Klara " "	F	1933
	9	Tilda " "	F	1932
	10	Sara " "	F	1942
3	11	Avram Juda Katarivas	M	1870
	12	Sunhula Avram "	F	1863
	13	Haim " "	M	1918
	14	Leen " "	M	1920
	15	Rahamim Juda "	M	1880
4	16	Jesif Juda Katarivas	M	1887
	17	Reina Jesif "	F	1896
	18	Leen " "	M	1912
	19	Gavriel " "	M	1929
	20	Ester Haim Echkenasi	F	1916
	21	Pinkas " "	M	1937
5	22	Abel Ignatz Weiss	M	1913
	23	Sarina Abel "	F	1916
	24	Mirjam " "	F	1940
6	25	Merdehai Menahem Echkenasi	M	1903
	26	Vida Merdehai "	F	1909
	27	Sara " "	F	1935
	28	Menahem " "	M	1939
	29	Nisim Menahem "	M	1895
7	30	Avram Meis Saltiel	M	1908
	31	Rachel Avram "	F	1912
	32	Mirjam " "	F	1936
	33	Meis " "	M	1877
	34	Luna Meis "	F	1915
8	35	Rafael Israel Matchere	M	1911
	36	Streja Rafael "	F	1910
	37	Matilda Menahem "	F	1908
9	38	Jesif David Nehmias	M	1880
	39	Sterina Jesif Nehmias	F	1884
	40	Rachel " "	F	1927
	41	Leen " "	M	1914
	42	Albert " "	M	1928
	43	Buena " "	F	1926
	44	Buena David "	F	1860
10	45	Jakeb Nisim Lasar	M	1876
	46	Meis Jakeb "	M	1912
	47	Sara " "	F	1923
11	48	Haim Jakev Lasar	M	1900
	49	Vinka Haim "	F	1900
	50	Stella " "	F	1928
	51	Manesh " "	M	1933
	52	Lieser " "	M	1935
	53	Salomon Jakev "	M	1918
	54	Sarina Salomon Lazar	F	1917
12	55	Avram Mayer Kamhi	M	1883
	56	Ester Avram "	F	1885
	57	Djee " "	F	1922
	58	Luna " "	F	1925
	59	Samuel " "	M	1923

2523

8687

-26

17
Скопје

384

13	60	Sunhula Isak Arama	F	1885
	61	Rachel " "	F	1922
	62	Fler " "	F	1929
14	63	Machel Mayer Kamhi	M	1885
	64	Julia Machel "	F	1885
	65	Mayer " "	M	1924
	66	Avram " "	M	1926
	67	Ester " "	F	1933
	68	Miriam " "	F	1936
	69	Jesif " "	M	1930
	70	Berta " "	F	1939
15	71	Salaman Mayer Kamhi	M	1902
	72	Reina Salamen "	F	1906
	73	Mayer " "	M	1928
	74	Jakev " "	M	1931
16	75	Juda Avram Keen	M	1868
	76	Masal Juda "	F	1872
	77	Alegri Jakev Levi	F	1916
	78	Meis Juda Keen	M	1923
17	79	Avram Juda Keen	M	1911
	80	Vikteria Avram Keen	F	1917
	81	Juda " "	M	1938
18	82	Mechan Menahem Echkeneri	M	1898
	83	Irene Mechen "	F	1904
	84	Blanka Meir Kalderon	F	1875
19	85	Merdo Jakeff Belano	M	1898
	86	Rebeka Merdo "	F	1907
	87	Jaques " "	M	1931
	88	Sinera " "	F	1934
	89	Avram " "	M	1941
	90	Sinera Jakeff "	F	1877
20	91	Salaman Avr. Jakar	M	1880
	92	Dchintil Salamen Jakar	F	1885
	93	Albert Salamen "	M	1913
	94	Sireja Albert "	F	1915
	95	Dchintil " Salamen	F	1937
21	96	Jakeff Avram Jakar	M	1868
	97	Ester Jakeff "	F	1878
	98	David " "	M	1922
	99	Metuchern " "	M	1925
	100	Sabitai " "	M	1927

8687

2523

-1-

18
Skopje

326

1	1	Palemba Isak Kertas	F	1880
	2	Isak Behar "	M	1917
2	3	Juda Tcheleben Franke	M	1870
	4	Harna Y Juda "	F	1876
	5	Vikter " "	M	1918
	6	Merdshai " "	M	1921
	7	Rahamil " "	M	1923
	8	Ester " "	F	1926
	9	Masul " "	F	1931
3	10	Tcheleben Tcheleben Franke	M	1911
	11	Rachela " "	F	1914
	12	Leon " "	M	1936
	13	Anna " "	F	1942
4	14	Aren Rahamin Keen	M	1890
	15	Sireja Aren "	F	1897
5	16	Jakev Haim Leon	M	1892
	17	Regina Jakeff "	F	1893
	18	Haim " "	M	1924
	19	Acher " "	M	1925
	20	Merene " "	M	1932
6	21	Sima Jakeff Mandil	M	1906
	22	Anna Sima "	F	1919
7	23	Rikula Jechua Manuel	F	1888
	24	Aron Jechua "	M	1922
	25	Malka " "	F	1924
8	26	Streja Jeruhan Karie	F	1918
	27	Rahamin " "	M	1942
9	28	David Jechua Manuel	M	1909
	29	Sara David "	F	1917
	30	Matilda " "	F	1939
	31	Anna " "	F	1942
	32	Leon " "	F	1942
10	33	Luna Kuchmel Testa	F	1921
11	34	Peris Jakeff Hasen	M	1876
	35	Rekula Peris "	F	1880
12	36	Avram Peris Hasen	M	1913
	37	Rachel Avram "	F	1914
	38	Rebeka " "	F	1939
	39	Mirjam " "	F	1941
13	40	Darie Aren Keen	M	1912
	41	Ester Darie "	F	1915
	42	Aron " "	M	1938
	43	Sarina " "	F	1941
14	44	Rahamin Muchen Saban	M	1903
	45	Rachela Rahamin "	F	1910
15	46	Samuel Jesif Haim	M	1898
	47	Sara Samuel "	F	1900
	48	Raina " "	F	1927
	49	Jesif " "	M	1928
16	50	Nisim David Karie	M	1919
	51	Alegra Natan "	F	1921
	52	Rosa David "	F	1881
17	53	Jahiel Maslish Tedelano	M	1911
	54	Vikteria Jahiel "	F	1915
	55	Matulka " "	F	1937
	56	Marsel " "	M	1941

8687

2523

18	57	Chemaja David Benvenisti	M	1902
	58	Reina Chemaja "	F	1903
	59	David " "	M	1933
	60	Rifka " "	F	1935
19	61	Haim Kutiel Kamhi	M	1906
	62	Sterina Haim "	F	1916
	63	Sel " "	F	1938
	64	Mair " "	M	1942
20	65	Gracia Salomon Hasen	F	1883
	66	Merci " "	F	1918
	67	David Jechua "	M	1929
21	68	David Josif Beraha	M	1867
	69	Sara David "	F	1870
	70	Jaques " "	M	1893
	71	Ester Jaques "	F	1900
	72	Sara " "	M	1923
	73	Jesif David "	M	1895
	74	Tchilda " "	F	1905
	75	Sara Josif "	F	1937
22	76	Haim Haim Saperta	M	1922
	77	Lera " "	F	1923
23	78	Jakev Ch. Nahmias	M	1875
	79	Sel Jakev "	F	1877
	80	Israel " "	M	1911
	81	Strea " "	F	1913
24	82	Samuil R. Israel	M	1913
	83	Regina Samuel Israel	F	1916
	84	Matilda " "	F	1941
25	85	Meis Merdchai Testa	M	1904
	86	Streja Meis "	F	1908
26	87	Sara Ch. Kadoren	F	1885
	88	Meis " "	M	1915
	89	Mari " "	F	1920
27	90	Meis Kutiel Naven	M	1908
	91	Sel Meis Naven	F	1915
	92	Alegra Meis "	F	1941
28	93	Jaques Merdchai Testa	M	1900
	94	Luisa Jaques "	F	1903
	95	Merdchai " "	M	1926
	96	Adela " "	F	1928
	97	Hanna " "	F	1935
	98	Sime " "	M	1937
29	99	Pepe Avram Kalderen	M	1905
	100	Matilda Pepe "	F	1906
	101	Rebeka " "	F	1935
	102	Janna " "	F	1937
	103	Vikteria " "	F	1939
	104	Sara " "	F	1942
	105	Rebeka Vetali "	F	1878
30	106	Leon Muchen Leja	M	1892
	107	Reina Leon "	F	1903

8687

2523

-1-

№ 19
Skoplje

1	1	Muchen Baskel Katarivas	M	1877
	2	Denna Muchen "	F	1880
	3	Leen " "	M	1916
2	4	Haskel Muchen Katarivas	M	1909
	5	Lili Haskel "	F	1920
	6	Meske " "	M	1941
3	7	Rake Pehar Echkenasi	M	1904
	8	Sara Rake "	F	1906
	9	Masal " "	F	1934
	10	Menahem Rake "	M	1935
4	11	Albert Haim Beraha	M	1916
	12	Ventura " "	F	1888
	13	Jakev " "	M	1928
5	14	Albert Haim Andjel	M	1913
	15	Rebeka Albert "	F	1921
	16	Haim " "	M	1942
6	17	Olga Max Fritzhand	F	1892
	18	Zlata " "	F	1931
7	19	Salvator Haim Andjel	M	1917
	20	Rucha Salvator "	F	1920
	21	Sylva " "	M	1942
8	22	Alfred Haim Andjel	M	1911
	23	Erna Alfred "	F	1921
	24	Iris " "	F	1943
9	25	Haim Jesif Andjel	M	1880
	26	Sara Haim "	F	1888
	27	Berta " "	F	1914
10	28	Salaman Muchen Adreki	M	1888
	29	Klara Salamon "	F	1900
	30	Jesif " "	M	1930
	31	Ester Muchen "	F	1869
11	32	Jesif David Pintzi	M	1895
	33	Mila Jesif "	F	1899
	34	David " "	M	1931
12	35	Haim Muchen Piti	M	1869
	36	Lea Haim "	F	1888
13	37	Meis Isak Menahem	M	1910
	38	Luna Meis "	F	1912
	39	Berti " "	F	1937
14	40	Jaques David Hassen	M	1919
15	41	Avram Salamon Ergass	M	1894
	42	Dudun Avram "	F	1904
	43	Elvira " "	F	1928
	44	David " "	M	1931
16	45	Jesif Jakev Elieser	M	1897
	46	Matilda Jesif "	F	1902
	47	Jakev Jesif "	M	1925
	48	Diana Jesif "	F	1927
17	49	Haim Daniel Resa	M	1889
	50	Sara Haim Resa	F	1905
	51	Dane " "	M	1923
	52	Pepi " "	M	1927
	53	Rine " "	M	1937

2523

8687

-2-

19
Skoplje

888

18	54	Manuel Jakev Sadia	M	1895
	55	Rachel Manuel "	F	1890
	56	Rake " "	M	1920
19	57	Lisve Isak Leon	M	1894
	58	Ducna Lisve "	F	1897
	59	Isak " "	M	1921
	60	Dina " "	F	1925
	61	Desi " "	F	1927
20	62	Behor Maver Parde	M	1875
	63	Tchentil Beh. "	F	1879
	64	Lisa " "	F	1919
21	65	Jaques Behor Parde	M	1911
	66	Alegra Jaques "	F	1918
	67	Lili " "	F	1934
	68	Avram " "	M	1938
22	69	Bela Maurus Chagi	M	1879
	70	Elena Bela "	F	1890
	71	Georgi " "	M	1913
23	72	Makse Djenat Pelgar	M	1881
	73	Elsa Makse "	F	1896
24	74	Andrea Bela Chagi	M	1917
	75	Bella Andrea "	F	1918
25	76	Mayer Avram Baruh	M	1880
	77	Cipura Mayer "	F	1885
	78	Baroni " "	M	1910
	79	Rachel " "	F	1927
26	80	Isider Mayer Baruh	M	1908
	81	Jana Isider "	F	1909
27	82	Sade Chimen Dannen	M	1891
28	83	Jakev Avram Altaras	M	1912
29	84	Haim Nisim Testa	M	1872
	85	Lela Haim Testa	F	1886
	86	Nisim " "	M	1923
30	87	Sravke Jakev Katarivas	M	1901
	88	Gisela Sravke "	F	1907
31	89	Tentchi Avram Dannen	F	1900
	90	Rafael " "	M	1924
32	91	Nahman Charke Levi	M	1905
	92	Anna " "	F	1880
	93	Klara " "	F	1901
33	94	Rebeka Rafael Levi	F	1910
	95	Albi " "	M	1937
	95			
34	96	Jakev Sassen Kapsen	M	1895
35	97	Avram Salamen Sides	M	1889
	98	Donna Avram "	F	1894
	99	Salamen " "	M	1922
	100	Grazia " "	F	1923
	101	Alegri " "	F	1925
36	102	Israel David Lasar	M	1890
	103	Ester Israel "	F	1895
	104	Mente Aron Mentilias	M	1919
	105	Alegri Israel HMK Lasar	F	1924
	106	Bella " "	F	1927
	107	Rebeka " "	F	1930

8687
2523

-3-

19
Skopje

389

37	108	Avram Samuel Jakev	M	1889
38	109	Jesif David Talvi	M	1896
	110	Lenka Jesif "	F	1911
	111	David " "	M	1942
39	112	Avram Jakev Keen	M	1869
	113	Matilda Avram "	F	1883
	114	Reina " "	F	1919
40	115	Mentech Jakev Kalderen	M	1903
	116	Janna Mentehh "	F	1905
	117	Vikteria " "	F	1925
	118	Jakev " "	M	1927
	119	Luna " "	F	1934
	120	Rake " "	M	1934
41	121	Avram Isak Kamhi	M	1902
	122	Ester Avram "	F	1904
	123	Isak " "	M	1929
	124	Leen " "	M	1933
	125	Reina " "	F	1941
42	126	Leen Gavriel Kamhi	M	1916
	127	Luna " "	F	
	128	Sultana " "	F	1893
43	129	Jesif Avram Ergass	M	1897
	130	Estera Jesif "	F	1904
44	131	Eliae Isak Ichah	M	1876
	132	Benuta Eliae "	F	1897
	133	Rafalle " "	M	1915
	134	Matilda " "	F	1922
45	135	Kalman Leen Baruh	M	1918
46	136	Salaman Jakev Parde	M	1902
	137	Rebeka Salaman "	F	1903
	138	Gitta " "	F	1930
	139	Betti " "	F	1936
47	140	Isak Pinkas Parde	M	1907
	141	Leonere Isak "	F	1914
	142	Keti " "	F	1939
48	143	Nisim Isak Katarivas	M	1879
	144	Venecia Nisim "	F	1885
	145	Meri " "	F	1921
49	146	Isider Adolf Weiss	M	1874
	147	Adela Isider "	F	1880
50	148	Georgi Isider Weiss	M	1900
	149	Eli Georgi "	F	1906
	150	Milerad " "	M	1929
	151	Tatjana " "	F	1934
	152	Josefina Artur Kremsir	F	1884
51	153	Muchen Haim Sakai	M	1870
	154	Masal Muchen "	F	1875
52	155	Blanka Mechen Haien	F	1887
	156	Estera " "	F	1909

8687
2523

-1-

20
Skopje

390

1	1	Jacques Rudelf Hara	M	1924
	2	Neti " "	F	1901
	3	Resa Avram Adut	F	1880
2	4	Salvator Ovadia Kaserla	M	1914
	5	Ester " "	F	1889
	6	Gavrieli " "	M	1919
	7	Salamen " "	M	1921
	8	Sara " "	F	1926
	9	Sara Peres " "	F	1874
3	10	Jakev David Talvi	M	1884
	11	Rachel Jakev " "	F	1887
4	12	Elijatchu Jehanan Keen	M	1912
	13	Eperansa Elija " "	F	1914
⑤	14	Haim Dan Hasen	M	1909
	15	Regina Haim " "	F	1916
6	16	Asriel Jehanan Keen	M	1903
	17	Sara Asriel " "	F	1912
	18	Jehanan Asriel " "	M	1932
	19	Chemaja " "	M	1936
7	20	Baruh Salamen Asael	M	1886
	21	Julia Baruh " "	F	1897
	22	Haim " "	M	1930
8	23	Pepe Elija Altcheb	M	1892
	24	Regina Pepe " "	F	1904
	25	Eli " "	M	1929
	26	Merie " "	M	1934
9	27	Isak Josif Elieser	M	1869
	28	Albert Isak " "	M	1914
10	29	Josif Natan Sassen	M	1907
	30	Sara Josif " "	F	1910
	31	Take " "	M	1938
11	32	Avram Juda Kamhi	M	1865
	33	Dchuda Avram " "	F	1863
	34	Alegra Meche Aaladjem	F	1903
12	35	Netika Isak Mandil	F	1907
	36	Irena " "	F	1935
	37	Selma " "	F	1936
13	38	Matilda Isak Chimen	F	1909
	39	David " "	M	1931
	40	Silva " "	F	1936
	41	Sumbula Benjamin Mandil	F	1876
14	42	Dr. Ernest Rudelf Levi	M	1904
	43	Rebeka Ernest " "	F	1909
	44	Juliana " "	F	1936
	45	Sofia Rudelf " "	F	1898
15	46	Haim Elieser Misrahi	M	1908
	47	Plata Haim " "	F	1909
	48	Elieser " "	M	1937
	49	Samuel Hananel Levi	M	1877
	50	Rachela Samuel " "	F	1887
	51	Hana Elieser Misrahi	F	1891
16	52	Ing. Nisim Josif Levi	M	1897

8687
2523

17	53	Ing. Daniel Avram Keen	M	1894
	54	Hana " "	F	1910
	55	Rafael " "	M	1936
	56	Rafael Avram " "	M	1873
	57	Rachel Rafael " "	F	1875
18	58	Ilijau Avram Keen	M	1888
	59	Dudin Ilijau " "	F	1890
	60	Alberto " "	M	1919
	61	Alfense " "	M	1922
	62	Sara Saba Levi	F	1926
<u>19</u>	63	Albert Juda Gatenje	M	1907
	64	Alia Albert " "	F	1911
	65	Djanjdja Juda " "	F	1879
	66	Janina Albert " "	F	1940
	67	Alegra Jakev Keen	F	1906
20	68	Haim Ilija Mirahi	M	1886
	69	Chana Haim " "	F	1893
	70	Henri " "	M	1913
	71	Isak " "	M	1917
21	72	Jakev Isak Alkalai	M	1880
	73	Matilda Jakev " "	F	1880
	74	Jesif Jakev " "	M	1909
	75	Alegra Jesif " "	F	1916
22	76	Isak Jakev Alkalai	M	1907
	77	Sarina Isak " "	F	1913
	78	Matilda " "	F	1937
23	79	Salomon Meche Talvi	M	1877
	80	Palemba Salomon " "	F	1877
	81	Matilda " "	F	1921
	82	Ester " "	F	1923
	83	David " "	M	1904
	84	Lera David " "	F	1914
	85	Meche " "	M	1934
	86	Palemba " "	F	1937
24	87	Isak Menahem Tiano	M	1896
	88	Sara Isak " "	F	1908
	89	Buena Meis Keen	F	1907
	90	Beni " "	M	1932
	91	Vida " "	F	1934
	92	Vida Bahamin " "	F	1883
25	93	Nisim Meche Ruben	M	1881
	94	Milka Nisim " "	F	1884
	95	Bejana " "	F	1924
	96	Tchilca " "	F	1927
26	97	Meis Vidal Keen	M	1898
	98	Eulia Meis " "	F	1903
	99	Vidal " "	M	1926
	100	Salomon " "	M	1929
	101	Sel Salomon Hasen	F	1922

8687

2523

1	1	Rahamin Jakev Levi	M	1901
	2	Meri Rahamin "	F	1905
	3	Jakev " "	M	1934
	4	Vidal " "	M	1937
2	5	Saul Isak Denerassi	M	1896
	6	Meri Saul "	F	1902
	7	Isak " "	M	1933
	8	Vintura Isak "	F	1870
	9	Manuel " "	M	1911
	10	Sunnula " "	F	1904
	11	Bella Jakev Salemen	F	1896
	12	Lili " "	F	1926
	13	Salemen " "	M	1928
3	14	Reina Josif Mirahi	F	1879
	15	Rachela " "	F	1904
	16	Haim " "	M	1912
	17	Julika " "	F	1917
4	18	Avram Jakev Florentin	M	1888
	19	Chana Avram "	F	1900
	20	Jakev " "	M	1925
	21	Gracia " "	F	1927
5	22	Haim Jakev Levi	M	1894
	23	Bella Haim "	F	1902
	24	Meris " "	M	1927
	25	Miriam " "	F	1930
6	26	Josif Merkado Kaubi	M	1880
	27	Ernesta Josif "	F	1885
	28	Aren Josif "	M	1911
7	29	Rahamin Merkado Kaubi	M	1889
	30	Klara Rahamin "	F	1897
	31	Aren " "	M	1927
	32	Meis " "	M	1928
8	33	Meis Mayer Parde	M	1885
	34	Sunnula Meis "	F	1895
	35	Meir " "	M	1922
	36	Wster " "	F	1930
9	37	Avram Muchen Levi	M	1889
	38	Bichu Avram "	F	1897
	39	Matilda " "	F	1921
	40	Menshem " "	M	1923
	41	Rikula " "	F	1919
	42	Besalej " "	M	1938
10	43	Haim Vidal Keen	M	1892
	44	Rachel Haim "	F	1905
	45	Vidal Haim "	M	1929
	46	Samuel " "	M	1930
	47	Ors " "	F	1931
	48	Eli " "	F	1938
	49	Resa Avram Kreski	F	1924
11	50	Salvator Vidal Keen	M	1913
	51	Sara Salvator "	F	1918
	52	Desi " "	F	1940
12	53	Salemen David Lasar	M	1888
	54	Rikula Salemen "	F	1880
	55	Buens " "	F	1920
	56	Hana " "	F	1922
	57	David " "	M	1924
	58	Samuel " "	M	1924

8687
2523

-2-

20

21

393

Skoplje

13	59	Selva Andria Sejech	F	1892
	60	Ella " "	F	1920
	61	Charlotte " "	F	1928
	62	Jehann " "	M	1933
14	63	Benvenisti Merkade Albala	M	1878
	64	Rachel Benvenisti "	F	1882
	65	Isak " "	M	1918
	66	Klara " "	F	1922
15	67	Matilda Mentech Kelenemes	F	1877
	68	Viktor " "	M	1911
	69	Isak " "	M	1913
	70	Lidia Jusse "	F	1880
16	71	<u>Meis Ichai Kastre</u>	M	1909
	72	<u>Sarina Meis "</u>	F	1916
	73	<u>Ichai " "</u>	M	1940
17	74	Pepe Muchon Ergas	M	1900
	75	Matilda Pepe "	F	1904
	76	Avram " "	M	1927
	77	Meis " "	M	1925
	78	Luna " "	F	1933
	79	Matilaa Saravke Acher	F	1914
18	80	Avram Rahamin Behar	M	1906
	81	Regina Avram "	F	1910
	82	Rahamin " "	M	1936
	83	Klara Rahamin "	F	1880
	84	Terael " "	M	1924
19	85	Rachel Haim Rafael	F	1873
	86	Rutcha Rafael "	F	1905
	87	Rachel " "	F	1927
	88	Haim " "	M	1931
	89	Rebeka " "	F	1932
	90	Rachela Nehman "	F	1912
	91	Haim " "	M	1933
	92	Sarina " "	F	1936
20	93	Meis Haim Beraha	M	1865
	94	Rachela Meis "	F	1886
	95	Sara Misim Biti	F	1924
21	96	Peti Avram Kalderon	F	1924
	97	Matilda " "	F	1930
22	98	Avram Rafael Keen	M	
	99	Berta Avram "	F	1904
	100	Rachel " "	F	1934
	101	Matilda " "	F	1937

8687
2523

1	1 Avram Moché Franco	M 1859
	2 Sol Avram "	F 1885
	3 Hanna " "	F 1908
	4 Djoja " "	F 1910
	5 Moché " "	M 1913
	6 Lea " "	F 1916
	7 Jakov " "	M 1918
	8 Ale gra " "	F 1923
	9 Salomon " "	M 1929
2	10 Robert David Kadmon	M 1895
	11 Mitsa Robert "	F 1898
	12 David " "	M 1924
	13 Fani " "	F 1929
3	14 Jakov Sabetaj Kalderon	M 1909
	15 Gracia Jakov "	F 1912
	16 Sabetaj " "	M 1935
4	17 Isaac Kalef Kolonomos	M 1886
	18 Djamila Isaac "	F 1857
	19 Kalef " "	M 1924
	20 Menahem " "	M 1927
	21 Rachel " "	F 1930
5	22 Sarah Jacob Lévy	F 1924
6	23 Samuel Bension Camhi	M 1914
	24 Buena Samuel "	F 1919
7	25 Dario Konorte Sasson	M 1908
	26 Morice Avram Cohen	M 1905
	27 Rachel Morice "	F 1918
	28 Albert Menahem Rouben	M 1925
8	29 Miko Bohor Todelano	M 1837
	30 Dano Miko " "	M 1837
9	31 Pereš David Pardo	M 1880
	32 Luna Pereš & "	F 1900
	33 Salomon Liao Choah	M 1929
10	34 Marco Mension Mayer	M 1839
	35 Bertha Marco "	F 1892
	36 Sol " "	F 1924
	37 Flora Moché Lévy	F 1907
	38 Sula Bension Mayer	M 1868
11	39 Salvator Jacob Miussafia	M 1883
	40 Mathilda Salvator " "	F 1899
	41 Jacob " "	M 1924
	42 Esther " "	F 1926
12	43 Mugna Maurice Nussbaum	M 1896
13	44 Joseph Samuel Camhi	M 1892
	45 Lela Joseph " "	F 1900
	46 Samuel " "	M 1930
	47 Sarah " Almoslino	F 1889
	48 Avram " "	M 1925
14	49 Avram Bension Mayer	M 1901
	50 Lea Avram " "	F 1904
	51 Bension Avram " "	M 1931
	52 Sol " "	F 1933

8687
2523

15	53 Isaac Yechoua Nahmias	M 1893
	54 Boyana Isaac "	F 1897
	55 Yechoua " "	M 1921
	56 Léon " "	M 1927
16	57 Haim David Lévy	M 1855
	58 Jakob Haim "	M 1899
	59 Rachel Jacob "	F 1906
	60 Clara " "	F 1933
	61 Marguitta " "	F 1938
17	62 Isaac Avram Mizrahi	M 1892
	63 Sulha Isaac "	F 1894
	64 Niana " "	M 1923
18	65 Jacob Samuel Mechaulam	M 1888
	66 Mathilda Jacob "	F 1888
	67 Bouka Léon Lévy	F 1884
19	68 Moise Samuel Raphaël	M 1884
	69 Mathilda Moise "	F 1898
	70 Salèmon " "	M 1930
20	71 Chemaya Samuel Adagna	M 1899
	72 Lili Chemaya "	F 1903
	73 Samuel " "	M 1925
	74 Zlata " "	F 1932
21	75 Philipp Noé Seifert	M 1877
	76 Anna Philipp "	F 1886
	77 Rosina " "	F 1914
	78 Regina Haim Lévy	F 1914
22	79 Salomon Joseph Sarfati	M 1887
	80 Pauline Salomon Sarfati	F 1902
	81 Douchan " "	M 1927
	82 Kiryana " "	F 1929
23	83 Aron Haim Noah	M 1866
	84 Perla Aaron "	F 1876
24	85 Otto Ignat Grünwald	M 1895
	86 Bertha Otto "	F 1900
	87 Zvenimir " "	M 1932
25	88 Joseph Haim Bendavid	M 1876
	89 Marie Joseph "	F 1883
	90 Suseanne " "	F 1922
	91 Isaac " "	M 1925
26	92 Sarah Alfred Freudenfeld	F 1900
	93 Yechoua " "	M 1922
	94 Reyna Yechoua Nahmias	F 1988
	95 Helène Aladar Wieg	F 1916
	96 Tera " "	F 1919
27	97 Joseph Jacob Moussafia	M 1892
	98 Isaac " "	M 1880
28	99 Jacob Manuel Saadia	M 1858
	100 Lia Jacob "	F 1868
	101 Mouchon Jacob "	M 1897
	102 Dia Mouchon "	F 1894

8687
2523

Список на лицата со еврејско потекло од град Скопје затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

396

III

2524

CAMP DE CONCENTRATION

S K O P L J E

Formé le 11 Mars 1943

Dans cette liste sont inscrits: 298 familles
avec 1067 membres

Observation: Les noms soulignés sont de ceux qui ont été
mis en liberté

Sexe: M signifie Masculin
F " Feminin.

1	1 Sarah Jacob Bitti	F	1872
2	2 Isaac Menahem Saporta	M	1892
	3 Reyna Isaac	F	1907
	4 Menahem " "	M	1931
	5 Esther " "	F	1935
3	6 Simantov Isaac Cohen	M	1920
	7 Vida Isaac	F	1895
	8 Sarah Simantov	F	1922
4	9 Nissim Gabriel Cohen	M	1885
	10 Doudoun Nissim	F	1897
	11 David Sabetay Joseph	M	1912
	12 Blanca David	F	1921
	13 Barouh Joseph Haim	M	1919
	14 Sarah Barouh	F	1923
5	15 Miriam Samuel Pesse	F	1894
	16 Mair " "	M	1922
	17 Tamara " "	F	1927
	18 Salomon " "	M	1930
	19 Konorte " "	M	1932
6	20 Nissim Samuel Mechoula	M	1878
	21 Boéna Nissim	F	1881
	22 Dora " "	F	1922
	23 Ricoula " "	F	1932
	24 Joseph " "	M	1906
	25 Ernesta Joseph	F	1908
	26 Nissim " "	M	1930
	27 Mayer " "	M	1925
	28 Avram " "	M	1940
7	29 Avram Jacob Gattegno	M	1894
	30 Roufa Avram	F	1902
	31 Jacob " "	M	1930
	32 Rifka " "	F	1933
	33 Matouchka " "	F	1935
8	34 Barouh Mordehay Camhi	M	1909
	35 Rachela Barouh	F	1913
	36 Doudoun " "	F	1940
	37 Mordehay " "	M	1874
	38 Mordehay " "	M	1935
	39 Doudoun Mordehay	F	1872
	40 David " "	M	1917
	41 Jacob Bohor	M	1897
	42 Reyna Jacob	F	1898
9	43 Rahamim Bohor Assael	M	1888
	44 Tona Rahamim	F	1895
	45 Clara " "	F	1923
	46 Réa " "	F	1925
10			
10	47 Sima Isaac Jacob	M	1914
11	48 Ovadia Raphael Kassoria	M	1882
	49 Luna Ovadia	F	1895
	50 Vida " "	F	1920
	51 Boéna " "	F	1929
	52 Barouh " "	M	1931
	53 Raphael " "	M	1933
	54 Palomba " "	F	1939

8589

2524

12	55 Mathilda Binja Daniti	F 1880
13	56 Sultana Sadik AKandari	F 1904
	57 Boutcha " "	F 1932
	58 Samuel " "	M 1936
14	59 Anna Anrija Weinberger	F 1912
	60 Vera " "	F 1934
	61 Ivo " "	M 1938
15	62 Merie Haim Katalan	F 1912
	63 Yarko " "	M 1934
	64 Reyna " "	F 1939
	65 Jacob " "	M 1927
16	66 Léon Haim Kassorla	M 1907
	67 Sarah Léon "	F 1907
	68 Esther " "	F 1929
	69 Rachela " "	F 1932
17	70 Avram Rahamim Cohen	M 1906
	71 Doudoun Avram "	F 1907
	72 Rachela " "	F 1930
	73 Rahamim " "	M 1932
	74 Esther " "	F 1937
	75 Salomon " "	M 1935
	76 Isaac " "	M 1943
18	77 Rahamim Avram Cohen	M 1874
	78 Rachela Rahamim "	F 1884
	79 Vida " "	F 1905
19	80 Menahem Moché Sion	M 1905
	81 Frieda Menahem "	F 1911
	82 Moché " "	M 1941
20	83 Rahamim Sabetay Kalderon	M 1887
	84 Sarah Rahamim "	F 1887
	85 Milka " "	F 1866
21	86 Sabetaj Rahamim Kalderon	M 1912
	87 Luna Sabetay "	F 1921
	88 Sarah " "	F 1942
22	89 Avram Rahamim Kalderon	M 1914
	90 Rachela Avram "	F 1918
	91 Sarah " "	F 1942
23	92 David Salomon Altanez	M 1914
	93 Hanna David "	F 1921
	94 Luna " "	F 1941
	95 Salomon " "	M 1942
24	96 Avram Menahem Lévy	M 1915
	97 Gracia Avram "	F 1922
25	98 Bension Avram Adroki	M 1880
	99 Malka Bension "	F 1884
	100 Jacob " "	M 1919
	101 Victoria " "	F 1923
	102 Jacques " "	M 1925
26	103 Moise Joseph Lévy	M 1916
	104 Esther " "	F 1866

8689
2524

-I-

3

24
Skopje

393

I	I	Hajim Avram Misrahi	M	1885
	2	Sara Hajim "	F	1909
	3	Avraam " "	M	1916
	4	Rachel Abraham "	F	1922
	5	Mentech Haim "	M	1918
	6	Sipora Mentech "	F	1922
	7	Josef Haim "	M	1921
	8	Formosa Mentech "	F	1943
	9	Jako Haim "	M	1937
2	10	Mouchon Samuel Koen	M	1914
	11	Juli Mouchon "	F	1916
	12	Sara Mouchon "	F	1937
	13	Samuel Josef "	M	1865
	14	Bohora Samuel "	F	1869
	15	Breja Hajir Kolonomos	F	1904
	16	Iftar " " "	M	1924
	17	Klara " " "	F	1935
3	18	Eli Ovadija Mechoulam	M	1912
	19	Doudun " "	F	1896
	20	Darjé " "	M	1919
	21	Nair " "	M	1923
	22	Etherina " "	F	1926
	23	Josef " "	M	1932
4	24	Ichahja David Lazar	M	1861
	25	Dona Ichahja "	F	1871
	26	David " "	M	1894
	27	Hananel Samuel Levi	M	1905
	28	Jana Hananel "	F	1905
	29	Rachel " "	F	1939
5	30	Lezer Baruh Ruso	M	1896
	31	Rachel Lezer Ruso	F	1901
	32	Polina " "	F	1926
	33	Josif " "	M	1938
6	34	Mocho Ichahja Lazar	M	1907
	35	Stella Mocho "	F	1911
	36	Donna " "	F	1940
7	37	Eliacou Chelebon Beraka	M	1872
	38	Boukica Eliacou "	F	1880
	39	Boulisa " "	F	1915
	40	Chalom " "	M	1917
	41	Avraam " "	M	1919
8	42	Haim Menahem Chami	M	1882
	43	Dona Haim "	F	1894
	44	Albert " "	M	1921
	45	Meri Haim "	F	1925
	46	Samuel " "	M	1925
	47	Jakob " "	M	1934
9	48	Salamon Bohor Alkalal	M	1896
	49	Klara Salomon "	F	1899
	50	Simha " "	F	1925
	51	Mechoulam " "	M	1927
	52	Rachela " "	F	1931
10	53	Sabetal Josef Levi	M	1901
	54	Esther Sabetaj "	F	1903
	55	Rachel " "	F	1924
	56	Elvira " "	F	1934
II	57	Josif Samuel Misrahi	M	1875
	58	Esther Josif "	F	1863

8689
2524

12	59	Abraham Josef Koen	M	1875	8689 2524
	60	Rachel Abraham Koen	F	1893	
	61	Rinjamin " "	M	1923	
	62	Bela " "	F	1931	
13	63	Bouliissa Jakov Pardo	F	1863	
	64				
14	64	Djojs Jakov Pardo	F	1902	
	65	Bertha Bora Levi	F	1929	
	66	Benci Bora " "	M	1932	
15	67	Jakov Rafael Pardo	M	1924	
16	68	Josif Moshe Pessu	M	1907	
	69	Sol Josif " "	F	1905	
	70	Moise " "	M	1929	
	71	Dano " "	M	1931	
	72	Jakov " "	M	1932	
	73	David " "	M	1934	
	74	Rebeka " "	F	1936	
	75	Salomon " "	M	1938	
17	76	Dano Moche Barandon	M	1868	
	77	Mirjam Dab Barandon	F	1871	
18	78	Hajim David Sion	M	1880	
	79	David Haim " "	M	1918	
	80	Matilda " "	F	1923	
	81	Vida " "	F	1925	
19	82	Bella Haim Sion	F	1928	
	83	Albert " "	M	1930	
20	84	Jacques Bessalel Bohar	M	1888	
	85	Lutcha Jacques " "	F	1892	
21	86	Samuel Abram Beressi	M	1912	
	87	Esther " "	F	1918	
22	88	David Isaac Lévy	M	1880	
	89	Rachel David " "	F	1893	
	90	Isaac " "	M	1912	
	91	Menahem " "	M	1925	
	92	Preciosa " "	F	1931	
	93	Sarina " "	F	1934	
	94	Jacob " "	M	1935	
23	95	Mouchon David Nissan	M	1878	
	96	Ricoula Mouchon " "	F	1883	
	97	Léon " "	M	1919	
	98	Regina " "	F	1923	
	99	Simtov " "	M	1926	
24	100	David Mouchon Nissan	M	1910	
	101	Palomba David " "	F	1912	
	102	Sarina " "	F	1941	
	103	Rebecca " "	F	1936	
25	104	Nissim Isaac Albouher	M	1917	
	105	Riketa Nissim " "	F	1919	
	106	Isaac " "	M	1941	
	107	Louna " "	F	1883	
	108	David " "	M	1922	
26	109	Isaac Mouchon Aroesti	M	1891	
	110	Gracia Isaac " "	F	1903	
	111	Moise " "	M	1921	
	112	Sarah " "	F	1923	
	113	Lutzi " "	F	1925	

1	1	Bension Jacob Kamhi	M	1906
	2	Rachel Bension "	F	1913
	3	Bounica " "	F	1934
	4	Jacob " "	F	1935
	5	Rebecca " "	F	1937
	6	Bouena " "	F	1878
2	7	Menaché Mordeshay Lazare	M	1868
	8	Béya Menaché " "	F	1888
	9	Nissim " "	M	1921
	10	Regina " "	F	1926
3	11	Chinon Liao Franco	M	1915
4	12	Binouta Roufal Lévy	F	1913
5	13	Joseph Kalman Matsa	M	1909
	14	Rachela Joseph "	F	1913
	15	Avram " "	M	1938
	16	Samuel " Camhi	M	1908
6	17	Jacob Barouh Rouso	M	1902
	18	Sarina Jacob "	F	1910
	19	Barouh " "	M	1929
	20	Falomba " "	F	1933
	21	Joseph " "	M	1941
	22	Sultana Barouh "	F	1880
2	23	Isaac Barouh Rouso		
7	23	Isaac Barouh Rouso	M	1882
	24	Julie Isaac "	F	1897
	25	Ovadia " "	M	1925
	26	Samuel " "	M	1928
	27	Leon " "	M	1931
8	28	Binouta Samuel Houli	F	1902
	29	Dario " "	M	1922
	30	Moise " "	M	1928
	31			
9	31	Moise Salomon Sion	M	1911
	32	Stela Moise "	F	1919
	33	Salomon " "	M	1937
	34	Salomon merkado"	M	1869
	45	Sara Salomon "	F	1873
10	46	Josif Salomon Sion	M	1909
	47	Rebeka Josif "	F	1911
	48	Sara " "	F	1930
	49	Salomon " "	M	1936
II	50	Avram Dan Hazan	M	1903
	51	Sterina Avram"	F	1906
	52	Samuel " "	M	1929
	53	Alise " "	F	1931
	54	Sara " "	F	1936
	55	Dan " "	M	1937
	56	Dan Samuel "	M	1875
	57	Sterina Dan "	M	1865
12	58	Rahamim Benjamin Gason	M	1896
	59	Sara Rahamim "	F	1896
13	60	Isak Lezer Mizrahi	M	1912
	61	Rachela Issak "	F	1915
	62	Sidora " "	F	1940
	63			

8689
2524

-2-

25
Skopje

14	63	Josif Samuel Blazar	M 1892
	64	Sol Josif "	F 1911
	65	Samuel " "	M 1927
	66	Moise " "	M 1932
	67	Firmija " "	F 1936
15	68	Alice " "	F 1937
	69	Josef Haim Moreno	M 1902
16	70	Sara Josef "	F 1916
	72	Doudun Moche Houli	F 1886
	73	Mochon " "	M 1926
17	74	Josef Gabriel Cerero	M 1906
	75	Sol Josef "	F 1911
	76	Grasija " "	F 1932
18	77	Gabriel Josef Cerero	M 1869
	78	Sounhoula Gabriel "	F 1893
	79	Grasija " "	F 1920
	80	Tatner " "	F 1922
	81	Dezi " "	F 1924
	82	Lea " "	F 1926
19	83	Josef Avram Anaf	M 1891
	84	Bela Josif " / Bitolj	F 1896
	85	Rebeka " "	F 1920
	86	Boulisa " "	F 1925
	87		
20	87	Aron Emanuel Souri	M 1914
	88		
21		Sol ch. Abravanel	F 1913
	89	Juli " "	F 1939
	90	Koni " "	M 1942
22	92	Regina Todelano	F 1928
	93		
23	93	Leon Josef Kario	M 1888
	94	Anada Leon Kario	F 1886
	95	Josef " "	M 1885
	96	David " "	M 1930
	97	Jechua Leon Kario	M 1932
	98	Mathilde " "	F 1936

de Bitolj

K - 1 -

26
Skoplje

1	1	Lujao Josif Karic	M	1913
	2	Rebeka Lujao "	F	1910
	3	Matilde " "	F	1940
2	4	Moritz J. Saltiel	M	1910
	5	Sara M. "	F	1915
	6	Matilde M. "	F	1940
	7	Dona " "	F	1941
3	8	Abram Jak. Jakar	M	1907
	9	Binuta Abr. "	F	1908
	10	Jakob " "	M	1933
	11	Streja " "	F	1935
4	12	Jakob J. Koen	M	1871
	13	Masaltof J. Koen	F	1891
5	14	Vital Jak. Koen	M	1908
	15	Rachel Vital "	F	1922
	16	Jack " "	M	1942
6	17	Sabitaj A. Huli	M	1872
	18	Reina S. "	F	1889
	19	Djoja " "	F	1925
	20	Isak " "	M	1914
	21	Josif " "	M	1918
7	22	Haim B. Koen	M	1886
	23	Binuta Haim Koen	F	1899
	24	Sara B. Koen	F	1850
8	25	Haim A. Levi	M	1901
	26	Perla H. "	F	1907
	27	Acher " "	M	1930
	28	Alegre " "	F	1939
9	29	David J. Matalon	M	1890
	30	Rachel D. "	F	1900
	31	Juda Bohor "	M	1913
	32	Rafael Jesua "	M	1924
10	33	Lazar J. Koen	M	1898
	34	Ester L. "	F	1907
	35	Reina " "	F	1924
	36	Abram " "	M	1925
11	37	Josif E. Misrachi	M	1914
	38	Vida Jos. "	F	1925
	39	Eliezer " "	M	1942
12	40	David R. Koen	M	1887
	41	Hana D. "	F	1882
	42	Ijao " "	M	1922
	43	Samuel " "	M	1924
	44	Vida " "	F	1925
13	45	Rachamin D. Koen	M	1913
	46	Ernesta R. "	F	1920
	47	David " "	M	1937
14	48	Alexander J. Polak	M	1903
	49	Esterina Al. "	F	1911
	50	Cesilia " "	F	1930
	51	Julius S. "	M	1868
	52	David J. Aladjem	M	1916
15	53	Bemzion A. Sion	M	1913
	54	Matilde Ben. "	F	1914
	55	Albert " "	M	1938

8089
2524

16	56	Juda M. Matalon	M	1884	8689 2524
	57	Flore J. "	F	1881	
	58	Ester M. "	F	1871	
17	59	Samuel A. Bitti	M	1884	
	60	Dudun Sam "	F	1896	
	61	Abram " "	M	1922	
18	62	Abram J. Koen	M	1895	
	63	Goya A. "	F	1900	
	64	Isaac " "	M	1926	
19	65	Chemaja S. Mevorach	M	1886	
	66	Luna Ch. "	F	1901	
	67	Salomon " "	M	1927	
	68	Josef " "	M	1937	
	69	Sara " "	F	1923	
	70	Rachel " "	F	1925	
	71	Rikula " "	F	1901	
20	72	Moise Jacob Koen	M	1920	
	73	Regina M. "	F	1922	
	74	Jacob " "	M	1942	
21	75	Aron S. Aron	M	1883	
	76	Rejna A. "	F	1900	
22	77	Isaac B. Ichah	M	1921	
	78	Viktorija Is. "	F	1921	
	79	Leon Is. "	M	1940	
23	80	Lisa M. Demajo	F	1917	
	81	Jochi M. "	M	1932	
24	82	Moise J. Gategno	M	1873	
	83	Sara M. "	F	1916	
25	84	Mordo S. Mordo	M	1883	
	85	Bela M. "	F	1888	
	86	Salomon M "	M	1919	
	87	Leon " "	M	1921	
	88	Isac " "	M	1930	
	89	Marika " "	F	1925	
26	90	Nisim L. Bichorda	M	1909	
	91	Marie N. "	F	1910	
	92	Buena L. "	F	1870	
27	93	Mordehaj A. Calderon	M	1912	
	94	Amada M. "	F	1881	
	95	Miriam M. "	F	1935	
	96	Mochi " "	M	1937	
	97	Abram " "	M	1888	
28	98	Mayer J. Koen	M	1907	
	99	Siniora M. "	F	1906	
	100	Reiņa " "	F	1929	
	101	Moise " "	M	1941	

1	1	Jeremia A. Nahmias	M	1883
	2	Sara J. "	F	1888
2	3	Jacob R. Koen	M	1908
	4	Dudun J. "	F	1918
	5	Rahamin J. "	M	1939
3	6	Alegri S. Juda	F	1920
	7	Benvenida S. "	F	1893
4	8	Mihael A. Kamhi	M	1989
	9	Miriam M. "	F	1900
	10	Mazaltov A. "	M	1850
5	11	Rofel N. Bitti	M	1919
	12	Riketa " "	F	1883
	13	Viktorija N "	F	1911
	14	Rejna N "	F	1924
6	15	Brijan B.H. Levi	M	1897
	16	Dezi " "	F	1907
7	17	Israel I. Asael	M	1885
8	18	Salvator Saltiel	M	1892
	19	Dona M. "	F	1848
9	20	Isac M. Saltiel	M	1870
	21	Matilde I. "	F	1880
10	22	David Isac Bohor	M	1883
	23	Bela " "	F	1897
	24	Isac David "	M	1921
	25	Hanna " "	F	1924
11	26	Josif A. Albocher	M	1873
	27	Sunhula J. "	F	1893
	28	Moise " "	M	1929
12	29	Salomon Jos. Albocher	M	1924
	30	Reina Salá " "	F	1920
	31	Josif " "	M	1942
13	32	David M. Natan	M	1902
	33	Palomba D. "	F	1915
	34	Matilda " "	F	1937
14	35	Bezalel M. Natan	M	1908
	36	Esterina B. "	F	1918
	37	Hanula B "	F	1882
15	38	Aron Abram Aron	M	1893
	39	Ana Aron Abram	F	1912
	40	Rebeca " "	F	1935
	41	Dudun " "	F	1937
16	42	Leon Abram Aron	M	1897
17	43	Menahem Emanuel Sides	M	1891
	44	Rachel Men. "	F	1909
	45	Emanuel " "	M	1934
	46	Matilda " "	F	1938
	47	Sunhula Eman. "	F	1880
18	48	Albert David Gattegno	M	1891
	49	Ernesta A " "	F	1904
	50	David " "	M	1928
	51	Benjamin " "	M	1932
	52	David Abram " "	M	1865
	53	Sol David " "	F	1873

19	54	Leon Liajo Franko	M	1911	8689 2524
	55	Rachel Leon "	F	1914	
	56	Liajo " "	M	1939	
20	57	Sunhula Bochor Hasson	F	1868	
21	58	Josif Michel Kamhi	M	1867	
	59	Clara Jos. "	F	1880	
	60	Sabetaj " "	M	1913	
	61	Haim " "	M	1920	
22	62	Albert Jos. Kamhi	M	1911	
	63	Amada Alb. "	F	1924	
	64	Klara " "	F	1941	
23	65	Jessua Bohor Assael	M	1886	
	66	Rachel Jes. "	F	1890	
24	67	Sara David Koen	F	1870	
25	68	Regina Jack Boton	F	1897	
	69	Abram " "	M	1920	
	70	Grazia " "	F	1924	
26	71	Albert Jos. Demajo	M	1916	
	72	Matilda Alb. "	F	1923	
27	73	Josif Benjamin Demajo	M	1880	
	74	Regina Jos. "	F	1900	
	75	Benjamin " "	M	1920	
	76	Isaac " "	M	1923	
28	77	Sara Josif Demajo	F	1927	
	78	Stella " "	F	1930	
	79	Banika " "	F	1932	
	80	Rejna " "	F	1938	
	81	Mirjam " "	F	1940	
29	82	Abram Isac Juchah	M	1897	
	83	Matilda Abr. "	F	1908	
	84	Oro " "	F	1932	
30	85	Isac Jacob Juchah	M	1870	
	86	Oro Is. "	F	1873	
31	87	Mayer Isac Juchah	M	1893	
	88	Streja M. "	F	1901	
32	89	Sabetaj Josif Demajo	M	1908	
	90	Sara Sab. "	F	1916	
	91	Oro " "	F	1936	
	92	Josif " "	M	1937	
33	93	Moise Josef Todelano	M	1898	
	94	Dona M. "	F	1900	
	95	Buena " "	F	1921	
	96	Josif M. "	M	1923	
	97	Simba " "	F	1931	
	98	Oro " "	F	1937	
34	99	David Abram Botton	M	1905	
	100	Vida David "	F	1914	
	101	Grazia " "	F	1938	
35	102	Elijao Bohor Pardo	M	1900	
	103	Alegre El. "	F	1901	
	104	Jack " "	M	1921	
	105	Schemaja El. "	M	1924	
	106	Oreta " "	F	1926	
	107	David " "	M	1928	

- 3 -

27 & 28
Skoplje

36	108	Eliezer Nisim Aladjem	M	1884
	109	Mazal El.	F	1884
	110	Salomon " "	M	1910
	111	Regina " "	F	1921
	112	Abram " "	M	1923
37	113	Esther Haim Kamhš	F	1873
38	114	Leon Jacob Mechulam	M	1910
	115	Luna Leon " "	F	1912
	116	Sara " "	F	1936
	117	Regina " "	F	1938
1	1	Albert Simon Sion	M	1916
	2	Viktoria Alb. " "	F	1917
	3	Simon " "	M	1941
2	4	Barouh Josif Bivas	M	1907
	5	Alegra Bar. " "	F	1908
	6	Josif Bar. " "	M	1932
	7	Masaja " "	F	1937
3	8	Jacob Josif Kamhi	M	1905
	9	Luna Jac. " "	F	1909
	10	Sunhu " "	F	1933
	11	Jernia " "	M	1937
	12	Rejna " "	F	1939
4	13	Akiva Moche Kamhi	M	1906
	14	Ernesta Ak. " "	F	1907
	15	Moise " "	M	1926
	16	Jakob " "	M	1935
	17	Adela " "	F	1930
	18	Meri " "	F	1936
	19	Luisa " "	F	1937
5	20*	Abram Menahem Saporta	M	1895
	31	Dudun Abr. " "	F	1907
	22	Mirjam " "	F	1924
	23	Menahem " "	M	1925
	24	Esther " "	F	1934
6	25	Viktor Jacob Peso	M	1918
7	26	Semaja Jacob Hazan	M	1891
	27	Buena Semaja " "	F	1908
	28	Sabetaj " "	M	1922
	29	Rachel " "	F	1925
	30	Sol " "	F	1933
8	31	Abram Isaac Jakar	M	1897
	32	Esther Abr. " "	F	1900
	33	Isac " "	M	1920
	34	Moche " "	M	1926
	35	Oro " "	F	1923
	36	Haim " "	M	1937
9	37	Abram Mair Calderon	M	1901
	38	Ernesta Abr. " "	F	1908
	39	Mair " "	M	1926
	40	Buena " "	F	1929
	41	Jafa " "	F	1933
10	42	Dario Vidal Koen	M	1901
	43	Stella Dario " "	F	1917
	44	Vidal " "	M	1941
11	45	Sara Acher Nachmias	F	1876

8689

2524

	x	B	z			
12	46	Albert	Moche	Aroesti	M	1909
	47	Frida	Alb,	"	F	1912
	48	Moche	"	"	M	1934
13	49	Frieda	Isak	Aroesti	F	1906
	50	Moche	Isak	"	M	1939
	51	Sarina	"	"	F	1934
14	52	Majo	Moche	Aroest e	M	1910
	53	Julie	Majo	"	F	1911
	54	Moche	"	"	M	1934
15	55	Buena	Jacob	Rafael	F	1879
	56	Samo	"	"	M	1913
16	57	Samuel	Abram	Levi	M	1900
	58	Alegre	Sam.	"	F	1906
	59	Esther	Abr.	"	F	1879
	60	Abram	Sam.	"	M	1926
	61	Estherina	Salomon	Levi	F	1928
17	62	Menahem	Josif	Peso	M	1888
	63	Rachel	Men.	"	F	1900
	64	Erna	"	"	F	1920
	65	Pepo	"	"	M	1922
	66	Semo	"	"	M	1925
	67	Anriko	"	"	M	1927
	68	Buna	"	"	F	1929
	69	Luna	"	"	F	1931
	70	Saul	"	"	M	1935
18	71	Jomtov	Perez	Calderon	M	1912
	72	Lika	Jomt.	"	F	1918
	73	Reina	"	"	F	1943
19	74	Eliao	Abram	Nahmias	M	1871
	75	Rachel	El.	"	F	1878
20	76	Albert	Eliao	Nahmias	M	1907
	77	Sol	Alb.	"	F	1908
	78	Mentech	"	"	M	1930
	79	Elie	"	"	M	1932
21	80	Israel	Dario	Kamhi	M	1883
	81	Léaz	Isr.	"	F	1886
	82	Dario	"	"	M	1914
22	83	Abram	Jermia	Nahmias	M	1903
	84	Luna	Abr.	"	F	1906
	85	Sara	"	"	F	1929
	86	Jermia	"	"	M	1931
	87	Marcel	"	"	F	1935
23	88	Jermia	Abram	Nahmias	M	1868
	89	Sar a	Jer.	" /	F	1883
24	90	Jacob	Rahamin	Koen	M	1909
	91	Dudun	Jacob	"	F	1918
	92	Rahamin	"	"	M	1939
	9					
25	93	Benvenida	Salomon	Juda	F	1883
	94	Alegre	"	"	F	1918
26	95	Egon	Car lo	Hubert	M	1880

8682
2524

12	34	Isac Jacob Rafael	M	1885
	35	Ines Isac	F	1896
	36	Lea " "	F	1929
13	37	Sabetaj Abram Asseo	M	1869
	38	Buena Sab. "	F	1878
14	39	Palomba Baruh Saltiel	F	1881
	40	Pepo " "	M	1906
	41	Haim " "	M	1909
	42	Leon " "	M	1913
	43	Israel Abram Asseo	M	1890
	44	Rachel Israel "	F	1932
15	45	Ovadia Abram Asseo	M	1883
	46	Sol Ovadia "	F	1891
	47	Albert " "	M	1918
	48	Din " "	M	1919
	49	Victoria " "	F	1927
16	50	Daniel Haim Revah	M	1865
	51	Rachel Dan. "	F	1869
17	52	Rachel Vital Nahmias	F	1910
	53	Jessua " "	M	1935
18	54	Luna Samuel Assael	F	1868
	55	Benjamin " "	M	1921
	56	Josif " "	M	1922
	57	Dudan Avram Botton	F	1881
	58	Salomon Josif Strumsa	M	1878
19	59	Oro Salo " "	F	1898
	60	Goja " "	F	1924
	61	Josif " "	M	1928
	62	Lea Jacob Leon	F	1900
20	63	Isac " "	M	1925
	64	Josif " "	M	1925
	65	Dina " "	F	1928
	66	Salomon Jacob Hanan	M	1920
21	67	Sunnula " "	F	1875
	68	Gilda Jacob Levi	F	1912
22	69	Clara " "	F	1939
	70	Jacob Josif Adeges	M	1882
23	71	Buna Jacob "	F	1885
	72	Benzion " "	M	1921
	73	Rachel " "	F	1923
	74	David Isac Nisim	M	1877
24	75	Bulcida Dav. "	F	1880
	76	Edi ta Wilhelm Schwitzer	F	1937
	77	Jacob Isac Levi	M	1870
25	78	Regina Jac. "	F	1881
	79	Vilda " "	F	1919
	80	Benjamin " "	M	1907
	81	Isac " "	M	1900
	82	Soltan Izidor Bleier	M	1918
27	83	Isac Saul Molho	M	1894
	84	Rina Is. Molho	F	1912
	85	Raoul " "	M	1936
28	86	Emma Nachman Molho	F	1889
	87	Marcel " "	M	1911

15

8689
2524

29	88	Moritz Juda Misrahi	M	1894
	89	Rene Moise "	F	1911
	90	Clara " "	F	1931
30	91	Sabetaj Josif Adiges	M	1887
	92	Venezia Sab. "	F	1893
31	93	Mathilda Nissim Aron	F	1921
	94	Jacob " "	M	1942
32	95	Jacob Josif Dassa	M	1909
	96	Matilda Jac. "	F	1913
	97	Rejna " "	F	1934
	98	Lika " "	F	1938
33	99	Reika Josif Dassa	F	1866
34	100	Jacob Josif Mandil	M	1897
	101	Rachel Jac. "	F	1907
	102	Strea " "	F	1927
	103	Josif " "	M	1930
1	1	Salomon Josif Dassa	M	1887
	2	Rachel Sal. "	F	1897
	3	Josif " "	M	1922
2	4	Aron Josif Dassa	M	1910
	5	Matilde A. "	F	1913
3	6	Merkado Salomon Beraha	M	1893
	7	Berta Mer. "	F	1895
	8	Salomon " "	M	1921
	9	Sara " "	F	1922
	10	Moche " "	M	1924
	11	Erna " "	F	1927
4	12	Sintov Josif Strumsa	M	1890
	13	Eleonora Sim. "	F	1898
	14	Josif " "	M	1924
	15	Sara " "	F	1930
5	16	Jack Albert Chako	M	1871
6	17	Lezer Juda Ahadjian	M	1900
7	18	Nisim Josif Adeges	M	1891
	19	Mazal Nis. "	F	1900
	20	Israel " "	M	1928
	21	Haim " "	M	1931
	22	Anna " "	F	1935
8	23	Bella Azriel Hesson	F	1885
	24	Luiziana " "	F	1911
	25	Moise " "	M	1915
	26	Avram " "	M	1920
9	27	Bembo Nissim Beraha	F	1882
	28	Josif " "	M	1905
	29	Mordehaj " "	M	1909
	30	Sarina " "	F	1920
10	31	Viktoria Josif Arie	F	1884
	32	Vital " "	M	1904
	33	Ernest " "	F	1912
	34	Saul " "	M	1911
	35	Charl " "	M	1913
11	36	Isac Haim Arie	M	1883

10

30
Skoplje

412

12	37	Goja Hanania Nahmias	M	1883
	38	Izabelle " "	F	1912
	39	Ernest " "	F	1913
13	40	Leon Josif Arie	M	1904
	41	Sofica Leon " "	F	1913
	42	David " "	M	1933
14	43	Rosa Sina Loew	F	1894
	44	Vilna " "	F	1927
15	45	Aron Moche Nathan	M	1881
	46	Mathilde M. " "	F	1886
	47	Moche " "	M	1917
	48	Jeroham " "	M	1919
	49	Samuel " "	M	1922
16	50	Mocjon Mordehaj Lazar	M	1864
17	51	Sabetaj Moche Lazar	M	1889
	52	Miriam Sab. " "	F	1896
	53	Samuel " "	M	1924
	54	Moche " "	M	1926
18	55	Leon Jacob Hannen	M	1913
	56	Alegre " "	F	1922
19	57	Albert Josif Ntrumsa	M	1900
	58	Sara Albert " "	F	1908
20	59	Tchilibon Isac Beraha	M	1873
	60	Sunhula " "	F	1887
21	61	Jacob Moche Allaluf	M	1905
	62	Bukice Jacob " "	F	1913
	63	Moritz " "	M	1937
22	64	Isaac Moche Allaluf	M	1894
	65	Rachel Is. " "	F	1905
23	66	Jacob Mair Schami	M	1904
	67	Reina Jacob " "	F	1906
	68	Mair " "	M	1924
24	69	Moritz Josif Levi	M	1880
	70	Sara Moritz " "	F	1890
	71	David " "	M	1926
25	72	Moise Jacob Hannen	M	1909
	73	Diamente M. " "	F	1917
26	74	Dudun Hanoh Bendavid	F	1881
27	75	Albert Haim Moreno	M	1906
28	76	Manuel Isaac Ruben	M	1889
	77	Reina Man. " "	F	1894
	78	Dano " "	M	1918
29	79	Sabetaj Salomon Conforte	M	1877
	80	Rachel Sab. " "	F	1881
	81	Salomon " "	M	1920
	82	Lea " "	F	1924
30	83	Missim Abram Bitti	M	1913
	84	Mazal " "	F	1867
	85	Julie " "	F	1907
31	86	Josif Jacob Izrael	M	1902
	87	Sara Jos. " "	F	1900
	88	Jacob " "	M	1900
	87	ABRAM		1934
	90	ROFEL		1934

8889
2524

- 3 -

17

32	91	Rofel Moche Levi	M	1911
	92	Alegre Ref. "	F	1917
	93	Oro " "	F	1938
	94	Rachel " "	F	1942
33	95	David Moche Levi	M	1909
	96	Goya " "	F	1914
	97	Sara " "	F	1937
	98	oro " "	F	1942
34	99	Moche David Levi	M	1871
	100	Oro Mos. "	F	1889
	101	Josif " "	M	1920
35	102	Haim Avram Kosi	M	1871
	103	Rachel H. "	M	1879
	104	Vida " "	F	1905
	105	Chabat " "	M	1922
36	106	Moche Haim Kosi	M	1912
	107	Esther M. "	F	1912
	108	Haim " "	M	1940
	109	Abram " "	M	1941
37	110	Salomon Michel Sides	M	1942
	111	Perla Sal. "	F	1922
38	112	Palomba Jacob Calderon	F	1889
	113	Djamila " "	F	1923
1	1	Abram Haim Kosi	M	1910
	2	Rachel Abr. "	F	1909
	3	Haim " "	M	1928
2	4	Salomon Haskel Katarivas	M	1905
	5	Reketa Salom. "	F	1907
	6	Alegra " "	F	1929
	7	Haskel " "	M	1932
3	8	Josef Haskel Katarivas	M	1901
	9	Alegre Jos. "	F	1906
	10	Bella " "	F	1927
	11	Haim " "	M	1933
	12	Haskel " "	M	1939
4	13	Isaac Haim Mizrahi	M	1871
	14	Binuta Is. "	F	1886
5	15	Josif Isaac Ruben	M	1887
	16	Luna Jos. "	F	1906
	17	Afr. Isac Angelo	M	1931
	18	Isaac Jos. Ruben	M	1939
	19	Haskel " "	M	1941
6	20	Abram Haskel Katarivas	M	1917
	21	Regina Abr. "	F	1921
	22	Alice " "	F	1943
7	23	Peres Jeremia Calderon	M	1875
	24	Strea Peres "	F	1893
	25	Isaac " "	M	1925
	26	Estrea " "	F	1926
	27			
8		Marcel Samuel Conforte	M	1913
	28	Rachel Marcel "	F	1919
	29	Samuel " "	M	1940
9	30	Perla Haim Moreno	F	1890
	31	Moche Haim "	M	1924

10	32	Salomon Sabetaj Aron	M	1915
	33	Esther Sal. "	F	1918
11	34	Salomon Abram Ergas	M	1865
	35	Rachel Sal. "	F	1881
	36	Haim " "	M	1913
	37	Josif " "	M	1914
	38	Palomba " "	F	1921
	39	Elvira " "	F	1923
	40	Samuel " "	M	1921
	41	Sol " "	F	1926
	42	Stella " "	F	1929
12	43	Strea Abram Kosil	F	1936
	44	Liatche Haim Moreno	M	1895
	45	Dona L. "	F	1909
	46	Haim " "	M	1928
13	47	Esther " "	F	1934
	48	Mihail Benzion Levi	M	1907
	49	Mathilde Min. "	F	1913
	50	Benzion " "	M	1941
14	51	Vida Jacib Calderon	F	1873
	52	Isac Haim Kamhi	M	1888
	53	Venezia Is. "	F	1895
	54	Diamante " "	F	1923
	55	Haim " "	M	1924
	56	Jacob " "	M	1928
15	57	Jacob Elie Mechulam	M	1910
	58	Diamante J. "	"	1916
	59	Vida " "	F	1937
	60	Elie " "	M	1939
16	61	Salomon Haim Calderon	M	1873
17	62	Avram Peres Ichah	M	1914
	63	Marie A. "	"	1919
	64	Beno " "	"	1938
	65	Grasia " "	F	1942
18	66	Mati Abram Ichah	M	1888
	67	Rebeca M. "	F	1892
	68	Josef " "	M	1919
	69	Juda " "	M	1921
	70	Ovadia " "	M	1929
	71	Moise " "	M	1929
	72	Isac " "	M	1928
	73	Lezer " "	M	1928
19	74	Salomon " "	M	1937
	75	Abram Mati Ichah	M	1917
	76	Sol Abr. "	F	1919
20	77	Mati " "	M	1942
	78	Haim Jacob Hazan	M	1912
	79	Esther H. "	F	1915
	80	Jacob " "	M	1939
	81	Rebeca " "	F	1940
21	82	Rachel Jac. "	F	1879
	83	Jacob Peres Ichah	M	1900
	84	Clara Jac. "	F	1905
	85	Josef " "	M	1929
	86	Goya " "	F	1934
	87	Juda " "	M	1942
22	88	Miru Jac ob Kosi	F	1893
	89	Samuel " "	M	1925

8689
2524

23	90	Abram Jacob	Kosi	M	1922	8689 2524
	91	Victoria Abr.	"	F	1923	
	92	Alegre	"	F	1942	
24	93	Jaffa Kutiel Koen		F	1893	
	94	Josef	"	M	1925	
	95	Matilda	"	F	1928	
	96	Pinhas	"	M	1933	
25	97	Albert Isaac Calderon		M	1921	
	98	Sara Alb.	"	F	1922	
	99	Gracia	"	F	1934	
26	100	Moche Menahem Sarfati		M	1872	
	101	Clara Moche	"	F	1878	
	102	Anna	"	F	1917	
	103	Rachel	"	F	1920	
	104	Regina	"	F	1924	

1	1	Menahem Moche Sarfati		M	1912
	2	Stella Men.	"	F	1921
	3	Moche	"	M	1943
2	4	Leon Menahem Menahem		M	1881
	5	Alegre Leen	"	F	1885
	6	Charlo	"	M	1918
	7	Rofel	"	M	1925
3	8	Isaac Sabetaj Mechulam		M	1916
	9	Buena Is.	"	F	1911
	10				
4		Rebeca David Menahem		F	1894
	11	Samuel	"	M	1924
5	12	Acher Menahem Menahem		M	1879
	13	Alegre Acher	"	F	1905
6	14	Lezer Baruch Bivas		M	1893
	15	Buka Lez.	"	F	1903
	16	Esther	"	F	1922
	17	Palomba	"	F	1925
	18	Luna	"	F	1930
	19	Baruh	"	M	1940
	20	Liza	"	F	1940
7	21	Moche Juda Almoslino		M	1890
	22	Dona M.	"	F	1902
	23	Jacob	"	M	1928
	24	Goya	"	F	1930
8	25	Jacob Isaac Mandil		M	1925
	26	Kemal	"	M	1933
9	27	Binuta Jack Kamhi		F	1898
	28	Rachel	"	F	1926
	29	Sarina	"	F	1929
10	30	Samuel Salomon Bejekar		M	1905
	31	Matilde Sam.	"	F	1905
	32	Lilie	"	F	1928
	33	Salomon	"	M	1931
	34	Alegre Salomon Behar		F	1935
	35	Luvia	"	F	1940
11	36	Haim Jacob Catarivas		M	1887
	37	Sara Haim	"	F	1882
	38	Gracia Jacob Musafia		F	1915
	39	Anita	Catarivas	F	1914
	40	Regina	"	F	1939

- 2 -

32
Skoplje

12	41	Mito	Salomon	Sides	M	1880
	42	Duduh	Mito	"	F	1890
	43	Leon	"	"	M	1922
13	44	Samuel	Abram	Camhi	M	1893
	45	Zumbul	Sam.	"	F	1888
	46	Avichaj	"	"	M	1898
	47	Soka	"	"	F	1904
	48	Mazaltov	"	"	F	1928
	49	Goya	"	"	F	1929
	50	Bella	"	"	F	1930
51	Samuel	"	"	M	1933	
14	52	Elio	Aron	Haim	M	1899
	53	Sara	B.	"	F	1895
	54	Aron	"	"	M	1920
	55	Abram	"	"	M	1926
	56	Zumbul	"	"	F	1922
	57	Luna	"	"	F	1928
	58	Rachel	Samuel	"	F	1885
15	59	Jacob	Nahman	Levi	M	1898
	60	Hana	Jac.	"	F	1895
	61	Nahman	"	"	M	1921
	62	Mirjam	"	"	F	1923
	63	Avichaj	"	"	M	1925
	64	Esther	"	"	F	1928
	65	Barouh	"	"	M	1930
16	66	Menshem	Mercado	Saporta	M	1878
	67	Rachel	Men.	"	F	1895
	68	Haim	"	"	M	1920
	69	Barouh	"	"	M	1922
	70	Miriam	"	"	F	1925
	71	Esther	"	"	F	1927
17	72	Jacob	Isac	Jichah	M	1885
	73	Anna	Jac.	"	F	1913
	74	Rofel	"	"	M	1919
18	75	Isac	Jacob	Rubica	M	1896
	76	Sanhula	Is.	"	F	1906
	77	Liza	"	"	F	1925
19	78	Ismael	Isac	Rubica	M	1918
	79	Alegre	Isr.	"	F	1920
	80	Strea	"	"	F	1939
	81	Esther	"	"	F	1942
20	82	Pepo	Isac	Rubica	M	1924
	83	Rosa	P.	"	F	1923
21	84	David	Avram	Calderon	M	1925
22	85	Aron	Mair	Calderon	M	1916
	86	Mazal	A.	"	F	1923
23	87	Eliezer	Salomon	Kalmi	M	1894
	88	Hanna	El.	"	F	1900
	89	Bella	"	"	F	1922
	90	Esther	"	"	F	1931
	91	Isac	"	"	M	1933
24	92	Josef	Isac	Ruben	M	1875
	93	Palomba	Jos.	"	F	1880
	94	Isac	"	"	M	1906
	95	Rachel	Isac	"	F	1916
	96	Josef	"	"	M	1935
97	Avram	Jos.	"	M	1918	
98	Susan	Avram	"	F	1918	

8689
2524

- 3 -

21

32
Skoplje

402

8689

2524

25	99	Avram	Moche	Astarel	M	1885	
	100	Netti	A,	"	F	1892	
26	101	Oro	David	Bivas	F	1878	
	102	Baruh	"	"	M	1913	
	103	Chako	"	"	M	1914	
	104	Alegre	Baruh	"	F	1914	
	105	David	"	"	M	1939	
	106	Lea	Chako	"	F	1915	
	107	David	"	"	M	1941	
27	108	Leon	Gabriel	Sion	M	1923	de la Liste
	109	Ana	Leon	"	F	1921	Stip No 34

Список на лицата со еврејско потекло од град Штип затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

2525 448

III

CAMP DE CONCENTRATION

De

S K O P J E .

Observation. Les noms soulignes indiquent leur delibération.

M. -- Masculin

F. -- Feminin

Dans cette Liste sont inscrit

125 Familles avec

567 Membres.

- 1 -

33
STIP

1449

1	1	Josef	Moche	Sion	M	1890
	2	Vida	Jos.	"	F	1896
	3	Chena	"	"	F	1918
	4	Anna	"	"	F	1921
	5	Diana	"	"	F	1926
	6	Moche	"	"	M	1931
	7	David	"	"	M	1941
2	8	David	Moche	Sion	M	1876
	9	Sunhula	David	"	F	1888
	10	Michel	David	Sion	M	1915
	11	Henri	"	"	M	1918
	12	Jacob	"	"	M	1926
3	13	Avram	Moché	Sion	M	1904
	14	Esther	Avram	"	F	1912
	15	Anna	"	"	F	1938
	16	Gracia	"	"	F	1940
4	17	Gracia	David	Sion	F	1883
	18	Karolina	"	"	F	1923
	19	Mathilda	"	"	F	1935
5	20	Samuel	Haim	Capuano	M	1881
	21	Gracia	Samuel	"	"	1886
	22	Menahem	"	"	M	1912
	23	Haim	"	"	M	1910
	24	Margot	Haim	"	F	1915
	25	Samuel	"	"	M	1939
6	26	Besalel	Haim	Capuano	M	1897
	27	Emma	Besalel	"	F	1895
	28	Dora	"	"	F	1923
	29	Esther	"	"	F	1925
	30	Sarah	"	"	F	1929
	31	Tsutsa	"	"	F	1932
	32	Sarah	Haim	"	F	1871
7	33	Séa	Mouchon	Gattegno	F	1875
8	34	Moché	Menahem	Sion	M	1882
	35	Miriam	Moché	"	F	1890
	36	Hanna	"	"	F	1927
	37	Berji	"	"	F	1929
	38	Bissa	"	"	M	1923
	39	Avram	"	"	M	1931
9	40	Nissim	Liatché	Sion	M	1907
	41	Oro	Nissim	"	F	1916
	42	Flore	"	"	F	1940
10	43	David	Salomon	Capuano	M	1904
	44	Ricoula	David	"	F	1905
	45	Bertha	"	"	F	1929
	46	Adella	"	"	F	1932
	47	Salomon	"	"	M	1934
	48	Benbenou	Salomon	"	F	1875
11	49	Mouchon	David	Sion	M	1868
	50	Diana	Mouchon	"	F	1878
	51	Bella	Besalel	"	F	1907
	52	Mouchon	"	"	M	1931
	53	Mordehay	"	"	M	1931

8691
2525

✓ mouchon
✓ mouchon

3

12	54 David Moche Cohen	M	1870
	55 Perla David "	F	1887
	56 Sarah David "	F	1927
13	57 David Haim Capuano	M	1895
	58 Gracia Dario "	F	1898
	59 Joseph " "	M	1923
	60 Pinhas " "	M	1929
	61 Hanna " "	F	1932
14	62 Jako Moche Koen	M	1896
	63 Rachel Jako "	F	1898
	64 Samuel " "	M	1920
	65 Beja " "	F	1921
	66 Luna " "	F	1925
15	67 Haim Moche Levi	M	1896
	68 Estherina Haim Levi	F	1893
	69 Moise " "	M	1921
	70 David " "	M	1923
	71 Pava " "	F	1924
16	72 David Josef Levi	M	1894
	73 Sarina Dav, "	F	1884
	74 Bella " "	F	1922
	75 Josef " "	M	1923
	76 Abram " "	M	1933
17	77 Moche Isaac Levy	M	1860
	78 Rikula M, "	F	1866
18	79 Strea Isaac Levi	F	1905
	80 Moise " "	M	1929
	81 Rebecca " "	F	1933
	82 Isaac " "	M	1942
19	83 Jacob Senor Abravanel	M	1892
	84 Flor Jacob "	F	1890
	85 Sol " "	F	1923
	86 Sara " "	F	1932
20	87 Bea Haim Cohen	F	1889
	88 Hanu " "	F	1921
	89 Clara " "	F	1930

~~xxxxx~~

1	1 David Haim Rubias	M	1903
	2 Esther Dav, "	F	1902
	3 Hanna " "	F	1923
	4 Jeanne " "	F	1925
	5 Pape " "	M	1925
	6 Gracia " "	F	1934
2	7 Baruh Liaci Sion	M	1892
	8 Estherina Bar, "	F	1901
	9 Sara " "	F	1939
3	10 Miriam Sabetaj Nathan	F	1864
	11 Menahem " "	M	1915
4	12 David Samuel Sion	M	1877
5	13 Albert Isaac Levi	M	1900
	14 Rachel Alb, "	F	1906
	15 Isaac " "	M	1928
	16 Meri " "	F	1933
	17 Isac David "	M	1860
6	18 Samiel Jacob Levi	M	1908
	19 Esther Sam, "	F	1912
	20 DORA " "	F	1934
	21 JACK " "	M	1936

8691

2525

- 2 -

34
STIP

421

4

6	22	Buena	Jacob	Levi	F	1900
	23	Isaac	"	"	M	1915
7	24	Isaac	Baruh	Levi	M	1901
	25	Dora	Isaac	"	F	1915
	26	Jeanne	"	"	F	1938
	27	Bea	Baruh	"	F	1888
8	28	Haim	Moche	Moslinos	M	1867
9	29	Aron	Josef	Levi	M	1896
	30	Bijou	Aron	"	F	1902
	31	Samuel	"	"	M	1925
	32	Jacob	"	"	M	1929
	33	Joseph	"	"	M	1932
	34	David	"	"	M	1936
10	35	Jacob	David	Levi	M	1868
	36	Mira	Jacob	"	F	1870
	37	Joseph	David	"	M	1870
	38	Binbinu	Josef	"	F	1880
11	39	Rofel	Josef	Levi	M	1907
	40	Palomba	Rofel	"	"	1916
	41	Josef	"	"	M	1937
	42	Marie	"	"	F	1939
12	43	Pinhas	Moche	Sion	M	1877
	44	Selda	Pinhas	"	F	1879
13	45	Rofel	Mordehaj	Levi	M	1913
	46	Siniora	Rofel	"	F	1914
	47	Esther	"	"	F	1941
	48	Dudun	Mordehaj	"	F	1878
14	49	Moise	Isaac	Levi	M	1896
	50	Rebeka	M.	"	F	1900
	51	Isaac	"	"	M	1925
	52	Victoria	"	"	F	1933
	53	Baka	"	"	M	1926
	54	Jeanne	"	"	F	1932
15	55	Miriam	Isaac	"	F	1876
	56	Isaac	Moise	Capuano	M	1877
16	57	Marie	Haim	"	F	1890
	58	Haim	Nissim	Levi	M	1899
	59	Dora	H.	"	F	1932
17	60	Marie	"	"	F	1936
	61	Dudun	David	Sion	F	1886
	62	Moise	"	"	M	1919
18	63	Rachel	"	"	F	1931
	64	Salomon	Moche	Levi	M	1900
	65	Clara	Sal.	"	F	1909
	66	Rejna	"	"	F	1930
19	67	Stella	"	"	F	1935
	68	Gabriel	Moche	Sion	M	1896
	69	Diamante	Gab.	"	F	1901
	70	Jacob	"	"	M	1921
	71	Mair	"	"	M	1927
20	72	Allegra	"	"	F	1932
	73	Mentech	David	Bonano	M	1908
	74	Marie	Mordo	"	F	1915
	75	Sol	"	"	F	1938
	76	Ciamila	David	"	F	1890
	77	HAIM	-	-	M.	1941

8691

2525

9	34 Avram David Sijon	M	1908
	35 Marka Avram "	F	1913
	36 David " " "	M	1933
	37 Gracia " " "	F	1938
	38 Gracija David Sion	F	1877
10	39 Jakov " " "	M	1931
	40 Avram Jose Kapouano	M	1890
	41 Sarina Avram " " "	F	1898
	42 Sterina " " "	F	1926
	43 Josef " " "	M	1929
11	44 Salvator " " "	M	1932
	45 Marika Avram Levi	F	1890
	46 Sterina " " "	F	1828
	47 Rufel " " "	M	1934
12	48 Nisim Leon Roubissa	M	1907
	49 Hanna Nissim " " "	F	1912
	50 Lijaou " " "	M	1932
	51 Djoja " " "	F	1930
	52 Kinus " " "	M	1931
	53 Klara " " "	F	1938
13	54 Brijan Hajim Roubissa	M	1880
	55 Rachel " " "	F	1889
	56 Chimon " " "	M	1924
	57		
14	57 Menache Mouchon Patati	M	1895
	58 Rachel " " "	F	1908
	59 Janna " " "	F	1930
	60 Mouché " " "	M	1932
	61 Rejna " " "	F	1937
15	62 Josef " " "	M	1941
	63 Issak Merkado Sion	M	1907
	64 Rachela Issak " "	F	1911
	65 Julia " " "	F	1934
	66 Rufel " " "	M	1935
	67 Dora " " "	F	1941
16	68 Samuel Heskija Sijon	M	1896
	69 Djoulja Samuel " "	F	1900
	70 Matilda " " "	F	1934
	71 Rejna " " "	F	1937
	72 Oro " " "	F	1929
	73 Mirijam " " "	F	1935
	74 Gereda " " "	M	1935
17	75 Hajim Juda Kapouano	M	1863
	76 Rejna " " "	F	1860
18	77 Nissim Hajim Levi	M	1887
	78 Grassija " " "	F	1889
	79 Albert " " "	M	1922
	80 Moche " " "	M	1928
	81 Bela " " "	F	1918
	82 Roufel " " "	M	1907
19	83 Vital Menahem Sijon	M	1909
	84 Louna " " "	F	1916
	85 Julia " " "	F	1939
	86		

- 3 -

34 & 35
STIP

413

21	78	Salomon	Jacob	Sion	M	1911
	79	Julie	Salomon	"	F	1918
22	80	Barouh	Bohor	Levi	M	1868
	81	Miriam	Marouh	"	F	1870
23	82	Haim	David	Levi	M	1863
	83	Dona	Haim	"	F	1883
	84	Jeanne	"	"	F	1917
	85	Moise	"	"	M	1919
	86	David	"	"	M	1923
24	87	Juda	Haim	Nathan	M	1893
	88	Lucia	Juda	"	F	1903
	89	Sol	"	"	F	1923
	90	Diamante J.	"	"	F	1925
25	91	Josef	Moche	Sion	M	1890
	92	Rachel	Jos.	"	F	1900
	93	Albert	"	"	M	1923
	94	Sinicra	"	"	F	1925
	95	Luna	"	"	F	1927
	96	Mordehaj	"	"	M	1929
	97	Bujana	"	"	F	1931

1	1	Doma	Pinhas	Nathan	F	1865
2	2	David	Isac	Levi	M	1891
	3	Perla	Dav	"	F	1895
	4	Isaac	"	"	M	1922
	5	Jacob	"	"	M	1925
	6	Marie	"	"	F	1928
	7	Jeanne	"	"	F	1933
	3	8	Moche	Haim	Levi	M
9		Hanna	Moche	"	F	1923
10		Rebeca	"	"	F	1920
4	11	Mair	Moche	Levi	M	1911
	12	Luna	Mair	"	F	1923
	13	Moche	"	"	M	1941
5	14	Aron	Moche	Levi	M	1900
	15	Bonoza	Aron	"	F	1906
	16	David	"	"	M	1930
	17	Derissa	Mothon	"	F	1873
	18	Liza	Aron	"	F	1930
6	19	Bessore	Simantov	Assael	M	1904
	20	Marie	Bes.	"	F	1912
	21	Simantov	"	"	M	1932
	22	Rejna	"	"	F	1936
7	23	David	Abram	Levi	M	1894
	24	Hanna	David	"	F	1885
	25	Simon	"	"	M	1918
	26	Esther	"	"	F	1909
	27	Salvator	"	"	M	1921
	28	Perle	"	"	F	1924
	29	Menahem	"	"	M	1929
8	30	Avram	M.	Sion	M	1932
	31	Esther	Avr.	"	F	1905
	32	Matilde	"	"	F	1916
	33	Chalom	Matilda	"	M	1938

20	86	Tchélebon Bohor Lévy	M	1893	<i>copy</i>
	87	Luna Tchélebon "	F	1903	
	88	Adella " "	F	1922	<i>copy</i>
	89	Joseph " "	M	1925	
	90	Esther " "	F	1931	
	91	Rebecca " "	F	1934	8691
21	92	Haim Bohor Roufel	M	1870	<i>copy</i>
	93	Gracia Haim "	F	1880	<i>copy</i>
	94	Jacques " "	M	1915	<i>copy</i>
22	95	Marie Juda Lévy	F	1890	
	96	Peppo " "	M	1916	<i>Spout</i>
	97	Bessulel " "	M	1925	
	98	Dora " "	F	1927	
	99	David " "	M	1928	
	100	Roufel " "	M	1930	
	101	Jacob " "	M	1933	
	102	Esther " "	F	1935	
	103	Boéna " "	F	1935	
23	104	Salomon Joseph Lévy	M	1902	
	105	Hanum Salomon "	F	1910	
	106	Rachel " "	F	1932	
	107	Bertha " "	F	1936	
	108	Joseph " "	M	1937	
24	109	Samuel Mordoh Yakar	M	1916	
	110	Peppo " "	M	1917	
	111	Jeanna " "	F	1920	
	112	Anna " "	F	1922	
	113	Isaac " "	M	1927	
	114	Marie " "	F	1930	
1	1	Mair Moché Kassarle	M	1910	
	2	Julie Mair "	F	1920	
	3	Juda " "	M	1961	
2	4	Mochon Jacob Sion	M	1860	
	5	Miriam Mochon "	F	1865	
3	6	Barouh Menahem Sion	M	1885	
	7	Marie Barouh "	F	1890	
	8	Stella " "	F	1918	
	9	Avram " "	M	1921	
	10	Matika " "	F	1923	
4	11	Menahem Jacob Lévy	M	1890	
	12	Palomba Menahem "	F	1903	
	13	Jacques " "	M	1922	
	14	Stella " "	F	1926	
	15	Barouh " "	M	1930	
	16	Jacob Barouh "	M	1852	
	17	Palomba Jacob "	F	1855	
5	18	Isaac Pinhas Sion	M	1890	
	19	Esther Isaac "	F	1904	
	20	Mathilda " "	F	1925	
	21	Pinhas " "	M	1929	
6	22	Yechoua Pinhas Sion	M	1886	
	23	Donna Yechoua "	F	1890	
	24	Hanna " "	F	1928	
	25	Mouchon " "	M	1930	
	26	Mathilda " "	F	1935	

2525

7	27	Pinhas	Menahem	Sion	M	1862
	28	Benosa	Pinhas	"	F	1860
8	29	Dona	David	Sion	F	1867
9	30	Menahem	Abram	Sion	M	1870
	31	Clara	Menahem	"	F	1875
	32	Baruh	"	"	M	1916
	33	Biria	"	"	M	1913
	34	Matilde	Biria	"	F	1920
	35	Vida	"	"	F	1943
	36	oro	Haim	"	F	1898
	37	Lucia	"	"	F	1928
10	38	hanna	"	"	F	1929
	39	Josef	Haim	Natahn	M	1902
	40	Hanum	Jos.	"	F	1809
	41	Haim	"	"	M	1927
	42	Menahem	"	"	M	1930
11	43	Abram	"	"	M	1931
	44	Jacob	Kochon	Sion	M	1901
12	45	Esther	"	"	F	1905
	46	Salomon	Mercado	Sion	M	1889
	47	Giamila	Sal.	"	F	1895
	48	Rofel	"	"	M	1923
	49	Albert	"	"	M	1927
	50	Ge@alia	"	"	M	1927
13	51	Julie	"	"	F	1932
	52	Simtov	Haim	Lewy	M	1885
	53	Palomba	Simtov	"	F	1890
	54	Isac	"	"	M	1922
	55	Haim	"	"	M	1924
14	56	Baruh	"	"	M	1930
	57	Menahem	Salomon	Capuano	M	1881
15	58	Matilde	Menah.	"	F	1892
	59	Moise	Samuel	Sion	M	1907
	60	Esterhine	Moise	"	F	1913
	61	Samuel	"	"	M	1937
	62	Menahem	"	"	M	1939
	63	Dona	"	"	F	1941
	16	64	Menahem	Bohor	Lewy	M
65		Dudun	Men.	"	F	1906
66		Regina	"	"	F	1926
67		Sara	"	"	F	1929
68		Baruh	"	"	M	1933
17	69	Gabriel	Moche	Sion	M	1890
	70	Dudun	Gabr.	"	F	1899
	71	Anna	"	"	F	1929
	72	Marie	"	"	F	1934
	73	Jacques	David	Lewy	M	1913
18	74	Matilde	Menahem	Sion	M	1883
	75	Moise	"	"	M	1912
	76	Lucia	"	"	F	1920
	77	Liza	"	"	F	1924
	78	Pinhas	"	"	M	1927

81 -

37
Bitolj & SQIP

1726

1	1	Isak Benzion Koen	M	1916
	2	Boena Isak "	F	1917
	3	Rebeka "	F	1939
	4	Mathilda "	F	1942
2	5	Benzion Isak Koen	M	1879
	6	Rekula Benzion "	F	1885
	7	Daria " "	M	1918
	8	Alegra " "	F	1923
	9	Mordochaj " "	M	1925
10	10	Sara " "	F	1931
3	11	Mordochaj Mayer Koen	M	1865
	12	Uachama Uriel Levy	M	1906
	13	Donna Uachama "	F	1912
	14	Mazaltov " "	F	1931
	15	Alegra " "	F	1934
	16	Sara " "	F	1936
	17	Rebeka " "	F	1938
	18	Lunar " "	F	1940
4	19	Samuel Avram Sion	M	1875
	20	Siniura Samuel "	F	1870
5	21	Viktor Isak Kolonomos	M	1896
	22	Esther Viktor "	F	1908
	23	Sara " "	F	1929
	24	Isak " "	M	1931
	25	Mari " "	F	1934
	26	Jaak " "	M	1940
	27	Sara Jakov "	F	1890
6	28	Moise Sabetaj Hesso	M	1913
	29	Mathilda Moise "	F	1918
	30	Reina " "	F	1941
7	31	Mordo Jakov Sion	M	1896
	32	Raschel Mordo "	F	1900
	33	Juli " "	F	1926
	34	David " "	M	1930
	35	Jakov " "	M	1931
	36	Barach " "	M	1933
	37	Sara " "	F	1936
8	38	Lijaa Jakov Sion	M	1907
	39	Liza Lijaa "	F	1915
	40	Jakov " "	M	1939
9	41	Isak Mordochaj Bonano	M	1898
	42	Estrea Isak "	F	1912
	43	Morao " "	M	1935
	44	Mayer " "	M	1937
	45	Josef " "	M	1941
	46	Rekula Mordochaj Bonano	F	1888
	47	Biria " "	M	1918
	48	Pinchas " "	M	1923
10	49	Menahem Merkado Sion	M	1895
	50	Luna Menachem "	F	1898
	51	Julia " "	F	1923
	52	Avram " "	M	1927
	53	Perla " "	F	1929
	54	Rafael " "	M	1931
	55	Emma " "	F	1933
11	56	Menachem Muschon Aroesti	M	1902
	57	Alegra Menachem "	F	1918
	58	Miriam " "	F	1941
	59	Mirian Muschon "	F	1863
	60	Sinto " "	M	1910

8691

2525

de
SKOPLJE

SITIP

- 2 -

37
STIP

427

10

12	61	Jada Baruch Natan	M	1907
	62	Soluna Juda "	F	1905
	63	Geratia " "	M	1936
	64	Jakov " "	M	1938
	65	Baruch " "	M	1940
	66	Josef " "	M	1942
13	67	Morao Baruch Natan	M	1915
	68	Sara Morao "	F	1918
	69	Grasja Naruch "	F	1868
	70	Haim " "	M	1921
14	71	Mayer Jakov Levi	M	1907
	72	Rosa Mayer "	F	1915
	73	Ester " "	F	1938
	74	Jako " "	M	1941
	75	Ester Jako "	F	1872
15	76	David Haim Kusmano	M	1906
	77	Donna David "	F	1910
	78	Miriam " "	F	1935
	79	Esterina " "	F	1941
16	80	Haim Juda "	M	1865
	81	Reina " "	F	1873
17	82	Alberto Haim Natan	M	1891
	83	Eleonora Alberto "	F	1898
	84	Moris " "	M	1925
	85	Josepo " "	M	1928
18	86	Avram Haim Rubissa	M	1901
	87	Redjina Avram "	F	1907
	88	Alegra " "	F	1929
	89	Raschel " "	F	1931
	90	Hana " "	F	1939
	91	Haim " "	F	1941
19	92	Menachem Aron Sion	M	1899
	93	Redjina Menachem "	F	1902
	94	Aron " "	M	1927
	95	Grasja Aron "	F	1876
20	96	Morao Bochor Saadi	M	1915
	97	Dachul Morao "	F	1915
	98	Isak " "	M	1940
21	99	David Avram Sion	M	1880
	100	Dudun David "	F	1880
	101	Baruch " "	M	1908
	102	Lana Baruch "	F	1914
	103	Uachana " "	F	1942
	104	Rekula Menachem Levy	F	1883

8691

2525

19	79	Baruh Josef Levy	M	1908
	80	Rebeca Baruh "	F	1910
	81	Josef " "	M	1934
	82	Benuta " "	F	1938
20	83	David Menahem Sion	M	1884
	84	Dudun David "	F	1890
	85	Baruh " "	M	1920
	86	Marie " "	F	1923
	87	Menahem " "	M	1910
	88	Jeanna Menahem "	F	1921
	89	Matilde " "	F	1942
21	90	Goya Haim Levy	F	1862
	91	Stella Moise Coen	F	1932
<u>AAAA</u> 1	1	Haim Bessalel Levy	M	1885
	2	Sara Haim " "	F	1888
	3	Bessale " "	M	1915
	4	Matika " "	F	1924
	5	Rekula " "	F	1933
	6	Luna Bessale " "	F	1849
2	7	Sara Haim Kapouano	F	1870
	8	Esterina " "	F	1916
3	9	Issak Haim Kapouano	M	1901
	10	Donna Issak " "	F	1916
	11	Avram " "	M	1931
	12	Haim " "	M	1936
	13	Sara " "	F	1941
4	14	David Menahem Natan	M	1867
	15	Hanu David " "	F	1879
	16	Moise " "	M	1916
	17	Sara " "	F	1920
	18	Menahem " "	M	1913
	19	Sarina Menahem "	F	1906
5	20	David Samuel Sion	M	1907
	21	Rekula David " "	F	1918
	22	Baruh David Sion	M	1942
	23	Solina Samuel " "	F	1920
	24	Donna " "	F	1888
6	25	David Josef Koen	M	1902
	26	Mathilda David Koen	F	1911
	27	Janne " "	F	1930
	28	Redjina " "	F	1932
	29	Josef " "	M	1935
	30	Sara " "	F	1939
	31	Bijou " "	F	1942
	32	Giamila Josef " "	F	1870
	33	Vida " "	F	1916
	34	Rebeca " "	F	1939
	7	35	Salomon Liaou Rubica	M
36		Malka Salomon " "	F	1908
37		Vida " "	F	1929
38		Josef " "	M	1931
39		Liaou " "	M	1933
40		Matica " "	F	1936
8	41	Simon Gabriel Kamhi	M	1909
	42	Hanum Simon " "	F	1916
	43	Henri " "	M	1935
	44	Josef " "	M	1937

11

8691

2525

9	45 Samuel David Sion	M 1887
	46 Sumbul Sam.	F 1888
	47 David " "	M 1921
	48 Flor " "	F 1923
	49 Juda " "	M 1925
	50 Israel " "	M 1927
10	51 David Menahem Sion	M 1877
	52 Sunhula David "	F 1879
	53 Alegre Moche Moslinos	F 1922
11	54 Haim Salomon Sion	M 1911
	55 Marie Haim "	F 1917
	56 Jeanne " "	F 1934
	57 Bella " "	F 1936
	58 Matica " "	F 1941 ^S
12	59 Salvator Jechua Hasson	M 1922
	60 Mordo " "	M 1927
	61 Pinhas " "	M 1930
13	62 David Baruh Levy	M 1900
	63 Flor David "	F 1898
	64 Vital " "	M 1922
	65 Nahama " "	M 1925
	66 Aneta " "	F 1929
	67 Julie " "	F 1931
	68 Rachel " "	F 1936
14	69 Todoriko Mord. Faraggi	M 1885
	70 Sara Todor. "	F 1895
	71 Julie " "	F 1927
	72 Moche " "	M 1929

12

8691

2525

Список на лицата со еврејско потекло од град Битола затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

430
8630
2526

CAMP DE CONCENTRATION
SKOPLJE.

Forme Le 11 Mars 1943

Dans cette liste sont inscrites 376 Familles
avec 1590 Membres

Observation: Les noms soulignés sont de ceux qui ont
été mis en liberté,

M: Signifie Masculin
F: " " Feminin.

1	1	Moise Bohor Levy	M	1833	de la Liste Stip 33
	2	Rachel Moise	"	F 1881	
	3	Haim	"	M 1918	
	4	Sara	"	F 1922	
	5	Josef	"	M 1925	
2	6	Isaac Josef Rouso	M	1908	de la Liste Stip 33
	7	Dora Isac	"	F 1903	
	8	Pepo	"	M 1904	
	9	Moise	"	M 1938	
	10	Ketty	"	F 1939	
3	11	Menahem Salomon Ichah	M	1913	de la Liste Stip 36
	12	Marie Menahem	"	F 1911	
	13	Clara	"	F 1937	
	14	Moise	"	M 1942	
4	15	Salomon Abram Calderon	M	1910	de la Liste Stip 36
	16	Buema Salom.	"	F 1911	
	17	Abram	"	M 1934	
	18	David	"	M 1935	
	19	Esther	"	F 1938	
	20	Miriam	"	F 1941	
5	21	Juda Isaac Albucher	M	1881	
	22	Esther Juda	"	F 1902	
	23	Rekula	"	F 1921	
	24	Isaac	"	M 1923	
	25	Miriam	"	F 1925	
	26	Moche	"	M 1927	
	27	Sol	"	F 1930	
	28	Jahiel	"	M 1934	
	29	Nissim	"	M 1937	
6	30	Moise Isac C Cassoria	M	1905	
	31	Esther Moise	"	F 1910	
	32	Rebeca	"	F 1920	
	33	Isac	"	M 1921	
	34	Alegre	"	F 1934	
	35	Dora	"	F 1936	
	36	Strea	"	F 1941	
	37	Sara	"	F 1939	
	38	Haim	"	M 1943	
7	39	Peres Rofel Camhi	M	1885	
	40	Rekula Peres	"	F 1895	
	41	Rofel	"	M 1922	
	42	Luisa	"	F 1926	
	43	Moise	"	M 1928	
	44	Viktor	"	M 1931	
	45	Isac	"	M 1933	
	46	Mardo	"	M 1935	
	47	luna	"	F 1942	
8	48	Sunhu Ch. Camhi	F	1875	
9	49	Isac Jacob Albocher	M	1906	
	50	Rachel Isac	"	F 1907	
	51	Jacob	"	M 1927	
	52	Estrea	"	F 1928	
	53	Alegre	"	F 1941	
	54	Sara	"	F 1932	
	55	Estrea Jacob	"	F 1870	
1	1	Mair Mechulam Aroestim	M	1908	
	2	Vida Majo	"	F 1905	
	3	Mechulam	"	M 1927	
	4	Moise	"	M 1930	
	5	Sara	"	F 1931	

8690

2526

2	6	Miriam Abram Mechulam	F 1873
	7	Rejna " "	F 1921
3	8	Jacob Baruh Kamhi	M 1904
	9	Sara Jacob " "	F 1906
	10	Tamar " "	F 1927
	11	Aron " "	M 1934
	12	Abram " "	M 1936
	13	Rebeca " "	F 1939
4	14	Sunhu Abram Sabetaj	F 1873
5	15	Mair Todoros Levy	M 1873
	16	Bohora Mair " "	F 1877
6	17	Mordehaj Liaou Mechulam	M 1880
	18	Rejna Mordeh " "	F 1883
	19	Samuel " "	M 1923
	20	Sol " "	F 1925
7	21	Elie Mordehaj Mechulam	M 1906
	22	Alegre Elie " "	F 1911
	23	Mordehaj " "	M 1935
	24	Peres " "	M 1939
	25	Rekula " "	F 1943
8	26	Seti Perez Calderon Menahem	F 1870
9	27	Kazuh Josef Koen	M 1881
	28	Rachel Menahem " "	F 1898
	29	Esperansa " "	F 1937
10	30	Rikula Haim Sarfati	F 1897
11	31	Jacques Haim Sarfati	M 1912
	32	Rika Jack " "	F 1915
	33	Neti " "	F 1936
	34	Mochon " "	M 1943
12	35	Albert Haim Sarfati	M 1918
	36	Nina Alb. " "	F 1921
13	37	Elie Kalef Koen	M 1881
	38	Bohora Elie " "	M 1888
	39	Jacob " "	M 1924
	40	Moché " "	M 1927
	41	Buena " "	F 1931
	42	Luna " "	F 1934
14	43	Salomon Isaac Nahama	M 1884
	44	Rebeca Sal. " "	F 1889
	45	Stella " "	F 1924
15	46	Victor Salomon Nehama	M 1921
	47	Alegre Victor " "	F 1923
16	48	Moise Mazlish Hason	M 1912
	49	Rachel Moise " "	F 1922
	50	Luna " "	F 1942
17	51	Rachel Man. Hason	F 1870
18	52	Esterina Moise Talvi	F 1910
	53	Salomon " "	M 1928

8690

2526

19	54	Avram Aron Florentin	M 1875
	55	Buena Avram "	F 1879
	56	Alegre " "	F 1920
20	57	Luna Saba Cassorla	F 1870
21	58	Jacob Abram Metulam	M 1912
	59	Sunhu Jac. "	F 1912
	60	Miriam " "	1936
	61	Hana " "	F 1939
	62	Abram " "	M 1943
22	63	Albert Lezer Beakar	M 1918
	64	Rachel Alb. "	F 1921
	65	Lezer " "	M 1942
23	66	Menahem Josef Todelano	M 1880
	67	Miriam Men. "	F 1885
	68	Josef " "	M 1919
	69	Jacob " "	M 1924
	70	Issac " "	M 1927
	71	Sunhu " "	F 1930
24	72	Mordehaj Abram Hason	M 1909
	73	Buena Mordeh. "	F 1928
	74	Jacob " "	M 1929
	75	Rikula " "	F 1935
	76	Ester " "	F 1939
	77	Hanna " "	F 1941
	25	78	Jacob Josef Todelano
79		Rachel Jacob "	F 1888
80		Sol " "	F 1924
81		Josef " "	M 1926
82		Heim " "	M 1929
83		Hanna " "	F 1935
26	84	Isac Jacob Kasorla	M 1902
	85	Rachel Is. "	F 1905
	86	Ida " "	F 1924
	87	Sara " "	F 1925
	88	Salomon " "	M 1936
	89	Lora " "	F 1933
27	90	Esther Bohor Ichah	F 1882
	91	Struga " "	F 1925
	92	Sara " "	F 1933
28	93	Moise Salomon Koen	M 1904
	94	Esterina Moise "	F 1904
	95	Salomon " "	M 1928
	96	David " "	M 1931
	97	Isac " "	M 1939
29	98	Sabetaj Josef Kamhi	M 1877
	99	Sol Sabetaj "	F 1880
1	1	Lezer Abram Behar	M 1878
	2	Miriam Lezer "	F 1893
	3	Jacob " "	M 1924
	4	Rahamin " "	M 1926
2	5	Abram Jacob Ovadia	M 1884
	6	Reins Abram "	F 1889
3	7	Hanna Aron Kamhi	F 1887
	8	Lezer " "	M 1920
	9	Rachel " "	F 1925

8690

2526

4	10	Samuel Salomon Hannen	M 1880
	11	Hanna Samuel "	F 1885
	12	Salomon " "	M 1918
	13	Jacob " "	M 1922
5	14	Abram Moche Faraggi	M 1880
	15	Rosa Abram "	F 1885
	16	Moise " "	M 1920
	17	Esther " "	F 1925
	18	Jeanna " "	F 1928
6	19	Salomon " "	M 1931
	20	Jacob Moche Cassorla	M 1900
	21	Rikula Jac. "	F 1905
	22	Oro " "	F 1929
7	23	Moche " "	M 1933
	24	David " "	M 1935
	25	Haim Bohor Sadik	M 1905
	26	Dismante Haim "	F 1915
8	27	Isaac " "	M 1938
	28	Salomon " "	M 1939
	29	Abram Salomon Koen	M 1913
	30	Perla Abram "	F 1927
9	31	Rachel " "	F 1939
	32	Rebeca " "	F 1943
	33	David Baruh Kamhi	M 1875
	34	Rachel David "	F 1885
10	35	Moise " "	M 1922
	36	Dan " "	M 1912
	37	Sara " "	F 1927
	38	Juda Salomon Rosilio	M 1909
	39	Regina Juda "	F 1915
11	40	Salomon " "	M 1933
	41	David " "	M 1938
	42	Josef " "	M 1943
	43	Moche Josef Beraha	M 1886
	44	Alice Moche "	F 1892
12	45	Josef " "	M 1922
	46	Moise Josef Nahmias	M 1905
	47	Rachel Moise "	F 1912
	48	Josef " "	M 1930
	49	Gabriel " "	M 1933
13	50	Miriam " "	F 1937
	51	Aron Kutiel Aroeste	M 1882
	52	Donna Aron "	F 1899
	53	Abram " "	M 1922
	54	Haim " "	M 1926
	55	Palomba " "	F 1931
14	56	Estrea " "	F 1933
	57	Abram Aron Levy	M 1901
	58	Sol Abram "	F 1905
15	59	Irma " "	F 1927
	60	Ichahia Josef Albuher	M 1911
	61	Sara Ichahia "	F 1919
16			

8690
2526

16	62 Sara Josef Alhuser	F 1885
17	63 Jacob Lezer Koen	M 1905
	64 Sara Jacob "	F 1909
	65 David " "	M 1934
	66 Donna " "	F 1936
	67 Buena " "	F 1939
	68 Luna " "	F 1941
	69 Lezer " "	M 1943
18	70 Vida Jontov Negri	F 1887
	71 Isac " "	M 1925
19	72 Vida Moche Koen	F 1910
	73 Abram " "	M 1928
	74 Buena " "	F 1934
	75 Stellan " "	F 1936
	76 Clara " "	F 1938
20	77 Strea Rofel Levy	F 1902
	78 David " "	M 1926
	79 Sol " "	F 1933
21	80 David Juda Koen	M 1903
	81 Sara David "	F 1909
	82 Sol " "	F 1931
	83 Majo " "	M 1934
	84 Oro " "	F 1936
	85 Buena " "	F 1938
	86 Leon " "	M 1940
22	87 Mathatia Salomon Hasson	M 1904
	88 Esther Mathat. "	F 1906
	89 Salomon " "	M 1927
	90 Josef " "	M 1930
	91 Isaac " "	M 1934
	92 Abram " "	M 1937
	93 Haim " "	M 1941
23	94 Hana Jacob Nahmias	B 1877
	95 Salomon " "	M 1922
	96 Buena " "	F 1924
	97 Moise " "	M 1931
24	98 Baruh Salomon Skenazi	M 1908
	99 Rachel Baruh "	F 1910
	100 Salomon " "	M 1933
	101 Missim " "	M 1939

2630

2526

288	1017	Moise Juda Cohen	M	38	ans
	1018	Esther Moise "	F	30	"
	1019	Malka " "	F	6	"
	1020	Sol " "	F	3	"
289	1021	Salomon Moché Cohen	M	63	"
	1022	Ricoula Salomon "	F	55	"
	1023	Rahamim " "	M	20	"
	1024	Mordehay " "	M	17	"
	1025	Vida " "	F	15	"
	1026	Pamida " "	F	13	"
290	1027	Mordehay Rouben Beyakar	M	60	"
	1028	Sarah Mordehay " "	F	45	"
	1029	Palomba " "	F	18	"
291	1030	Haim Jacques Ichah	M	62	"
	1031	Hana Haim " "	F	61	"
	1032	Bella Isaac " "	F	65	"
292	1033				
292	1033	Bohora Salomon Kassoria	F	76	"
	1034				
	1034	Rahamim Salomon Kassoria	M	52	"
	1035	Sol Rahamim " "	F	48	"
	1036	Salomon " "	M	22	"
	1037	Strea " "	F	20	"
	1038	Avram " "	M	17	"
	1039	Clara " "	F	15	"
	1040	Luna " "	F	14	"
	1041	Marika " "	F	12	"
	1042	Rajo " "	F	9	"
1043	Jacob " "	M	9	"	
1044	Moché " "	M	5	"	
293	1045	Isaac Moché Alboher	M	60	"
	1046	Esther Isaac " "	F	50	"
	1047	Moché " "	M	12	"
294	1048	Lia Moché Alaoslino	F	25	"
	1049	Rivka " "	F	3	"
	1050	Stella " "	F	2	"
295	1051	David Mordehay Rouso	M	61	"
	1052	Rachel David " "	F	58	"
	1053	Muti " "	M	22	"
	1054	Regina " "	F	17	"
	1055	Eliya " "	M	15	"
296	1056	Isaac Samuel Pesse	M	25	"
	1057	Ernesta Isaac " "	F	21	"
297	1058	Moise Méchoulam Ichah	M	32	"
	1059	Alegra Moise " "	F	22	"
	1060	David " "	M	6	"
	1061	Sarah " "	F	3	"
	1062	Rachela " "	F	3	mois
298	1063	David Bohor Hasson	M	20	ans
	1064	Alegra David Hasson	F	20	"
299	1065	Haskiel Aron Lévy	M	40	"
	1066	Ricoula Haskiel Lévy	F	30	"
	1067	Esther " "	F	10	"
	1068	Mato " "	F	6	"

8630

2526

300	1069	Issac Bohor Cohen	M	68	ans
	1070	Esther Issac "	F	50	"
	1071	Mordéhay " "	M	23	"
	1072	Sunhula " "	F	20	"
	1073	Rosa " "	F	18	"
	1074	Sarah " "	F	16	"
301	1075	Menahem Bohor Cohen	M	70	"
	1076	Dona Menahem "	F	58	"
	1077	Regina " "	F	20	"
302	1078	Bohor Mouchon Camhi	M	42	"
	1079	Bouliissa Bohor "	F	42	"
	1080	Moise " "	M	19	"
	1081	Marika " "	F	14	"
	1082	Streya " "	F	11	"
	1083	Als gra " "	F	7	"
303	1084	Simon Mordéhay Demayo	M	63	"
	1085	Paloaba Simon "	F	48	"
	1086	Isaac " "	M	15	"
304	1087	Dario Pinkas Pardo	M	53	"
	1088	Stella Dario "	F	42	"
	1089	Pinkas " "	M	22	"
	1090	Ketti " "	F	21	"
305	1091	Tchélebon Juda Franco	M	58	"
	1092	Oro Tchélebon "	F	52	"
	1093	Rachel " "	F	25	"
	1094	Stella " "	F	20	"
	1095	Marika " "	F	17	"
306	1096	Rachel Juda Franco	F	85	"
307	1097	Djamila Salomon Camhi	F	75	"
	1098	Joseph " "	M	43	"
	1099	Haim " "	M	41	"
308	1100	Sarah Mouchon Assaél	F	60	"
	1101	Joseph " "	M	46	"
309	1102	Moise Salomon Camhi	M	46	"
	1103	Luna Moise Camhi	F	36	"
	1104	Salomon " "	M	10	"
	1105	Rafael " "	M	6	"
	1106	Sarah " "	F	3	"
310	1107	Salomon Mouchon Pardo	M	42	"
	1108	Regina Shomon "	F	40	"
311	1109	Dario Mouchon Pardo	M	42	"
	1110	Ida Dario "	F	38	"
	1111	Moise " "	M	14	"
	1112	Rebecca " "	F	7	"
312	1113	Haim Mouchon Pardo	M	44	"
	1114	Mathilda " "	F	33	"
	1115	Moise " "	M	12	"
	1116	Salomon " "	M	10	"
	1117	Rebecca " "	F	6	"
313	1118	Salomon Joseph Ergas	M	1882	
	1119	Alegra Salomon "	F	1890	
314	1120	Istrael Perès Ichah	M	1901	
	1121	Clara Istrael "	F	1903	
	1122	Perès " "	M	1926	
	1123	Djoya " "	F	1927	
	1124	Sarah " "	F	1929	

8630

2526

315	1125	Avram Juda Béhar	M	1884
	1126	Ether Avram "	F	1893
	1127	Léon " "	M	1921
	1128	Rebecca " "	F	1923
	1129	Mati " "	M	1925
	1130	Luna " "	F	1927
	1131	Léa " "	F	1929
316	1132	Boyana Haim Guéron	F	1896
	1133	Chimon " "	M	1920
	1134	Avram " "	M	1924
	1135	Marika " "	F	1927
	1136	Jacob " "	M	1930
317	1137	Joseph Salomon Démayo	M	1898
	1138	Rebecca Joseph "	F	1905
	1139	Salomon " "	M	1927
	1140	Olga " "	F	1935
	1141	Leyka Salomon "	F	1863
318	1142	Haim Juda Pardo	M	1897
	1143	Ether Haim "	F	1902
	1144	Ether Juda "	F	1861
319	1145	Dario Juda Pardo	M	1904
	1146	Clara Dario "	F	1911
320	1147	Sanhula Pinhas Pardo	F	1863
321	1148	Luna Lezer Nahmias	F	1888
	1149	Rachela " "	F	1923
	1150	Mathilda " "	F	1925
	1151	Vida " "	F	1927
	1152	David " "	M	1931
322	1153	Todoros Mair Lévy	M	1894
	1154	Ricoula Todoros Lévy	F	1911
	1155	Mayo " "	M	1930
	1156	Boyana " "	F	1932
	1157	Luna " "	F	1934
	1158	Samuel " "	M	1936
	1159	Sarah " "	F	1938
	1160	Avram " "	M	1942
323	1161	Joseph Menahem Saporta	M	1905
	1162	Rebecca Joseph "	F	1913
	1163	Menahem " "	M	1938
	1164	Djoya " "	F	1939
324	1165	Juda Gabriél Pardo	M	1910
	1166	Boyana Juda Pardo	F	1917
	1167	Gabriél " "	M	1936
	1168	Isaac " "	M	1937
	1169	Menahem " "	M	1939
325	1170	Salomon Akiva Skayo	M	1878
	1171	Streya Salomon "	F	1878
	1172	Esther " "	F	1934
326	1173	Rachel Mordshay Faraggi	F	1883
	1174	Elie " "	M	1910
327	1175	Sabetay Isaac Nahmias	M	1920
	1176	Luna Sabetay "	F	1923
	1177	Isaac " "	M	1943
328	1178	Isaac Bohor Mechoulam	M	1919
	1179	Sol Isaac "	F	1922
	1180	Sarah " "	F	1942

8690

2526

329	1181	Isaac Sabétay Nahmias	M	1886
	1182	Réyna Isaac	F	1898
	1183	Boéna " "	F	1925
	1184	Haim " "	M	1931
	1185	Péppo " "	M	1936
	1186	Avram " "	M	1938
	1187	Moise " "	M	1940
330	1188	Mati Moché Lévy	M	1859
	1189	Sol Mati " "	F	1877
	1190	Isaac " "	M	1916
	1191	Marie " "	F	1921
331	1192	Isaac Chali Kallideron	M	1895
	1193	Esther Isaac " "	F	1903
	1194	Rachel " "	F	1929
	1195	Samuel " "	M	1933
332	1196	Mouchon Roufi Kamhi	M	1879
	1197	Esther Mouchon Kamhi	F	1883
	1198	Roufel " "	M	1921
	1199	Sol " "	F	1924
333	1200	Todoros Ichoua Camhi	M	1888
	1201	Mato Todoros " "	F	1897
	1202	Ichoua " "	M	1923
334	1203	Choua Salomon Kassoria	M	1899
	1204	Boéna Choua " "	F	1900
	1205	Salomon " "	M	1922
	1206	Julie " "	F	1926
335	1207	Gabriél J. Kassoria	M	1921
	1208	Regina Gabriél Kassoria	F	1922
	1209	Klara " "	F	1942
336	1210	Mordéhay Moché Cohen	M	1876
	1211	Clara Mordéhay " "	F	1881
337	1212	Esther Bohor Possot	F	1868
	1213	Isaac " "	M	1906
338	1214	Mouchon Isaac Konfino	M	1885
	1215	Marie Mouchon " "	F	1890
	1216	Isaac " "	M	1915
	1217	Victoria " "	F	1921
	1218	Regina " "	F	1925
	1219	Avram " "	M	1926
	1220	Marcel " "	M	1928
	1221	Barouh " "	M	1932
339	1222	Jacob Joseph Albida	M	1878
	1223	Djintil Jacob " "	F	1885
	1224	Moise " "	M	1922
	1225	Sarah " "	F	1925
340	1226	Jacob Moché Hasson	M	1908
	1227	Sol Jacob " "	F	1914
341	1228	Léon David Camhi	M	1907
	1229	Clara Léon " "	F	1912
	1230	Salomon " "	M	1934
	1231	David " "	M	1936
	1232	Samuel " "	M	1938
342	1233	David Masl, Camhi	M	1868
	1234	Sarah David " "	F	1872

8690

2526

343	1235	Roufel Sabétay Benyakar	M	1887
	1236	Sarah Roufel "	F	1891
	1237	Stréa " "	F	1927
	1238	David " "	M	1929
	1239	Isaac " "	M	1932
344	1240	David Jacob Cöhen	M	1913
	1241	Maço David "	F	1907
	1242	Djintil " "	F	1932
	1243	Jacques " "	M	1936
	1244	Moché " "	M	1939
345	1245	David Samuel Aroésti	M	1898
	1246	Marie David "	F	1907
346	1247	Miriam Isaac Talvi	F	1880
	1248	Sabétay " "	M	1915
347	1249	Salomon Joseph Cohen	M	1868
	1250	Victoria Salomon "	F	1874
	1251	Mordoh " "	M	1921
348	1252	Nissim Avram Kalderon	M	1905
	1253	Ricoula Nissim "	F	1910
	1254	Bether " "	F	1931
	1255	Avram " "	M	1933
	1256	Isaac " "	M	1935
	1257	Jacob " "	M	1939
349	1258	Estrea Avram Kalderon	F	1877
350	1259	Sabétay Samuel Ichah	M	1861
	1260	Rachel Sabétay "	F	1872
351	1261	Isaac Bohor Ichah	M	1882
	1262	Sanhula Isaac "	F	1886
	1263	Jacques " "	M	1910
	1264	Dano " "	M	1920
	1265	Sabétay " "	M	1924
	1266	Réyna " "	F	1927
	1267	Gabriel " "	M	1929
	1268	Salomon " "	M	1931
352	1269	Jacques Salomon Cohen	M	1917
	1270	Sarah Jacques "	F	1919
	1271	Salomon " "	M	1943
353	1272	Simon Acher Camhi	M	1925
	1273	Djintil Simon "	F	1919
	1274	Mair " "	M	1941
354	1275	Cla ra Aron Lévy	F	1902
	1276	Lazare " "	M	1934
355	1277	Sunha Mair Calderon	F	1884
	1278	Sarah " "	F	1924
	1279	KamLia " "	F	1926
	1280	Rachel " "	F	1931
	1281	Hanna " "	F	1934
356	1282	Mouchon Avram Testa	M	1874
	1283	Luna Mouchon Testa	F	1884
	1284	Isaac " "	M	1919
	1285	Miriam " "	F	1924
	1286	Nissim " "	M	1932
357	1287	Lia Bohor Camhi	F	1907
	1288	Mordéhay Bohor Camhi	M	1934
	1289	Avram " "	M	1936
	1290	Struga " "	F	1937

8690

2526

358	1291 Haim Aron Mchoulam	M	1902
	1292 Sol Haim	"	F 1918
	1293 Luna	"	F 1936
	1294 Aron	"	M 1941
359	1295 Mair Mouchon Sarfati	M	1910
	1296 Boéna Mair	"	F 1916
	1297 Loussa	"	F 1934
	1298 Mouchon	"	M 1936
360	1299 Choua Moché Kassorla	M	1879
	1300 Donna Choua	"	F 1887
	1301 Jacques	"	M 1919
	1302 Avram	"	M 1922
	1303 Joseph	"	M 1925
361	1304 Isaac	"	M 1927
361	1305 Avram Jacob Hasson	M	1876
	1306 Sarah Avram	"	F 1883
	1307 Vida	"	F 1922
	1308 Ricoula	"	F 1926
	1309 Lia	"	F 1928
362	1310 Salomon Moché Benyakar	M	1870
	1311 Sunhula Salomon	"	F 1878
363	1312 Sabetay Salomon Benyakar	M	1903
	1313 Sol Sabetay	"	F 1905
	1314 Avram	"	M 1930
	1315 Salomon	"	M 1932
	1316 Ale gra	"	F 1935
364	1317 Avram Lazare Cohen	M	1874
	1318 Vida Avram	"	F 1877
	1319 Mordehay	"	M 1923
	1320 Joseph	"	M 1925
	1321 David	"	M 1927
365	1322 Machi Behor Camhi	M	1902
	1323 Boéna Machi	"	F 1917
	1324 Rachel	"	F 1934
	1325 Stella	"	F 1935
	1326 Mordehay	"	M 1937
366	1327 Israel Ar. Mchoulam	M	1914
	1328 Abegra Israël	"	F 1920
	1329 Vida	"	F 1942
367	1330 Eliéser Avram Cohen	M	1912
	1331 Alegra Eliéser Cohen	"	F 1917
	1332 Vida	"	F 1936
	1333 Réyna	"	F 1940
368	1334 Isaac David Hasson	M	1886
	1335 Sarah Isaac	"	F 1893
	1336 Sabetay	"	M 1920
	1337 Djintil	"	F 1925
	1338 Dona	"	F 1929
	1339 Choua	"	M 1930
	1340 Avram	"	M 1933
	1341 Ale gra	"	F 1938
369	1342 Avram Ar. Ovadia	M	1908
	1343 Djamilia Avram Ovadia	"	F 1915
	1344 Sarah	"	F 1934
	1345 Aron	"	M 1936
	1346 Isaac	"	M 1938
	1347 Haim	"	M 1941

8630
2526

370	1348	Haim Isaac Alichandra	M	1894
	1349	Sarah Haim	"	F 1902
	1350	David	"	M 1925
371	1351	Paris Saba Kalderon	M	1903
	1352	Streya Paris	"	F 1910
	1353	Mordénay	"	M 1922
	1354	Cara	"	F 1934
	1355	Liac	"	M 1937
372	1356	Lévy Juda Cohen	M	1907
	1357	Boéna Lévy Cohen	F	1919
	1358	Léon Lévy	"	M 1937
373	1359	Salomon Isaac Kalderon	M	1860
	1360	Djoya Salomon	"	F 1877
	1361	Dan	"	M 1922
	1362	Jacques	"	M 1924
	1363	Esther	"	F 1928
374	1364	Péppo Salomon Kalderon	M	1919
	1365	Sarah Péppo	"	F 1921
375	1366	Aron Bohor Camhi	M	1910
	1367	Rebecca Aron	"	F 1912
	1368	Salomon	"	M 1936
376	1369	Mair Juda Lévy	M	1892
	1370	Streya Mair Lévy	F	1895
	1371	Rachela	"	F 1923
377	1372	Paris Samuel Alboher	M	1881
	1373	Palomba Paris	"	F 1883
	1374	Samuel	"	M 1928
378	1375	Dan Jacob Hazan	M	1901
	1376	Réyna Dan	"	F 1903
	1377	Jacob	"	M 1927
	1378	Elvira	"	F 1930
	1379	Moché	"	M 1931
	1380	Elias	"	M 1935
	1381	Rebecca	"	F 1937
379	1382	Mouchon Haskel Navon	M	1879
	1383	Hanna Mouchon	"	F 1882
	1384	Elie	"	M 1923
	1385	Perla	"	F 1926
	1386	Mechoulam	"	M 1928
	1387	Jacob	"	M 1930
	1388	Rachel	"	F 1935
380	1389	Samuel Bohor Hasson	M	1913
	1390	Julie Samuel	"	F 1916
	1391	Moché	"	M 1940
381	1392	Salomon Mechoulam Arcestim		1903
	1393	Ester Salomon	"	F 1908
	1394	Perla	"	F 1935
	1395	Bension	"	M 1936
	1396	Sarah	"	F 1937
	1397	Sarah Mechoulam	"	F 1883
382	1398	Eliéser Joseph Cohen	M	1915
	1399	Rosa Eliéser	"	F 1920
	1400	Esther	"	F 1942

8690
2526

383	1401	Isaac Eliézer Cohen	M	1903
	1402	Mato Isaac	F	1907
	1403	Radjia	F	1929
	1404	Luna	F	1931
	1405	Ezazare	M	1934
	1406	Dora	F	1937
	1407	Menahem	M	1938
384	1408	Moise Avram Albala	M	1911
	1409	Miriam Moise	F	1913
	1410	Djoja	F	1939
385	1411	Jacob Santo Pardo	M	1908
	1412	Alegra Jacob	F	1912
	1413	Santo	M	1935
	1414	Avram	M	1937
386	1415	Salomon Bohor Kalderon	M	1908
	1416	Rachel Salomon	F	1911
	1417	Sarah	F	1931
	1418	Lezer	M	1934
	1419	Alegra	F	1936
	1420	Rebecca	F	1937
	1421	Sarah Bohor	F	1887
387	1422	Nissim Paris Alboher	M	1920
	1423	Mazaltov Nissim	F	1922
388	1424	Roufel Sabétay Alboher	M	1888
	1425	Lia Roufel	F	1898
	1426	Bohor	M	1918
	1427	Mordoh	M	1920
	1428	Moise	M	1924
	1429	Karika	F	1925
	1430	Esther	F	1927
	1431	Isaac	M	1936
389	1432	Masliah J, Eckenazi	M	1908
	1433	Rachel Masliah	F	1909
	1434	Isaac	M	1927
	1435	Samuel	M	1929
	1436	Lazare	M	1931
	1437	Sarah	F	1936
	1438	Avram	M	1939
	1439	Jacob	M	1941
390	1440	Mathilda Samuel Pesse	F	1926
	1441	Palomba	F	1929
391	1442	Avram Sabetay Benyakar	M	1914
	1443	Strea Avram	F	1919
392	1444	Masaltov Sabetay Camhi	F	1879
	1445	Regina	F	1921
393	1446	Ricoula Isaac Camhi	F	1905
	1447	Salomon	M	1925
394	1448	Moise Sabetay Ichah	M	1905
	1449	Alegra Moise	F	1911
395	1450	Kutiél Moché Ergas	M	1874
	1451	Rachel Kutiél	F	1880
	1452	Salomon	M	1908
	1453	Moise	M	1911
	1454	Albert	M	1920
	1455	Isaac	M	1922
	1456	Nissim	M	1924
	1457	Rahamim	M	1928

8690

2526

396	1458	Albert Salomon Ergas	M	1883
	1459	Luna Albert "	F	1892
397	1460	Jacob Moché Aroésti	M	1903
	1461	Lora Jacob "	F	1916
	1462	Sarina " "	F	1930
	1463	Clara " "	F	1931
	1464	Moise " "	M	1939
	1465	Avram " "	M	1942
	1466	Sarah Moché "	F	1880
398	1467	Joseph Juda Franco	M	1875
	1468	Ernesta Joseph "	F	1883
	1469	Henri " "	M	1916
399	1470	Gabriel Joseph Aroésti	M	1906
	1471	Rachel Gabriel "	F	1908
	1472	Regina " "	F	1931
	1473	Joseph " "	M	1933
	1474	Sarina " "	F	1940
400	1475	Samuel Jacob Alba	M	1905
	1476	Marie Samuel "	F	1911
	1477	Moise " "	M	1932
	1478	Rachel " "	F	1934
	1479	Clara " "	F	1939
401	1480	Clara Moché Sadicario	F	1885
	1481	Luna " "	F	1924
	1482	Mazaitov " "	M	1926
	1483	Avram " "	M	1928
402	1484	Sannahula Moché Aroésti	F	1863
403	1485	Samuel Avram Calderon	M	1904
	1486	Alegra Samuel Calderon	F	1909
	1487	Jacob " "	M	1905
404	1488	Jacob Salomon Alba	M	1882
	1489	Rachel Jacob "	F	1878
	1490	Mechoulam Jacob "	M	1924
	1491	Léa " "	F	1928
405	1492	Avram Isaac Pesao	M	1890
	1493	Alegra Avram "	F	1896
	1494	Sarah Isaac "	F	1870
406	1495	Léon Joseph Aroésti	M	1915
	1496	Estrea Léon "	F	1921
407	1497	Choua Mordéhay Testa	M	1866
	1498	Estrea Choua "	F	1887
	1499	Mordéhay " "	M	1926
408	1500	Luna Moché Cassoria	F	1883
	1501	Jacob " "	M	1923
	1502	Sabetay Jacob Cohen	M	1916
409	1503	Aron Nathan Hason	M	1905
	1504	Vida Aron "	F	1906
	1505	Nathan " "	M	1924
	1506	Léa " "	F	1925
	1507	Sabetay " "	M	1928
	1508	Rahel " "	F	1930
410	1509	Adler Jacques Gamliél	M	1894
	1510	Bifrieda Adler "	F	1897
	1511	Albert " "	M	1927
	1512	Yvonne " "	F	1927
	1513	Léa Jacques " "	F	1875

8690
2526

15

8690

2526

411	1514	Mordéhay Raphaél Lévy	M	1881
	1515	Hanna Mordéhay "	F	1883
	1516	Ernesta " "	F	1919
412	1517	Samuel Nissim Pessa	M	1911
	1518	Vinisiám Samuel "	F	1912
413	1519	Moise Jacob Aroésti	M	1913
	1520	Mathilda Moise "	F	1916
	1521	Sarah " "	F	1938
414	Avram	Aron Aroésti	M	1875
	1523	Esther Avram Aroésti	F	1877
	1524	Moise " "	M	1910
415	1525	Joseph Sabétay Camhi	M	1902
	1526	Malvina Joseph "	F	1909
416	1527	David Salomon Camhi	M	1913
	1528	Malca David "	F	1912
	1529	Guédalya " "	M	1942
417	1530	Bohor Avram Benyakar	M	1866
	1531	Lés Bohor " "	F	1867
418	1532	Avram Bohor Benyakar	M	1896
	1533	Sarah Avram Benyakar	F	1898
	1534	Elie " "	M	1925
	1535	Louise " "	F	1928
	1536	Isaac " "	M	1941
419	1537	Choua Joseph Négrin	M	1876
	1538	Rebecca Choua "	F	1900
	1539	Anna " "	F	1925
	1540	Joseph " "	M	1930
	1541	Esther " "	F	1934
	1542	Boéna " "	F	1936
	1543	Avram " "	M	1938
420	1544	Salomon Henkia Cohen	M	1882
	1545	Sunho Salomon "	F	1883
	1546	Rahamim " "	M	1922
	1547	David " "	M	1924
	1548	Jacob " "	M	1927
421	1549	Esther " "	F	1932
	1550	Avram " "	M	1935
421	1551	Benšion Bohor Lévy	M	1897
	1552	Ilato Benšion "	F	1898
	1553	Moise " "	M	1927
	1554	Benjamin " "	M	1932
	1555	Réyna " "	F	1934
	1556	Palomba " "	F	1936
	1557	Esther " "	F	1938
422	1558	Vida Isaac Rousse	F	1883
423	1559	Salomon Samuel Ichah	M	1876
	1560	Esther Salomon "	F	1896
	1561	Réyna " "	F	1929
	1562	Dona " "	F	1932
	1563	Miriam " "	F	1937
424	1564	Haim Salomon Ichah	M	1922
	1565	Alegra " "	F	1925

425	1566	Jacob Avram Massot	M	1916
	1567	Lana Jacob "	F	1921
	1568	Dora " "	F	1942
426	1569	Avram Bohor Massot	M	1868
	1570	Dona Avram "	F	1895
	1571	Moise " "	M	1913
	1572	Gabriel " "	M	1920
	1573	Aron " "	M	1923
427	1574	Nissim Jacob Varsano	M	1888
	1575	Virginie " "	F	1906
428	1576	Roufel Moché Faraggi	M	1900
	1577	Miriam Roufel "	F	1910
429	1578	Pinhas Salomon Cassorla	M	1902
	1579	Ernesta Pinhas "	F	1907
	1580	Lana " "	F	1927
	1581	Salomon " "	M	1928
	1582	David " "	M	1933
	1583	Gabriel " "	M	1936
	1584	Joseph " "	M	1937
	1585	Jacob " "	M	1940
430	1586	David Isaac Cassorla	M	1864
	1587	Stréa David "	F	1876
431	1588	Moise Isaac Rouso	M	1907
	1589	Lana Moise "	F	1908
	1590	Réyna Isaac "	F	1869
	1591	Réyna Moise "	F	1927
	1592	Louise " "	F	1934
	1593	Lisa " "	M	1940
	1594	Isaac " "	M	1942
432	1595	Jacob David Camhi	M	1892
	1596	Rachel Jacob "	F	1894
	1597	David " "	M	1923
	1598	Stella " "	F	1924
	1599	Léa " "	F	1928
	1600	Salomon " "	M	1930
	1601	Boéna " "	F	1934
433	1602	Mouchon David Cassorla	M	1889
	1603	Miriam Mouchon "	F	1889
	1604	Sol " "	F	1923
	1605	Clara " "	F	1927
	1606	Mazaltov " "	F	1932
434	1607	Yontov Avram Albaranès	M	1875
	1608	Ricoula Yontov "	F	1878
	1609	Isaac " "	M	1918
435	1610	Samuel Isaac Camhi	M	1914
	1611	Estreya Samuel "	F	1914
	1612	Isaac " "	M	1941
436	1613	Bohor Haim Echkénazi	M	1876
	1614	Hanna Bohor "	F	1881
	1615	Nissim " "	M	1922
	1616	Mair " "	M	1925
	1617	Moise " "	M	1928
	1618	Ricoula " "	F	1931
	1619	Miriam Mair Echkénazi	F	1860

8630

2526

437	1620	Konorté Mair Benkénazi	M	1897
	1621	Abegra Konorté "	F	1900
	1622	Mathilda " "	F	1926
	1623	Jacob " "	M	1928
	1624	Mair " "	M	1933
	1625	Isaac " "	M	1933
	1626	Miriam " "	F	1941
438	1627	Mouchon Mercado Testa	M	1868
	1628	Sol Mouchon "	F	1881
	1629	Béno " "	M	1920
439	1630	Joseph Koché Aroésti	M	1897
	1631	Rachel Joseph "	F	1904
	1632	Moise " "	M	1929
	1633	Mair " "	M	1933
	1634	Aron " "	M	1937
	1635	Sarina " "	F	1939
440	1636	Jacob Gabriél Pardo	M	1889
	1637	Boéna Jacob "	F	1895
	1638	Menahem " "	M	1923
	1639	Gabriél " "	M	1925
	1640	Luna " "	F	1932
	1641	Mato " "	F	1934
	1642	Isaac " "	M	1940
441	1643	Mazaltov Isaac Rouso	F	1879
	1644	Perès " "	M	1912
	1645	Kissim " "	M	1916
	1646	Ether " "	F	1920
	1647	Réyna Jacob Mevorah	F	1901
442	1648	Mordéhay Isaac Rouso	M	1908
	1649	Isaac Mordéhay "	M	1940
443	1650	Haim David Catan	M	1870
	1651	Malca Haim "	F	1885
	1652	Jacob " "	M	1925
	1653	Luna " "	F	1928
	1654	Lyo " "	M	1930
444	1655	Salomon Haim Catan	M	1907
	1656	Lia Salomon "	F	1915
	1657	Ether " "	F	1935
	1658	Mair " "	M	1938
445	1659	Moise Haim Catan	M	1913
	1660	Esperanca Moise Catan	F	1915
	1661	Ether " "	F	1937
446	1662	Nathan Sabetay Ichah	M	1905
	1663	Hanna Nathan "	F	1907
447	1664	Sabetay Nathan Ichah	M	1870
	1665	Sutchka Sabetay "	F	1880
448	1666	Isaac Avram Hasson	M	1909
	1667	Maire Isaac "	F	1912
	1668	Rachel " "	F	1933
	1669	Ab gra " "	F	1936
	1670	Lia " "	F	1940
449	1671	Aaron Moise Cakéron	M	1911
	1672	Ernetsa Aaron "	F	1919
	1673	Rebecca " "	F	1938
	1674	Sarah " "	F	1940

8630

2526

450	1675	Ricoula Mair Pardo	M 1913
	1676	Isaac " "	M 1933
	1677	Esther " "	F 1934
	1678	Rachel " "	F 1938
	1679	Sci " "	F 1939
	1680	Jacob " "	M 1941
451	1681	Avram Mechoulam Ichah	M 1901
	1682	Ab gra Avram " "	F 1905
	1683	Sarina " "	F 1930
	1684	Stella " "	F 1933
	1685	Rachela " "	F 1936
	1686	Nathan " "	M 1938
	1687	Mechoulam " "	M 1940
	1688	Issac " "	M 1943
452	1689	Jacob Isaac Albolak	M 1887
	1690	Streya Jacob " "	F 1907
453	1691	Ment ech Moché Camhi	M 1870
	1692	Bertha Ment ech " "	F 1877
	1693	Moise " "	M 1908
	1694	Peppo/Joseph/" "	M 1913
454	1695	Nissim David Kassoria	M 1898
	1696	Sarah Nissim " "	F 1898
	1697	Vida " "	F 1926
455	1698	Todoros Mordhay Mechoulam	M 1914
	1699	Streya Todoros " "	F 1921
	1700	Mordehay " "	M 1942
456	1701	Nissim Joseph Peaso	M 1887
	1702	Lia Nissim " "	F 1874
457	1703	Estrea Mazliah Alichen-	F 1903
	1704	Louise " " dra	F 1924
	1705	Sarah " "	F 1928
	1706	Nissim " "	M 1930
	1707	Hanna " "	F 1934
458	1708	Sarah Aaron Cohen	F 1884
	1709	Isaac " "	M 1921
	1710	Avram " "	M 1929
459	1711	Avram Lezer Cohen	M 1903
	1712	Lunar Avram " "	F 1907
	1713	Esther " "	F 1931
	1714	Sarah " "	F 1942
460	1715	Sunno Mouchou Faraggi	F 1880
461	1716	Simon Saba Lévy	M 1921
	1717	Stella Simon " "	F 1924
	1718	Jacob " "	M 1942
462	1719	Behora Salomon Echnéhazi	F 1886
	1720	Dan " "	M 1926
463	1721	Mair Isaac Lévy	M 1890
	1722	Esther Mair " "	F 1895
464	1723	Isaac Mordehay Beyakar	M 1911
	1724	Dona Isaac " "	F 1916
	1725	Moise " " "	M 1936
	1726	Mordehay " " "	M 1940

8690
2526

465	1727	Isaac David Pardo	M	1870
	1728	Eather Isaac "	F	1876
466		Bohora Bohor Sobik	F	1884
467	1730	Léon Haim Ichah	M	1902
	1731	Rachel Léon "	F	1907
	1732	Anna " "	F	1930
	1733	Bela " "	F	1933
	1734	Haim " "	M	1936
	1735	Louise " "	F	1939
468	1736	Jacob Aaron Cohen	M	1904
	1737	Tara Jacob "	F	1903
	1738	Simon " "	M	1931
	1739	Aaron " "	M	1933
	1740	Menahem " "	M	1938
	1741	Isaac " "	M	1937
	1742	Avram " "	M	1942
469	1743	Léonora Haim Sarfati	F	1911
	1744	Louisa " "	F	1928
	1745	Simaya " "	M	1930
	1746	Dona " "	F	1932
	1747	Sarah " "	F	1935
	1748	Avram " "	M	1937
	1749	Victor " "	M	1942
470	1750	Avram David Barouh	M	1884
	1751	Sol Avram "	F	1893
	1752	Esther " "	F	1929
	1753	Moise " "	M	1931
	1754	Mazaltov " "	M	1933
	1755	Reyna " "	F	1936
471	1756	Gabriél Avram Barouh	M	1920
	1757	Rebecca " "	F	1923
	1758	Sol " "	F	1940
472	1759	Léon Menahem Nisson	M	1890
	1760	Tara Léon "	F	1924
	1761	Menahem " "	M	1926
	1762	Regina " "	F	1928
	1763	Boëna " "	F	1930
	1764	Lazare " "	M	1932
	1765	Isaac " "	M	1934
	1766	Avram " "	M	1933
473	1767	Réyna Jacob Hasson	F	1868
	1768	Nichon " "	M	1887
474	1769	Ichah Haim Ichah	M	1898
	1770	Réyna Ichah "	F	1905
	1771	Haim " "	M	1926
	1772	Benjamin " "	M	1928
	1773	Menahem " "	M	1931
	1774	Lunar " "	F	1937
	1775	Salomon " "	M	1941
475	1776	Mordehay Bohor Masay	M	1904
	1777	Lunar Mordehay "	F	1907
	1778	Boëna " "	F	1930
	1779	Moise " "	M	1932
	1780	Gracia " "	F	1934
	1781	Sarah " "	F	1936
	1782	Jacob " "	M	1937
476	1783	Sarah Bohor Masay	F	1861

8690
2526

477	1784	Nissim Isaac Hasson	M	1898
	1785	Palomba Nissim "	F	1903
	1786	Réyna " "	F	1925
	1787	Aaron " "	M	1927
	1788	Haim " "	M	1929
	1789	Moise " "	M	1936
478	1790	Jacob Salomon Arva	M	1884
	1791	Esther Jacob "	F	1897
	1792	Pinhas " "	M	1921
	1793	Iunar " "	F	1925
	1794	Clara " "	F	1927
	1795	Isaac " "	M	1930
	1796	Rachel " "	F	1932
479	1797	Haim Avram Alboher	M	1887
	1798	Dona Haim "	F	1885
480	1799	Avram Haim Alboher	M	1908
	1800	Ernesta Avram "	F	1905
481	1801	Salomon Barouh Camhi	M	1892
	1802	Sol Salomon "	F	1858
	1803	Barouh " "	M	1926
	1804	Ernesta " "	F	1927
	1805	Dopa " "	F	1930
	1806	Lazare " "	M	1931
	1807	Isaac " "	M	1934
	1808	Lana " "	F	1937
	1809	Stella " "	F	1938
	1810	David " "	M	1940
482	1811	Sunho Daniel Pifi	F	1895
	1812	David " "	M	1921
	1813	Mazaltov " "	F	1924
	1814	Joseph " "	M	1925
	1815	Esther " "	F	1928
	1816	Sarah " "	F	1930
483	1817	Esther Mouchon Eckenazi	M	1878
	1818	Haim " "	M	1920
	1819	Avram " "	M	1912
	1820	Clara Avram " "	F	1914
	1821	Moise " "	M	1938
	1822	Kato " "	F	1941
484	1823	Sabetay David Nissim	M	1868
	1824	Esther Sabetay "	F	1878
485	1825	Isaac Bohor Nissim	M	1906
	1826	Victoria Isaac "	F	1915
	1827	Alberto " "	M	1938
	1828	Sol Bohor " "	F	1866
486	1829	Isaac Mouchon Camhi	M	1910
	1830	Ernesta Isaac "	F	1914
	1831	Moise " "	M	1935
	1832	Jacob " "	M	1938
	1833	Klara " "	F	1940
487	1834	Bohor Salomon Cohen	M	1887
	1835	Buena Bohor "	F	1895
	1836	Avram " "	M	1929
	1837	Jacob " "	M	1929
488	1838	Saba Avram Cohen	M	1860
	1839	Esther Saba "	F	1890

8690
2526

489	1840	Salomon Sabetay Pessó	M	1866
	1841	Esther Salomon "	F	1878
	1842	Jacob Menahem Pardo	M	1918
490	1843	Isaac Mouchon Camhi	M	1909
	1844	Alegra Isaac "	F	1906
	1845	Marika " "	F	1931
	1846	Mayo " "	M	1935
	1847	Saltchi " "	F	1937
	1848	Palomba " "	F	1942
491	1849	Mouchon Mair Lévy	M	1860
492	1850	Bohor Isaac Alboher	M	1905
	1851	Esther Bohor "	F	1907
	1852	Rachel " "	F	1931
	1853	Sarah " "	F	1932
	1854	Roéna " "	F	1936
	1855	Issac " "	M	1937
	1856	Louisa " "	F	1942
493	1857	Samuel Moché Lévy	M	1890
	1858	Réyna Samuel "	F	1913
	1859	Moise " "	M	1929
	1860	Rebecca " "	F	1931
	1861	David " "	M	1935
	1862	Avram " "	M	1938
	1863	Isaac " "	M	1939
	1864	Alegra " "	F	1943
494	1865	Joseph Ferès Calderon	M	1897
	1866	Alegra Joseph "	F	1913
	1867	Roéna " "	F	1930
	1868	Suzana " "	F	1935
	1869	Ferès " "	M	1938
495	1870	Avram Joseph Albala	M	1865
	1871	Sunho Avram "	F	1895
	1872	Djoya " "	F	1921
	1873	Issac " "	M	1924
	1874	Sabetay " "	M	1925
	1875	Rahaim " "	M	1928
	1876	Samuel " "	M	1931
496	1877	Jacob Bohor Cassorla	M	1905
	1878	Haim Jacob "	M	1926
	1879	Rachel " "	F	1933
	1880	Moise " "	M	1936
497	1881	Aaron Avram Lévy	M	1873
	1882	Julie Avissy "	F	1924
498	1883	Sarah Avram Pardo	F	1876
499	1884	Roufel Joseph Hasson	M	1904
	1885	Ernesta Roufel "	F	1911
	1886	Joseph " "	M	1931
	1887	Isaac " "	M	1934
	1888	Palomba " "	F	1936
500	1889	Moché Salomon Ichah	M	1849
	1890	Mechoulan Moché "	M	1872
	1891	Sarah " "	F	1876
	1892	Nissim " "	M	1921

8690

2526

501	1893	Moise David Nahuias	M	1907
	1894	Esther Moise "	F	1922
	1895	David " "	M	1943
502	1896	Salomon Jacob Alcob	M	1909
	1897	Louisa Salomon "	F	1918
	1898	Benjamin " "	M	1938
	1899	Boena " "	F	1940
503	1900	Joseph Benjamin Rouso	M	1925
	1901	Sunho " "	F	1884
	1902	Nehama " "	M	1928
	1903	Sarah " "	F	1930
504	1904	Menaché Eliao Ovadia	M	1902
	1905	Rachel Menabhé "	F	1903
	1906	Salomon " "	M	1916
	1907	Jeana " "	F	1927
	1908	Mayo " "	M	1929
	1909	Sabetay " "	M	1930
	1910	Esther " "	F	1936
	1911	Eliao " "	M	1938
505	1912	Moise Eliao Ovadia	M	1914
	1913	Alegra Moise "	F	1918
	1914	Esther " "	F	1933
	1915	Vida " "	F	1935
	1916	Sabetay " "	M	1937
	1917	Mazaltov " "	F	1941
506	1918	Bohora Bohor Benyakar	F	1874
	1919	Perès " "	M	1903
507	1920	Salomon Roufel Hasson	M	1888
	1921	Reyna Salomon "	F	1886
	1922	Sol " "	F	1922
	1923	Joseph " "	M	1923
	1924	Simtov " "	M	1924
508	1925	Mirouga Jacob Pardo	F	1853
	1926	Simtov " "	M	1871
	1927	Sunho " "	F	1875
	1928	Albert " "	M	1919
	1929	Mato " "	F	1927
509	1930	David Bohor Alimondra	M	1863
	1931	Luna David "	F	1868
510	1932	Avram David Alimondra	M	1897
	1933	Palomba Avram Alimondra	F	1901
511	1934	Haim Moché Cassorla	M	1903
	1935	Sarah Haim "	F	1907
	1936	Réyna " "	F	1930
	1937	Sol " "	F	1933
	1938	Moise " "	M	1936
	1939	Esther " "	F	1938
	1940	Sarah Moché "	F	1861
512	1941	Jacob Kutiél Cohen	M	1875
	1942	Doudeun Jacob "	F	1887

8690

2526

524	1998	Isaac S. Calderon	M	1910
	1999	Sarah Isaac "	F	1913
	2000	Perla " "	F	1936
	2001	Salomon " "	M	1939
	2002	Boéna " "	F	1942
525	2003	Salomon J. Calderon	M	1883
	2004	Estrea Salomon "	F	1885
	2005	Avram " "	M	1924
526	2006	Gabriél S. Calderon	M	1913
	2007	Marie Gabriél "	F	1917
	2008	Streya " "	F	1939
	2009	Perla " "	F	1941
527	2010	Bohor J. Echkénazi	M	1878
	2011	Luna Bohor "	F	1898
	2012	Boéna " "	F	1925
	2013	Haim " "	M	1930
528	2014	Jacob J. Camhi	M	1877
	2015	Sunho Jacob Camhi	F	1883
529	2016	David S. Calderon	M	1913
	2017	Julie David "	F	1921
	2018	Boéna " "	F	1941
530	2019	Haim Ch. Calderon	M	1867
	2020	Bohora Haim Calderon	F	1886
	2021	Miroutcha " "	F	1930
	2022	Nissim " "	M	1934
531	2023	Isaac Ch. Ichah	M	1906
	2024	Ab gra Isaac Ichah	F	1913
	2025	Rachel Ch. " "	F	1883
	2026	Chalom Isaac " "	M	1937
	2027	Benjamin " "	M	1939
532	2028	Esther M. Ichah	F	1888
	2029	Masliah M. " "	M	1924
533	2030	Lazare J. Ichah	M	1907
	2031	Sunhu Lazare Ichah	F	1900
	2032	Navila " "	F	1926
	2033	Miriam " "	F	1928
	2034	Isaac " "	M	1931
	2035	Masliah " "	M	1934
534	2036	Joseph J. Ichah	M	1910
	2037	Vida Joseph Ichah	F	1915
	2038	Esther " "	F	1934
	2039	Mazal " "	F	1935
	2040	Elvira " "	F	1937
	2041	Rachel " "	F	1942
535	2042	Bohora B. Hasson	F	1908
	2043	Rebecca B. " "	F	1925
	2044	Lia B. " "	M	1934
	2045	Esther B. " "	F	1936
536	2046	Esther M. Cohen	F	1883
	2047	Moise M. " "	M	1921
	2048	Luna M. " "	F	1924

8630

2526

524	1998	Isaac S. Calderon	M	1910
	1999	Sarah Isaac "	F	1913
	2000	Perla " "	F	1936
	2001	Salomon " "	M	1939
	2002	Boéna " "	F	1942
525	2003	Salomon J. Calderon	M	1883
	2004	Estrea Salomon "	F	1885
	2005	Avram " "	M	1924
526	2006	Gabriél S. Calderon	M	1913
	2007	Marie Gabriél "	F	1917
	2008	Streya " "	F	1939
	2009	Perla " "	F	1941
527	2010	Bohor J. Echkenazi	M	1878
	2011	Luna Bohor "	F	1898
	2012	Boéna " "	F	1925
	2013	Haim " "	M	1930
528	2014	Jacob J. Camhi	M	1877
	2015	Sunho Jacob Camhi	F	1883
529	2016	David S. Calderon	M	1913
	2017	Julie David "	F	1921
	2018	Boéna " "	F	1941
530	2019	Haim Ch. Calderon	M	1867
	2020	Bohora Haim Calderon	F	1886
	2021	Mircutchá " "	F	1930
	2022	Nissim " "	M	1934
531	2023	Isaac Ch. Ichah	M	1906
	2024	Ab gra Isaac Ichah	F	1913
	2025	Rachel Chah "	F	1883
	2026	Chalom Isaac "	M	1937
	2027	Benjamin " "	M	1939
532	2028	Esther M. Ichah	F	1888
	2029	Masliah M. "	M	1924
533	2030	Lazare J. Ichah	M	1907
	2031	Sunhu Lazare Ichah	F	1900
	2032	Navila " "	F	1926
	2033	Miriam " "	F	1928
	2034	Isaac " "	M	1931
	2035	Masliah " "	M	1934
534	2036	Joseph J. Ichah	M	1910
	2037	Vida Joseph Ichah	F	1915
	2038	Esther " "	F	1934
	2039	Mazal " "	F	1935
	2040	Elvira " "	F	1937
	2041	Rachel " "	F	1942
535	2042	Bohora B. Hasson	F	1908
	2043	Rebecca B. "	F	1925
	2044	Liao B. "	M	1934
	2045	Esther B. "	F	1936
536	2046	Esther M. Cohen	F	1883
	2047	Moise M. "	M	1921
	2048	Luna M. "	F	1924

8690
2526

1	1	Haim Sch.Aroesti	M.	1903
	2	Mato Haim "	F.	1908
	3	Nina "	F.	1929
	4	Simaja " "	M.	1932
	5	Schua " "	M.	1935
	6	Perla " "	F.	1937
	7	Alegra " "	F.	1940
2	8	Sara B.Todolano	F.	1909
	9	Rahamin B. "	M.	1936
	10	Reina " "	F.	1927
	11	Vida " "	F.	1934
	12	Sol " "	F.	1936
	13	Salomon " "	M.	1940
3	14	Samuel r. Levi	M.	1905
	15	Suncho Samuel Levi	F.	1906
	16	Pinhas " "	M.	1927
	17	Klara " "	F.	1931
	18	Schlmon " "	M.	1934
	19	Ester " "	F.	1936
	20	Sara " "	F.	1941
4	21	Avram J.Aruti	M.	1890
	22	Mazaltov Avram Aruti	F.	1921
	23	Jack Avram " "	M.	1925
	24	Aron " "	M.	1930
5	25	Leon J. Sarfati	M.	1877
	26	Buena Leon "	F.	1878
	27	Sara " "	F.	1924
	28	Alegra " "	F.	1926
	29	Moise " "	M.	1930
6	30	Salomon J. Albala	M.	1911
	31	Reina Salomon "	F.	1913
	32	Jack " "	M.	1936
	33	Isac " "	M.	1939
	34	Suncho " "	F.	1942
7	35	Suncho J.Albalak	F.	1888
	36	Isac " "	M.	1922
	37	Josef " "	M.	1924
	38	David " "	M.	1926
	39	Avram " "	M.	1928
8	40	Isac J. Albalak	M.	1858
	41	Lija " "	F.	1868
9	42	Todoros D. Bezy	M.	1918
	43	Oro Todoros "	F.	1920
	44	Lulza " "	F.	1942
10	45	Avram Sch.Bejakar	M.	1913
	46	Areja Avram "	F.	1919
11	47			

8690

2526

11	47	Isaac J. Abcener	M.	1906
	48	Kaschel Isaac "	F.	1905
	49	Jakov " "	M.	1924
	50	Esterija " "	F.	1926
	51	Oro " "	F.	1930
	52	Alegra " "	F.	1939
	53	Estreja J. "	F.	1957
12	54	Nissim r. Hazan	M.	1917
	55	Estreja Nissim Hazan	F.	1921
	56	Ester " "	F.	1942
13	57	Haim M. Aroesti	M.	1876
	58	Bohora Haim "	F.	1879
14	59	Josef J. Albalak	M.	1886
	60	Lija Josef "	F.	1888
15	61	Masliach B. Kamhi	M.	1894
	62	Klaza Masliach "	F.	1890
	63	Baruch " "	M.	1922
	64	Isak " "	M.	1924
	65	Mayer " "	M.	1926
	66	Miriam " "	F.	1923
	67	Avram " "	F.	1930
	68	Boena " "	F.	1934

458
8630
2526

51 & 52
mirija

-3-

15	69	David Masliach Kamhi	M.	1936
	70	Alegra " "	F.	1938
	71	Ester " "	F.	1940
	72	Luna " "	F.	1942
16	73	Kutiel M. Cohen	M.	1877
	74	Miriam Kutiel Cohen	F.	1877
	75	Louisa " "	F.	1928
	76	Boueng " "	F.	1931
17	77	Salomon J. Rosilio	M.	1873
	78	Bochora Salomon Rosilio	F.	1881
	79	Jakov " "	M.	1912
	80	Mois " "	M.	1914
	81	Mayer " "	M.	1923
18	82	Josef. J. Paerdá	M.	1903
	83	Sara Josef Bardo	F.	1907
	84	Rebeka " "	F.	1928
	85	Isac " "	M.	1931
	86	Salomon " "	M.	1934
	87	Jakov " "	M.	1938
	88	Leon " "	M.	1942
	89	Ester " "	F.	1936
19	90	Avram M. Ischah	M.	1921
	91	Mavi Avram I "	F.	1923
	92			
20	92	Aron B. Kalderon	M.	1898
	93	Suncho Avram Kalderon	F.	1903
	94	Jakov " "	M.	1924
	95	Buena " "	F.	1927
	96	Miriam " "	F.	1934
	97	Sara " "	F.	1946
	98	Kunorti " "	M.	1938
	99	Reina " "	F.	1940
21	100	Leon P. Ischah	M.	1904
	101	Juli Leon " "	F.	1914
	102	Ester " "	F.	1926
	103	Penschas " "	M.	1930
	104	Reina " "	F.	1933
	105	Isak " "	M.	1937
	106	Mato " "	F.	1939
	107	Mois " "	M.	1941
22	108	Mois A. Hassid	M.	1906
	109	Klara Mois Hassid	F.	1906
	110	Sara " "	F.	1927
	111	Sabitaj " "	M.	1930
	112	Seti " "	F.	1935
	113	Palomba " "	F.	1937
	114	Schimom " "	M.	1941
23	115	Leon J. Hasson	M.	1907
	116	Mato Leon Hasson	F.	1907
24	117	Issak " "	M.	1931
	118	Sol " "	F.	1935
	119	Hana " "	F.	1938
	120	Mois " "	M.	1939
24	121	Isak A. Kolonomos	M.	1878
	122	Estreja Isak Kolonomos	F.	1885
25	123	Moschon J. Nison	M.	1878
	124	Bochora Moschon Nison	F.	1891
	125	Palomba " "	F.	1930
	126	Suncho " "	F.	1932
	127	Penschas " "	M.	1934
	128	Reina " "	F.	1936

8630-

2526

26	129	Josef D. Bejekar	M.	1910
	130	Doudoun Josef Bejekar	F.	1908
	131	Ido " "	F.	1929
	132	David " "	M.	1941
	133	Schula D. " "	F.	1888
27	134	Hajim B. Albocher	M.	1905
	135	Lunar Haim Albocher	F.	1903
	136	Feres " "	M.	1928
	1137	Palomba " "	F.	1932
	138	Sara " "	F.	1934
	139	Ester " "	F.	1937
	140	Aron " "	M.	1940
28	141	Kutiel M. Testa	M.	1881
	142	Djoja Kutiel Testa	F.	1893
	143	Mois " "	M.	1920
	144	David " "	M.	1925
	145	Suncho " "	F.	1927
	146	TSCHILIBON " "	M.	1930
	147	Avram " "	M.	1934
	148	Sol " "	F.	1937
	149	Miriam " "	F.	1938
	29	150	Natan B. Homen	M.
151		Suncho Natan Homen	F.	1900
151		Biti " "	M.	1923
152		Gawriol " "	M.	1926
153		Luna " "	F.	1928
154		Salomon " "	M.	1930
155		Simaja " "	M.	1933
156		Donna " "	F.	1937
157		Sara " "	F.	1940
158		Bochora B. " "	F.	1868
30	159	Mois S. Bejekar	M.	1911
	160	Alegra Mois Bejekar	F.	1936
	161	Masi " "	F.	1910
	162	Masaltov " "	F.	1938
	163	Djoja M " "	F.	1940
31	164	Avram R. Kamhi	M.	1907
	165	Klara Avram Kamhi	F.	1911
	166	Sara " "	F.	1931
	167	Rebeka " "	F.	1933
	168	Ester " "	F.	1935
	169	Manuel " "	M.	1937
	170	Rachamin " "	M.	1939
	32	171	Rachamin M. Kamhi	M.
172		Presija Rachamin Kamhi	F.	1878
33	173	Moschon S. Alkues	M.	1890
	174	Raschel M. " "	F.	1903
34	175	David A. Ovadia	M.	1917
	176	Luna David Ovadia	F.	1921
	177	Sara " "	F.	1942
35	178	Avram R. Levi	M.	1908
	179	Mato Avram Levi	F.	1909
	180	Lesir " "	F.	1909
	181	Klara " "	F.	1933
	182	Mayer " "	M.	1935
	183	Rufel " "	M.	1937
	184	Isak " "	M.	1942
36	185	Mato Jakov Navon	F.	1903
	186	Samuel " "	M.	1927
	187	David " "	M.	1929
	188	Mati " "	M.	1931
	189	Donna " "	F.	1936
37	190			

8690

2526

37	190	David Isak Aruti	M.	1877
	191	Lea David "	F.	1895
	192	Masaltow " "	F.	1922
	193	Rebeka " "	F.	1925
	194	Isak " "	M.	1928
	195	Estreja " "	F.	1930
	196	Anna " "	F.	1933
	197	Samuel " "	M.	1937
198	Estreja 3sak "	F.	1865	
38	199	Josef Avram Albalak	M.	1923
	200	Redjina Josef "	F.	1925
39	201	Bochor Aron Testa	M.	1880
	202	Reina Bochor "	F.	1885
	203	Aron " "	M.	1914
	204	Sara " "	F.	1919
40	205	Leon " "	M.	1926
40	206	Elie Bochor Testa	M.	1904
	207	Sara Elie "	F.	1908
	208	Stela " "	F.	1928
	209	Sol Avram Sarfati	F.	1865
41	210	Avram Rahamin Hasson	M.	1878
	211	Ester Avram "	F.	1880
42	212	Luna Ishak Ischak	F.	1885
	213	Jakov " "	M.	1924
	214	Marika " "	F.	1932
43	215	Milag Miruga Jakov Aboher	1870	F.
44	216	Alberto Isak Ischak	M.	1918
	217	Esterina Alberto "	F.	1925
	218	Isak " "	M.	1942
45	219	Echora Oinhas Hasson	F.	1887
	220	Alberto " "	M.	1921
	221	Josef " "	M.	1925
	222	Mordehaj " "	M.	1930
	223	Ester Saba " "	F.	1875
46	224	Murdehaj Jakob Kalderon	1895	
	225	Raschel Mordehaj "	F.	1903
	226	Alegra " "	F.	1928
	227	Sara " "	F.	1931
	228	Reina " "	F.	1934
	229	Stella " "	F.	1936
	230	Luiza " "	F.	1942
47	231	Santo Salomon Levi	M.	1919
	232	Sahomba Santo "	F.	1919
	233	Salomon " "	M.	1942
48	234	Sabitaaj Ischak Erges	M.	1867
	235	Sol Sabitaaj "	F.	1878
49	236	Rikina Ishak Rousso	F.	1888
50	237	Jakov David Meschulam	M.	1879
	238	Reina Jakov "	F.	1885
	239	Lazar " "	M.	1923
51	240	Isak Lazar Ishah	M.	1871
	241	Navilla " "	F.	1871
	242	Jakov " "	M.	1924
52	243	Nahama Isak Ischah	M.	1913
	244	Sari Nahama "	F.	1921

8690

2526

53	245	Jakob M. Farat	M.	1881
	246	Salomba Jakob Farat	F.	1891
	247	Armeta " "	F.	1925
	248	Klara " "	F.	1924
	249	Isak " "	M.	1926
	250	Eliko " "	M.	1927
54	251	Zaharija J. Schamu	M.	1863
	252	Perla Z. "	F.	1870
55	253	Mois H. Meschulam	M.	1903
	254	Sol M. "	F.	1905
	255	Haim M. "	M.	1925
	256	Sara M. "	F.	1932
	257	Streja M. "	F.	1936
56	258	Samuil J. Parap	M.	1893
	259	Anna S. "	F.	1893
	260	Isak " "	M.	1920
	261	Dario " "	M.	1921
	262	Avram " "	M.	1923
	263	Gidalja S. "	M.	1927
	264	Rachamin S. "	M.	1931
	265	Lazar " "	M.	1932
	266	Sara " "	F.	1935
57	267	Mosche A. Hazah	M.	1873
	268	Sara M. "	F.	1875
58	269	Avram J. Pessa	M.	1888
	270	Esterina A. "	F.	1896
	271	Jacques " "	M.	1923
	272	Rachel A. "	F.	1925
	273	Meschulam A. "	M.	1928
	274	Alegra " "	F.	1931
	275	Mois " "	M.	1935
59	276	Samuel S. Ischah	M.	1902
	277	Miriam " "	F.	1903
	278	Salomon " "	M.	1927
	279	Raschel M. Kalderon	F.	1925
60	280	Aron A. Hasson	M.	1893
	281	Ester " "	F.	1896
	282	Haim " "	M.	1926
	283	Alegra " "	F.	1926
	284	Mois " "	M.	1927
	285	Mentesch A. "	M.	1930
	286	Elijao " "	M.	1934
	287	Sol " "	F.	1937
61	288	Wida J. Kalderon	F.	1876
62	289	David D. Meschulam	M.	1892
	290	Klara " "	F.	1902
	291	Sol " "	F.	1925
	292	Haim " "	M.	1929
	293	Gracia " "	F.	1933
	294	Schabitaj D. "	M.	1934
	295	Jakov " "	M.	1935
63	296	Penhas J. Ischah	M.	1863
	297	Ester P. "	F.	1871
64	298	Samuil P. Ischah	M.	1902
	299	Streja B. "	F.	1902
	300	Jakov " "	M.	1933
	301	Wida " "	F.	1941
65	302	Juda M. Cohen	M.	1903
	303	Rikula I. "	F.	1908
	304	Lesir " "	M.	1928

8690

2526

Список на лицата со еврејско потекло од град Битола затворени во
концентрационен логор во Скопје. 11 март 1943 г.

401

VI 1

8690
2527

CAMP DE CONCENTRATION
SKOPLJE.

Forme Le 11 Mars 1943

Dans cette liste sont inscrits 381 Familles
avec 1616 Membres

Observation: Les noms souligné sont de ceux qui ont
été mis en liberté.

M: Signifie Masculin
F: " " Feminin.

-7-

53 & 54

mi luj a 462

65	305	Sunhe	I. Cohen	F.	1931
	306	Reina	" "	F.	1933
	307	Zak	" "	M.	1935
	308	Jakov	" "	M.	1936
	309	Luna	" "	F.	1938
66	310	Rekula	Peris Ischak	F.	1883
	311	Dario	" "	M.	1912
	312	Sara	" "	F.	1921
67	313	David	Hajim Katan	M.	1902
	314	Estreja	David Katan	F.	1905
	315	Esterina	" "	F.	1925
	316	Hajim	" "	M.	1926
	317	Isak	" "	M.	1929
	318	Rachel	" "	F.	1931
68	319	Jakob	Isak Kamhi	M.	1918
	320	Sol	Jakob "	F.	1922
	321	Raschel	" "	F.	1942
69	322	Avram	Kalaf Ischach	M.	1890
	323	Arnesta	Avram "	F.	1904
	324	David	" "	M.	1928
	325	Dora	" "	F.	1929
	326	Kalef	" "	M.	1930
	327	Elie	" "	F.	1931
	328	Sarin a	" "	F.	1935
	329	Luna	" "	F.	1941
	70	330	Jakob	Salomon Aroesti	M.
331		Klara	Jakob "	F.	1875
71	332	Sol	Eliau Kasorla	F.	1903
	333	Vida	" "	F.	1924
	334	Rebeka	" "	F.	1934
72	335	Ida	Mois Pardo	F.	1901
	336	Riketa	Mois Pardo	F.	1934
	337	Pinkas	" "	M.	1935
73	338	Hajim	Muschon Kalderon	M.	1835
	339	Palomba	Hajim "	F.	1868
74	340	Muschon	Hajim Kalderon	M.	1879
	341	Sucho	Muchon "	F.	1888
	342	Anna	" "	F.	1926
	343	Haim	" "	M.	1928
	344	Sara	" "	F.	1929
	345	Mario	" "	M.	1931
75	346	Jakob	Isak Ruso	M.	1875
	347	Sol	Jakob "	F.	1883
	348	Ida	" "	FF.	1921
	349	Moriko	" "	M.	1925
76	350	Rafael	Hajin Kalderon	M.	1914
	351	Sara	Rafael "	F.	1920
	352	Hajim	" "	M.	1941
77	353	Josef	Jakov Levi	M.	1893
	354	Rachel	Josef Levi	F.	1895
	355	Alegra	" "	F.	1920
	356	Jakov	" "	M.	1925
	357	Mosche	" "	M.	1932
	358	Rebeka	" "	F.	1930
78	359	Bohor	Menahem Nissan	M.	1885
	360	Ester	Bohor "	F.	1893
	361	Sabitaj	" "	M.	1920
	362	Djamila	" "	F.	1933
	363	Mato	" "	F.	1935

8630

2527

79	364	Menahem Bohor Nisam	M.	1910
	365	Vkua " "	F.	1916
	366	Schalom " "	M.	1936
	367	Ester " "	F.	1942
80	368	Isak Elijau Koen	M.	1917
	369	Sara Isak " "	F.	1923
	370	Elijau " "	M.	1942
81	371	Isak Sabitaj Ergas	M.	1883
	372	Hana Isak Ergas	F.	1888
	373	Leon " "	M.	1915
	374	Albert " "	M.	1919
	375	Sabitaj " "	M.	1919
82	376	Juda Merkaio Testa	M.	1863
	377	Palomba Juda Testa	F.	1868
83	378	Todoros Mošche Levi	M.	1887
	379	Sol Todoros " "	F.	1889
	380	Gabrijel " "	M.	1919
	381	Salomon " "	M.	1923
	382	Matilda " "	F.	1926
	383	Dschintschin " "	F.	1927
84	384	Dario Todoros Levi	M.	1914
	385	Stella Dario Levi	F.	1922
85	386	Mois Todoros Levi	M.	1911
	387	Buena Mois Levi	F.	1917
	388	Todoros Mois Levi	M.	1935
	389	Mordohaj Mois Levi	M.	1937
	390	Pinhas Mois " "	M.	1940
86	391	Josef Mosche Levi	M.	1890
	392	Palomba Josef " "	F.	1901
	393	Mosche " "	M.	1923
	394	Jakov " "	M.	1925
	395	Matida " "	F.	1927
	396	Mordohaj " "	M.	1935
	397	Sara " "	F.	1935
87	398	Bohor David Meschulam	M.	1878
	399	Sara Bohor " "	F.	1879
	400	Albert " "	M.	1920
	401	Sol " "	F.	1924
88	402	Avram Isak Hasson	M.	1896
	403	Sol Avram " "	F.	1901
	404	Isak " "	M.	1920
	405	Rachel " "	F.	1929
	406	Reina " "	F.	1928
	407	Jakob " "	M.	1931
	89	408	Jak Josef Hasson	M.
409		Donna Jak " "	F.	1922
410		Josef " "	M.	1943
90	411	Avram Josef Hasson	M.	1914
	412	Gracia Avram " "	F.	1917
	413	Josef " "	M.	1936
	414	Palomba " "	F.	1938
	415	Luna " "	F.	1943
91	416	Bochor Avram Pario	M.	1875
	417	Oro Bochor " "	F.	1888
	418	Mois " "	M.	1925
	419	Lazar " "	M.	1928
	420	Sara " "	F.	1928

2690
2527

92	421	Abram	Bochor	Pardo	M.	1905
	422	Dona	Abram	"	F.	1911
	423	Oro	"	"	F.	1930
	424	Mosche	"	"	M.	1932
	425	Jak	"	"	M.	1935
	426	Klara	"	"	F.	1936
	427	Mordohaj	"	"	M.	1939
93	428	Abram	David	Ischach	M.	1905
	429	Falomba	Abram	"	F.	1907
	430	Sara	David	"	F.	1881
	431	Djoja	Abram	"	F.	1932
	432	David	"	"	M.	1934
	433	Haim	"	"	M.	1937
94	434	Jakob	Bochor	Hasson	M.	1921
	435	Luna	Jakob	"	F.	1921
	436	Lea	"	"	F.	1942
95	437	Isak	Baruch	Kamhi	M.	1878
	438	Estreja	Osak	"	F.	1883
	439	Sara	Osak	"	F.	1925
96	440	Haim	Isak	Kamhi	M.	1910
	441	Vida	Haim	"	F.	1908
	442	Isak	"	"	M.	1934
	443	Ester	"	"	F.	1936
	444	Estrea	"	"	F.	1938
	445	Miriam	"	"	F.	1942
97	446	David	Elijsu	Koen	M.	1916
	447	Julia	David	"	F.	1922
	448	Bebora	"	"	F.	1942
98	449	Buena	Aron	Kamhi	F.	1886
	450	Elijsu	"	"	M.	1925
99	451	Liau	David	Ischach	M.	1908
	452	Oro	Liau	"	F.	1909
	453	David	"	"	M.	1934
	454	Sara	"	"	F.	1937
	455	Falomba	"	"	F.	1939
100	456	Leon	David	Bejakar	M.	1919
	457	Lunar	Leon	"	F.	1923
	458	Alegra	"	"	F.	1943
101	459	Rafael	Abram	Hasson	M.	1905
	460	Dona	Rafael	"	F.	1912
102	461	Hajim	Schimon	Testa	M.	1919
	462	Sara	Nissim	"	F.	1921
	463	Mois	"	"	M.	1942
Y03	464	Masaltov	Muschon	Pardo	F.	1895
	465	Isak	"	"	M.	1924
	466	Luna	"	"	F.	1925
	467	Jakob	"	"	M.	1927
	468	Klara	"	"	F.	1928
104	469	Josef	Lezir	Koen	M.	1890
	470	Ester	Josef	"	F.	1892
	471	Leon	"	"	M.	1921
	472	Haim	"	"	M.	1924
	473	Abram	"	"	M.	1932
105	474	Lesir	Liau	Koen	M.	1913
	475	Buena	Lesir	"	F.	1916
	476	Gracia	"	"	F.	1941
Y06	477	Nisim	Bochor	Sarfati	M.	1918
	478	Luna	"	"	F.	1918
	479	Dora	"	"	F.	1924

363

2630

2527

107	480	Masaltov	Jako	Levi	F.	1898
	481	Aron	"	"	M.	1921
	482	Dario	"	"	M.	1925
	483	Esterina	"	"	F.	1927
	484	Luna	"	"	F.	1932
108	485	Jakob	Kalef	Ischach	M.	1896
	486	Luna	Jakob	"	F.	1903
	487	Dora	"	"	F.	1923
	488	Kalef	"	"	M.	1925
	489	Oro	"	"	F.	1928
	490	Estreja	"	"	F.	1930
	491	Isak	"	"	M.	1933
	492	Liau	"	"	M.	1934
109	493	Mois	Isak	Talvi	M.	1906
	494	Sol	Mois	"	F.	1910
	495	Isak	"	"	M.	1935
	496	Jak	"	"	M.	1937
	497	Regina	"	"	F.	1939
	498	Matilda	"	"	F.	1942
	499	Reina	Muschen	Kamhi	F.	1873
110	500	Jochived	Jakov	Levi	M.	1885
	501	Isak	Jajov	"	M.	1921
111	502	Malka	Jakob	Rezo	F.	1880
	503	Gabriel	"	"	M.	1920
	504	Rebeka	"	"	F.	1925
112	505	Samuel	Bogor	Ischah	M.	1903
	506	Luna	Samuel	"	F.	1909
	507	Rachel	"	"	F.	1927
	508	Flor	"	"	F.	1929
	509	Jak	"	"	M.	1931
	510	Rebeka	"	"	F.	1934
113	511	Mehahem	Jakob	Ovadia	M.	1898
	512	Miriam	Menahem	"	F.	1903
	513	Jak	"	"	M.	1927
	514	David	"	"	M.	1928
	515	Mois	"	"	M.	1930
	516	Salomon	"	"	M.	1933
	517	Isak	"	"	M.	1935
	518	Luna	"	"	F.	1939
114	519	Mois	Jakob	Ovada	M.	1920
	520	Lea	Mois	"	F.	1922
	521	Marko	"	"	M.	1942
115	522	Aron	Jakov	Koen	M.	1907
	523	Don	Aron	"	F.	1913
	524	Jakob	"	"	M.	1932
	525	Abram	"	"	M.	1943
116	526	Josef	Samuel	Kemhi	M.	1897
	527	Alegra	Josef	"	F.	1927
	528	Buena	"	"	F.	1929
	529	Matilda	"	"	F.	1933
	530	Regina	"	"	F.	1936
117	531	Avram	Salomon	Albocher	M.	1898
	532	Luna	Avram	"	F.	1905
	533	Alegra	"	"	F.	1927
	534	Sara	"	"	F.	1930
	535	Salomon	"	"	M.	1935
	536	Regina	"	"	F.	1933
	537	Rebeka	"	"	F.	1938
118	538	Isak	Josef	Arcesti	M.	1886
	539	Rachel	Isak	"	F.	1893
	540	Sara	"	"	F.	1923

118	541	Anna Isak	Arđesti	F.	1924
	542	Simon	"	M.	1929
119	543	Lea Pares	Ischah	F.	1893
	544	Mois	"	M.	1923
	545	Salomon	"	M.	1925
	546	Strea	"	F.	1928
	547	Pepo	"	M.	1930
120	548	Abram Salomon	Sabikario	M.	1896
	549	Hana Abram	"	F.	1898
	550	Sara	"	F.	1924
	551	Salomon	"	M.	1926
	552	Palomba	"	F.	1928
	553	Kalef	"	M.	1930
	554	Dora	"	F.	1933
	555	Josef	"	M.	1934
	556	Liao	"	M.	1936
	557	Estrea	"	F.	1938
	558	Mosche	"	M.	1942
121	559	Gabriel Mosche	Kamhi	M.	1913
	560	Klara Gabriel	"	F.	1917
	561	Jeanna	"	F.	1937
	562	Mosche	"	M.	1938
122	563	Klara Mosche	Kamhi	F.	1883
	564	Sabitaj	"	M.	1920
123	565	David Mosche	Kamhi	M.	1905
	566	Arnesta David	Kamhi	F.	1911
	567	Mosche David	Kamhi	M.	1932
	568	Isak	"	M.	1935
	569	Matika	"	F.	1937
124	570	Jakob Menahem	Ovadia	M.	1895
	571	Suncho Jakob	"	F.	1895
	572	Mordochaj	"	M.	1929
	573	Isak	"	M.	1931
	574	Sara	"	F.	1934
	575	Dšoja	"	F.	1936
225	576	Menahem Jakob	Ovadia	M.	1910
	577	Klara Menahem	"	F.	1919
	578	Alegra	"	F.	1938
	579	Mayer	"	M.	1938
126	580	Sara Abram	Asael	F.	1883
127	581	Sara Isak	Ischah	F.	1870
128	582	Isak David	Ischah	M.	1901
	583	Luna Isak	"	F.	1897
	584	Sara	"	F.	1926
	585	Bosna	"	F.	1927
	586	David	"	M.	1935
	587	Raschek	"	F.	1935
129	588	Josef Salomon	Koen	M.	1900
	589	Hana Josef	"	F.	1901
	590	Isak	"	M.	1926
	591	Salomon	"	M.	1928
	592	Mayer	"	M.	1932
	593	Abram	"	M.	1936
130	594	Liau Lezir	Koen	M.	1884
	595	Gracia Liau	"	F.	1887
	596	Rahamia	"	M.	1921
	597	Baruch	"	M.	1942
	598	Regina	"	F.	1927
	599	Jakob	"	F.	1930
	600	Rikula	"	F.	1934

8690

2527

131	561	Lesir Morachej Ischah	M.	1883
	562	Sunché LEsir "	F.	1891
	563	Isak " "	M.	1936
	564	Abram " "	M.	1929
	565	Klara " "	R.	1933
132	566	Jantov Josef Pesso	M.	1874
	567	Ester Jantov "	F.	1878
133	568	Gabriel Isak Pardo	M.	1899
	569	Sara Gabriel "	F.	1912
	570	Isak " "	M.	1933
	571	Mosche " "	M.	1937
134	572	Jakob Isak Faradji	M.	1895
	573	Sara Jakob "	F.	1906
	574	Menshem " "	M.	1930
135	575	Isak Gavriek Pardo	M.	1860
	576	Reina Isak "	F.	1872
136	577	Aron Rachamin Russo	M.	1892
	578	Matilda Aron "	F.	1900
	579	Rachamin " "	M.	1922
	580	Isak " "	M.	1923
	581	Reina " "	F.	1925
	582	Jakob " "	M.	1929
583	Rikula " "	F.	1931	
137	584	Rachamin Mochar Rouso	M.	1865
138	585	Santo Mois Aroesti	M.	1878
	586	Klara Santo "	F.	1890
	587	Juda " "	M.	1920
	588	Simo " "	M.	1924
	589	Rikula " "	F.	1929
	590	Lea Mosche Aroesti	F.	1853
139	591	Eli Santo Aroesti	M.	1903
	592	Esterina Eli "	F.	1913
	593	Santo " "	M.	1936
	594	Kutice " "	M.	1941
140	595	Eli Hajim Kaldieron	M.	1891
	596	Klara Eli "	F.	1899
	597	Luna " "	F.	1923
	598	Haim " "	M.	1932
141	599	Rachamin Sch.Schali	M.	1880
	600	Rekula Rachamin Schali	F.	1873
	601	Vida Sabitay "	F.	1870
142	602	Moche Sabitay Schali	M.	1896
	603	Sara Moche "	F.	1899
	604	Avram " "	M.	1930
	605	Papo " "	M.	1939
143	606	Rika Monchon Kamhi	F.	1877
	607	Isak " "	M.	1920
144	608	Jakov Avram Nisean	M.	1903
	609	Sunché Jakob "	F.	1903
	610	Avram " "	M.	1924
	611	Masaltov " "	F.	1926
	612	Reina " "	F.	1932
	613	Rekula " "	F.	1934
	614	Vida " "	F.	1936
145	615	Bau Isak Abochar	M.	1890
	616	Aroesto Bau "	F.	1896
	617	Juda " "	M.	1921
	618	Isak " "	M.	1923

8030

2527

8690

145	620	Avram Bau Albohar	M.	1929
	621	Nissim " "	M.	1933
	622	Hana Isak "	F.	1868
146	623	Leon Avram Nissim	M.	1913
	624	Lulia Leon " "	F.	1919
	625	Avram " "	M.	1940
147	626	Aron Avram Koen	M.	1877
	627	Reina Aron "	F.	1885
148	628	Avram Aron Koen	M.	1903
	629	Perla Avram Koen	F.	1905
	630	Reina " "	F.	1928
	631	Aron " "	M.	1929
	632	Suncho " "	F.	1932
	633	Sara " "	F.	1935
149	634	Haim Bohor Bahmias	M.	1867
	635	Masaltov Haim "	F.	1870
	636	Schelbma " "	M.	1918
	637	Wida " "	F.	1920
150	638	Nissim Hajim Kalderon	M.	1903
	639	Haim Nissim " "	M.	1930
	640	Hana " "	F.	1910
151	640	Gavriel Haim	M.	1902
	642	Gavriel Haim	F.	1908
	643	Merkado " "	M.	1924
	644	Hana " "	F.	1936
	645	Haim " "	M.	1939
	646	Oro " "	F.	1942
152	647	Leon Aron Albochar	M.	1908
	648	Sara Leon " "	F.	1911
	649	Aron " "	M.	1936
	650	Suncho " "	F.	1937
153	651	Jakob Josef Izrael	M.	1873
	652	Klara Jakob "	F.	1870
154	653	Bohor Eli Pardo	M.	1880
	654	Hana Bohor "	F.	1883
155	655	Sabetaj Haim Assael	M.	1880
	656	Aroesti Sabetaj "	M.	1890
	657	Mois " "	M.	1918
	658	Isak " "	M.	1922
	659	Pepo " "	M.	1930
	660	Estreja " "	F.	1931
156	661	Brandel Mois Levi	M.	1916
	662	Vida Brandel "	F.	1919
157	663	Nissim Muschon Kamhi	M.	1897
	664	Buena Nissim "	F.	1903
	665	Stelja " "	F.	1924
	666	Wida " "	F.	1926
	667	Salomon " "	M.	1928
	668	Hana " "	F.	1930
158	669	Leon Muschon Kamhi	M.	1898
	670	Frida Leon " "	F.	1905
	671	Batja " "	F.	1938
	672	Ma Estreja Muschon Kamhi	F.	1880
159	673	Avram Js. Hasson	M.	1905
	674	Sara Avram " "	F.	1914
	675	Isak " "	M.	1934
	676	Estreja " "		

2527

- /24 -

57 & 58
Bitolja

9

8630

2527

159	677	Pinhas Avram Hasson	M.	1938
160	678	Sol Pinhas Koen	F.	1878
	679	Peppo " "	M.	1919
161	680	Estreja Isak Hasson	F.	1879
	681	Peppo " "	M.	1920
162	682	Sara Jakov Israel	F.	1881
	683	Isak " "	M.	1917
	684	Moribhaj " "	M.	1922
	685	Alegra " "	F.	1926
	686	Stella " "	F.	1928
	687	Nissim " "	M.	1930
163	688	Rafael Avram Kalderon	M.	1908
	689	Tomer " "	F.	1910
164	690	Maiel Afrom Kalderon	M.	1891
	691	Sara Maiel " "	F.	1889
	692	Afram " "	M.	1926
	693	Pinhas " "	M.	1933
	694	Matilda " "	F.	1937
165	695	Peppo Isak Koen	M.	1911
	696	Estreja Peppo " "	F.	1912
	697	Alegra " "	F.	1936
	698	Isak " "	M.	1940
166	699	Samuel J. Schami	M.	1881
	700	Sara Samuel " "	F.	1903
	701	Regina " "	F.	1923
	702	Anna " "	F.	1924
	703	Josef " "	M.	1926
	704	Matilda " "	F.	1930
	705	Klara " "	F.	1934
	706	Alegra " "	F.	1936
	707	Reina " "	F.	1935
167	708	Isak Kutiel Kamhi	M.	1903
	709	Klara Isak " "	F.	1905
	710	Kutuel " "	M.	1927
	711	Anna " "	F.	1932
	712	Sol " "	F.	1934
	713	David " "	M.	1936
	714	Salomon " "	M.	1938
	715	Ester D. Pazzo	F.	1870
168	716	Kutuel Haim Kamhi	M.	1863
	717	Djbjja Kutuel " "	F.	1883
	718	Abram " "	M.	1921
169	719	Rahamim I. Izrael	M.	1880
	720	Hana Rechemim " "	F.	1890
	721	Nissim " "	M.	1915
	722	Ma'jo " "	M.	1921
	723	Matilda " "	F.	1924
	724	Isak " "	M.	1926
170	725	Josef Rahamim Izrael	M.	1907
	726	Jamil Josef " "	F.	1903
	727	Henri " "	M.	1927
	728	Nina " "	F.	1928
	729	Raschel " "	F.	1929
	730	Mois " "	M.	1933
	731	Anna " "	F.	1937
	732	Rafael " "	M.	1938

8620

2527

171	733	Bohor M. Pesso	M.	1876
	734	Hana Bohor Pesso	F.	1876
172	735	Jakov Haim Aruti	M.	1907
	736	Sterina Jakob Aruti	F.	1912
	737	Rebeka " "	F.	1932
	738	Hajim " "	M.	1934
	739	David " "	M.	1937
173	740	Bension B. Alkuser	M.	1890
	741	Sara Bension " "	F.	1896
	742	Abram " "	M.	1921
	743	Elijau " "	M.	1931
174	744	Abram Mosche Aruti	M.	1898
	745	Sunno Ab. Aruti	F.	1900
	746	M. Saltof Ab. Aruti	F.	1920
	747	Ester " "	F.	1925
	748	R. sch. l. " "	F.	1927
	749	Hana " "	F.	1929
	750	Klara " "	M.	1931
	751	Reina " "	F.	1936
175	752	Dario Meschul. m	M.	1915
	753	Stojeja Dario Meščul. m	M.	1921
	754	Jak " "	M.	1941
176	755	Reuben Izrael Geron	M.	1879
	756	Sara Reuben Geron	F.	1896
	757	Israel " "	M.	1919
	758	Haim " "	M.	1922
	759	Josef " "	M.	1926
177	760	Sol Aron Aruesti	F.	1893
	761	Nisim Aron " "	M.	1925
	762	Luna " "	F.	1922
	763	Abram " "	M.	1927
	764	Rekula " "	F.	1893
178	765	Buona Isak Bensaalem	F.	1876
	766	Mensaem " "	M.	1913
179	767	Reuben Gabr. Pario	M.	1861
	768	Sol Reuben " "	F.	1883
	769	Ester " "	F.	1924
	770	Reina " "	F.	1913
180	771	Meschulam D. Pесо	M.	1881
	772	Lea Meschulam Pесо	F.	1887
	773	Finkas " "	M.	1914
	774	Benjamin " "	M.	1917
	775	Rebek. " "	F.	1920
	776	Samuel " "	M.	1925
	777	Leon " "	M.	1927
	778	Alegra " "	F.	1929
	779	Mosche " "	M.	1933
181	780	Saba Meschulam Pесо	M.	1857
182	781	Salamon Samuel Pario	M.	1866
	782	Fresia Salomon " "	F.	1876
	783	Dano " "	M.	1916

183	784	Samuel Salomon Pardo	M.	1904
	785	Dudin " "	F.	1908
	786	Fresia " "	F.	1930
	787	Djintil " "	F.	1932
	788	Salomon " "	M.	1935
	789	Abriam " "	M.	1937
184	790	Sitaja Mosche Aruesti	M.	1885
	791	Raina Sitaja " "	F.	1895
	792	Salomon " "	M.	1916
	793	Lea " "	F.	1921
	794	Juda " "	M.	1922
	795	Todoros " "	M.	1925
	796	Nissim " "	M.	1927
185	797	Isak Salomon Pardo	M.	1907
	798	Sol Isak " "	F.	1913
	799	Miriam Isak " "	F.	1935
	800	Salomon " "	M.	1938
186	801	Mosche A. Kalderon	M.	1906
	802	Raschel Mosche " "	F.	1908
	803	Miruga " "	F.	1934
	804	Leon " "	M.	1936
	805	Viktor " "	M.	1937
187	806	Josef Mosche Levi	M.	1885
	807	Sara Josef " "	F.	1893
	808	Ana " "	F.	1924
	809	Stella " "	F.	1927
	810	Davia " "	F.	1930
	811	Leon " "	M.	1932
188	812	Nissim L. Koan	M.	1904
	813	Sol Nissim Koan	F.	1908
	814	Dora " "	F.	1933
	815	Lesir " "	M.	1935
	816	Moraiohaj " "	M.	1936
	817	Josef " "	M.	1937
189	818	Bella Ovadia	F.	1873
	819	Jakov " "	M.	1910
	820	Rejina " "	F.	1922
	821	Lazar " "	M.	1925
190	822	Avram M. Levi	M.	1879
	823	Mois Avram Levi	M.	1921
	824	Leon " "	M.	1924
	825	Davia " "	M.	1926
191	826	Isak B. Hasson	M.	1910
	827	Anna Isak " "	F.	1912
192	828	Salomon E. Hasson	M.	1912
	829	Kru Salomon Hasson	F.	1911
193	830	Avram I. Salikario	M.	1895
	831	Lun. Avram " "	F.	1910
	832	Josef " "	M.	1925
193	833	M. glisch " "	M.	1926
	834	Rebeka " "	F.	1930
	835	Dora " "	F.	1936
	836	Rejina " "	F.	1940
	837	Jakov " "	M.	1940
	838	Rika " "	F.	1853
194	839	Avram E. Hasson	M.	1890
	840	Rikula Avram Hasson	F.	1898
	841	Ester " "	F.	1928
	842	Menahom " "	M.	1932
	843	Matika " "	F.	1934
	844	Peri " "	F.	1934

8890
2527

- 17 -

59
Bitolja

12

1172

194	845	Jakov Avrom Hasson	M.	-----
195	846	Jako N. Baruh	M.	1922
	847	Reina Jako Baruh	F.	1925
196	8148	Mosche I. Sarfati	M.	1893
	849	Nia Mosche "	F.	1903
	850	Jako "	M.	1929
	851	Spirausija M."	F.	1935
	852	Isak M."	M.	1938
197	853	Salmo A. Kallieron	M.	1894
	854	Mato Salmo "	F.	1903
	855	Avram " "	M.	1924
	856	Rahamin " "	M.	1926
	857	Haim " "	M.	1929
	858	Meri " "	F.	1935
	859	Reujina " "	M.	1936
198	860	Bonora J. Albuqner	F.	1858
	861	Sara Bonor Kamhi	F.	1888
199	862	Peres D. Kamhi	M.	1886
200	863	Muschon I. Koen	M.	1898
	864	Suncanu M. "	F.	1888
	865	Jako " "	M.	1914
	866	Reina " "	F.	1920
	867	Samuel " "	M.	1924
	868	Hana I. Kasoria	F.	1938
201	869	Avram H. Kallieron	M.	1908
	870	Rikula Avram "	F.	1912
	871	Haim " "	M.	1934
	872	Hana " "	F.	1936
202	873	Casia B. Manu	F.	1908
	874	Raschel B. "	F.	1928
	875	F. Lomba " "	F.	1931
	876	Samuel " "	M.	1932
203	877	Masliach H. Russo	M.	1911
	878	Mato Masliach "	F.	1909
	879	Haim " "	M.	1937
	880	Buena " "	F.	1940
204	881	Mayer M. Koen	M.	1876
	882	Sol Mayer Koen	F.	1898
205	883	Reina S. Todelano	F.	1924
	884	Rahamin S. Todelano	M.	1923
	885	Wida S. Todelano	F.	1930
206	886	Lijau M. Ischach	M.	1898
	887	Buena Lijau Ischach	F.	1903
	888	Mois " "	M.	1922
	889	Samuel " "	M.	1924
	890	Sabetay " "	M.	1927
	891	Isak " "	M.	1932
	892	Haim " "	M.	1935
	893	Redjina " "	F.	1938
207	894	Jako M. Hasson	M.	1883
	895	Ester Jako Hasson	F.	1893
	896	Mois " "	M.	1906
	897	Avrom " "	M.	1920
	898	Sch. lom " "	M.	1924
	899	Jana " "	F.	1930
	900	Viktoria " "	F.	1932

8690

2527

208	901	Jako	M. Hasson	M.	1883
	902	Ester	J. Hasson	F.	1893
	903	Mois	J.	"	M. 1906
	904	Avram	J.	"	M. 1920
	905	Salom	J.	"	M. 1924
	906	Jana	J.	"	F. 1930
	907	Viktoria	J.	"	F. 1932
209	908	Redjina	M. Kamhi	F.	1903
	909	Rebeka	"	"	F. 1924
	910	Hana	"	"	F. 1927
	911	Marika	"	"	F. 1929
	912	Rufel	"	"	M. 1930
	913	Matilda	"	"	F. 1933
	914	Lunar	"	"	F. 1934
915	Buhora	M. Levi	F.	1857	
210	916	Morao	T. Faradji	M.	1917
	917	Sarin	Morao	"	F. 1924
	918	Luna	"	"	F. 1943
211	919	Jakov	M. Nissam	M.	1903
	920	Redjina	Jakov Nissam	F.	1916
212	921	Kutschu	M. Ischach	M.	1873
	922	Blanka	M.	"	F. 1883
213	923	Mayer	K. Ischach	M.	1905
	924	Grasia	Mayer	"	F. 1918
	925	Isak	"	"	M. 1939
214	926	Jakov	Haim Ovadia	M.	1921
	927	Reina	Jakov	"	F. 1924
	928	Haim	"	"	M. 1941
	929	Vina	Haim	"	F. 1934
215	930	David	Mosche Faradji	M.	1886
	931	Lili	David	"	F. 1895
	932	Isak	"	"	M. 1924
	933	Rekula	"	"	F. 1925
	934	Ester	"	"	F. 1929
	935	Mois	"	"	M. 1931
216	936	Elisa	Avram Pardo	F.	1883
	937	Leon	Avram	"	M. 1915
	938	Isak	"	"	M. 1913
	939	Nina	"	"	F. 1927
	940	Miriam	"	"	F. 1927
	941	Alegra	"	"	F. 1929
217	942	Salomon	Avram Levi	M.	1807
218	943	Todoros	Haim Aruesti	M.	1880
	944	Redjina	Todoros	"	F. 1886
	945	Viktor	"	"	M. 1913
	946	Dario	"	"	M. 1917
219	947	Isak	Haim Nahmias	M.	1897
	948	Elvira	Isak Nahmias	F.	1902
	949	Ester	"	"	F. 1924
	950	Haim	"	"	M. 1927
	951	Salomon	"	"	M. 1933
220	952	Nissim	Jakov Kasorla	M.	1886
	953	Vida	Nissim	"	F. 1897
	954	Reina	"	"	F. 1929
	955	Jakov	"	"	M. 1931
221	956	Leon	Muschon Ischah	M.	1913
	957	Dr	Ilonka Leon	"	F. 1914

2527

221	958	Rifka Muechon Ischah	F.	11875
	959	Josefina Todor Kellner	F.	1888
222	960	Rachel Scimon Arnesti	F.	1923
	961	Sarina " "	F.	1943
223	962	Jak Avram Albenda	M.	1912
	963	Ida Jak " "	F.	1918
	964	Regina " "	F.	1939
	965	Vida " "	F.	1942
224	966	Avram Haim Nahmias	M.	1888
	967	Matilda Avram " "	F.	1893
	968	Haim " "	M.	1929
225	969	Jakov Isak Kasorla	M.	1862
	970	Buena Jakov " "	F.	1873
226	971	Jakov Salomon Ergas	M.	1898
	972	Buena Jakov " "	F.	1903
227	973	Josef Salomon Ergas	M.	1890
	974	Ernesta Josef " "	F.	1896
	975	Salomon Josef " "	M.	1923
	976	Luiza " "	F.	1926
	977	Klara " "	F.	1928
	978	Raschel " "	F.	1932
228	979	Rafael Isak Leoy	M.	1893
	980	Hor Rafael " "	F.	1898
	981	Sol " "	F.	1924
	982	Isak " "	M.	1929
	983	Samuel " "	M.	1932
	984	Salomon Isak " "	M.	1898
229	985	Nissim Sabetay Solomon	M.	1902
	986	Buena Nissim S " "	F.	1906
	987	Estreya " "	F.	1927
	988	Avram " "	M.	1933
	989	Sabetay " "	M.	1934
230	990	Sabitay Salomon Mosca	M.	1872
	991	Dona Sabitay " "	F.	1886
	992	Salomon " "	M.	1904
	993	Mois " "	M.	1912
	994	Viktor " "	M.	1920
	995	Avram " "	M.	1922
231	996	Isak Sabitay Salomon	M.	1908
	997	Sara Isak Sabitay	F.	1916
	998	Sabitay " "	M.	1941
232	999	Alegra Kosef Kalieron	F.	1883
	1000	Albert Josef " "	M.	1910
	1001	Isak " "	M.	1921
233	1002	Avram Haim Kamhi	M.	1895
	1003	Sol " "	F.	1874
	1004	Viktor Avram " "	M.	1922
	1005	Salomba Avram Kamhi	F.	1926
	1006	Jakov " "	M.	1928
234	1007	Jakov Avram Sarfati	M.	1878
	1008	Hana Jakov " "	F.	1891
	1009	Albert " "	M.	1918
	1010	Rebeka " "	F.	1922
	1011	Sara " "	F.	1926

235	1012	Isak Muschon Kalderon	M.	1910
	1013	Ernesta Isak "	F.	1916
	1014	Mois " "	M.	1934
	1015	Haim " "	M.	1942
	1016	Luna Muschon " "	F.	1893
	1017	Salomba " "	F.	1922
	236	1018	Bohor Samuel Paro	M.
1019		Smacho Bohor " "	F.	1873
1020		Niko " "	M.	1917
1021		Alegra Aron " "	F.	1918
237	1022	Salomon Avram Kalderon	M.	1900
	1023	Ernesta Salomon " "	F.	1905
	1024	Avram " "	M.	1932
	1025	Rebeka " "	F.	1935
	1026	Sabetay " "	M.	1937
238	1027	Ovadia Haim Paro	M.	1901
	1028	Ernesta Ovadia Paro	F.	1911
	1029	Djoja Ovadia " "	F.	1879
239	1030	Bohor Saba Ovadia	M.	1879
	1031	Sol Bohor " "	F.	1881
	1032	Haim " "	M.	1910
	1033	Isak " "	M.	1926
240	1034	Avram Josef Kamhi	M.	1905
	1035	Lunar Avram " "	F.	1906
	1036	Lea " "	F.	1925
	1037	Sabetay " "	M.	1932
	1038	Josef " "	M.	1930
	1039	Solomon " "	M.	1934
	1040	Lea Aron Arcesti	F.	1868
241	1041	Aron Salomon Sadikano	M.	1913
	1042	Ernesta Aron " "	F.	1918
	1043	Salomon " "	M.	1943
242	1044	Haim Isak Arcesti	M.	1904
	1045	Raschel Haim " "	F.	1907
	1046	Klara " "	F.	1928
	1047	Isak " "	M.	1930
	1048	Jak " "	M.	1932
	1049	Mois " "	M.	1934
243	1050	Avram Mosche Romano	M.	1894
	1051	David Avram " "	M.	1919
244	1052	Jakov Rafael Kasoria	M.	1907
	1053	Sol Jakov " "	F.	1912
	1054	Isak Jakov " "	M.	1936
	1055	Reina " "	F.	1938
	1056	Presia Rafael " "	F.	1869
245	1057	Bohor Bencion Kamhi	M.	1895
	1058	Raschel Bohor " "	F.	1898
	1059	Estreja " "	F.	1921
	1060	Mois " "	M.	1925
	1061	Sabetay " "	M.	1928
	1062	Jak " "	M.	1930
	1063	Elijau " "	M.	1935
246	1064	Elijau Motdehaj Koen	M.	1905
	1065	Lea Elijau " "	F.	1905
	1066	Kutiel Elijau " "	M.	1928
	1067	Mordchaj " "	M.	1930
	1068	David Elijau " "	M.	1934
247	1060	Sejelomn Elijau Kasoria	M.	1879
	1061			

2690

2527

247	1061	Mitijam	Solomon	Kasorla	F.	1901
	1062	David	"	"	M.	1917
	1063	Mois	"	"	M.	1921
	1064	Donna	"	"	F.	1923
	1065	Jako	"	"	M.	1927
	1066	Avram	"	"	M.	1929
	1067	Rebeka	"	"	F.	1934
	1068	Haim	"	"	M.	1936
	1069	Vida	"	"	F.	1940
248	1070	Ascher	Salomon	Beanker	M.	1919
	1071	Vida	Ascher	"	F.	1918
	1072	Rebeka	"	"	F.	1942
	1073	Ester	"	"	F.	1882
249	1074	Mois	Santo	Aroesti	M.	1911
	1075	Estreja	Mois	"	F.	1912
	1076	Rebeka	"	"	F.	1931
	1077	Santo	"	"	M.	1936
	1078	Benjamin	"	"	M.	1940
	1079	Malka	"	"	F.	1942
250	1080	Benjamin	Dan	Testa	M.	1873
251	1081	Samuel	Benjamin	Mayo	M.	1883
	1082	Sara	Samuel	"	F.	1885
	1083	Benjamin	"	"	M.	1921
	1084	Isak	"	"	M.	1925
	1085	Mayir	"	"	M.	1928
	1086	Mois	"	"	M.	1930
252	1087	Josef	Matat	Faradji	M.	1875
	1088	Istuga	Josef	"	F.	1883
253	1089	Bohor	Samuel	Mayo	M.	1909
	1090	Sinjora	Bohor	"	F.	1908
	1091	Isak	"	"	M.	1938
	1092	Reina	"	"	F.	1941
254	1093	Aron	Jakov	Aroesti	M.	1903
	1094	Reajina	Aron	"	F.	1905
	1095	Elda	"	"	F.	1927
	1096	Juli	"	"	F.	1929
	1097	Jak	"	"	M.	1930
255	1098	Jakov	Aron	Aroesti	M.	1877
	1099	Fresia	Jakov	"	F.	1878
256	1100	Avram	Bohor	Ovadia	M.	1909
	1101	Klara	Avram	"	F.	1902
	1102	Sol	"	"	F.	1933
	1103	Jakov	"	"	M.	1936
	1104	Alegra	"	"	F.	1938
	1105	Sara	"	"	F.	1940
257	1106	Isak	Josef	Kamhi	M.	1893
	1107	Bohora	Isak	"	F.	1899
	1108	Josef	"	"	M.	1920
	1109	Benjamin	"	"	M.	1925
	1110	Rahamin	"	"	M.	1927
	1111	Mois	"	"	M.	1930
	1112	David	Josef	Kamhi	M.	1937
258	1113	Mordohaj	Eliajau	Isak	M.	1898
	1114	Matilka	Mordohaj	"	F.	1908
	1115	Jak	"	"	M.	1933
	1116	Ester	"	"	F.	1936
	1117	Rebeka	"	"	F.	1938
	1118	Mirijam	"	"	F.	1941

8690

2527

8690

2527

259	1119	Rivka Elijau Isak	F.	1877
	1120	Isak " "	M.	1909
260	1121	Salomon Avram Kalderon	M.	1904
	1122	Estreya Salomon " "	F.	1906
	1123	Juli " "	F.	1918
	1124	Elda " "	F.	1920
	1125	Mari " "	F.	1922
	1126	Mato " "	F.	1933
	1127	Alegra " "	F.	1938
	1128	Tschora Avram " "	F.	1889
	1129	Pego " "	M.	1921
261	1130	Elijau Salomon Kasorla	M.	1906
	1131	Sara Elijau " "	F.	1906
	1132	Dona " "	F.	1930
	1133	Ester " "	F.	1934
	1134	Salomon " "	M.	1936
	1135	Jakov " "	M.	1938
	1136	Nissim " "	M.	1941
262	1137	Isak Muschon Koen	M.	1914
	1138	Mati Isak " "	F.	1914
263	1139	Salamo M. Kamhi	M.	1898
	1140	Buena Salamo " "	F.	1905
	1141	Pepo M. Kasorla	M.	1929
	1142	Mois Salamo Kamhi	M.	1942
264	1143	Muschon H. Pardo	M.	1868
	1144	Sol Muschon " "	F.	1880
	1145	Albert " "	M.	
	1146	Wida " "	F.	1925
265	1147	Samuel M. Pardo	M.	1908
	1148	Raschel Samuel Pardo	F.	1921
	1149	Mosche " "	M.	1941
266	1150	Aron J. Levi	M.	1878
	1151	Raschel Aron Levi	F.	1889
	1152	Luiza " "	F.	1915
	1153	Leon " "	M.	1917
	1154	Mois " "	M.	1921
	1155	Elijau " "	M.	1924
	1156	Ester " "	F.	1926
267	1157	Pinhas A. Albenda	M.	1910
	1158	Luna Pinhas " "	F.	1915
	1159	Redjina " "	F.	1934
268	1160	Mois Slaha Izrael	M.	1910
	1161	Sara Mois " "	F.	1916
	1162	Hana " "	F.	1939
	1163	Hana Slaha " "	F.	1872
269	1164	Mois Kamhi	M.	1909
	1165	Hana Mois Kamhi	F.	1916
	1166	Bonora J. Isak	F.	1880
270	1167	Jako J. Pardo	M.	1878
	1168	Sol Jako Pardo	F.	1889
	1169	Rebeke " "	F.	1922
271	1170	David J. Pardo	M.	1913
	1171	Suzena David Pardo	F.	1917
	1172	Esterina " "	F.	1942

281	1226	Bochor, a	Sch. Koen	F.	1873
	1227	Isak	" "	M.	1920
282	1228	Avram A. Hasson	" "	M.	1920
	1229	Bella Avram	" "	F.	1924
283	1230	Nissim	Sch. Koen	M.	1899
	1231	Sunchu	Nissim "	F.	1900
284	1232	Mois	Sch. Koen	M.	1910
	1233	Miriam	Mois Koen	F.	1917
	1234	Salomon	" "	M.	1937
	1235	Mordonaj	" "	M.	1940
285	1236	Palomba B.	Zaharija	F.	1903
	1237	Alegra	" "	F.	1924
	1238	Isak	" "	M.	1926
	1239	Samuel	" "	M.	1928
	1240	Ester	" "	F.	1929
	1241	Hana	" "	F.	1933
	1242	Mari	" "	F.	1935
286	1243	Reina I.	Arcesti	E.	1868
	1244	Albert I.	" "	M.	1908
287	1245	Miriam D.	Isak	F.	1895
	1246	Jako I.	Benjakar	M.	1921
	1247	Lunar D.	Ischah	F.	1932
	1248	Izrael	" "	M.	1936
288	1249	Samuel K.	Kamhi	M.	1858
	1250	Sunchu	Samuel "	F.	1878
	1251	Avram	" "	M.	1924
289	1252	Jakov S.	Kamhi	M.	1910
	1253	Sara	Jakov "	F.	1910
	1254	Alegra	" "	F.	1929
	1255	Hana	" "	F.	1931
	1256	Stella	" "	F.	1935
	1257	Mordo	" "	M.	1940
	290	1258	Baruh I.	Kamhi	M.
1259		Buona	Baruh "	F.	1883
1260		Raschel	" "	F.	1927
1261		Jak	" "	M.	1930
291	1262	Aron A.	Florentin	M.	1905
	1263	Regina	Aron "	F.	1912
	1264	Albert	" "	M.	1931
	1265	Buona	" "	F.	1933
292	1266	Josef L.	Ischah	M.	1878
	1267	Don, Josef	" "	F.	1880
	1268	David	" "	M.	1922
	1269	Alegra	" "	F.	1924
	1270	Buona	" "	F.	1931
293	1271	Lazar I.	Ischah	M.	1918
	1272	Sara	Lazar "	F.	1913
	1273	Dona	" "	F.	1937
	1274	Josef	" "	M.	1940
294	1275	Isak I.	Kamhi	M.	1874
	1276	Sol	Isak "	F.	1883
	1277	Touros	" "	M.	1921
	1278	Vila	" "	F.	1924
	1279	Aron	" "	M.	1927
		Jakov	" "		
295	1280	Anna I.	Kamhi	M.	1851
	1281	Rekula	Jakov Kamhi	F.	1863

2630

2527

296	1282	Bohora O. Alkuser	F.	1882
	1283	Samuel " "	M.	1924
	1284	Schua " "	M.	1928
	1285	Lana " "	F.	1932
	1286	Albert " "	M.	1930
	1287	Jack " "	M.	1939
297	1288	Rebeka A-Sion	F.	1918
298	1287	Haim D. Kalleron	M.	1877
	1290	Rekula Haim " "	F.	1885
	1291	Suncuo " "	F.	1930
	1292	Hana " "	F.	1933
	1293	Mato " "	F.	1936
299	1294	Samuel I. Albucher	M.	1921
	1295	Arnesta Samuel " "	F.	1921
	1296	Alegra " "	F.	1941
	1297	Josef " "	M.	1942
300	1298	Gavriel I. Kasoria	M.	1902
	1299	Miriam Gavriel " "	F.	1905
	1300	Lea " "	F.	1924
	1301	Josef " "	M.	1928
	1302	Rufel " "	M.	1930
	1303	Avram " "	M.	1932
	1304	Isak " "	M.	1934
	1305	Reina " "	F.	1935
	1306	Ester " "	F.	1941
301	1307	Schimon A. Teata	M.	1893
	1308	Sara Schimon " "	F.	1903
	1309	Avram " "	M.	1923
	1310	Mato " "	F.	1926
	1311	Ster " "	F.	1935
302	1312	Mordohaj Alischandra	M.	1888
	1313	Rekula Mordohaj " "	F.	1893
	1314	Avram " "	M.	1919
	1315	Isak " "	M.	1921
	1316	Samuel " "	M.	1923
	1317	Palomba " "	F.	1928
	1318	Reina " "	F.	1933
	1			
303	1319	Jakov Skoen	M.	1864
304	1320	Mordohaj A. Kalleron	M.	1881
	1321	Reina Mordohaj " "	F.	1888
305	1322	Djamila E. Kreskis	F.	1878
306	1323	Lesir D. Levi	M.	1877
	1324	Sara Lesir Levi	F.	1893
	1325	David " "	M.	1925
	1326	Miriam " "	F.	1928
	1327	Mordohaj " "	M.	1930
	1328	Lazar " "	M.	1932
	1329	Ester " "	F.	1936
307	1330	Samuel A. Kamhi	M.	1904
	1331	Suncuo Samuel " "	F.	1908
	1332	Palomba " "	F.	1927
	1333	Stella " "	F.	1929
	1334	David " "	M.	1931
	1335	Hana " "	F.	1933
	1336	Albert " "	M.	1935
308	1337	Jakov A. Kamhi	M.	1892
	1338	Ester Jakov " "	F.	1898

8690

252

309	1339	Leza Sch.Mešchulam	M.	1865
310	1340	Merkado A.Talvi	M.	1894
	1341	Šter Merkado "	F.	1901
	1342	Mois " "	M.	1920
311	1343	Avram I. Kamhi	M.	1903
	1344	Mato Avram Kamhi	F.	1904
	1345	Izrael " "	M.	1925
	1346	Avisey " "	M.	1928
	1347	Nahman " "	M.	1931
	1348	Salomon " "	M.	1933
	1349	Mosche " "	M.	1936
312	1350	Mois A. Kalderon	M.	1910
	1351	Rahel Mois "	F.	1908
313	1352	Isak M. Koen	M.	1869
	1353	Rahel Isak "	F.	1878
	1354	Rahamim " "	M.	1908
	1355	Luna Rahamim Koen	F.	1922
	1356	Anna " "	F.	1924
314	1357	Suncho A.Katan	F.	1871
315	1358	Salomon D. Faradj	M.	1910
	1359	Luiza Salomon "	F.	1916
	1360	Matilda " "	F.	1927
316	1361	Ester D.Faradj	F.	1873
317	1362	Eliezer S.Aladjem	M.	1883
	1363	Suzana Eliezer "	F.	1895
	1364	Salomon " "	M.	1928
	1365	Dora " "	F.	1930
318	1366	Miriam David Alva	F.	1890
	1367	Liju David "	M.	1913
	1368	Mois " "	M.	1916
	1369	Meschulam " "	M.	1922
	1370	Josef Mair Fesso	M.	1910
319	1371	Rebeka Josef "	F.	1912
	1372	Raschel " "	M.	1923
	1373	Mair " "	M.	1928
	1374	Djintil " "	F.	1928
320	1375	Saba Alfred Ergas	M.	1878
	1376	Reina Saba "	F.	1888
	1377	Anna Avram Saba "	M.	1920
	1378	Josef " "	M.	1922
	1379	Djintil " "	F.	1928
	1380	Menacem " "	M.	1925
321	1381	Rahel Josef Ischan	F.	1898
	1382	Jakob " "	M.	1921
	1383	Rebeka " "	F.	1927
	1384	Miriam " "	F.	1930
	1385	Sol " "	F.	1932
	1386	Dona " "	F.	1936
	1387	Jakov " "	M.	1861
	1388	Sihul " "	F.	1859
	1389	Fodoros Bohor Sarfati	M.	1918
321	1390	Suncho Fodoros "	F.	1923
	1391	Lea Bohor "	F.	1868
322	1392	Isak Juda Sadikario	M.	1892
	1393	Reina Isak "	F.	1897

8630

2527

- 27 -

64

Sokolja

22

482

322	1394	Raschel Isak Sadikario	F.	1926
	1395	Rebeka " "	F.	1930
	1396	Haim " "	M.	1932
	1397	Sol " "	F.	1936
323	1398	Isak Josef Alborasch	M.	1904
	1399	Ester Isak " "	F.	1906
	1400	Josef " "	M.	1931
	1401	Hana " "	F.	1933
	1402	Mair " "	M.	1939
324	1403	Jakov Isak Pesso	M.	1870
	1404	Sol Jakov " "	F.	1873
	1408	Josef " "	M.	1920
	1406	Rebeka Isak " "	F.	1913
325	1407	Sol Isak Pesso	F.	1925
	1408	Sabstaj Isak " "	M.	1932
	1409	Haim " "	M.	1938
	1410	Buka " "	F.	1940
326	1411	Mois Juda Sadikario	M.	1910
	1412	Luca Mois " "	F.	1913
	1413	Gracia " "	F.	1936
	1414	Sinjora " "	F.	1938
327	1415	Mois Samuel Pesso	M.	1919
	1416	Grasia Mois " "	F.	1922
328	1418	Avram Jakov Kreskia	M.	1883
	1418	Rahel Avram " "	F.	1897
	1419	Jakov " "	M.	1922
	1420	Roza " "	F.	1924
	1421	Dora " "	F.	1924
	1422	Haim " "	M.	1931
329	1423	Pinkas " "	M.	1931
	1424	Haim Pinhas Koen	M.	1891
	1425	Miriam Haim " "	F.	1895
	1426	Pinhas " "	M.	1920
	1427	Josef " "	M.	1920
330	1428	Ester " "	F.	1926
	1429	Nissim Haim Koen	M.	1934
331	1430	Hana " "	F.	1937
	1431	Josef Mosche Sadikario	M.	1865
	1432	Bivas Josef " "	M.	1878
332	1433	Rahel " "	F.	1914
	1434	Mosko Josef Sadikario	M.	1900
	1435	Alegra Mosko " "	F.	1906
	1436	Bivas " "	M.	1932
333	1437	Josef " "	M.	1932
	1438	Isak " "	M.	1940
	1439	Avram Nathan Hasson	M.	1898
334	1440	Sol Avram " "	F.	1895
	1441	Josef Isak Russo	M.	1873
	1442	Grasia Josef " "	F.	1888
335	1443	Simon " "	M.	1915
	1444	Rebeka Josef Russo	F.	1924
336	1445	Isak " "	M.	1928
	1446	Jakov Isak Pesso	M.	1909
	1447	Anna Jakob " "	F.	1910
	1448	Simon " "	M.	1932
	1449	Stella " "	F.	1933

8690

2527

64 & 65
Bitolja

483

- 28 -

23

336	1450	Viktoria Jakob Pessa	F.	1935
	1451	Isak " "	M.	1939
	1452	Ester Isak " "	F.	1865
337	1453	Schaschia Mosche Ischah	F.	1889
	1454	Anna Saba Faradj	F.	1871
338	1455	Jack Mosche Kalderon	M.	1911
	1456	Rebeka Jack " "	F.	1912
	1457	Mois " "	M.	1933
	1458	Mato " "	F.	1935
	1459	Viktoria " "	F.	1938
339	1460	Haim Bahar Russo	M.	1912
	1461	Mari Baim " "	F.	1914
	1462	Regina " "	F.	1934
	1463	Anna " "	F.	1938
340	1464	Isak Mosche Kasorla	M.	1915
	1465	Lu an Isak " "	F.	1917
	1466	Mois Isak " "	M.	1940
341	1467	Leon Benjamin Mois	M.	1896
	1468	Ester Leon " "	F.	1903
	1469	Mois Leon Majir	M.	1925
	1470	Benjamin Leon Majir	M.	1929
	1471	Eli " "	M.	1931
	1472	Matatja " "	F.	1936
	1473	Bohor Benjamin " "	M.	1896
342	1474	Fiba Mosche Kamhi	F.	1886
	1475	Leon " "	M.	1926
343	1476	Baruh David Kamhi	M.	1907
	1477	Reina Baruh " "	F.	1906
	1478	Raschel " "	F.	1935
344	1479	Mois Josef Levi	M.	1919
	1480	Sol Mois " "	F.	1920
345	1481	Rafael Ben Aruti	M.	1918
	1482	Sinora Rafael " "	F.	1908
	1483	Isak " "	M.	1933
	1484	Sara Bera " "	F.	1878
346	1485	Avram Koen	M.	1893
	1486	Mabo Avram Koen	F.	1905
	1487	Djintil " "	F.	1928
	1488	Mois " "	M.	1930
	1489	Estreja " "	F.	1932
	1490	Isak " "	M.	1939
347	1491	Konforti S. Kamhi	M.	1918
	1492	Sara Konforti " "	F.	1926
348	1493	Leon David Bejekar	M.	1918
	1494	Ganna Lunara Leon " "	F.	1920
	1495	Suncho " "	F.	1942
349	1496	Mentesch Afram Kamhi	M.	1903
	1497	Dona Mentesch " "	F.	1903
	1498	Sunaja " "	F.	1922
	1499	Josef " "	M.	1927
	1500	Jack " "	M.	1932
	1501	Sola " "	F.	1935
350	1502	Klara Meschulam Koen	F.	1912
	1503	Aron " "	M.	1936
	1504	Mosche " "	M.	1937
	1505	Bonora Afram " "	F.	1879

8690

2527

351	1506	Lijau Afram Kamhi	M.	1910
	1507	Arnesta Lijau "	F.	1915
	1508	Sol " "	F.	1941
352	1507	Afram Peres Ischach	M.	1877
	1510	Luna Afram "	F.	1908
	1511	Peres " "	M.	1925
	1512	Mari " "	F.	1923
	1513	Josef " "	M.	1934
	1513	Estreja " "	F.	1935
353	1514	Mair " "	M.	1927
	1515	Miriam Afram Kamhi	M.	1899
	1516	Sola " "	F.	1925
	1517	Schitei " "	M.	1926
	1518	Buena " "	F.	1928
	1519	Haim " "	M.	1930
	1520	Mosche " "	M.	1933
	1521	Oro " "	F.	1935
	1522	Kutiel " "	M.	1937
	354	1523	Aron Schaceta Albuchorn	M.
1524		Matilda Aron " "	F.	1923
1525		Schabitay " "	M.	1925
1526		Sarina Shabitay " "	F.	1927
1527		Jako " "	M.	1931
1528		Isak " "	M.	1933
1529		Josef " "	M.	1935
355	1530	Jantov Isach Albirachan	M.	1905
	1531	Regina Jantov " "	F.	1908
	1532	Isak " "	M.	1926
	1533	Dan " "	M.	1928
	1534	Palomba " "	F.	1931
	1535	Raschel " "	F.	1934
	1536	Recula " "	F.	1942
	1537	Raschel Isak " "	F.	1869
356	1538	Afram Mosche Ischach	M.	1920
	1539	Mari Afram Ischach	F.	1922
357	1540	Gabriel Af. Albolak	M.	1915
	1541	Anna Gabriel "	F.	1920
358	1542	Eli Benzion Meschulam	M.	1922
	1543	Lazar " "	M.	1922
	1544	Afram " "	M.	1928
	1545	Djoja " "	F.	1930
	1546	Luna " "	F.	1932
359	1547	Salomon Sum Albucher	M.	1873
	1548	Luna Salomon " "	F.	1883
	1549	Moisa " "	M.	1923
	1550	Haim " "	M.	1926
	1551	Sara " "	F.	1931
360	1552	Haim Honor Meschulam	M.	1906
	1553	Suzana Haim " "	F.	1902
	1554	Aron " "	M.	1929
	1555	Sara " "	F.	1931
360h	1556	Jakov " "	M.	1933
	1557	Sinaja " "	M.	1940
361	1558	Merkado Schelomo Kamhi	M.	1904
	1559	Biba Mercado " "	F.	1907
	1560	Bonara Schelomo " "	F.	1936
362	1561	Alberto David Nehmias	M.	1912
	1562	Klara Alberto " "	F.	1912
	1563	David " "	M.	1932

24
8630

2527

- 30 -

65 Bitolja

425

25

363	1564	Eschuo Albert Nahmias	M.	1938
	1565	Haim " "	M.	1942
364	1566	Haim Todoros Levi	M.	1876
	1567	Raschel Haim " "	F.	1886
	1568	Mato " "	F.	1923
	1569	Albert " "	M.	1926
365	1570	Afram David Levi	M.	1916
	1571	Arieta Afram " "	F.	1917
	1572	David " "	M.	1940

8690

2527

26

8690

2527

537	2049	Avram M. Camhi	M	1908
	2050	Sarah Avram "	F	1909
	2051	Ment ech " "	M	1930
	2052	David " "	M	1932
	2053	Luna " "	F	1934
	2054	Estréa " "	F	1936
	2055	Palomba " "	F	1939
538	2056	Joseph Echkenazi	M	1914
	2057	Sarah " "	F	1920
	2058	Boéna " "	F	1942
	2059	Alegra " "	F	1943
539	2060	Mentech D. Camhi	M	1877
	2061	Luna Mentech "	F	1878
540	2062	Nissim Pr. Saporta	M	1913
	2063	Anna Nissim " "	F	1916
	2064	Stréa " "	F	1939
	2065	Rezana " "	F	1941
541	2066	Salomon N. Aroésti	M	1896
	2067	Ricoula Salomon " "	F	1907
	2068	Isaac " "	M	1929
	2069	Regina " "	F	1931
	2070	Israel " "	M	1935
	2071	Moise " "	M	1938
	2072	Léa " "	F	1942
542	2073	Rahamim Semao	M	1887
	2074	Alegra Rahamim Semao	F	1895
	2075	Stella " "	F	1927
	2076	Bené " "	M	1928
	2077	Alberto " "	M	1930
	2078	Mathilda " "	F	1932
	2079	Elvira " "	F	1934
543	2080	Palomba Pardo	F	1881
	2081	Rachel " "	F	1926
544	2082	Isaac Cohen	M	1888
	2083	Alegra Isaac Cohen	F	1903
	2084	Jacob " "	M	1927
	2085	Moise " "	M	1929
	2086	Ida " "	F	1932
	2087	Moché " "	M	1935
	2088	Bohora Cohen	F	1861
545	2089	Ovadia Ch. Calderon	M	1887
	2090	Léa Ovadia " "	F	1887
	2091	Mordoh " "	M	1925
	2092	Sola " "	F	1928
546	2093	David Bohor Pardo	M	1882
	2094	Esther David " "	F	1893
	2095	Aaron " "	M	1920
	2096	Alegra " "	F	1923
	2097	Moise " "	M	1928
	2098	Sarah " "	F	1929
	2099	Boéna " "	F	1931
	2100	Isaac " "	M	1935
547	2101	Salomon B. Hasson	M	1910
	2102	Louisa Salomon Hasson	F	1917
	2103	Strea " "	F	1936
	2104	Dora " "	F	1937

548	2105	Chalom H. Ichah	M	1920
	2106	Dora Chalom "	F	1923
	2107	Haim " "	M	1941
549	2108	Isaac Echkenazi	M	1875
	2109	Bela Isaac Echkenazi	F	1870
	2110	Marika " "	F	1928
	2111	Moché " "	M	1929
	2112	Ovadia " "	M	1931
	2113	Luna " "	F	1933
	2114	Mair " "	M	1935
550	2115	Bohora Isaac Pessó	F	1869
551	2116	Isaac B. Hasson	M	1910
	2117	Boéna Isaac Hasson	F	1916
	2118	Sarah " "	F	1939
	2119	Moché " "	M	1941
552	2120	Réyna Moché Hasson	F	1838
	2121	Jacques " "	M	1923
	2122	Rahamim " "	M	1920
553	2123	Isaac Kalef Ichah	M	1910
	2124	Aruesta Isaac "	F	1915
	2125	Sol " "	F	1935
	2126	Dora " "	F	1937
	2127	Kalef " "	M	1939
554	2128	Léa Bohor Cassorla	F	1873
555	2129	Todoros D. Lévy	M	1918
	2130	Oro Todoros Lévy	F	1920
	2131	Louisa " "	F	1942
556	2132	Aaron Nissim Nissam	M	1873
	2133	Mazaltov Aaron "	F	1875
557	2134	Haim L. Nissam	M	1908
	2135	Alegra Haim Nissam	F	1913
	2136	Mato " "	F	1933
	2137	Bether " "	F	1935
	2138	Alberto " "	M	1936
	2139	Tamar " "	F	1937
	2140	Gracia " "	F	1942
558	2141	David Is. Pardo	M	1873
	2142	Clara David Pardo	F	1893
	2143	Aaron " "	M	1919
	2144	Nissim " "	M	1924
	2145	Regina " "	F	1928
559	2146	David S. Lévy	M	1878
	2147	Palomba David Lévy	F	1875
	2148	Sabetay " "	M	1920
560	2149	Moise Samuel Calderon	M	1902
	2150	Anna Moise "	F	1904
	2151	Simtov " "	M	1931
	2152	Luna " "	F	1932
	2153	Marika " "	F	1935
	2154	Rachel " "	F	1937
	2155	Joseph " "	M	1941

561	2156	Aaron Lazare Ichah	M	1896
	2157	Strea Aaron "	F	1901
	2158	Jacques " "	M	1925
	2159	Louisa " "	F	1931
	2160	Luna " "	F	1937
562	2161	Bohor Moché Cohen	M	1878
	2162	Vida Bohor "	F	1902
	2163	Mato " "	F	1924
	2164	Palomba " "	F	1930
	2165	Sarina " "	F	1933
	2166	Nissim " "	M	1936
	2167	Isaac " "	M	1937
563	2168	Bohor M. Faraggi	M	1875
	2169	Oro Bohor "	F	1898
	2170	Rachel " "	F	1921
	2171	Louisa " "	F	1923
	2172	Estrea " "	F	1925
	2173	Regina " "	F	1927
	2174	Naham " "	M	1938
564	2175	Sarah Haim Ovadia	F	1903
	2176	Juda " "	M	1925
	2177	Sarah " "	F	1927
	2178	Moise " "	M	1937
565	2179	Lezer Bohor Ishek	M	1925
	2180	Rachel " "	F	1928
	2181	Luna " "	F	1931
566	2182	Rachel Ch. Arouti	F	1892
567	2183	Samuel P. Testa	M	1910
	2184	Alegra Samuel Testa	F	1917
	2185	Periso " "	M	1937
	2187	Haim " "	M	1940
568	2188	Moise David Kreskis	M	1911
	2189	Ricoula Moise "	F	1919
	2190	David " "	M	1936
	2191	Santo " "	M	1937
	2192	Aaron " "	M	1943
	2193	Nissim " "	M	1923
569	2194	Sela N. Lévy	M	1876
	2195	Reyna Sela Lévy	F	1886
	2196	Sarah " "	F	1927
570	2197	Jacob R. Hasson	M	1901
	2198	Palomba Jacob Hasson	F	1903
	2199	Roufah " "	M	1927
	2200	Esther " "	F	1929
	2201	Boena " "	F	1931
	2202	Isaac " "	M	1934
	2203	Moché " "	M	1935
571	2204	David H. Alboher	M	1922
	2205	Sarah David "	F	1926
572	2206	Juda M. Calderon	M	1880
	2207	Hanna Juda "	F	1888
573	2208	Joseph J. Pardo	M	1906
	2209	Jeana Joseph Pardo	F	1908

574	2210	Peris D. Pardo	M	1878
	2211	Luna Peris "	F	1898
575	2212	Salomon Ichah	M	1929
576	2213	Jacques C. Aroésti	M	1903
	2214	Louisa Jacques Aroésti	F	1911
	2215	Rebecca " "	F	1933
	2216	Samuel " "	M	1935
	2217	Clara " "	F	1938
	2218	Sol " "	F	1941
577	2219	Bohor J. Nahmias	M	1913
	2220	Mazaltov Bohor Nahmias	F	1922
	2221	Clara " "	F	1943
578	2222	Avram J. Echle nazi	M	1914
	2223	Luna Avram "	F	1920
	2224	Isaac " "	M	1939
579	2225	Joseph Hasson	M	1890
	2226	Ricoula Joseph Hasson	F	1907
	2227	Isaac " "	M	1927
	2228	Avram " "	M	1929
	2229	Rachela " "	F	1930
	2230	Jacob " "	M	1933
	2231	Aaron " "	M	1935
	2232	Roufel " "	M	1937
580	2233	David L. Sarfati	M	1915
	2234	Navira David Sarfati	F	1925
	2235	Boena " "	F	1943
581	2236	Samuel J. Pardo	M	1906
	2237	Sunho Samuel Pardo	F	1910
	2238	Joseph " "	M	1928
	2239	Esther " "	F	1930
	2240	Djoya " "	F	1934
	2241	Moise " "	M	1943
582	2242	Sol Ar. Camhi	F	1853
583	2243	Samuel D. Aroésti	M	1871
	2244	Sol Samuel "	F	1885
	2245	Péppo " "	M	1913
	2246	Isaac " "	M	1923
	2247	Salomon " "	M	1925
584	2248	David I. Pardo	M	1893
	2249	Donna David Pardo	F	1900
	2250	Isaac " "	M	1924
	2251	Esther " "	F	1925
	2252	Sol " "	F	1927
	2253	Jacob " "	M	1929
	2254	Debora " "	F	1933
	2255	Konorté " "	M	1935
	2256	Juda " "	M	1939
585	2257	Esther I. Lévy	F	1905
	2258	Jacob " "	M	1928
	2259	Aaron " "	M	1929
	2260	Moché " "	M	1933
	2261	David " "	M	1934
	2262	Vinka " "	F	1937
586	2263	Esther B. Hasson	F	1886
	2264	Léon " "	M	1925

587	2265	Todoros H. Lévy	M	1913
	2266	Sarah Todoros Lévy	F	1919
	2267	Haim " "	M	1937
588	2268	David S. Sadicario	M	1910
	2269	Vida David " "	F	1912
	2270	Luna " "	F	1935
	2271	Salomon " "	M	1939
589	2272	Isaac R. Lévy	M	1888
	2273	Bohora Isaac Lévy	F	1903
	2274	Lezer " "	M	1921
	2275	David " "	M	1923
	2276	Regina " "	F	1929
	2277	Roufel " "	M	1932
590	2278	Avram N. Ichah	M	1869
	2279	Réyna Avram Ichah	F	1888
	2280	Moise " "	M	1921
591	2281	Mayer Cohen	M	1883
	2282	Rachela Mayer Chhan	F	1885
	2283	Rachela Albert Echkenazi	F	1919
	2284	Djintil Mayer Cohen	F	1926
	2285	Moise " "	M	1930
592	2286	Mayer Avram Ichah	M	1880
	2287	Boena Isaac " "	F	1911
	2288	Mayer " "	M	1931
593	2289	Gabriél Moise Ichah	M	1895
	2290	Reyna Gabriél " "	F	1898
594	2291	Mayer Albala	M	1907
	2292	Sol Mayer Albala	F	1911
	2293	Esther " "	F	1929
595	2294	Salomon Alkusser	M	1914
	2295	Boena Salomon Alkusser	F	1920
596	2296	Jacob Isaac Ichah	M	1917
	2297	Regina Jacob " "	F	1921
	2298	Avram " "	M	1942
597	2299	Sabetay J. Talvi	M	1902
	2300	Regina Sabetay Talvi	F	1916
	2301	Joseph " "	M	1929
	2302	Boena " "	F	1931
	2303	Samuel " "	M	1933
	2304	Mavar J. " "	F	1872
598	2305	Johanan David Bardo	M	1906
	2306	Ernesta Johana " "	F	1917
	2307	Cla ra " "	F	1936
	2308	Lia " "	F	1943
599	2309	Avram Isaac Navon	M	1901
	2310	Luna Avram " "	F	1904
	2311	Sarah " "	F	1927
	2312	Isaac " "	M	1925
	2313	Sol " "	F	1928
	2314	Esther " "	F	1932
	2315	Haim " "	M	1934
	2316	Nissim " "	M	1936
600	2317	Rahamim Ch. Hasson	M	1895
	2318	Lea Rahamim " "	F	1905
	2319	Sabetay " "	M	1930
	2320	Doggi " "	M	1929
	2321	Nissim " "	M	1936

20

8630

2527

31

8690

2527

601	2322	Sarah Jussua Cassorla	F	1900
	2323	Rachel " "	F	1921
	2324	Yelisa " "	F	1926
	2325	Avram " "	M	1929
	2326	Roufel " "	M	1931
602	2327	Chalom Ekhénazi	M	1918
	2328	Marie Chalom Ekhénazi	F	1928
	2329	Mazliah " "	M	1938
	2330	Chalom " "	M	1942
603	2331	Haim Ch. Alva	M	1883
	2332	Rachel Haim Alva	F	1878
	2333	Sol " "	F	1923
	2334	Strea " "	F	1927
604	2335	Avram M. Ichah	M	1869
	2336	Estrea Avram Ichah	F	1869
	2337	Yeraia " "	M	1925
	2338	Boena " "	F	1928
605	2339	Perès S. Testa	M	1880
	2340	Jacob Perès Testa	M	1921
	2341	Haim " "	M	1923
	2342	Strea " "	F	1926
	2343	Elie " "	M	1928
	2344	Rachel " "	F	1930

Јасмина Дамјановска и Ленина Жила¹

**РАЗГОВОРИ МЕЃУ К. ЦРВЕНКОВСКИ И Т. ЖИВКОВ ЗА
„МАКЕДОНСКОТО ПРАШАЊЕ“,
одржани на 5 декември 1966 г. во Белград**

Abstract: Documents are published on the exchange of views on the "Macedonian issue" between Krste Crvenkovski and Todor Zhivkov, which took place on December 5, 1966 in Belgrade.

Key words: Macedonian question, Bulgarian-Yugoslav relations, Yugoslav-Bulgarian relations, Todor Zhivkov, Josip Broz Tito, Krste Crvenkovski

Враќајќи се на 5 декември 1966 г. од IX конгрес на Унгарската социјалистичка работничка партија (УСРП), првиот секретар на ЦК на Бугарската комунистичка партија (БКП) и претседател на Министерскиот совет на Народна Република Бугарија (НРБ), Тодор Живков, еден ден останал во Белград, каде што се одржала неговата средба со претседателот на Президиумот на ЦК на Сојузот на комунистите на Југославија и претседател на СФРЈ, Јосип Броз Тито.

Таа средба меѓу Тодор Живков и Јосип Броз Тито била една од четирите, кои се оствариле во периодот од почетокот на 1963 г. до крајот на 1967 г.

Бугарско-југословенските односи од 1963 г. до 1967 г. во целост имале тренд на подобрување: се остварувала размена на владини, стопански, општествени, културни, спортски и др. делегации; скоро за трипати се зголемила стоковната размена меѓу двете држави; бил означен почетокот на индустриско кооперирање и специјализација; се поврзувале енергетските системи; бил пуштен во употреба автопат од Ниш до

¹ Д-р Јасмина Дамјановска – советник за користење на архивски материјал во одделението за истражување, користење и публикување на архивски материјал и меѓународна соработка во ДАРСМ, jnajdovska@yahoo.com и д-р Ленина Жила – научен советник во Институтот за национална историја, linazila@hotmail.com

бугарско-југословенската граница; во 1965 г. почнал да функционира безвизен режим за граѓаните на двете држави; била склучена конзулска конвенција итн.

За таков развој на односите меѓу НРБ и СФРЈ се залагало и раководството на Советскиот Сојуз. Така, во 1966 г. Л. И. Брежнев на средбата со Тодор Живков ја истакнал важноста во создадената меѓународна ситуација (прекилот на односите меѓу комунистичките партии на Советскиот Сојуз и Народна Република Кина, војната во Виетнам итн.) за изнаоѓање можности за зближување на НРБ со СФРЈ: „Не бидува да се одбива Југославија. Тоа би било во полза само на Американците“².

Но, сепак, „македонското прашање“, како што претпоставувал Тодор Живков, останувало камен на сопнување.

Своите становишта и принципите на својата политика во однос на „македонското прашање“ Тодор Живков ги претставил на пленумот на ЦК на БКП, кој се одржал на 11 и 12 март 1963 г.

Најпрвин, Тодор Живков одговорил на прашањето: „Дали имало и дали има македонска нација?“, укажувајќи дека, според него, претпоставките за формирање на „македонската национална свест“ се појавиле во Вардарска Македонија по Балканските војни, но не порано:

– „Ако го разгледаме прашањето од историски аспект, ќе кажеме дека во средните векови немало никаква македонска нација. Ако се разгледаат историските факти и се добие историска информација, ќе се види дека уште во IX век на територијата на Дунавска Бугарија, Тракија и Македонија се обособувала средновековната феудална бугарска народност, која се развивала и во XVIII и XIX век се оформувала во бугарска нација“;

– „Следствено, ние треба решително да ја отфрлиме фалсификацијата на скопските раководители за некоја македонска народност, која се обособила, за македонската националност во средните векови. Тоа е апсолутно неверно“;

– „Исто така е неверно дека постоела некаква средновековна македонска држава за време на цар Самуил и дека цар Самуил бил цар на таа македонска држава“;

– „Да разгледаме понатаму за националната свест на македонското население кон средината на минатиот век до ослободувањето на Бугарија од турското ропство. Сите знаеме дека во тој период Македонија била лулка на бугарската преродба, на формирањето на бугарската нација во борбата против отоманското ропство и Византиската патријаршија, Византиската црква. Тоа го знаат сите што учеле историја. Тоа е вистина. Тоа е историјата на бугарскиот народ“;

– „Следствено, и во средните векови, и во новата историја, и во најновата историја Македонија постоела само како територијален и политички поим, а не како етнички поим, не како посебна народност, не како националност“;

– „Кога почна да се зборува за македонска народност и македонска нација? Почна да се зборува откако Македонија потпадна под српско ропство. Тогаш српските историчари за да ѝ угодат на српската буржоазија за асимилацијата на тоа

² Германов С. *Македонскиот вџпрос 1944 – 1989 г. Възникване, еволуција, съвременност* – http://www.strumski.com/books/Stoyan_Germanov_Makedonskia_Vypros_1944-1989.pdf

население, откако насила не можеле да го направат српско, почнале да зборуваат дека тоа не се ниту Бугари, ниту Срби, туку Македонци. Тоа се историските факти.“³

Тодор Живков посочил дека со текот на времето Народна Република Бугарија би требало јавно да го признае постоењето на Народна Република Македонија и на „формирањето на македонската национална свест“ под услов последната да не „се гради врз противбугарска, националистичка, шовинистичка база“:

– „Ние треба да ги признаеме јавно – јас пак повторувам, кога ќе се договориме со нив, не сега – објективното постоење на Народна Република Македонија и формирањето на македонската национална свест. Ние не сакаме да му пречиме на овој процес, напротив, ние сакаме да му содејствуваме. Но не можеме да се помириме во ниту еден случај оваа национална свест да се формира, да се гради врз противбугарска, националистичка, шовинистичка база. Ние треба да работиме да се создадат услови за пријателство меѓу народот на Вардарска Македонија и нашиот народ, а оттаму за создавање претпоставки за задлабочување на пријателството и соработката меѓу нашите држави и народи.“⁴

Значи, Тодор Живков на мартовскиот пленум ја изразил подготвеноста да ја признае НРМ и да го признае постоењето на македонската нација во фаза на формирање, но само на територијата на НРМ (СРМ) и под услов историјата на Македонија до Балканските војни да се разгледува исклучиво како дел од историјата на Бугарија, инаку, според неговата иронична забелешка, Бугарите би требало да се откажат „од Паисиј, бидејќи Паисиј е Македонец, од браќата Миладинови, од Кирил и Методиј“, би требало да се откажат „од половината од историјата на Бугарија“.⁵

Притоа, јавно признавање на постоењето на македонската нација во границите на НРМ (СРМ), според Тодор Живков, би можело да се случи во некое идно време, бидејќи, како што тој тврдел, „ако го кажеме тоа, треба веднаш да го кажеме и другото – дека македонското национално сознание се формира врз антибугарска основа“, а тоа „ќе биде еден постојан извор на раздори, смутови и пречки во нашиот развој“.⁶

Во однос на прашањето за македонскиот јазик, Тодор Живков истакнал дека македонскиот книжевен јазик почнал да се создава во НРМ, а посебен „словенски македонски национален јазик“ никогаш не постоел:

– „Да земеме друго прашање – прашањето за таканаречениот книжевен јазик што сега се создава во Скопје. Посебен простонароден и книжевен словенски македонски национален јазик никогаш немало. Македонскиот јазик е народен јазик, наречје од нашите западни наречја, дијалект.“⁷

Во однос на националната определба на населението во Пиринскиот крај, Тодор Живков бил категоричен:

³ „Протокол од Пленум на ЦК од 11 и 12 март 1963 г.“ – <http://politburo.archives.bg/bg/2013-04-24-11-09-24/1960-1969/3108-----11--12--1963-->

⁴ Исто таму.

⁵ Исто таму.

⁶ Исто таму.

⁷ Исто таму.

– „Населението од Пиринскиот крај е дел од бугарската нација. Никаква македонска националност таму нема и не може да има“;

– „Тој што се чувствува Македонец нека се пише Македонец. Но македонска националност нема ниту во Пиринскиот крај, ниту во Беломорска Тракија, ниту меѓу нашата емиграција во Канада или во САД. Само во Вардарска Македонија објективно историски се формира македонска нација.“⁸

Тодор Живков скоро на секоја средба со претставниците на СФРЈ ги повторувал овие тези⁹. Освен тоа, тој се надевал дека ќе го убеди раководството на СССР да ги прифати.

Со оглед дека таквата позиција на бугарската страна во однос на клучните аспекти на „македонското прашање“ би создала бесперспективна ситуација во односите меѓу НРБ и НРМ (СРМ), Тодор Живков на пленумот не можел да го заобиколи прашањето за „перспективата“, за „излез од сето тоа“. Тој истакнал дека „... перспективата е во победата на социјализмот и комунизмот на Балканот, во отстранувањето на границите и во постепено спојување на нациите. Друга перспектива нема и не може да има“.¹⁰

Но, Тодор Живков, како приврзаник на реалполитиката, сигурно не би ја чекал „победата на социјализмот и комунизмот на Балканот“.

Од некои искази на Тодор Живков на самиот пленум и од неговите натамошни комуникации со претставниците на СФРЈ следува дека Тодор Живков, главно, сметал на разногласици меѓу југословенските федерални и македонските власти¹¹, од една страна, и на поддршката на Советскиот Сојуз, од друга.

Според сведоштвата на Крсте Црвенковски, кој во периодот од јули 1963 г. до март 1969 г. ја вршел должноста секретар на СКМ, претпоставките на Тодор Живков за отсуството на безрезервна поткрепа на позициите на СКМ и НРМ (СРМ) не биле неосновани. Одговарајќи на прашањата на Јован Филип, Крсте Црвенковски забележал:

„Каков беше односот на југо-дипломатијата спрема ова прашање? Таа отсекогаш беше фактор на сопирање на нашите тенденции, се разбира, под паролата дека не треба да се мешаме во внатрешните работи на други народи. Посетата на Тито и Смилевски на Бугарија беше само почеток на некои контакти. Пропагандата тогаш сè уште не беше интензивизирана.“

Со југословенската дипломатија како во овој период така и во периодот пред 1963 г. имавме многу тешкотии. Ни ја наметнаа подреденоста спрема Бугарите, а што

⁸ Исто таму.

⁹ Документите што се објавуваат го потврдуваат овој заклучок.

¹⁰ „Протокол од Пленум на ЦК од 11 и 12 март 1963 г.“ – <http://politburo.archives.bg/bg/2013-04-24-11-09-24/1960-1969/3108-----11--12--1963-->

¹¹ Во врска со расправата во СФРЈ за т.н. „јазични прашања“, Тодор Живков забележал: „Тие сега се судираат со големи противречија и се поставува прашањето за отстранување на националната обособеност на одделните народи. А што значи тоа во практика? Тоа значи целосна хегемонија на Србите и Хрватите врз целата територија на Југославија“ итн. – <http://politburo.archives.bg/bg/2013-04-24-11-09-24/1960-1969/3108-----11--12--1963-->

За „јазичниот судир“ во СФРЈ види: Selinić Slobodan. *Srbija i jezički sukob u Jugoslaviji 1967*. Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije, 2017.

се однесуваше на актуализирањето на проблемот со Егејска Македонија, не сакаа ни да слушнат. На највисоките места во Министерството или Секретаријатот за надворешни работи (не се сеќавам како тогаш точно се викаше) секогаш дејствуваше просрпско-антимакедонското лоби. Периодот кога на чело на југословенската дипломатија беше Тепавац е значаен по тоа што тој со министерот за надворешни работи на Бугарија, Димитар Башев, ги усогласи дипломатските ставови меѓу овие две министерства. Овој проблем го имам посебно обработено во книгата што ја подготвувам за нашите односи со Бугарија. [...]

Во однос на 'македонското прашање', за Тито се врзуваат и постојат разни периоди и различни ставови. Имаше период во кој тој жолчно се залагаше за нашата кауза, а имаше и таков во кој предност ѝ даваше на сопствената афирмација на надворешен, меѓународен план. Тито беше најчувствителен за прашањето сврзано со негирањето на Народноослободителната борба на Југославија од страна на Бугарите, или попрецизно со препотенцираната улога и значењата што тие си ги припишуваа за својата армија по 9 септември 1944 година, тогаш кога Бугарија стана отечествено-фронтиска и кога свртувајќи се против Хитлер, зеде учество во ослободувањето на некои краишта во Југославија и Македонија, како и на Сремскиот фронт. Кога ќе успееме да му ги изнесеме нивните ставови и односи спрема нас, тој цврсто и енергично ќе се ставеше во нашата одбрана. Интересно е тоа што тој никогаш не беше готов да се заложува за покренување на прашањето за Пиринците. Ете затоа јас и денес мислам дека кај многу југословенски функционери надвор од Македонија постоеше предрасуда дека ние, сепак, сме биле флотантна маса која само поради исправноста на ставовите на КПЈ се конституирала во нација, а дека деловите надвор од Македонија се претопени во Бугари или Грци итн. Мислам дека тие докрај не го сфатија и прифатија нашето национално будење, кое не започнува со 1941 г., кога доживува своја полна ренесанса, туку од средината на минатиот век – со појавата на учебникарите во Македонија и со учебниците на македонски јазик. Вистина е дека не постои нација која се развивала со толку тешкотии како што е нашата, која постојано била притиснувана од соседите и нивните територијални претензии и претензиите за присвојување на населението.¹²

Во врска со тврдењата на Крсте Црвенковски за наметнатата на раководителите на НРМ (СРМ) „подреденост спрема Бугарите“, за „антимакедонското лоби“ во Министерството за надворешни работи на СФРЈ и др. треба да се констатира дека прашањата за релациите меѓу југословенските федерални и македонските републикански власти во контекст на југословенско-бугарските односи засега не се доволно расветлени. Долго време историчарите, кои се осврнувале на проблематиката на бугарско-југословенските и југословенско-бугарските односи, биле фокусирани на периодот од крајот на Втората светска војна до исклучувањето на ФНРЈ од Информбирото¹³. Првите трудови за

¹² Филип Јован. *Подводни гребени на политиката: Разговори со Крсте Црвенковски*. Скопје, 1993. С. 55–56.

¹³ Чинго Никола. *Политиката на БРП (к) спрема македонското прашање во периодот 1944–1948*. Скопје: Наша книга, 1976; Мојсов Лазо. *БРП (к) и македонското национално прашање*. Скопје: Наша книга, 1978; Велјановски Новица. *Македонија во југословенско-бугарските односи (1944–1945)*. Скопје, 1998;

Nešović Slobodan. *Bledski sporazumi: Tito – Dimitrov (1947)*. Zagreb: Globus, 1979; Skakun Milan.

периодот од возобновувањето на општењето на ФНРЈ (СФРЈ) со државите од т.н. социјалистички табор и до крајот на 1980-тите г.¹⁴ се појавиле во почетокот на 2000 година¹⁵ и тие сè уште се малобројни.

Притоа, од почетокот на 2000 година Државната агенција „Архиви“ на Република Бугарија (до 2007 г. Главна управа на архивите) презема мерки за да ја направи архивската граѓа по прашањата за политиката на властите на НРБ во однос на „македонското прашање“, а во контекст на релациите со ФНРЈ (СФРЈ), подостапна за истражувачите – преку објавувањето на четири тома од документарната едиција „Архивите зборуваат“ (Архивите говорат)¹⁶ и на збирката дигитализирани документи „Протоколи на Политбирото и на ЦК на БКП (1944 – 1989)“, која е ставена на веб-страницата на ДАА¹⁷, а, исто така, преку реализацијата на заеднички проект со Центарот за македонски истражувања во Тесалоники¹⁸.

Што се однесува на Државниот архив на РМ (РСМ), тој во својата издавачка

Jugoslovensko-bugarski odnosi. Beograd: Jugoštampa, 1979; Avramovski Živko. *Devet projekata ugovora o jugoslovensko-bugarskom savezu i federaciji (1944 – 1947)* // Istorija 20. veka. 1983. № 2; Petranović Branko. *Balkanska federacija 1943 – 1948*. Beograd: Zaslona, 1991; Dragišić Petar. *Jugoslovensko-bugarski odnosi 1944 – 1949*. Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije, 2007;

Палешутски Костадин. *Југославската комунистическа партија и македонскиот вџпрос (1919 – 1945)*. Софија, 1985; Даскалов Георги. *Българо-југославските политически одношенија: 1944 – 1945*. Софија, 1989; Лалков Милчо. *От надежда към разочарование. Идејата за федерацијата в балканскиот југоизток (1944 – 1948 г.)*. Софија, 1993; Мичев Добрин. *Македонскиот вџпрос и българо-југославските одношенија (9.XI 1944 – 1949)*. Софија, 1994; Ангелов Веселин. *Хроника на едно национално предателство: Опитите за насилствено денационализиране на Пиринска Македонија (1944 – 1949 г.)*. Благоевград, 1999; Ангелов Веселин. *Македонската кървава Коледа: Създаване и утвърждаване на Вардарска Македонија като република в југославската федерација (1943 – 1946)*. Софија, 2003;

Гибианскиј Л. *СССР и одношенија между комунистите Болгарији и Југославији по поводу Македонији и федерацији на Балканите (1943 – 1945)* // България и Русија през XX век: Българо-руски научни дискусии. Софија, 2000 и др.

¹⁴Овде не се вбројуваат публикациите што имале карактер на информативни белешки за службено користење: Панайотов Любомир, Костадин Палешутски, Добрин Мичев. *Македонскиот вџпрос и българо-југославските одношенија*. Софија: Институт по историја на БКП, 1987 (во 1991 г. преобјавена); *Jugoslovensko-bugarskite odnosi: Politikata i aktivnostite što vo posledno vreme NR Bugarija gi sproveduva sprema SFR Jugoslavija, a koi osobeno ja zasegaat SR Makedonija*. Službata za informacii na Sobranieto на SRM, 1969.

¹⁵ Маринов Чавдар. *От „интернационализъм“ към национализъм. Комунистическиот режим, македонскиот вџпрос и политиката към етническите и религиозните общности* – в: Историја на Народна Република България: Режимът и општеството (ред. Ивайло Знеполски). Софија, 2009; Маринов Чавдар. *Македонското прашање од 1944 до денес. Комунизмот и национализмот на Балканот*. Скопје: Отворено општество – Македонија, 2013; Tripković Đoko. *Jugoslovensko-bugarski odnosi 50-ih i 60-ih godina 20. veka* // Tokovi istorije. 2009. Br. 1–2. S. 84–106; Sfetas Spyridon. *The Bulgarian-Yugoslav Dispute over the Macedonian Question as a reflection of the Soviet-Yugoslav Controversy (1968 – 1980)* // Balcanica. XLIII. Belgrade, 2012. P. 241–273 – <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0350-7653/2012/0350-76531243241S.pdf>

¹⁶ *Македонскиот вџпрос в българо-југославските одношенија (1944 – 1952)*. Съст.: Веселин Ангелов. Документалната поредица „Архивите говорат“. Т. 31. Софија, 2005; *Македонскиот вџпрос в българо-југославските одношенија (1950 – 1967)*. Съст.: Пчо Биљарски и Ива Бурилкова. Документалната поредица „Архивите говорат“. Т. 60. Софија, 2009; *Македонскиот вџпрос в българо-југославските одношенија (1968 – 1989)*. Съст.: Пчо Биљарски и Ива Бурилкова. Документалната поредица „Архивите говорат“. Т. 65 (част I) – 66 (част II). Софија, 2012.

¹⁷ Дигиталната збирка опфаќа скоро 212 000 страници – <http://politburo.archives.bg/>

¹⁸ Во рамките на заедничкиот проект, ДАА му обезбеди на Спиридон Сфетас (<http://www.biblionet.gr/author/25353/Σπυρίδων Σφέτας>) документи за објавување: Sfetas Spyridon. *То Македоникó και η Βουλγaρία. Πλήρη та απόρρητα βουλγaρικά έγγραφα 1950–1967* [The Macedonian Question and Bulgaria. Classified Bulgarian documents 1950–1967]. Thessaloniki: Society for Macedonian Studies – Bulgarian State Archives, 2009; Sfetas Spyridon. *Ο Ακήρυκτος Πόλεμος για το Македоникó. Βουλγaρία – Γιουγκосλαβία 1968–1989* [The undeclared war on Macedonia. Bulgaria – Yugoslavia 1968–1989]. Thessaloniki: Society for Macedonian Studies & Bulgarian States Archives, 2010.

дејност фактички ја има заобиколено проблематиката на југословенско-бугарските и бугарско-југословенските односи. Единствено три публикувани од страна на Архивот зборници на документи од Архивата на Јосип Броз Тито¹⁹, составени од Новица Велјановски²⁰, ги тангираат прашањата за релациите меѓу југословенските федерални и македонските републикански власти.

Исто така, материјалите од подготвениот и издадениот – во рамките на заедничкиот проект на Рускиот државен архив за најнова историја (Российский государственный архив новейшей истории – РГАНИ) и Архивот на Југославија (Архив Југославије) – двотомен зборник на документи „Средбите и преговорите на највисоко ниво на раководителите на СССР и Југославија во 1946 – 1980 г.“²¹ даваат увид кои проблеми од југословенско-бугарските односи Јосип Броз Тито сметал дека е неопходно да бидат изнесени пред советското раководство.

За време на својот живот, Крсте Црвенковски (1921 – 2001) стигнал да објави низа документи за „македонското прашање“ во контекст на југословенско-бугарските односи²². Меѓу нив и стенограми на разговорите со Тодор Живков²³. Имено, во врска со стенограмите, Т. Димитров, кој долги години раководел со Одделот за документи на ЦК на БКП во Централниот државен архив на Република Бугарија, го обвинил Крсте Црвенковски за нивното тенденциозно скратување и преиначување²⁴. При споредувањето на објавените од страна на Крсте Црвенковски стенограми со бугарската верзија на истите, Т. Димитров тргнал од претпоставката дека последната е „автентична“, игнорирајќи го фактот дека секоја од делегациите ги водела своите стенограми. Направената од Т. Димитров методолошка грешка го донела до неточниот заклучок.

Разликите во стенограмите водени за време на средбите на бугарските и југословенските делегации, како и разликите меѓу коригираните и некоригираните

¹⁹ Архивот на Јосип Броз Тито (Архив Јосипа Броза Тита) функционира во рамките на Музејот на Југославија во Белград. Основни фондови со кои располага Архивот се: Фонд на Канцеларијата на маршалот на Југославија (1943 – 1953) (*Фонд Канцеларије маршала Југославије*), Фонд на Кабинетот на претседателот на Републиката (1953 – 1980) (*Фонд Кабинета председника Републике*), Фонд на врховниот командант на вооружените сили на Југославија (1945 – 1980) (*Фонд Врховног команданта оружаних снага Југославије*) и Личниот фонд на Јосип Броз Тито (*Лични фонд Јосипа Броза Тита*).

²⁰ *Архив на Јосип Броз Тито: документи за Македонија (1943 – 1953)* / избор, превод и редакција: Новица Велјановски. Скопје: Државен архив на РМ, 2012; *Архив на Јосип Броз Тито: документи за Македонија (1954 – 1969)* / избор, превод и редакција: Новица Велјановски. Скопје: Државен архив на РМ, 2018; *Архив на Јосип Броз Тито: документи за Македонија (1970 – 1980)* / избор, превод и редакција: Новица Велјановски. Скопје: Државен архив на РСМ, 2019.

²¹ *Встречи и переговори на высшем уровне руководителей СССР и Югославии в 1946 – 1980 гг.* Том первый: 1946 – 1964. М., 2014; том второй: 1964 – 1980. М., 2017. Зборникот бил објавен и во Република Србија на српски јазик.

²² Црвенковски Крсте. *Во одбрана на македонската кауза*. Охрид, 1989; Црвенковски Крсте. *На браникот на македонската самобитност: Материјали од политичките разговори за македонското прашање*. Скопје: ИНИ, 1998.

²³ Изводот од стенограмот на разговорите со Тодор Живков што се одржале на 19 мај 1967 г. во Софија, Крсте Црвенковски го објавил двапати: Црвенковски Крсте. *Во одбрана на македонската кауза*. Охрид, 1989. С. 13–50; Црвенковски Крсте. *На браникот на македонската самобитност: Материјали од политичките разговори за македонското прашање*. Скопје: ИНИ, 1998. С. 64–91.

²⁴ „Публикуваните како автентични стенограми од разговорите се тенденциозно скратувани и преиначувани“ – Т. Димитров. *Македонскиот въпрос в българо-югославските разговори през 1967 и 1970 г.* // Известия на државните архиви. Софија, 1998. Кн. 75. С. 63.

стенограми, ја зголемуваат ценоста на овој вид историски извор, со оглед дека и последниот не се смета за апсолутно беспристрастен и објективен.

Затоа е важно публикуваните – од страна на Државната агенција „Архиви“ на Република Бугарија – документи за бугарско-југословенските односи во врска со „македонското прашање“ да се комплетираат со аналогни од ДАРСМ²⁵, Архивот на Југославија, Дипломатскиот архив на Министерството за надворешни работи на Република Србија (Дипломатски архив Министарства спољних послова) и др.

Овој заклучок го илустрираат објавуваните документи: „Извадок од стенограмот на пленумот на ЦК на БКП со информација на Т. Живков за неговите разговори со Јосип Броз Тито, одржани на 5 декември 1966 г. во Белград“ од фонд 1Б „Централен комитет на БКП (1891–1990)“ на Централниот државен архив на Република Бугарија, во превод од бугарски јазик (бр. 3), и „Извадок (дел за Македонија) од белешката за разговорите меѓу југословенската делегација, на чело со Јосип Броз Тито, и бугарската делегација, на чело со Тодор Живков, одржани на 5 декември 1966 г. во Белград“ од фонд 427 „Централен комитет на СКМ (1943–1990)“ на ДАРСМ, во превод од српски јазик (бр. 2).

Еден од мотивите за публикувањето, имено, на стенограмот на пленумот на ЦК на БКП со информацијата на Т. Живков за неговите разговори со Јосип Броз Тито, одржани на 5 декември 1966 г., поврзан е со многубројното цитирање на стенограмот не само во бугарската историографија, но и во бугарскиот периодичен печат.

Споредувањето на двата документа ќе даде можност тие да бидат разгледани од друг, поинаков, агол.

На пример, ниеднаш не било ставено под сомнение тврдењето на Тодор Живков дека тој на средбата со југословенската делегација во декември 1966 г. ја произнесол следната „најексплоатирана“ во историографијата и во периодичниот печат фраза: „Да ме обесат 50 пати, јас нема никогаш да се откажам од историјата на мојот народ и на мојата партија“. Но тој исказ, кој, впрочем, е квинтесенцијата на становиштето на Тодор Живков во однос на „македонското прашање“, отсуствува во белешката за разговорите од фондот „Централен комитет на СКМ“. Малку е веројатно дека записничарот од југословенската страна не ја фиксирал посочената фраза. Последната констатација служи во прилог на тезата дека Тодор Живков за време на разговорите со претставниците на СФРЈ не ги пречекорувал дипломатските рамки, но пред своите сомисленици и сопартијци претпочитал да демонстрира крајна непомирливост во однос на „македонското прашање“, а тие на дело ја спроведувале таа „непомирливост“ (случајот Џагаров), оставајќи му на самиот Тодор Живков простор да ја правда својата политика со грешките на „секташите“, „догматичарите“ и сл.

Прв од документите што се објавуваат е известувањето од Новинската агенција „Танјуг“ за престојот во Белград на бугарската делегација, на чело со

²⁵ Тоа се документи од следните фондови: ф. 427 – Централен комитет на СКМ (1943–1990); ф. 158 – Собрание на НРМ/СРМ; ф. 159 – Извршен совет на Собранието на СР Македонија; ф. 973 – Лазар Колишевски и др.

Тодор Живков, на 5 декември 1966 г., кое, од една страна, содржи податоци за составите на делегациите, за текот на посетата итн., а, од друга страна, дава претстава за начинот на информирање на јавноста за посетите од таков тип.

Док. бр. 1

Известување од Новинската агенција „Танјуг“ за еднодневниот престој во Белград на првиот секретар на ЦК на БКП и претседател на Министерскиот совет на НР Бугарија, Тодор Живков, на 5 декември 1966 г., објавено во весникот „Нова Македонија“ на 6 декември 1966 г.

ЕДНОДНЕВЕН ПРЕСТОЈ НА ТОДОР ЖИВКОВ ВО БЕЛГРАД

Првиот секретар на ЦК БКП и претседател на Министерскиот совет на НР Бугарија го пречека претседателот на ЦК СКЈ, Јосип Броз Тито

Водени југословенско-бугарски разговори

Белград, 5 декември (Танјуг)

На покана од претседателот на СФРЈ и претседател на Сојузот на комунистите на Југославија, Јосип Броз Тито, денес во Белград допатува првиот секретар на ЦК на Бугарската комунистичка партија и претседател на Министерскиот совет на НР Бугарија, Тодор Живков. Заедно со него со специјален воз пристигнаа секретарот на Централниот комитет на Бугарската комунистичка партија, Иван Прмов, и членот на Централниот комитет на Бугарската комунистичка партија, Дража В'лчева.

**„Вчера се водени југословенско-бугарски разговори меѓу делегациите што ги предводеа претседателот Тито и премиерот Живков“,
„Нова Македонија“, 6 декември 1966 г.**

На железничката станица во Топчидер, Тодор Живков го пречека и поздравува претседателот на Републиката, Тито. По срдечниот поздрав со претседателот Тито, Тодор Живков од пионери прими букет црвени каранфили, а потоа се поздравува со другите југословенски личности кои беа на пречекот. Претседателот на Министерскиот совет на Народна Република Бугарија го пречекаа и поздравува: претседателот на Сојузниот извршен совет, Петар Стамболиќ, претседателот на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, Крсте Црвенковски, државниот секретар за надворешни работи Марко Никезиќ, секретарот на Извршниот комитет на ЦК СК на Србија, Стеван Дороњски, генералниот секретар на претседателот на Републиката, Богдан Црнобрња, секретарот на Градскиот комитет на Сојузот на комунистите на Белград, Симеон Затезало, заменик-претседателот на Комисијата на ЦК СКЈ за меѓународни врски, Данило Пуриќ, вонредниот и полномошен амбасадор на СФРЈ во НР Бугарија, Драгослав Марковиќ, и генерал-потполковникот Петар Бабиќ.

На пречекот, покрај членовите на бугарската амбасада во Белград, присуствуваа и претставници на дипломатските мисии на некои социјалистички земји.

По обиколувањето на почесната чета, построена на перонот на железничката станица, претседателот Тито и премиерот Тодор Живков се упатија со автомобили кон Белиот дворец.

Југословенско-бугарски разговори

По краткиот одмор се водени разговори меѓу другарите Јосип Броз Тито и Тодор Живков во кои учествуваа, од југословенска страна, претседателот на Сојузниот извршен совет и член на Претседателството на ЦК СКЈ, Петар Стамболиќ, претседателот на ЦК на Македонија, Крсте Црвенковски, државниот секретар за надворешни работи и член на ЦК СКЈ, Марко Никезиќ, членот на Извршниот комитет на ЦК СКЈ, Данило Кекиќ, генералниот секретар на претседателот на Републиката и член на ЦК СКЈ, Богдан Црнобрња, амбасадорот на СФРЈ во НР Бугарија, Драгослав Марковиќ, а од бугарска страна, секретарот на ЦК БКП, Иван Прмов, членот на ЦК БКП, Дража В'лчева, и членот на ЦК на БКП и амбасадор на Бугарија во Југославија, Груди Атанасов.

Во разговорите се разгледани прашањата за билатералните односи и е извршена размена на мислења за актуелните проблеми од меѓународната ситуација и меѓународното комунистичко и работничко движење.

Разговорите минаа во атмосфера на пријателство, отвореност и обострана желба односите меѓу двете соседни социјалистички земји постојано да се унапредуваат во интерес на народите на двете земји, мирот и социјализмот.

Денес напладне претседателот на Републиката, Јосип Броз Тито, приреди ручек во Белиот дворец во чест на претседателот на Министерскиот совет на НР Бугарија, Тодор Живков.

На ручекот, кој измина во срдечна атмосфера, беа Петар Стамболиќ, Крсте Црвенковски, Марко Никезиќ, Стеван Дороњски, Данило Кекиќ, Богдан Црнобрња, Драгослав Марковиќ и други личности.

Од бугарска страна на ручекот беа Иван Прмов, Дража В'лчева, Груди Атанасов, генерал Д. Грпчев, С. Чакаров, Милчо Калбеков и други.

Во текот на ручекот претседателот Тито и претседателот Тодор Живков изменија пријателски здравици.

Првиот секретар на ЦК на Бугарската комунистичка партија и претседател на Министерскиот совет на НР Бугарија, Тодор Живков, денес попладне отпатува за Софија. На железничката станица во Топчидер гостинот од Бугарија го испратија претседателот на СФРЈ и претседател на Сојузот на комунистите на Југославија, Јосип Броз Тито, претседателот на Сојузниот извршен совет, Петар Стамболиќ, претседателот на ЦК СК на Македонија, Крсте Црвенковски, државниот секретар за надворешни работи Марко Никезиќ, секретарот на Извршниот комитет на ЦК СК на Србија, Стеван Дороњски, генералниот секретар на претседателот на Републиката, Богдан Црнобрња, југословенскиот амбасадор во Бугарија, Драгослав Марковиќ, генерал-потполковникот Петар Бабиќ и други личности.

Тодор Живков, исто така, го испрати бугарскиот амбасадор во Белград, Груди Атанасов, со персоналот на Амбасадата. На испраќањето беа и некои претставници на социјалистичките земји акредитирани во Југославија.

Нова Македонија. 6 декември 1966 г.

Док. бр. 2

Извадок (дел за Македонија) од белешката за разговорите меѓу југословенската делегација, на чело со Јосип Броз Тито, и бугарската делегација, на чело со Тодор Живков, одржани на 5 декември 1966 г. во Белград

Да се чува трајно!
Централен комитет на СКМ
Претседателство
Кн. II бр. 3 – 3 прим. II 1966 г.

БЕЛЕШКА

**за разговорите на нашата делегација, на чело со претседателот Тито, и бугарската делегација, на чело со првиот секретар на Централниот комитет на Бугарската комунистичка партија, Тодор Живков, во Белиот дворец, на 5 декември 1966 година
(дел за Македонија)**

Т. ЖИВКОВ: Сега би сакал да преминам кон уште едно прашање во врска со нашата соработка, а кое се однесува на разговорите што ги имав со другарот Марковиќ во Софија. Јас ја изразив нашата загриженост за некои прашања меѓу поединечни наши кругови и поединечни кругови во Македонија за таканареченото „македонско прашање“ да не се одразат негативно врз нашите меѓусебни односи во целост.

Што да кажам, другари? Ова прашање е едно наше наследство и треба да пристапиме кон него разумно. Бидејќи овде не се работи за заемно разбирање меѓу другарот Тито и мене, меѓу нашето и вашето раководство, туку станува збор за чувства, сфаќања, ако сакате, на одредени кругови што се надвор од нашите раководства. Јас ги имам предвид таквите кругови во Бугарија, а, исто така, и во Социјалистичка Република Македонија.

Очигледно е дека и во иднина ќе има поводи за различни поединечни кавги и инциденти. Јас не би можел да гарантирам дека во Бугарија нема да се најдат такви националисти кои понекогаш не би искористиле некои непријателски расположенија и не би давале некои изјави – таква гаранција би била нереална. Јас мислам дека и во Македонија, веројатно, постојат такви кругови кои понекогаш ги преувеличуваат работите, креваат врева за некои одредени прашања, особено при разговори што се водат по барови. Но, ако ние ги подредиме нашата политика и нашата линија на такви разговори и расположенија, тогаш тие секогаш ќе бидат извор кој ќе ги труе нашите односи.

Јас морам да ви кажам дека ние, од своја страна, сосема одлучно преземаме мерки против таквите појави. Јас самиот му соопштив и на другарот Драгослав Марковиќ, кога тој беше кај мене, дека околу нашиот Славјански комитет, поточно околу претседателот на Комитетот и околу главниот уредник на списанието „Славјани“, се групирале елементи кои меѓу материјалите во ова списание објавиле и такви што, според нас, се провокативни. Можам да ви кажам дека после тоа беше сменет главниот уредник на списанието, а наскоро ќе биде сменет и претседателот на Комитетот, кој уште ја врши должноста, додека не најдеме со кого да го замениме. И ќе го смениме целото раководство.

Ако ние секој повод и секое пишување во печатот го претвораме во прашање на односите меѓу Бугарија и Југославија иако ние тоа прашање сакаме да им го наметнеме на нашите народи и на нашата јавност, ние не сме убедени дека постапуваме правилно.

Освен тоа, јас му реков на другарот Марковиќ дека ако во скопскиот печат се појават такви написи, ние воопшто нема да правиме проблем. Јас би рекол, без разлика какви материјали ќе се појават во Македонија, ние нема да одговориме. Меѓутоа, ако тие прашања се постават во југословенскиот печат, тогаш таквите пишувања ќе почнат да нè загрижуваат.

Што се однесува на случајот со писателите, јас, се разбира, не сум целосно, детално, запознат што се случило, кој кого навредил, зошто се судриле итн. Ами, тоа што се појавило во скопскиот печат, што се зборувало таму за нашите другари какви биле тие за време на преговорите, дека нашите другари зборувале дека Македонците не се Македонци, туку се Бугари, и низа други работи се појавиле во печатот...! Се зборува дека нашите писатели одбиле да ја потпишат Спогодбата на македонски јазик. Но, не станувало збор за македонскиот јазик, туку е поставено принципиелно прашање дали треба да се потпише Спогодбата со здружение на писатели на една од југословенските републики. Затоа што нашиот Сојуз на

писателите има намера да оствари еден состанок со југословенскиот, општиот сојуз на писателите. На пример, јасно е дека Георги Џагаров, претседател на Сојузот на бугарските писатели, исто така имал состанок со вашите писатели во својство на претседател на Сојузот. Биле водени разговори меѓу делегациите итн. И тоа е во ред. Јас не знам што нашиот претседател на Сојузот на писателите му рекол на Коле Чашуле надвор од официјалните разговори. Не можам да кажам за што разговарале тие, но за време на официјалните разговори за тоа прашање се зборуваше во сосема друго светло. Но, во ред, дајте да замислиме дека Георги Џагаров си дозволил да му рече нешто навредливо на Коле Чашуле. Меѓутоа, и вие го знаете Коле Чашуле, а и ние го знаеме. Тој баш не е човек што може разумно да зборува... Верувајте, јас не би си дозволил овде сега да зборувам ако не беше вмешано името на претседателот на бугарскиот Сојуз на писателите. Георги Џагаров е познат и кај нас, а и вие сигурно знаете како дејствува тој.

Според нашето мислење, проблемот се состои во тоа дали како партија, како влада, во каква било мера ќе дадеме повод да се мисли дека ние го игнорираме фактот на постоењето на Социјалистичка Република Македонија? Мислам дека нема потреба да се поставува прашање после потпишувањето на Спогодбата во Благоевград. Оваа ситуација би можела да биде решена, уредена, и на друг начин. Ние би можеле да се состанеме и со другарот Црвенковски, и официјално и неофицијално. Или тој ќе дојде во Бугарија на лов или ние ќе дојдеме во Македонија на риболов. Зошто е потребно да ја занимаваме меѓународната јавност со тие прашања, кога ова прашање можеме да го решиме за еден час, јас би рекол дури и повеќе од тоа: за 10 минути!

Меѓу нас како држави не постои нешто што би можело да фрли сенка, или би можело да фрли сенка на нашите односи. Еве, на пример, со Србите, со Црногорците, кога се состануваме, нашите односи се братски, пријателски. (ГРУДИ АТАНАСОВ: Па и со Македонците, другар Живков.) Кога народот ќе се сретне, тогаш нема спор кој е Бугарин, а кој е Македонец, едноставно живее заедно, во хармонија.

На пример, ние сме сосема задоволни од Балканолошкиот конгрес, кој беше одржан неодамна. Средбите што беа одржани пред Конгресот им овозможува на вашата и нашата делегација заеднички да настапат на Конгресот.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Само, тоа беше македонска иницијатива.

Т. ЖИВКОВ: Тоа е точно. Само, замислете, ако на тој конгрес дојдеше до спорови, недоразбирања меѓу вашата и нашата делегации? Ние имаме податоци дека грчката, а и американската делегација биле подготвени да провоцираат. На таков начин овој конгрес би имал други одеци и други резултати.

Ј. Б. ТИТО: Што се однесува на прашањата на кои другарот Живков им посвети доволно време, тие навистина се прашања на Југославија. Но, и Македонија има право да го изрази своето задоволство или незадоволство во однос на одредени работи. Јас мислам дека тоа се работи што ние можеме да ги решиме, треба малку повеќе да внимаваме на тоа што луѓето како нас зборуваат и пишуваат. Јасно е дека постојат националистички елементи на кои е тешко да им бидат врзани јазиците, да не зборуваат за тоа што не е во интерес на нашите односи.

Јас би сакал другарот Црвенковски нешто повеќе да каже за тоа, бидејќи тој е од Македонија и тој за тоа е повеќе информиран.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Отвореноста со која другарот Живков го постави ова прашање мене ме охрабри да зборувам искрено и отворено, како што им личи на пријатели, соседи и претставници на социјалистички земји и комунисти. Ќе бидам краток, но, сепак, малку ќе фрлам поглед на тоа што се случуваше во последните две-три години.

Последните средби на другарите Тито и Живков доведоа до подобрување на односите меѓу нашите земји, што е голема желба и на нашите народи. Се разбира дека тоа сега веќе ги премина границите на односите меѓу државите и премина на односите меѓу самите народи. Тоа што беше поттикнато од државниците на двете земји се разви во сестрана, богата, разнообразна и интензивна соработка.

Јас сакам да кажам дека ние, Македонците, посебно и без резерва ги поздравивме и ги примивме со симпатија таквите односи, дури, би рекол, и со извесно олеснување. Меѓу другото, ние се радувавме дека отворено беше поставено таканареченото „македонско прашање“. Можам да кажам дека резултатите од разговорот за време на последната средба на другарите Тито и Живков во Софија беа разгледани на една седница на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија и беа поздравени со желба сè да се развива и понатаму.

Овде треба да кажам дека како резултат тогаш дојде до многубројни контакти меѓу Социјалистичка Република Македонија и Бугарија. Другарот Живко Живков беше во Македонија, а другарот Минчев беше во Бугарија. Резултатите од овие контакти беа добри. Тоа беше прифатено охрабрувачки и од едната и од другата страна. Како што реков на почетокот, нашите односи ја преминаа државната рамка и се претворија во односи меѓу нашите народи. Денес границите меѓу Бугарија и Југославија се отворени после укинувањето на визата. За подобрување на односите придонесе и Спогодбата во Благоевград. Почна да се развива економската соработка директно меѓу Македонија и Бугарија, а на пат е и кооперација. Јас мислам дека е неопходно да го потврдиме тоа што го рече другарот Тито – дека ние треба навистина да се движиме побрзо во кооперирање.

Позитивните изјави од страна на другарот Живков, додуша сè уште интерни, во однос на СР Македонија и на позитивните односи на бугарската држава и раководството се топло прифатени. Ние за тоа го известивме македонскиот актив.

Без разлика на ова што е кажано, морам да кажам дека македонската нација ја има својата одредена државност во облик на Социјалистичка Република Македонија. На меѓународен план таа доби не само политичко-државно, но веќе и научно признание. Македонска литература е преведена на безброј јазици, преведени се три тома на македонскиот речник итн.

За време на последните средби во Софија меѓу другарите Тито и Живков стана збор за улогата на публицистите и историчарите и се постигна една спогодба. Од наша страна ние ги поздравуваме напорите на бугарското државно и партиско раководство, а и лично другарот Живков и други да обуздаат некои непожелни тенденции во оваа област, па и, доколку е возможно, воопшто да ги осуетат. Но, сепак, бидејќи тоа е поведено, сакам да изнесам неколку факти.

Јас наполно ја ценам вознемиреноста што ја изрази другарот Живков, но морам да кажам дека после последната средба во Софија, бугарските списанија, весници и публикации пишуваа за тоа прашање десет пати повеќе отколку што тоа беше случај во Македонија. Нашиот став е дека не треба секојдневно да одговараме. Ние имаме одредена потпора кај одреден дел од нашата интелигенција, иако тие понекогаш нас нè обвинуваат „за предавство на националните интереси“. Но, без оглед на тоа, ние одлучивме да не одговараме секогаш. Се разбира дека не е возможно да не се напише одговор – така и се појавува по некоја статија.

Ние сметаме, како што рече другарот Живков, дека таквата полемика не води кон ништо, а повремено ги вознемирува, да не кажам, ги смутува нашите односи. Ние во Македонија, како политичко раководство, не сме толку вознемирени дали некој ги признава или оспорува историските факти. Најпосле, тоа е за судот на меѓународната научна јавност. Настојуваме историските прилози да бидат засновани врз историски факти. Но, бидејќи историјата е поврзана со политиката, сигурно треба да се бараат точките што нас нè зближуваат, а не тие што нас нè разединуваат.

Што се однесува на веќе споменатите посети, јас имам други информации за разлика од наведените од другарот Живков. Но, без оглед на тоа, мислам дека на тоа не треба да се дава повеќе значење одошто го има. Не е неопходно да навлегуваме во детали. Писателите се емотивни луѓе и после чашка ракија, едната или другата страна можат многу да кажат. Ако едните ги нападнаат другите, а другите ги штитат првите, тогаш ние не би биле во право. Јас наполно го разбираам другарот Живков за тоа што го зел под своја заштита претседателот на Сојузот на бугарските писатели. Го прифаќам неговото оправдување дека можеби нешто рекол потпивнат. Сепак, има и пишани трудови на Џагаров, во кои се пишува во прилог на тоа што било кажано таму. Но тој е слободен писател и може да пишува што сака. Јас тоа наполно го разбираам.

Што се однесува на тоа, ние, како што рекоа другарите Тито и Живков, можеме брзо да се договориме. Дури и во непосредни контакти. Меѓутоа, јас си дозволувам да кажам дека има еден момент што нас нè беспокои во Македонија. Што се однесува на изјавата на писателите, можам да кажам дека тоа се случи без наше знаење. Има многу работи што се испратени и на наша адреса, без наше знаење. Во тој текст, ако внимателно се чита, се гледа дека има доволно кажано и на наша сметка.

Но, да зборуваме и за некои работи што не се во врска со овие. Јас би сакал да истакнам – тоа не е нешто ново, другарот Тито зборуваше за тоа, а, имено, се работи за Македонците во Бугарија, односно во Благоевградскиот Округ, како што тој денес официјално се нарекува во Бугарија. Во Бугарија од ослободувањето имало три пописи. Во првите два пописа голем дел од луѓето се изјасниле дека се Македонци. Меѓутоа, во последниот попис значајно помалку ги има Македонците. Сакам да кажам дека ние во Македонија, што се однесува на националните малцинства, стоиме врз два принципа на официјалната југословенска политика, која е политика на Сојузот на комунистите во однос на малцинствата, а, имено, дека таа треба да биде сврска, мост за заемно проникнување на културите, а не ја болко на раздорот меѓу народите. Другиот принцип на таа политика би бил да не

дозволиме да оживеат некои територијални претензии. А ние знаеме дека денес не само во Европа, но и во целиот свет е многу опасно да се поставува ова прашање – прашањето за промени на границите. Поготово тоа не би требало да биде меѓу нас, комунистите. Кога знаеме што е кажано по прашањето за балканската соработка, во што Вие, другар Живков, учествувате, се надеваме за целосно укинување на границите. Јас се надевам дека таквата перспектива не е далечна, без разлика дали ние ќе го доживееме тоа.

Т. ЖИВКОВ: Но не е толку блиска.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Сакам да кажам дека прашањето за систематското намалување на бројот на Македонците кои се декларираат како Македонци во Благоевградскиот Округ е нешто што најмногу ја загрижува македонската јавност.

Се разбира дека ние сме загрижени и од поединечни изјави за „опасноста“ на границите. Тие се, во најмала рака, недоволно јасни. Мислиме на статијата на Тричков во весникот „Кооперативно село“ и неговиот говор на Конгресот. Во неа станува збор за некои „опасности што доаѓаат од границата“.

Т. ЖИВКОВ: Статијата ја нема содржината што Вие ѝ ја припишувате. Јас го прашав другарот Тричков каква е таа статија што ги предизвикала југословенските другари. Тој ми одговори дека не мислел така како што е протолкувано.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Да завршам. Јас би споменал уште едно прашање, тоа е прашањето за злоупотребата од страна на поединечни кругови во Бугарија на случајот на Венко Марковски. Јас го прочитав тоа што другарот Живков му го рекол на нашиот амбасадор и го поздравувам тоа. Венко Марковски во последно време напиша толку навредливи работи и кои пак добија публицитет, и не толку мал публицитет, во Бугарија. Меѓутоа, што се однесува на нас, после заминувањето на Марковски, ние се ослободивме од еден голем товар. Како ќе го издржат бугарските другари – Бог нека им помогне. Но навистина мислам дека тоа не може да не ги вознемири во извесна смисла луѓето. Немам ништо против тоа Марковски да ѝ припаѓа и на бугарската книжевност. Неговото дело навистина ѝ припаѓа на некој начин на бугарската литература. И не само тоа, има писатели Македонци што целосно ѝ припаѓаат на бугарската литература. Ако го прифатиме тоа што уште Гете рекол дека еден човек може да има две татковини: едната во која се родил, и другата во која пораснал. Кај нас има екстремисти што сакаат на друг начин да го претстават и да го пренесат овој проблем, и ние не можеме да ги поддржиме. Јас мислам дека за прашањата што се однесуваат на политиката треба да има меѓу нас согласност. Инаку, ние, од своја страна, веќе дадовме извесни иницијативи во тој правец. Не одрекувам дека и другата страна пројави добра волја да не дојде до инциденти за време на поединечни манифестации. Другарот Живков го спомена Балканолошкиот конгрес. Мислам дека договорите овој пат беа добри, бидејќи постои и друга страна, која сака да потхрани и поттикне различни злонамерни елементи.

Има и други работи. На пример, прославата на Климент Охридски. Таа може да внесе смут помеѓу нас, во зависност од тоа каков е пристапот кон таа прослава од страна на Бугарија.

Немојте погрешно да сфатите. Ние сме федерација на рамноправни народи и републики и тешко може да постои југословенската политика која би

се разликувала од политиката на некоја република. Или во Југославија може да постои таква политика во центарот што може да ги вознемири оние долу, посебно кога се работи за нивните интереси. Сите ние рамноправно учествуваме во нејзиното креирање.

Ние сме за уште поактивен развој на нашите односи. Овде нема никакви разлики, ние сме целосно за оваа политика, која потекнува од другарот Тито и другарот Живков.

Т. ЖИВКОВ: Сакам да кажам дека сум задоволен што другарот Црвенковски толку отворено и реалистично го искажа своето мислење за таканареченото „македонско прашање“. Сакам да констатирам дека меѓу нас постои сличност во погледите, што ме уверува дека во нашата практична соработка ќе можеме да најдеме и модел на политика и решенија што би овозможиле да бидат совладани разногласијата. Нашето становиште е исто. „Македонското прашање“ е прашање што не се појавило сега. Треба да се бара разумно решение и соодветен пристап за неговото регулирање.

Другар Црвенковски, јас би сакал ние да се договориме искрено, разумно за едно кардинално прашање. Бугарскиот народ ја има својата историја. Историјата се гради, народите ја остваруваат врз основа на конкретни историски факти и одредени личности. Ако ние и Вие не водиме сметка за тоа, тогаш работите постојано ќе се заоструваат и нема да најдеме решение за нивно правилно регулирање. Може ли, на пример, бугарската нација да се замисли без Паисиј? А и тој е роден во Македонија. Може ли нашата партија да се замисли без Димитар Благоев? Може ли нашата држава без Климент Охридски? А тие се родени во Македонија? Еве како јас би го поставил тоа: ајде, ние, Бугарите, да се договориме и да се прогласиме за Македонци, а во комунизмот тоа автоматски нека се реши.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Никој не го бара тоа, другар Живков.

Т. ЖИВКОВ: Бугарите беа изненадени поради тоа што вие рековте дека Самуил е „основач на македонската држава“!...

Или, да земеме друга работа што вие ја тврдите – дека во средниот век постоела македонска нација! А сите знаеме дека и Србите, и Бугарите, и Хрватите и другите се нации што се формирале многу подоцна. И зошто би требало сега да се лутиме и на такви работи што ги пишуваат историчарите? Ние и вие треба да ги проголтаме таквите работи и да одиме понатаму. Инаку, тоа постојано ќе ни создава проблеми.

Јас би Ви поставил едно прашање. Во Македонија, не зборувам за Југославија, сите поранешни статистики давале една голема бројка за постоење на Бугарите. Меѓутоа, сега таа бројка не е толку голема. Тие Бугари се интегрирале. Тоа е и природно, бидејќи националната свест се формира под влијание на различни фактори, кои се поврзани. Сето тоа што се случило за време на Втората светска војна, учеството на македонскиот народ во борбата со народите на Југославија, тие го граделе социјализмот заедно со народите на Југославија – сето тоа имало влијание, во што нема ништо чудно, да се намали во вашата земја бројот на Бугарите. Јас предлагам да се формира една комисија, не само од Македонците, но

и од другите народи на Југославија, која би отишла во Благоевградскиот Округ и би позборувала со луѓето таму и би видела каква е ситуација таму, а, имено, дека таму е огромен дел од бугарското население, кое има бугарска свест. Јасно е дека во таа насока не сме презеле никакви административни мерки.

Што се однесува на Венко Марковски, дајте да најдеме едно разумно решение! Јас се обраќам кон другарот Тито, другарот Црвенковски и други. Тој дошол да се лечи во Бугарија, но потоа изјавил дека не сака да се врати во земјата. Што да правиме? Ние не можеме со сила да го вратиме. Ние, на пример, имавме еден конфликт со Корејците. Баш кога зборуваа на Конгресот на Унгарската комунистичка партија, сите станаа да ме поздрават, освен Корејците, кои ја напуштија салата. (Гласови: Не се дигнале за време на говорот). Што беше повод за тоа? Четворица студенти – Корејци – не сакаа да се вратат во Кореја. Тие изјавија дека не се согласуваат со спроведувањето на политиката на корејското раководство. Ние ги убедувавме да се вратат. По барање на Кореја и со помош на нашата полиција, тие беа фатени и однесени во корејската амбасада. И една ноќ, еден од нив направил јаже и успеал да побегне, а и другите, исто така, успеале да побегнат. Сега ние ги бараме за да ги фатиме и да ги предадеме. Но не можеме. Имаше случаи кога наши одеа во Советскиот Сојуз, па не се враќаа. Ние ја молевме советската влада да ги врати, но тие одбиваа.

Ситуацијата со Венко Марковски е доволно специфична. Тоа што Вие рековте дека сте се отргнале од Марковски – јас целосно Ве сфаќам. Затоа што тој понекогаш... Тој, на пример, сега рекол: „Можете да ме вратите, но како леш!“

Би сакал на крајот да кажам дека јас самиот, како и други другари, сум задоволен од овој разговор.

ДРУГАРОТ ТИТО: Беше корисно. Се покажа дека не треба да се чека работите да се насоберат. Ние сме близу. Можеме да се сретнеме ако не во Белград или Софија, тогаш на некое друго место. Понекогаш таквите средби можат да дадат многу повеќе отколку државни посети. Особено на лов. Додека стоиш и чекаш, можеш да разговараш. Но тоа не значи дека другарот Живков не е должен да дојде следната година во државна посета. За термин треба да се договориме подоцна. Во лето, јас мислам, ќе биде најдобро?

Т. ЖИВКОВ: Другар Црвенковски, дојдете со делегација од Македонија. Ве поканувам.

ДРУГАРОТ ТИТО: Сакам нешто да кажам во врска со излагањата на другарите. Се согласувам со другарот Црвенковски. Ми се чини дека овие работи не можат да бидат решени за една година, тоа бара долг период. И никој од нас не може да каже дека дури и тогаш тоа нема да се случи. Само ќе треба да се залагаме за тоа да биде помалку. Понатаму да гледаме напред, а не назад и да создаваме историја што ќе биде вистинита и што нема да може да биде оспорувана.

П. СТАМБОЛИЌ: Му се заблагодарувам на другарот Живков. Сакам нешто да кажам во врска со тоа што рече другарот Живков дека проблемите претежно се решаваат во Скопје и не мора да се решаваат на југословенско ниво. Со оглед

дека се работи за историски прашања, природно е со нив повеќе да се занимаваат историчарите на Македонија, затоа за тоа повеќе и се пишува во Скопје. Инаку, во друг поглед, ние сме една партија, една земја и досега ние секогаш имавме исти гледишта. Тоа што било, се случувало без знаење на другарите од раководството.

Што се однесува на останатото, верувам дека ќе одиме напред во економската соработка, бидејќи тоа се и наши погледи.

К. ЦРВЕНКОВСКИ: Јас би сакал уште нешто да кажам во врска со Венко Марковски. Ние воопшто не бараме тој да се врати. Нема потреба. Нека оди таму каде што сака. Но, ако дојде до судир со вас, препорачувам да го пуштите да отиде таму каде што тој би сакал. А што се однесува на неговите написи – тоа е работа на бугарските другари дали ќе ги публикуваат. Немојте само да дозволите да се употребат во антијугословенски и антимакедонски цели.

Државен архив на РСМ. Фонд 427 – ЦК на КПМ/СКМ. Кут. 134. Л. 155–169. Копија, машинопис.

Док. бр. 3

Извадок од стенограмот на пленумот на ЦК на БКП со информација на Т. Живков за неговите разговори со Јосип Броз Тито, одржани на 5 декември 1966 г. во Белград. 12 декември 1966 г.

Софија, 12 декември 1966 г.

Другарот Тито замоли најнапред јас да се искажам. Тој се повика на тоа дека ние сме гости итн., итн. Јас се согласив и прв направив излагање. Во што се состоеше тоа?

Од самиот факт дека кон разговорите беше привлечен Црвенковски, за нас беше јасно дека основниот проблем на нашите разговори ќе биде „македонското прашање“. Ете зошто јас, откако ги изложив тие работи, се задржав на некои непријателски факти што се пројавуваат во Југославија во однос на Бугарија и што нас нè вознемируваат. Меѓутоа, пред да замине за Унгарија, јас имав разговор со амбасадорот на Југославија во Софија, др. Марковиќ, по истото прашање. Повод за разговорот беше кампањата што се води во Југославија во врска со средбата на делегациите на Сојузот на писателите во Македонија и на нашиот писателски сојуз. Како што знаете, во скопскиот печат – а потоа во белградскиот и во печатот на некои други републики на Југославија – се започна кампања на непријателство кон нашата држава. Неспорно, тоа произлегуваше од средбата на двете делегации, но беше јасно дека тоа што таму се случи не можеше да не нè растревожи. И по тој повод јас разговарав со Марковиќ, замолувајќи го да му ја пренесе нашата загриженост на др. Тито и да се запре оваа противбугарска кампања, измислена од почетокот до крајот од корист.

На средбата јас одново ги развив основните тези што ги изложив пред

Марковиќ, обосновувајќи дека тоа е преднамерна кампања што се спроведува во скопскиот печат од страна на Сојузот на писателите во Македонија и од Сојузот на писателите во Југославија. Истакнав дека ние не би се тревожеле ако тоа се спроведуваше само во Скопје и во скопскиот печат, но тоа се пренесе и во југословенскиот печат, југословенските народи се информираат на еден неправилен начин. Освен тоа, неправилно се информира и се заблудува меѓународната јавност. Дека сето тоа е преднамерно, зборува и околноста дека во целата оваа работа за средбата на двете делегации на писателските сојузи е замешано името на претседателот на Сојузот на бугарските писатели, др. Георги Цагаров, во смисла дека разговорите биле водени меѓу двете делегации и др. Цагаров ги примил во рамките на протоколарна средба. А тој нема ништо заедничко со ова прашање. И: „Зошто – реков – требаше да се вмешува името на претседателот на Сојузот на бугарските писатели? Очигледно со единствена цел да се провоцира Сојузот на бугарските писатели и да се создаде непријателска ситуација и расположение против Народна Република Бугарија.“

Приближно таков беше разговорот.

Во заклучокот реков – како што и другпат сме истакнувале и во тоа сме единствени со др. Тито – дека „македонското прашање“ е едно историско наследство и за нив и за нас и треба да се пројавува максимална трпеливост, разумност, за да не даваме можност некои пројави кај нив и кај нас да станат причина за труење на односите меѓу двете страни, за создавање тешкотии во разведрувањето на ситуацијата на Балканскиот Полуостров, да не им даваме материјал на реакционерните кругови на Западот да нè атакуваат и нас, и Југославија, нашето пријателство и соработка, да го користат тоа против нашата линија на меѓународната арена.

По прашањата за Македонија јас се задржав на прашањето за Виетнам. [...]

После моето искажување, збор зеде др. Тито. Јас ќе ви прочитам што рече тој, како што е запишано од мојот соработник др. Михаил Бобанов, кој присуствуваше на средбата и запишуваше. Тој не знае стенографија, но ги запиша основните работи.

Др. Тито рече: „Што се однесува на нашата двострана соработка, јас сум согласен со реченото од др. Т. Живков. Ми се чини дека причини за нејзиното задржување има и кај двете страни. Но очигледно причините, пред сè, се во органите кои треба да ја реализираат таа соработка. Ние не сме толку високо развиени држави за да немаме потреба од кооперирање, уште повеќе што кооперирањето ќе доведе до поефективно производство. Очигледно ние треба да им дадеме наредби во тој однос на соодветните наши органи.“

Што се однесува на Македонија, точно е дека тоа е прашање на Македонија, но тоа е и југословенско прашање, за кое ние имаме право да кажеме дали сме согласни или не сме согласни. За ова прашање има збор др. Црвенковски, кој е специјалист.“

Веднаш после др. Тито збор зеде др. Црвенковски. Неговото искажување беше претходно напишано, тој го читаше, ние го слушавме. Според белешките на др. Бобанов, суштинското што тој го кажа е следното:

„Отвореноста со која др. Тодор Живков го постави прашањето уште повеќе ме окуражува да зборувам така како што се зборува меѓу комунисти и пријатели. Што се случи во последните две-три години? Последните средби меѓу другарите Тито и Живков помогнаа за подобрување на нашите односи. Се разбира, тоа излегува надвор од рамките на односите меѓу раководства и навлегува во односите меѓу луѓе. Како Македонци, ние безрезервно, со олеснување и симпатии ги прифаќаме таквите односи. Особено нè израдува и тоа дека меѓу другарите Тито и Живков во Софија се поведе и 'македонското прашање'. Резултатите од овие разговори беа разгледани на едно советување на ЦК на СКЈ во Македонија и беа поздравени од нас. Како резултат на тоа, ние реализиравме низа активности – ја имам предвид посетата на др. Живко Живков во Македонија и на др. Минчев во Бугарија.“ Минчев е претседател на нивниот Министерски совет.

„Започна економска соработка меѓу Македонија и Бугарија во рамките на соработката меѓу Југославија и Бугарија. Започна и извесно кооперирање во производството. Ние топло го прифативме позитивниот однос на бугарската држава и на др. Тодор Живков кон нас.

Македонската нација постои, независно дали некој ја признава или не. И таа го наоѓа своето потврдување во лицето на македонската држава. Тоа се признава не само политички, но и научно. Македонски книги се преведени на многу јазици. Ние ги поздравуваме напорите на др. Т. Живков и на партиското и државното раководство на Народна Република Бугарија да запрат некои тенденции, а доколку е можно, и целосно да ги обуздаат. Јас го ценам беспрекојството на др. Живков, изразено овде за некои пројави во последно време. Но треба да се каже дека после средбата на др. Тито со др. Живков, имаше десет пати повеќе написи за ова прашање во Бугарија отколку во Македонија. Ние имаме одреден отпор кај дел од нашата интелигенција. Дури и некои нас нè обвинуваат дека ги продаваме националните интереси. Но, за прашањата за кои не може да не се пишува, сепак, и кај нас се појавува по некоја статија.

Но тие дискусии не водат кон ништо. Ние во Македонија како политичко раководство не сме толку обеспокоени дали некој ќе нè признае. Авторитетно признание ќе даде меѓународната научна општественост, публицистика и историја. Но, бидејќи историјата е поврзана со политиката, треба да се бара тоа што нè поврзува, а не тоа што нè разделува.

Што се однесува на последниот случај со писателите, јас сум информиран поинаку. Не бидува, се разбира, да се навлегува во детали. Писателите навистина се емотивни луѓе и по една чашка ракија сè можат да кажат. Јас разбираам дека др. Тодор Живков ја презел заштитата на Џагаров, бидејќи тој е претседател на Сојузот на бугарските писатели. Независно од тоа, Џагаров има и пишани работи што го потврдуваат тоа за што се зборува во случајов.

Што се однесува на пишаното кај нас, тоа не е усогласено со нас. Што се однесува на Коле Чашуле, тој може и да зборувал нешто повеќе.“

Јас во својот исказ го засегнав ова прашање и го прашав зошто го пратиле, имено, него, знаејќи дека тој е еден од најзаклетите противбугари кај нив.

„Но има и друго нешто“ – продолжи др. Црвенковски. „Тоа се однесува на

Македонците во Бугарија.“ Еве овде тој го исплука камчето. „Во Благоевградскиот Округ имаше три пребројувања на населението. Во првите две пребројувања се изјаснија дека тие се Македонци. Но последното се покажа сосема друго.“

„Ние ги поддржуваме двата принципа на СКЈ. Прво, дека малцинствата треба да бидат мостови за проникнување на културата и за сврзување на народите, а не јаболко на раздорот. И, второ, дека поставувањето на прашањето за малцинствата не значи дека се поставува прашањето за промената на границите, бидејќи ние гледаме реално на работите и знаеме колку е опасно сега во Европа да се поставува прашањето за промената на границите. Уште повеќе поради тоа што ние како комунисти не го очекуваме тоа, туку исчезнување на границите и ние се надеваме дека тоа не е толку далеку.“

Јас му одговорив дека нема да биде толку блиску.

„Прашањето за националноста во Благоевградскиот Округ – продолжи Црвенковски – многу ја тангира нашата јавност. Отворено сакам да кажам за статијата на Крсто Тричков во в. 'Кооперативно село' во м. март о.г. Во неа се зборува за границите. На крајот за Венко Марковски. Тој напишал многу нешто што е директно штетно за нас. Јас не сум против тоа што му се печатат некои книги. Еден дел од неговото творештво ѝ припаѓа на бугарската култура. Но очигледно е дека тој со своите пишувања и своето поведење не помага за подобрување на нашите односи. Сметам дека за прашањата поврзани со политиката треба да се оди на отворени дијалози. И двете страни досега пројавуваа добра волја, тоа треба да се прави и понатаму за да не стигнеме до непожелни работи.

Се разбира, има и добри општи пројави. Ете, на пример, на Конгресот по балканистика – мислам дека се покажа добро. Но има некои прашања и работи за кои во Бугарија не се сообразуваат доволно. Ете, на пример, прашањето за Климент Охридски.

На крајот сакам да кажам дека нашата република како дел од федерацијата нема друга политика, освен политиката на СФРЈ.“

Другарот Бобанов, веројатно, пропуштил: Црвенковски спомена дека за прашањето за Благоевград ние јавно не зборуваме за Народна Република Македонија, за македонскиот јазик и за македонската националност. Тоа е исказот на др. Црвенковски. По исказот на Црвенковски јас бев принуден вторпат да земам збор. Истакнав дека во неговиот исказ се провлекува желба реално да се најде разумно и правилно решение за тие прашања итн. Треба да кажам дека постои голема разлика меѓу Колишевски и Црвенковски. Колишевски е еден ограничен човек како интелект, многу примитивен и голем сектант. Се чувствува дека Црвенковски сака да имаме односи на пријателство и соработка, се разбира, од нивни позиции. После неколку општи зборови што ги кажав за Црвенковски и за неговите оценки, јас го поставив прашањето за Благоевградскиот Округ вака: „Можеби ние имаме поголема основа од вас да поставиме слично прашање. Што се случува – реков – во Вардарска Македонија, сегашната територија на Македонија, со неколку стотини илјади Бугари, кои фигурирале до Втората

светска војна во сите статистики – и српска, и југословенска, и турска, и грчка, и бугарска? Што стана со тие Бугари, каде исчезнаа тие, па сега нема ниту еден? Веројатно вие ќе одговорите дека кај нив после Втората светска војна било формирано македонско сознание како резултат на многу историски фактори. Зошто вие не допуштате дека кај населението во Благоевградскиот Округ, кое неколку десетици години живее со бугарскиот народ, со една историска судбина, заедно градат социјалистичко општество, се формирало бугарско сознание? Уште повеќе поради тоа што пребројувањето кај нас било извршено врз апсолутно доброволни начела.“

Кога му го поставив прашањето што се случило со Бугарите во Вардарска Македонија, каде исчезнале тие, тој замолчи и повеќе не го постави ова прашање.

Потоа кажав: „Ние со вас, македонските раководители, треба да се разбереме за едно кардинално прашање. Вие сакате ние во Бугарија да ги повторуваме сите ваши измислици и фалсификати. Ако не ги повторуваме, ако ја кажуваме објективната вистина, тоа, според вас, е насочено против македонската држава. Како може така?“ Го прашав: „Другар Црвенковски, може ли бугарската историја без отец Паисиј? Отец Паисиј од горе до долу, во сè свое е македонски Бугарин. Некои наши историчари сакаат да докажат дека тој е роден во Самоков. Ништо слично. Тој е роден во Банско. Може ли нашата историја без отец Паисиј?“ Тој одговори: „Не може.“ „Можат ли нашиот народ и нашата историја без Климент Охридски, книжевникот на нашата држава?“ „Не може.“ „Можат ли нашата партија и нашиот народ без Димитар Благоев – основоположникот на БКП, кој исто така е Македонец?“ Истиот одговор: „Не може.“

„Дајте да се разбереме – реков – со вас за таа ваша измислица дека во средните векови постоела македонска народност, која потоа, во времето на цар Самуил, прераснала во македонска нација и македонска држава. За ваша информација, во средните векови не постоела ниту бугарска, ниту српска, ниту друга нација на Балканскиот Полуостров. Тие многу подоцна се формирале. Што сакате вие? Да бидеме логични. Ако ја прифатиме вашата директива, вашиот концепт, ние треба да признаеме дека големото мнозинство од населението што сега живее во Бугарија, со исклучок на Турците, Евреите, Ерменците, се Македонци. Можеби ќе биде подобро и ние да се прогласиме за Македонци, вие сте Македонци, да не се задеваме, да живееме сложно, а при комунизмот ќе се оправиме.

Вие, македонските раководители, треба многу добро да разберете дека ние, Бугарите, нема да се откажеме од нашата историја. Да ме обесат 50 пати, јас нема никогаш да се откажам од историјата на мојот народ и на мојата партија.“

Се создаде ваква ситуација: ние водиме дискусија, Тито спокојно стои, некои од нивните другари се потсмевнуваат. Зошто се потсмевнуваат, не знам. Можеби затоа што Македонците постојано го обвинуваат Белград дека не ги брани нивните интереси. После оваа, така да се каже, дискусија, Црвенковски го прибра својот напишан реферат и сè друго што имаше и дискусијата се прекина.

Јас го пренесувам главното, другари. Потоа истакнав дека само една разумна политика може да обезбеди правилен однос кон тие прашања и да не се создаваат

поводи за караници и за труење на атмосферата. „Тоа е – реков – и во ваш и во наш интерес, во интерес на општата соработка меѓу двете држави, на зајакнувањето на мирот на Балканот. Вие нема ништо да добиете од сето тоа што го правите. Обидот покажа дека досега ништо не добивте од антибугарската пропаганда и во иднина нема да добиете ништо.“

Разговорот беше доволно јасен и отворен. Еве што изјави Тито: „Овие разговори се корисни. Тие покажуваат дека вакви средби се потребни и не е задолжително во Софија или во Белград. Може и поблиску до границата. Особено е добро кога тие се сврзани со лов.“

Можеби Тито спомна за лов бидејќи јас му реков на Црвенковски: „Слушајте, дајте да се разбереме – за тие прашања можеме да се разбереме за 10 минути – зошто водите ваква кампања? Можете да дојдете на лов во Бугарија или јас да дојдам во Скопје, ќе се сретнеме официјално и неофицијално и за 10 минути ќе се разбереме.“ Другарот Тито продолжи: „Се разбира, тоа не ја исклучува предвидената државна посета на др. Тодор Живков на Југославија. Би сакал да кажам дека и понатаму не можеме да гарантираме дека нема да се случат вакви пројави, за кои овде стануваше збор. А очигледно и кај нас и кај вас има луѓе што ние можеме да ги наречеме националисти. Но важно е работите да не се драматизираат, туку да се пројавува трпение и добра волја.“

Како што гледате, Тито застана на позициите на кои стоиме и ние. Ниту еден од Југословените што беа присутни таму не го поткрепија Црвенковски во која било мера во бурната дискусија меѓу мене и него. Меѓу другото, Црвенковски ништо друго не кажуваше освен: „Не може, не може, не може.“ Да, тој се смути. Беше со голема самоверба, но се смути. Македонците после случајот со Ранковиќ и другите се со авторитет.

Еве што рече Петар Стамболиќ: „Нашите проблеми меѓу двете страни и посебно со Македонија не бидува да се изнесуваат на југословенско или на светско ниво.“ Сакаше да каже дека не бидува да ги занимаваат југословенските народи и јавноста.

Тоа е, другари, што беше на оваа средба. Потоа отидовме на ручек. Средбата, според наша оценка, помина многу добро. Сметам дека југословенските другари беа, може да се каже, во одлично расположение. Тито имаше многу подигнато расположение. И за време на ручекот и кога ние го испраќавме, се создаде весела атмосфера, сите се шегувавме. Ние оценуваме дека средбата помина многу добро и е корисна.

Јас нема сега да го развивам прашањето за Македонија, за нашите односи, бидејќи во Политбирото ние се договоривме една група другари да размислат за некои прашања во врска со нашата натамошна сестрана соработка со Југославија, меѓу другото, и за „македонското прашање“. Кога прашањата ќе се подготват, ние ќе ги продискутираме на седница на Централниот комитет на нашата партија.

Сепак, сакам да го кажам само следното: разговорот што се случи во Југославија, не може да биде постојан, според формата, разговор меѓу нас и нив,

но треба да пројавуваме и разум, и такт, да бидеме внимателни. Таков разговор беше неопходен. После сè што се случи уште додека Георги Димитров беше жив, а и потоа, таков разговор беше неопходен. Но ние не бидува да даваме поводи и вештачки да го распалуваме ова прашање бидејќи тоа нема да биде во наша полза.

На еден од пленумите на Централниот комитет на нашата партија ние зборувавме за ова прашање, но бидејќи сега има нов Централен комитет и има многу нови другари, јас сакам да повториам некои работи.

Линијата по „македонското прашање“ што ја прифати Централниот комитет на партијата беше утврдена на еден пленум пред две-три години, кога нашата делегација се врати од Конгресот на Германската единствена социјалистичка партија. Тогаш, исто така, имавме средба и разговаравме за „македонското прашање“. После тоа на седница на Централниот комитет ги продискутиравме тие прашања и се формираше нашата линија. Настаните, животот ја потврдија правилноста на линијата на нашиот Централен комитет.

Какви се резултатите? Резултатите, јас би рекол, се историски. Да го земеме Благоевградскиот Округ. Настана пребројување. Како резултат на правилно спроведуваната линија, населението слободно се изјасни за својата бугарска националност. Само 0,4% се запишале како Македонци. Гледате колку е голем успехот. Имено, тоа ги нервира скопските раководители. Тие и во иднина ќе пишуваат такви материјали. Можеби после оваа средба ќе ги ограничат, но тоа не е мало прашање за нив.

На второ место, процесот на асимилација во македонската република, во Вардарска Македонија, се запре. Напротив, започна обратен процес. Се зборува дека се заговара за крвта на ова население. Сето тоа го изолира управувачкиот врв во Македонија, кој насилно пристапува во однос на националноста на ова население.

Тоа што Црвенковски рече дека подобрувањето на односите со Југославија, вклучително и со македонската република, веќе ги надминало границите на државите и на односите меѓу партиите, е реален факт. Настапи брзо зближување меѓу народите, што, исто така, влијае благотворно. Секое друго дејство што вештачки би ги разгоруvalo тие работи ќе создаде пречки во тој природен и закономерен процес. Нешто повеќе, тоа може да наштети, да забави, да доведе и до некои непожелни резултати во нашата соработка со Федеративна Република Југославија. Ние не сме заинтересирани и како држава, и како земја да создаваме какви и да е тешкотии во нашата соработка со Југославија. Тоа прашање има и меѓународно значење, но посебно значење има за нашата политика на Балканот. Сите што работат на овие прашања, а се на чело на организации и институти и имаат директен однос кон спроведувањето на нашата политика во однос на Југославија, вклучително и кон Народна Република Македонија, треба да бидат многу внимателни и да водат сметка за тие работи.[...]

Централен државен архив (Централен државен архив). Ф. 1Б. Оп. 34. А.е. 49. Л. 69–82. Оригинал, машинопис; Билярски Цочо. Тодор Живков и македонскиот вџпрос – <http://www.makedonskatribuna.com/TodorZhivkov.pdf>; <https://www.sitebulgarizaedno.com/> и др.

¹ Драгослав Дража Марковиќ (Драгослав Дража Марковиќ – 1920–2005) бил амбасадор на СФРЈ во НРБ од 1963 г. до 1967 г.

² Славјанскиот комитет (СК) бил формиран на 12 септември 1944 г. во гр. Софија. Комитетот се присоединил кон создадениот во Москва во август 1941 г. Сеславјански комитет (1941–1962). СК на 7 септември 1982 г. бил преименуван во Комитет за Бугарите во странство. Од 1945 г. СК го издавал списанието „Словени“ (Славјани), кое од јануари 1983 г. продолжило да излегува под наслов „Родољубие“ (Родолубие), а од 1991 г. го издавал списанието „Контакти“.

³ Се работи за конфликт меѓу делегацијата на Сојузот на бугарските писатели и делегацијата на Друштвото на писателите на Македонија што настанал во ноември 1966 г. во Софија.

На 17 ноември 1966 г. во весникот „Нова Македонија“ било објавено соопштение на Управата на Друштвото на писателите на Македонија, во кое се известувало дека делегацијата на Сојузот на бугарските писатели и делегацијата на Друштвото на писателите на Македонија се судриле поради барањето на бугарската страна: официјалниот документ за натамошна соработка да биде потпишан на „бугарски и српскохрватски јазик како ’државни’ јазици на двете земји“, што за македонската страна било ништо друго освен навреда „кон македонската нација, јазик и култура“.

Соопштението објавено во весникот „Нова Македонија“ било насловено „Дезинформација во бугарскиот печат за разговорите меѓу македонските и бугарските писатели во Софија“ и гласело:

„Вчера Управата на Друштвото на писателите на Македонија одржа состанок на кој го разгледа извештајот на делегацијата на Друштвото на македонските писатели, која престојуваше во Софија и водеше разговори со делегацијата на Сојузот на бугарските писатели за заемна соработка, како и предлог-резолюцијата што ќе биде предложена на наредниот пленум во врска со неуспешното завршување на споменатите преговори во Софија.

Управата, исто така, дискутираше и за информациите објавени во бугарскиот печат за водените преговори на двете делегации во Софија. Оценувајќи дека тие информации не се одраз на вистинската состојба на работите, Управата издаде соопштение, во кое се вели:

’Во весникот ’Литературен фронт‘ од 10.XI 1966 година, орган на Сојузот на бугарските писатели, објавена е редакциска информација околу престојот и преговорите за соработка водени во Софија од 3 до 5 ноември о.г. меѓу делегациите на Друштвото на писателите на Македонија и Сојузот на бугарските писатели.

Нашата јавност е веќе информирана дека во Софија делегацијата на Друштвото на писателите на Македонија водеше преговори со делегацијата на Сојузот на бугарските писатели за заемна соработка. Исто така, информирана е дека текот на преговорите се одвивал нормално и во духот на пријателство, сè до моментот кога требаше да се потпише заедничкиот документ.

Меѓутоа, поради ултимативниот став на претседателот на Сојузот на бугарските писатели документот да биде потпишан на бугарски и српскохрватски јазик, како ’државни’ јазици на двете земји, делегацијата на Друштвото на писателите на Македонија не можеше да го прифати овој навредлив став кон македонската нација, јазик и култура, така што преговорите не се заклучени со потпишување на никаков официјален заеднички документ.

Управата на Друштвото на писателите на Македонија е дотолку повеќе изненадена што во споменатата редакциска информација на ’Литературен фронт‘ е премолчен фактот дека преговорите не се успешно завршени и дека не е потпишан никаков заеднички документ за натамошна соработка.

Управата на Друштвото на писателите на Македонија на пленарен состанок ќе поднесе опширна информација за престојот на делегацијата на ДПМ на преговорите со делегацијата на СБП во Софија.

Информацијата што е посочена во соопштението на Друштвото на писателите на Македонија објавена во ’Литературен фронт‘ е дадена под наслов ’За проширување на соработката’, и гласи:

’Во согласност со установеното пријателство и соработка меѓу НР Бугарија и СФР Југославија, како и во согласност со развиената размена и соработка меѓу Сојузот на бугарските писатели и Сојузот на писателите на СФР Југославија, во деновите од 3 до 5 ноември во Софија се сретнаа делегациите на СБП, во состав Богомил Нонев и Анастас Стојанов, и на Друштвото на македонските писатели, во состав Коле Чашуле и Димитар Солев, и во духот на заемна искреност исцрпно разменија мисли за иницијативите за проширување и збогатување на веќе постојната соработка меѓу СБП и Друштвото на македонските писатели. Разговорите поминаа во другарска и срдечна атмосфера.

Во духот на натамошното развивање на соработката, делегацијата на Друштвото на македонските писатели ја покани делегацијата на Сојузот на бугарските писатели да ја посети Сојузна Република Македонија.⁴

Управата на Друштвото на писателите на Македонија закажа пленум на Друштвото, кој ќе се одржи в сабота, 19 ноември, во 12 часот. На дневен ред ќе се најде извештајот на делегацијата на македонските писатели од преговорите водени во Софија со соодветната делегација на Сојузот на бугарските писатели, ЕД-мемоарот како и Предлог-резолюцијата за исходот од споменатите преговори.

На 9 декември во Скопје ќе се одржи и состанок на Координативниот одбор на Сојузот на писателите на Југославија, кој, исто така, ќе биде запознаен со документите од преговорите и ставот на македонските писатели по ова прашање. (Ц.С.)“ (Нова Македонија. 17 ноември 1966 г.)

На 24 ноември 1966 г. конфликтот го прокоментира претставникот на Државниот секретаријат за надворешни работи на СФРЈ, Душан Благоевиќ, за време на редовната конференција за печатот.

Редакцијата на весникот „Нова Македонија“ ја објавила информацијата за конференцијата за печатот на Државниот секретаријат за надворешни работи на СФРЈ под наслов „Навредливи постапки на бугарските писатели спрема Југославија“:

„Белград, 24 ноември (Тањуг)

Денес во Државниот секретаријат за надворешни работи се одржа редовната конференција за печатот со домашни и странски новинари. [...]

Новинарите потоа се заинтересираа за мислењето на претставникот на ДСНР по повод навредите што ѝ се нанесени на Југославија од страна на членовите на Сојузот на писателите на Бугарија. Во врска со тоа, Душан Благоевиќ одговори: „Од реагирањето на нашата јавност најдобро се гледа какво значење му се придава на ова прашање. Со жалење мора да се констатира дека од страна на Сојузот на писателите на Бугарија се допуштени навредливи постапки за заедницата на југословенските народи. Ова дотолку повеќе што ова се случува токму во моментот кога југословенско-бугарските односи се развиваат на обострано задоволство.“

Како што е познато, при престојот на делегацијата на Друштвото на писателите на СР Македонија во НР Бугарија, претседателот на Сојузот на бугарските писатели, Георги Цагаров, повеќе пати изнесуваше ставови кои го негираат постоењето на македонската нација, јазик и литература. При самите разговори со делегацијата на македонските писатели, претседателот на Сојузот на бугарските писатели се обиде да ги диктира условите за преговори меѓу двете делегации на писателите. Врв на сè беше барањето документот за разговорите да се состави на бугарски и српскохрватски јазик, како „државни јазици на двете соседни земји“.

На крајот од денешната конференција за печатот, претставникот на Државниот секретаријат за надворешни работи беше замолен да го прокоментира пишувањето на грчкиот весник „Катимерини“, кој по повод навредливиот став на Сојузот на писателите на Бугарија, на сметка на заедницата на југословенските народи извлекуваше произволни заклучоци недејствувајќи во духот на сестраните желби на балканските народи за меѓусоработка.

„Написот е злонамерен“, одговори Душан Благоевиќ, осврнувајќи се на пишувањето на овој атински весник.“ (Нова Македонија. 25 ноември 1966 г.)

⁴ Селинић Слободан. Сукоб Савеза књижевника Југославије и Савеза књижевника Бугарске око македонског језика 1966–1987. 2019 – https://www.researchgate.net/publication/332760799_Sukob_Saveza_knjizevnika_Jugoslavije_i_Saveza_knjizevnika_Bugarske_oko_makedonskog_jezika_1966-1987/fulltext/5cc84cbd92851c8d220eb17f/Sukob-Saveza-knjizevnika-Jugoslavije-i-Saveza-knjizevnika-Bugarske-oko-makedonskog-jezika-1966-1987.pdf

Во бугарската историографија конфликтот околу потпишувањето на договорот се означува како почеток на таканаречениот „јазичен спор“: „Во ноември 1966 г. избувна и првиот голем „јазичен скандал“ меѓу Бугарија и југословенска Македонија откако шефот на С[ојузот] на б[угарските] п[исатели], Георги Цагаров, се откажа да потпише спогодба за соработка со Друштвото на македонските писатели, подготвен и на македонски јазик.“ – Маринов Чавдар. *От „интернационализъм“ към национализъм* – <http://www.librev.com/index.php/2013-03-30-08-56-39/discussion/bulgaria/2127-from-internationalism-to-nationalism-1>

Во врска со тврдењето на Чавдар Маринов треба да се прецизира дека Георги Цагаров ја отфрлил самата идеја текстот на спогодбата да биде изработен и потпишан на бугарски и на македонски јазик, па затоа текстот на спогодбата не бил подготвен на македонски јазик.

⁵ Георги Георгиев Цагаров (Георги Георгиев Джагаров – 1925 – 1995) бил претседател на Сојузот на бугарските писатели од 1966 г. до 1972 г. Современиците на Георги Цагаров го сметале за љубимец на Тодор Живков и националист – Селинић Слободан. Сукоб Савеза књижевника Југославије и Савеза књижевника Бугарске око македонског језика 1966–1987. 2019 – https://www.researchgate.net/publication/332760799_Sukob_Saveza_knjizevnika_Jugoslavije_i_Saveza_knjizevnika_Bugarske_oko_makedonskog_jezika_1966-1987/fulltext/5cc84cbd92851c8d220eb17f/Sukob-Saveza-knjizevnika-Jugoslavije-i-Saveza-knjizevnika-Bugarske-okomakedonskog-jezika-1966-1987.pdf

Писателот Георги Марков, кој во 1969 г. ја напуштил НРБ како дисидент, посочил една од причините за воздигнувањето на Георги Цагаров: „Но политички Цагаров доаѓаше со нешто ново – возродување на една некогаш забранета, а потоа забравена идеја дека сме Бугари. Возраѓањето на патриотизмот и национализмот и нивното внесување како нова свежа крв во склеротичните вени на идеологијата сосема не беше случајно.“ – Марков Георги. *Задочни репортажи за Бугарија*. // <https://chitanka.info/text/2898/35#text-toc>

Георги Цагаров останал запаметен како еден од идеолозите на таканаречениот „Турски преродбенски процес“, т. е. насилен асимилаторски процес во однос на муслиманското население (Турци, помаци, Татари, Роми) во Бугарија. Според истакнатиот бугарски ономастичар Тодор Балкански (Институт за бугарски јазик при БАН), Георги Цагаров во таа смисла дури и ги определувал насоките на работата на Институтот за бугарски јазик при БАН: „Георги Цагаров – бугарски поет и државник, академик. Како заменик на претседателот на Државниот совет од 1984 до 1985 г. тој активно се вклучи во Турскиот преродбенски процес. Негов ресор како на академик му беше БАН и посебно Институтот за бугарски јазик. Поетот беше дезинформиран и збркан од лингвистичката неписменост на неговиот советник Орлин Загоров (Шукри Тахиров), кој ја изготвил неверојатната концепција дека Турците во османлискиот период зборувале не на турски јазик, туку на персиски јазик, а другпат на арапски јазик и други слични бесмислици. Овие свои концепции Г. Ц[агаров] [...] ги претстави како линија што треба да ја следат двете важни секции на Институтот за бугарски јазик: Секција за бугарска лексикологија и лексикографија и Секција за етимологија.“ – Балкански Тодор. *Възродителни движения и възродителни процеси. Ономија и онимия: лингвонимия, етнонимия, етнографонимия, антропонимия*. Велико Търново, 2008. // http://www.bulgari-istoria-2010.com/booksBG/T_Balkanski_Wazroditelen_pr_Balkani.pdf

⁶ Груди Атанасов (Груди Атанасов Димитров (Цвјатко) – 1909–1990) од 1959 г. до 1967 г. бил амбасадор на НРБ во СФРЈ.

⁷ Постигнатата спогодба ја претставил Св. Елд’ров во статијата „Од бугарско-македонските историографски спорови во втората половина на XX век: случајот ’Славко Димевски‘. Историска истрага“:

„Документот е насловен ’Спогодба‘, тој содржи шест точки и е потпишан на 6 јуни 1966 г., после тридневни преговори во Софија со учество на академик Владимир Георгиев – заменик на претседателот на БАН, на [аучниот] [советник] Стојко Бошков – директор на Институтот за литература при БАН, проф. Николај Тодоров – директор на Институтот за балканистика при БАН, и проф. Христо Христов – директор на Институтот за историја при БАН, од бугарската страна, и проф. Фрањо Баришиќ (Frano Barišić) – хрватски византолог и медијист од Филозофскиот факултет при Универзитетот во Белград, проф. Милорад Екмечиќ (Милорад Екмечић) – српски историчар од Филозофскиот факултет при Универзитетот во Сараево, проф. Михаил Петрушевски – македонски научник од Филозофскиот факултет при Универзитетот во Скопје, и проф. Драгослав Јанковиќ (Dragoslav Janović) – раководител на Катедрата по историја на државата и правото на Правниот факултет при Белградскиот универзитет, од југословенската страна. Неколкупати во текстот се истакнува идејнополитичката мотивираност и ангажираност на тие што се договарале: Спогодбата произлегувала ’од социјалистичкиот строј на нашите две држави‘, била ’долг на научниците-марксиста на двете социјалистички држави‘, би требало да формира едномисленост и единство ’за општа офанзива против буржоаската идеологија‘ и др. Основната идеја на Спогодбата е формулирана во т. 3 од документот: ’Со оглед на достигнувањето на основните цели на Конгресот по балканистика, неопходно е во неговата програма да не се вклучуваат такви реферати и соопштенија што можат да дадат повод за непожелни дискусии и спорови. Во рефератите, соопштенијата и исказите да се избегнуваат секакви напади и отворена полемика меѓу бугарските и југословенските делегати за прашања за кои имаме суштински разлики. Со таа цел секоја страна треба да ги прегледа своите материјали за Конгресот и да ги отстрани сите тези во нив што противречат на содржината и духот на оваа спогодба. Неопходно е материјалите за Конгресот да се разменат меѓу двете страни и да се спроведат заемни консултации.‘ Во другите точки на документот е опишано како точно да се работи пред и за време на Конгресот за да се зачува основната идеја на Спогодбата – да им се дадат ’соодветни наредби‘ на делегатите, да се држи постојан контакт ’за дискутирање и прецизирање на општата линија по секое прашање‘, постојните ’разлики‘ меѓу научниците од двете страни да се

оставаат за други двострани форуми и др. Спогодбата се завршува со соодветна политички коректна идејнополитичка магиска формула: 'Учесниците на средбата се убедени дека исполнувањето на оваа спогодба ќе биде нов доказ за стремежот на научниците од Бугарија и СФРЈ кон соработка врз основа на марксистичката идеологија и општите достигнувања на народите од двете социјалистички држави.' Во текстот на 'Спогодбата' директно не е посочено дека тоа претежно и, пред сè, се однесува на 'македонското прашање', но придружните документи во Архивот на Министерството за надворешни работи категорично сведочат за тоа. Станува збор за различни 'информации' – за прашања за основните разлики меѓу бугарските и југословенските историчари, за содржината на некои реферати, за текот на преговорите. Во нив се споменуваат конкретни реферати што треба да бидат преработени или директно отфрлени од програмата на Конгресот. Се остава впечаток дека југословенските претставници се покажале како многу зговорливи (единствен претставник на СР Македонија меѓу нив бил проф. М. Петрушевски). Така, тие се согласуваат целосно да отпадне рефератот на Тодор Симовски, а во рефератите на Михајло Апостолски и Орде Ивановски – и тројцата од Скопје – да се направат посочените од бугарска страна корекции, какви што се прифатени, пак во врска со македонската проблематика, и за рефератите на Бранислав Гурѓев (Branislav Đurđev) (Сараево) и Бого Графенауер (Љубљана). Од бугарска страна како жртва на Спогодбата паѓа само рефератот на Туше Влахов за Младотурската револуција и односот на бугарското население кон неа. Очигледно, сите други негови колеги стриктно се придржувале кон претходните укажувања. Николај Тодоров, кој во својство на директор на Институтот за балканистика и автор на пленарен реферат на Конгресот е активен учесник во преговорите меѓу двете делегации, ја оцени постигнатата 'Спогодба' како голем успех за бугарската наука. Ова мислење го споделуваа и претставниците на Министерството за надворешни работи, очигледно истото било и становиште на повисоките партиски и државни институции. – Елдџров Св. *Из българио-македонските историографски спорове през втората половина на XX век: случает „Славко Димевски“*. *Историческо разследване* – в: Дриновски збирник. Харьков, 2017. Т. 10. // <https://periodicals.karazin.ua/drinov/article/view/14318>

⁸ Живко Митов Живков (1915–2000) од 1962 г. до 1971 г. бил заменик на претседателот на Министерскиот совет.

⁹ Никола Минчев (1915–1997) од 1965 г. до 1968 г. бил претседател на македонската влада.

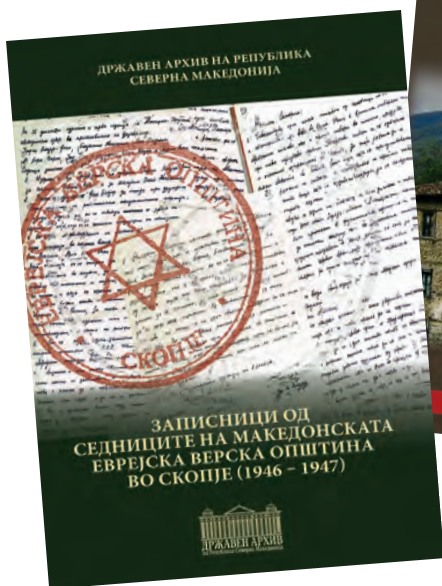
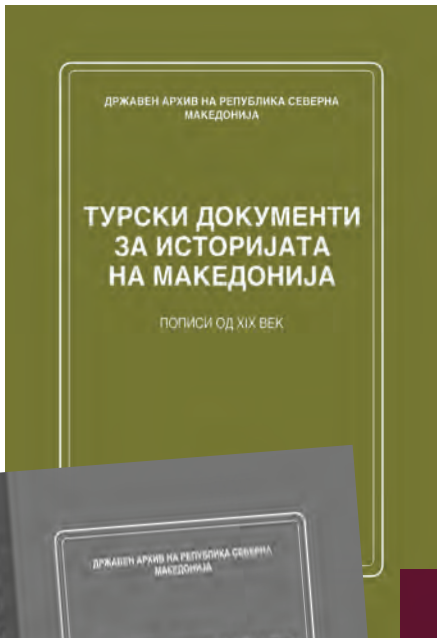
¹⁰ Првиот том на Речникот на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања излегол од печат во 1961 г., вториот – во 1965 г., а третиот – во 1966 г. Види: Тантуровска Лидија. *Улогата на „Речникот на македонскиот јазик“ со српскохрватски толкувања* – <http://www.suedslavistik-online.de/03/tanturovska.pdf>

¹¹ Според пребројувањето од 1946 г., во Благоевградскиот Округ живееле 252 575 лица, од кои 160 541 се декларирале како Македонци. Резултатите од пребројувањето од 1956 г. биле слични на претходните: во Благоевградскиот Округ живееле 281 015 лица, од кои 178 862 се декларирале како Македонци. Во однос на пребројувањето од 1965 г., Чавдар Маринов го забележал следното: пребројувањето „даде исклучително низок број 'Македонци' во Бугарија: 9632. Притоа, во Благоевградскиот Округ биле пребројани само 1 437, т.е. 0,5% од неговото население и под 1% од претходно запишаните 178 862 'Македонци'. Иако централното и окружното партиско раководство тврделе дека пребројувањето било спроведено во услови на 'целосна слобода', дваесет години подоцна Живков спомена за 'еден маневар', со помош на кој 'за неколку дена целото население во овој крај осамна како чистокрвни Бугари'. За маневрот знаеле само четворица за да не се 'издаде дружината'. Очигледно е дека тој бил применет специјално во Благоевградскиот Округ, бидејќи бројот на 'Македонците' во останатиот дел од државата се задржал во рамките на првите две пребројувања – меѓу 8 000 и 9 000 лица. Иако податоците биле објавени две години подоцна, 'исчезнувањето' на 'пиринските Македонци' веќе станало познат факт, кој сè повеќе ги комплицирал билатералните односи.“ – Маринов Чавдар. *От „интернационализъм“ към национализъм* – <http://www.librev.com/index.php/2013-03-30-08-56-39/discussion/bulgaria/2127-from-internationalism-to-nationalism-1>

¹² Крсто Тричков (Кръстю Тричков) од 1957 г. до 1971 г. бил првиот секретар на Окружниот комитет на БКП во Благоевград.

¹³ Петар Стамболиќ (Петар Стамболић – 1912–2007) од 1963 г. до 1967 г. бил претседател на Сојузното извршно собрание на СФРЈ.

¹⁴ Цочо Билјарски го насловил документот: „Од стенографскиот протокол од пленумот на ЦК на БКП со информација на Т. Живков за неговите разговори со Ј. Б. Тито после IX конгрес на У[нгарската] с[оцијалистичка] р[аботничка] п[артија] за односите со Југославија и за македонското прашање“ (Из стенографски протокол от пленум на ЦК на БКП с информација на Т. Живков за разговорите му с И. Б. Тито по време на IX конгрес на УСРП за одношенијата с Југославија и по македонскиот въпрос). – <http://www.makedonskatribuna.com/TodorZhivkov.pdf>

ПУБЛИКАЦИИ НА ДРЖАВНИОТ АРХИВ

(список на објавените трудови во 2019)

– Турски документи за историјата на Македонија – Пописи од XIX век, книга VI, том 2, редакција: д-р Драги Ѓоргиев, 2019

– Архив на Јосип Броз Тито – Документи за Македонија (1970 – 1980), редакција: д-р Новица Велјановски, 2019

– Документи за историјата на Македонија од 19 век, Скопски Санџак, Тетовска Каза 1832/33, том 1, книга 1, редакција: д-р Музафер Бислими, д-р Аднан Шериф и м-р Ирфете Ибраими, 2019

– Документи за развојот на здравството во Македонија (1944 – 1955), редакција: д-р Габриела Топузовска и д-р Лидија Ѓурковска, 2019

– Хроники на селата во Леринско, том 2, книга 1 и 2, редакција: д-р Катерина Мирчевска, д-р Димитар Љоровски и д-р Љубица Јанчева, 2019

– Записници од седниците на Еврејската верска општина во Скопје (1946 – 1947), том II, редакција: доц. д-р Александар Манојловски, 2019

– Македонски архивист, бр. 25 – 26, 2019

ХРОНИКА НА НАСТАНИ

Посети и настани во периодот октомври 2019 – август 2020

1. Учество на директорот на Државниот архив, д-р Емил Крстески, на свечената седница и работниот колоквиум по повод 100-годишниот јубилеј од постоењето на Националниот архив на Германија, одржан во Берлин, на 22 и 23 октомври 2019 година. За време на овој настан, д-р Емил Крстески се сретна со д-р Михаел Холман, директор на Германскиот архив, и со заменик-директорот Фрауке Лауфхуete, со кои разговараше за потребата од соработување меѓу државните архиви на двете земји;

2. На 31 октомври 2019 година е остварена посета на Државниот архив од страна на г. Андреј Викторовиќ Јурасов, заменик-директор на Федералното архивско агентство на Руската Федерација (РОСАРХИВ), и негова средба со д-р Емил Крстески, на која е разговарано за текот на реализацијата на заедничката публикација на двата државни архиви, со работен наслов „Руската емиграција во Македонија во првата половина на XX век“;

3. Во периодот од 3 до 9 ноември 2019 година, врз основа на Договорот за соработка меѓу Државниот архив на Република Северна Македонија и Дирекцијата на државните архиви при Претседателството на Република Турција, во Османлискиот архив во Истанбул е реализирана научно-истражувачка работа на фондови кои се однесуваат на историјата за Македонија. Истражувањето е реализирано од д-р Музафер Бислими, заменик-директор на Државниот архив, и д-р Аднан Шериф, помошник-раководител на сектор во Државниот архив;

4. На 28 ноември 2019 година е реализирана посета на Државниот архив од страна на проф. д-р Адамир Јерковиќ, директор на Архивот на Федерацијата на Босна и Херцеговина, и негова средба со директорот, д-р Емил Крстески, при што е разговарано за можноста во 2020 година во Сараево да биде потпишан договор за соработка меѓу двете архивски институции и да биде презентирани изложба за историјата на македонскиот народ, а во Скопје да биде презентирани изложба по повод 25-годишнината од масакрот во Сребреница (28 ноември 2019 г.);

5. На 5 декември 2019 година, меѓу Државниот архив и Националната и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, како национален CO-BISS-центар, е склучен договор за полноправно членство на Библиотеката на Државниот архив во системот COBISS.MK. Овој договор е склучен врз основа на договорот за имплементација на системот COBISS во Македонија, склучен меѓу Националниот COBISS-центар и Институтот за соработка во рамките на библиотечно-информацискиот систем COBISS.MK и мрежата COBISS.Net;

6. Во декември 2019 година е остварена средба на директорот на Државниот архив, д-р Емил Крстески, со директорот и програмски координатор на Турската агенција за соработка и координација (ТИКА), г. Ајтекин Ајден, на која е разговарано за можноста и начинот на пренесување на искуствата од Турција во областа на дигитализацијата на архивските материјали;

7. Кон крајот на 2019 година е остварена посета на Државниот архив од страна на г. Емануел Рембер, директор на Францускиот институт во Скопје и негова средба со директорот на Државниот архив, д-р Емил Крстески, при што е разговарано за соработката со Француските државни архиви, за новите процеси на осовременување на архивите во Европа, а од француска страна е понудена помош и поддршка за процесот на дигитализација на архивските материјали во Државниот архив на Република Северна Македонија, со предлог во Скопје да дојдат француски експерти за дигитализација;

8. Делегација од Државниот архив, предводена од директорот д-р Емил Крстески, на 12 и 13 декември 2019 година оствари посета на Државната агенција „Архиви“ на Република Бугарија во Софија. За време на посетата, д-р Емил Крстески имаше работна средба со доц. д-р Михаил Груев, претседател на Државната агенција „Архиви“ на Република Бугарија и со неговите најблиски соработници и притоа се посетени центарот за дигитализација, лабораторијата за конзервација и реставрација, читалницата и микрофилмската лабораторија.

Во рамките на договорот за соработка меѓу двата државни архиви, потпишан на 5 октомври 2017 година, договорено е во текот на 2020 година, во Пловдив и во Софија, да биде организирана обука за конзервација и реставрација, а воедно и да се почне со реализација на два проекти од издавачката дејност, зборник на документи со работен наслов „Првите фотографии на Балканот“ и заеднички зборник на документи од истакнати историски личности;

9. На 15 јануари 2020 година, во Скопје е реализиран работен состанок на директорот на Државниот архив, д-р Емил Крстески, со делегација од Историскиот архив во Врање;

10. Заменик-директорот на Државниот архив, д-р Музафер Бислими, на 7 февруари 2020 година, оствари работна посета на Одделението во Битола. Оваа посета е во рамките на научно-истражувачката работа на Работната група за реализација на проектот поврзан со историјата на Македонија во архивската документација на Османлиската Држава. Овој проект е заеднички со Претседателството на Република Турција, односно Дирекцијата на државните архиви и има цел да ја прикаже историјата на Македонија од 14 до почетокот на 20 век;

11. Делегација од Државниот архив на 11 февруари 2020 година оствари официјална посета на Државната агенција за архиви на Косово во Приштина, заради утврдување на насоките за продлабочување на соработката меѓу двете институции. На средбата меѓу директорите на двете институции се договорени ставовите во врска со промовирањето и реализирањето на заеднички активности од областа на архивистиката, што подразбира реализација на истражувачка работа и размена на

практични искуства од архивистиката, реализирање заеднички изданија и тематски изложби преку работата на заеднички комисији и размена на архивски изданија.

Во Приштина, на 11 февруари е посетена и Националната библиотека на Косово – „Петар Богдани“. Со директорот на таа институција, г. Фазли Гајраку, се разгледани можностите за соработка, преку потпишување меморандум, со кој ќе се овозможи збогатување на библиотечниот фонд на Националната библиотека на Косово со архивски изданија од Државниот архив, но и размена на дигитализиран библиотечен материјал, како што се весници, списанија и сл.;

12. На 22, 24 и 25 февруари 2020 година се реализирани работни средби во Националниот архив во Њујорк, меѓу д-р Крис Гушман, директор на тој архив, и д-р Емил Крстески, директор на Државниот архив, како и истражување на научно-информативните средства за архивскиот материјал во тој Архив, заради лоцирање и евидентирање документи што се однесуваат на историјата на Македонија, пред сè за македонската емиграција во САД кон крајот на 18 и почетокот на 19 век, при што е посетена и работната станица за дигитализација во Националниот архив во Њујорк, инсталирана од „FamilySearch“ (www.familysearch.org), најголема генеалогска организација во светот, со седиште во Солт Лејк Сити, САД;

13. Во периодот од 25 февруари до 2 март 2020 година, делегација од Државниот архив учествуваше на конференцијата „RootsTech“, посветена на теми од историјата и генеалогичката, а организирана од „FamilySearch“, генеалогска организација, заинтересирана за соработка со Државниот архив, преку реализирање заеднички проекти од областа на генеалогичката.

За време на оваа конференција се остварени работни средби меѓу директорот на Државниот архив, д-р Емил Крстески, и претседателот на „FamilySearch“, г. Стив Роквуд, како и со претседателот на Меѓународниот центар за архивско истражување - ИКАРУС, г. Томас Аигнер, со заменик-директорот на Националниот архив на Данска, со претставници од Националните архиви на Финска, Норвешка, Германија, Франција, Велика Британија, со г. Бенџамин Петерсон, директор на Одделението за партнерства за дигитализација во Националниот архив на САД и д-р Франк Бишоф, претседател на Државниот архив од Северна Вестфалија;

14. На 9 и 10 март 2020 година во Националниот архив на Малта е остварена работна средба меѓу д-р Емил Крстески и д-р Чарлс Фаруца, директор на Националниот архив на Малта и претседател на Европскиот огранок на Меѓународниот архивски совет.

Средбата е реализирана на покана на д-р Чарлс Фаруца, за да се иницира поинтензивно вклучување на Државниот архив во работата на Европскиот огранок на Меѓународниот архивски совет. При посетата на Националниот архив на Малта се посетени и две архивски одделенија кои се наоѓаат во Рабат, како и Архивот на Црквата во М’дина и Националната библиотека на Малта, каде што се депонирани селектирани наслови од издавачката дејност на Државниот архив;

15. Во април 2020 година е подготвена пријава за проект до Европската Унија, со наслов „Дигитализација на архивското наследство од поранешна Југославија“.

Пријавата е доставена врз основа на повикот ЕАСЕА-39-2019-1, во рамките на програмата за култура Creative Europe, односно Western Balkans Cooperation projects (Проекти за соработка на Западен Балкан), носител на проектот е Министерството за култура на Република Словенија, односно Архивот на Република Словенија, а партнерски организации се: Архивот на Југославија, Хрватскиот државен архив, Архивот на Босна и Херцеговина и Државниот архив на Република Северна Македонија.

Комплетната пријава е доставена на 28 април 2020 година од страна на Архивот на Република Словенија.

16. На 10 јуни 2020 година, претставници од Државниот архив, заедно со директорот, д-р Емил Крстески, учествуваа на советувањето, организирано со помош на интернет- платформата Zoom, од страна на Меѓународниот центар за архивско истражување – ИКАРУС Хрватска, на тема „Архивите и научното општество“.

Издавач / Publisher:

Државен архив на Република Северна Македонија/
The State Archives of the Republic of North Macedonia

За издавачот / For the publisher:

Емил Крстески/ Emil Krsteski

Лектура / Editor:

Евгенија Стојанова / Evgenija Stojanova

**Превод на текстови на англиски јазик и лектура на текстови од англиски /
Translation from Macedonian into English & English Editor:**

Софија Поповска / Sofija Popovska

**Ликовно – графичко обликување и компјутерска обработка /
Art, graphic design and computer processing:**

Јасмина Дамјановска и Јован Стојановски/
Jasmina Damjanovska and Jovan Stojanovski

Печати / Printed by:

Ива 2003, Велес / Iva 2003, Veles

Формат / Format:

Б 5 / В 5

Тираж / Impresion:

550

архивистика

историја

документи

архивистика

историја

архивистика

документи

историја

историја

документи

документи

ISSN 0350 - 1728